

seyir defteri

Gelecek, Linux'un mu olacak?

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

“Açık kodun geleceği ne kadar parlak; daha doğrusu gelecek, açık kodlu yazılımların mı olacak? Bu sorunun cevabını biraz da Microsoft’un kendi politikaları ve başarı(sızlık)ları belirleyecek.”

Bilgisayar meraklıları arasında en “fanatik” olarak nitelendirilebilecek kesimlerden biri de hiç kuşkusuz “linuxçu”lardır. Bunlar Linux (daha doğrusu açık kod) davasını mümkün olan her yerde ve fırsatta savunmak için ellerinden geleni yaparlar. Bize ulaşan elektronik postalarda da sık sık Linux fanatiklerinin hışmına uğrar, “Linux’a artık hiç yer vermiyorsunuz” diye eleştiriliriz. OkurYorum sayfalarımızda da sık sık seslerini duyururlar; belki sizin de dikkatinizi çekmiştir. Uzun zamandır sözünü ettiğimiz Linux sürprizini nihayet 2002’nin bu son sayısında gerçekleştirme fırsatını buluyoruz: Türkçe tam sürüm Gelecek Linux 2.0 CD’si tüm CHIP okurlarına hediye. Umarız bu çalışmamızla bir süredir ihmal ettiğimiz Linux fanatiklerinin gönlünü almayı başarırız. 28 sayfalık bu ayki CHIP Workshop ekinde de Linux dünyasına yabancı kullanıcılar için bir kuru-lum ve kullanım rehberimiz var.

Rekabetin olmadığı yerde başarının uzun soluklu olamayacağı bir gerçek. Linux gibi açık kodlu ve temelde ücretsiz yazılımların, sektörün başarısı ve devamlılığı için mutlaka desteklenmesi gerekiyor. Son zamanlarda “büyük” firmalar da Linux’a daha fazla destek verip, çözüm ortağı olarak sektörün gelişimine katkıda bulunuyorlar. Bu bağlamda özellikle KOBİ’lerde (Küçük ve Orta Boy İşletmeler) Linux kullanımının ivme kazandığı görülüyor. Bunda kuşkusuz ağırlıklı olarak BSA tarafından yürütülen kopya ve korsan yazılımla mücadelenin etkisi de büyük.

CHIP’in hedef kitlesi, son kullanıcı tarafında da Linux’un daha fazla rağbet görmesi için (yaptığımız anketlere göre okurlarımızın yaklaşık olarak sadece %2’lik bir bölümü Linux işletim sistemleri kullanıyor), kopya ve korsan yazılımın bilgisayar sektörüne ve ülkemize zararları konusunda kullanıcıların bilinçlendirilmesi ve Linux eğitimlerine ağırlık verilmesi gerekiyor. Ticari yazılımlar cephesinde ise orijinal ve lisanslı yazılım kullanımının mutlaka, ülkemiz koşullarına uygun olarak hazırlanan fiyat politikalarıyla (kampanyalar veya öğrenci/eğitim sürümleriyle), özendirilmesi gerekiyor. Bu dengeler düzgün olarak sağlandığında, firma-dergi-kullanıcı üçlüsü karşılıklı olarak birbirlerinden daha iyi beslenecektir. Açık kodun geleceği ne kadar parlak; daha doğrusu gelecek, açık kodlu yazılımların mı olacak? Bu sorunun cevabını biraz da Microsoft’un kendi politikaları ve başarı(sızlık)ları belirleyecek.

Bu konu hakkındaki düşüncelerinizi ve bu ay verdiğimiz Gelecek Linux 2.0 ile

ilgili tecrübelerinizi, yorum@chip.com.tr adresinde bizlerle ve tüm okurlarımızla paylaşmanızı bekliyoruz. Yeni yılın ilk sayısında tekrar buluşmak dileğiyle... ■

Ufuk Yamankılıçoğlu

uyaman@chip.com.tr

AYIN OKUR MEKTUBU

İşlemci Satın Alma Danışmanı

“Intel vs. AMD”

CHIP 11/2002

AMD ve Intel işlemcileri test ettiğiniz kapak konunuz, uzun zamandır beklediğim, objektif, eksiksiz ve rehber niteliğinde bir yazıydı. Bu testle “AMD mi, Intel mi?” tartışmasına son noktayı koyduğunuzu düşünüyorum. Bir süredir işlemcimi terfi etmeyi düşünüyordum; testiniz sayesinde şu anki işlemcimin, yani işlemciler karşısında hız olarak ne kadar geride kaldığını gördüm. Bu tip rehber niteliğindeki testlerinizin devamını diliyor, tüm CHIP ekibine teşekkürlerimi sunuyorum.

Deniz Uysal

Deniz Uysal

Programlama dilleri

Öncelikle böyle bir dergi yayınladığınızı için sizleri tebrik etmek istiyorum. Bundan birkaç ay öncesinin CHIP dergisinin Yorum sayfasında Linux için bir sürpriz yapacağınızı söylemiştiniz, hala bu sürprizi bekliyoruz. Ayrıca derginizde programlamaya önem verilmiyor. Şimdi Workshop var diyeceksiniz, ama web tasarımını kastetmiyorum. Örneğin C, C++, Delphi, Visual Basic, Java gibi dillere ait ipuçları ve yazıların dergide yayınlanması beni ve binlerce okurunuzu mutlu edecektir. Yayın hayatınızda başarılar dilerim.

Feyzullah Kızılcaban

Feyzullah Kızkaban

Linux'a önem verilmiyor

CHIP Dergisi Yöneticilerine, bir bilgisayar mühendisliği öğrencisi olarak derginizi devamlı olmasa da, içeriğinin kalitesi oranında uzunca bir süredir takip ediyorum. Yaklaşık bir yıl öncesine kadar Türkiye'deki bilgisayar dergileri arasında yayın anlayışı, içerik ve ekip olarak en kalitelisi olduğunuz düşüncesindeydim... aslında halen aynı düşüncedeyim, ancak yayın anlayışınızda beni ülkemizin bilişim sektörünün gelişimi konusunda kaygıya sevk eden büyük değişimler gözlediğimi söylemek durumundayım. Özellikle geçmiş senelerdeki yayınlarınızla karşılaştığımda bu büyük değişimi fark etmek hiç de zor olmuyor. Söylemek istediğim, artık tamamen Microsoft'un bir organı gibi yayın yapmanız. Özellikle son bir yıldır derginizin

kapagina baktigimda Microsoft ve Windows'tan başka hiçbir şey göremeyince derginizi almaktan vazgeçiyorum ve böylesine kaliteli bir derginin bilişim dünyasına karşı objektif bakışını yitirir her şeyini Microsoft'a endekslemesine ve bu tekelin bünyesine sizi de katmış olmasından dolayı gerçekten üzüliyorum. Bir zamanlar derginizle birlikte (Linux ile tanışmama vesile olan) Linux CD'leri verip Linux için bölümler ayırırken şimdi Linux'a neden yer vermediğinizi soranları insan yerine dahi koymayıp cevap vermediğinizin de farkındayım. Bu değişimin arka planında neler olduğunu bilemiyorum tabii ki, Microsoft ile ilişkileriniz ne durumdadır ve bu ilişkiler yayın politikanızı belirlemeniz konusunda yönlendirici oluyor mudur, bilemiyorum! Bunların yorumunu yapabilecek durumda değilim, ancak en azından derginizi takip eden insanların bu durum sonucunda bu gibi konularda şüphe duyduğundan haberiniz olsun isterim.

Ekonomik bunalım içerisindeki ülkemizde, bilişim sektörünün gelişimi, bilgisayar kullanımının yaygınlaşması, insanların gerçek bir bilgisayar bilinci kazanması ve bir şeyler üreterek katkıda bulunabilecekleri ücretsiz bir platform olarak Linux'un gerçekten büyük bir fırsat olduğunu düşünüyorum. Siz böyle düşünmüyor olabilirsiniz, ancak biz okuyucular sizi bir “bilgisayar dergisi” olarak görüyoruz, Microsoft'un kendi

reklamlarını yaptığı bir yayın organı olarak değil! İşte bu yüzden, farklı düşünüyor da olsanız Linux gerçeğini, hem de kendinizi, geçmişteki yayınlarınızı yalanlayarak yok saymanız, hiç yer vermemeniz ve de bunun için hiçbir mantıklı sebep göstermemeniz kabul edilebilir gibi değil!

Siz de bu eleştirileri dikkate alacak, cevap verme gereği duyacak ya da en azından derginizde yayınlayacak kadar duyarlılık olup olmadığı konusunda bir fikrim yok, olmasını diliyorum! Ancak şunu bilmenizi isterim ki, ülkemiz bilişim sektörünün gelişimi yolunda büyük yararlar sağlayabilecek potansiyeldeki derginizin yayın politikasından en çok zarar görecektir yine ülkemizdir. Ve şunu da bilin ki, Microsoft'un size ihtiyacı yok, ancak ülkemizin ve bilişim sektörümüzün şu ana dek hiç olmadığı kadar çok size ihtiyacı var... Saygılarımla

Koray Şahiner

CHIP: Yaptığımız anketlere göre okurlarımızın en fazla %2'lik bir bölümü Linux kullanıyor. Dolayısıyla dergide sürekli olarak Linux yazılarına yer vermiyoruz. Mümkün olduğunca okurların faydalanabileceği yazıları yayınlıyoruz. Uzun süredir sözünü ettiğimiz sürprizi de bu ay nihayet gerçekleştirebiliyoruz: Türkçe Gelecek Linux 2.0 tüm Linux meraklıları tarafından CD'de yüklenmeyi bekliyor. Workshop ekinde bununla ilgili bir yazı olduğunu da hatırlatalım.

Türkçe Windows XP SP1

Merhaba, Windows 2000 Service Pack 3 yamasının Eylül ayı CD'si içinde yer aldığını görünce gerçekten sevinmiştim. Gerçi yamanın Türkçe değil İngilizce versiyon olduğunu görünce bir miktar hayal kırıklığına uğradım ama herhalde CD'yi hazırladığınız dönemde Türkçe daha versiyon çıkmadığından bu yola gitmişsiniz. Tabii bunda birçok İngilizce sürüm kullanıcısı olduğunu da unutmamak gerek. Bu yüzden bu uygulamanızı takdir ettiğimi belirtmek isterim. Ancak ben ve benim gibi birçok kullanıcı, SP3'ün Türkçe versiyonunu sabırla bekliyor. Tahminim siz de Aralık sayınızda -

çıkmalı birkaç gün olan bu yamaya- yer vermeyi düşünüyorsunuzdur. Ancak ben bir okur düşüncesi olarak yine de vurgulamak istedim. Bu tür yüksek bütütlü dosyaları internetten indirmek, ülkemizdeki internete bağlanma hızı ve fiyatları göz önüne alındığında uygulanması pek de mantıklı bir yol değil. Bu yüzden Windows 2k SP3 yamasına yer verirsiniz beni ve eminim birçok CHIP okurunu da memnun etmiş olacaksınız.

Şuayb Yener

CHIP: Türkçe Windows XP Service Pack1'i bu ayın eCHIP'inde bulabilirsiniz.

"Benim Vizyonum" yazıları

Merhaba, derginizde bundan birkaç ay öncesine kadar yazarlık yapan Garo Antikacıoğlu'nun artık ne yazılarını ne de yazarlar bölümünde isimi görebiliyorum? Acaba CHIP kadrosundan ayrıldı mı? Eğer öyle ise, bence bu sizin için büyük bir kayıp. Ve son olarak genellikle Garo Antikacıoğlu'nun üstlendiği 'Benim Vizyonum' kısmı devam edecek mi?

Ayrıca, derginizi 2 yıla yakın bir süredir takip eden biri olarak, son aylarda bariz bir kalite düşüşü yaşamıştınız. Ama Eylül ayıyla bu düşüşe iyi bir dur dediniz gerçekten. Bu arada kapak tasarımınız gerçekten çok güzel olmuş...

Fırat Hacıahmetoğlu

CHIP: Garo Antikacıoğlu bazı aylar dergimize katkıda bulunamasa da sürekli yazarlarımızdan birisi ve yazıları devam edecektir. "Benim Vizyonum" bölümüne Şubat 2003 sayısı ile birlikte tekrar başlamayı düşünüyoruz.

Eski CHIP sayıları

CHIP'in bugüne kadar çıkardığı dergileri bir bütün haline getirip uygun fiyatla satmanız mümkün mü? (Tabii üye olmayanlar ve benim gibi CHIP gibi müt-hiş bir dergiyle tam bir yıllık geçmişleri olanlar için...) Okuyuculardan gelen bitmek bilmeyen istek, öneri ve yapıcı eleştirileri değerlendiren sizin gibi bir dergi görmedim. İnanın, belki sizin kadronuz içinde de diğer PC dergilerinde çalışmış insanlar vardır. Ama gerçek şu ki derginin ambalajını açtığımda "işte bu benim dergim" diyebiliyorum. Bunun en basit örneği, derginizdeki reklam sayfalarını artık derginin sonunda toplamaya başlarız...

Deniz Günlaltay

CHIP: Katıldığımız bilgisayar fuarla-

rında genelde eski sayılarımızı toptan uygun bir fiyatla satışa sunuyoruz. Ayrıca abone servisimizden de eski sayı siparişi verebilirsiniz.

Network Özel sayısı

Merhaba CHIP ailesi, derginizi 1999'dan beri sürekli takip etmekteyim. Açıkçası şu an sahip olduğum bilgisayar bilgimin yarısına yakınını CHIP sayesinde öğrendim. Bir bilgisayar dergisinin sahip olması gereken; teknolojik gelişmeleri anında takip etmesi, kaliteden ödün ver-

memesi ve ticari kaygı taşımaması, öğretici nitelik taşıması gibi özelliklerin hemen hepsinin sadece CHIP'te bulunması CHIP'i özel kılıyor. Sizden bir kaç istediğim olacak;

1. Şu an network konusunda çalışmalar yapmaktayım. Daha önce vermiş olduğunuz

CHIP Network özel sayısını bir yerden temin etme imkanım var mı?

2. Derginizde bir başlık altında (az da olsa) Linux'tan bahsetme imkanınız var mı?

Hasan Turgut

CHIP: Diğer özel sayılarla birlikte Network özel sayımızı abone.vogel.com.tr adresinden sipariş edebilirsiniz.

Yerli yazılımlar

Değerli CHIP yazarları, derginiz tam anlamıyla mükemmel. Sizden tek istediğim yerli yazılımlara her ay yer vermeniz ve CD'deki tüm programlar için dergide

açıklamaların yapılması. M. Burak Tekelioğlu

CHIP: Yerli yazılımlar için önümüzdeki sayıda eCHIP'te özel bir bölüm hazırlamayı düşünüyoruz.

Acemiler için Visual Basic

Merhaba, derginizi severek okuyorum. Sizden ricam Visual Basic hakkında A'dan Z'ye acemilerin de anlayabileceği bir seviyede geniş içerikli bir CD vermeniz ya da dergide böyle bir yazı yayınlamanız.

Tugba Çelik

Oyunlara da yer verilsin

Öncelikle şunu söylemek istiyorum. Türkiye'de derginiz kalitesinde başka bir dergi yok. Benim sizden ricam ise, biraz oyunlara yer vermeniz ve biraz da fiyatını düşürmeniz. İyi çalışmalar...

Gökçe UZUNAY

CHIP: Dergide oyunlara yer vermeyi düşünmüyoruz, oyunlara meraklı okurlarımızın LEVEL'ı takip etmelerini öneriyoruz.

Eğitim firmaları tanıtımı

Önce hiçbir yerde bulamadığımız bilgi kaynaklarını bizlere dopdolu bir içerikle sunduğunuz için teşekkür ediyorum. Benim sorunun eğitim şirketleri ile ilgili. Kasım sayınızda reklamlarına yer verdiğiniz Dünya Eğitim ya da NetSoft gibi eğitim firmalarının tanıtımına yer verse-niz, biz de bu tip eğitim firmalarından haberdar olsak iyi olur diye düşünüyorum. Bunların tanıtımına yer veremese-niz bile bu tip eğitim şirketlerinin telefonları, web siteleri ve fiyatlar gibi konularda bizleri bilgilendirmenizi istiyorum. Teşekkürler...

Emre SEZER

Açılış CD'si yazısı

Merhaba CHIP dergisi çalışanları, yaklaşık iki yıldır derginizi her ay beğeniyle alıp okuyorum. Başarılarınızın devamını diliyorum. Bu ay için açılış CD'sinin nasıl hazırlanacağını geçen aydan belirtmiştiniz. Merakla ve heyecanla Kasım ayı sayısını aldım. Hızlıca sayfalarına göz attım. Fakat böyle bir yazıya rastlamadım. Unutuldu mu yoksa bu aya yetiemedi mi? Umarım önümüzdeki sayıda bunu yazarsanız. Özellikle Win 2000 ve Win XP açılış CD'sinin nasıl hazırlanacağını öğrenmek istiyorum.

İrfan Keskin

CHIP: Geçtiğimiz ay yer veremediğimiz Boot CD'si yazısını bu ay 160. sayıya bulabilirsiniz.

Altıyazı rehberi

Ekim sayınızda DVD filmleri divx yapmayı açıklamıştınız. Her şey çok güzel olmuş da alt yazıyı nasıl ayarlayacağımızı göstermemişsiniz. Bu yüzden DVD'leri divx yapıp da alt yazı olmamasından dolayı kullanamayan birisi olarak bu konuya da değinirseniz sevinirim.

Uğur Ceylan

CHIP: Bu sayımızda da 162'de "Altıyazı Rehberi"ne yer veriyoruz.

Program istekleri

İlk önce size böyle bir dergi yayınladığınız için teşekkür ederek başlamak istiyorum. Ben CHIP dergisini çoğu zaman CD'leri için alıyorum. Sizden ricam önümüzdeki ayın CD'sinde Norton AntiVirus 2003'ün ve Norton Personal Firewall 2003'ün deneme sürümlerine yer vermeniz. Teşekkürler...

Onur Kılınç

CHIP: Ocak 2003 sayımızda bu yazılımlara eCHIP'te yer vereceğiz.

Daha fazla sayfa ve program

Sevgili CHIP, derginizi 2000 yılından beri takip ediyorum ve çok seviyorum. Eskiden ilk önce dergiyi inceleyerek alırdım ama artık hiç bakmadan alıyorum. Size bazı önerilerim olacaktı.

- 1-) Derginin sayfa sayısı çok az, sayfaları çoğaltıp,
- 2-) Programlama dillerini öğrenmek isteyenler için programlama dilleri de yayınlar,
- 3-) Verdiğiniz bilgisayar programlarını fazlaştırırsanız daha iyi bir dergi ortaya çıkaracağınızdan eminim. Saygılarımla.

Furkan BALCI

CHIP: eCHIP'teki dijital dergilerimizi de takip etmenizi öneriyoruz, programlama yazılarını Suxcess bölümünde bulabilirsiniz.

Visual Basic 6 ve Delphi7 demoları

Saygıdeğer CHIP dergisi editörleri, derginizi uzun bir süredir takip ediyorum. Derginizin Visual Basic ve Delphi kurslarından çok yararlandım. Sizden ricam son versiyonları çıkan derleyicilerin yani Visual Basic 6 ve Delphi 7'nin demolarına derginizde yer vermeniz.. Böylece alınacak kadar güzel olup olmadıkları hakkında fikir sahibi olabiliriz. Malum dialup bağlantı ve ekonomik kriz... Ayrıca son olarak söylemek istediğim bir şey de CHIP dergisi okuyucularına... Her yorunda konu arası reklam olmasın, şöyle

olmasın falan diyoruz, ama hiç düşündünüz mü, sayfa sonuna alınan reklam ne kadar ya da oralara kaç kişi bakıyor? Editörlere ve tüm okuyuculara saygıları sunarım.

Hasan ÇELİK

Hızlı internet alternatifleri

Sayın CHIP yetkilileri, öncelikle bilişim ve teknoloji alanında vermiş olduğunuz hizmetler gerçekten takdir edilecek düzeyde. Çıkardığınız dergi de bu alana ilgi duyan insanlar için hem tatmin edici bir haber kaynağı hem de bilgilendirici bir yol gösterici. Ayrıca CHIP Yardım hizmetinin de gerçekten bir çok sorunu çözmede çok yardımcı olmuştur.

İnternette Maksimum Hızın Keyfine Varın!

KabloTV, Hızlı, SDSL, Telsiz ve Elektrikli Hatlar

İnternet hızınızı her an ve her yerde maksimum seviyeye çıkararak, iş ve eğlence için en uygun hızı elde edebilirsiniz. Hızlı, SDSL, Telsiz ve Elektrikli Hatlar ile İnternette Maksimum Hızın Keyfine Varın!

DAHA HIZLI İNTERNET: Önümüzdeki sayılarda bu konuya tekrar yer vereceğiz.

Benim bu e-mail'le sizden istediğim, şirketimiz için hızlı bir internet erişimine ihtiyaç duymamız ve bu konuda sizin bize yine yol göstericilik talebimiz. ADSL, ISDN, LesaeLine, KabloNet gibi birçok opsiyonun varlığından haberdarım. Fakat bu hizmeti veren kuruluşlar kimlerdir, ne gibi alternatifleri sunabilirler, fiyat/performans açısından en efektif seçenek hangisidir? Bu konuda bana yardımcı olabilir misiniz? Belki önümüzdeki sayıda bu konuya değinen bir yazı, diğer okurlarca da ilgi çekici bulunacaktır. Belki de benim kaçırdığım bir sayınızda bu konuyu ele almış olabilirsiniz. Bu durumda hangi sayı olduğunu söyler misiniz?

Kemal Şimşek

CHIP: Eylül 2002 sayımızda 184) hızlı internet alternatifleri yazısına yer

vermiştik, önümüzdeki aylarda da bu konuda bir çalışmamız olacak.

İkinci el notebook

Sevgili CHIP, derginizin Kıbrıs'taki fiyatının 5.500.000 TL olması nedeni ile [şikayet değil aslında] sadece ilgimi çeken önemli konuları ele aldığınızda dergiyi satın alıyorum. Lâkin bir Tuning Delisi olarak, derginizin kapağındaki Performans Artışı ve altında 4 Tam Sürüm Program başlıklarını görünce dergiyi alma isteğim doğdu.

Dergideki reklamda notebook fiyatlarına ve özelliklerine bir göz attım, gerçektende üstün teknoloji ürünleri, ama düşünüyorum ki, bu teknolojiler ve bu fiyatlar bana ve Türkiye'deki pek çok aynı durumdaki kişiyede "fazla" & "gerek-siz" gelir. Bana 128SD-Ram içeren, 10Gb Hdd'lik bir PII233 yeter de artar bile. Zamanında böyle notebook'ların piyasaya sürüldüğünü biliyoruz. Acaba, yeni notebook alanlar, eskisi işlerine yaramayanlar veya malları elinde kalan şirketler, böyle orta eskilikte veya 2. el notebook'larını normalin altında bir fiyat ile satmayı düşünmezler mi?

Böyle bir şey için piyasa gerekli olduğunu biliyorum. Ancak, CHIP gibi, en azından Türkiye'nin her yerine ulaşan bir derginin böyle bir şey için yer ayırabileceğini, böyle bir uygulamaya öncülük edebileceğini düşünüyorum. Çünkü şirketler ile en çok irtibatla olanlar sizlersiniz, ve bütün bilgisayar kullanıcılarının [büyük çoğunluğunun] sizi okuduğu da bir gerçek. Bu durumda Alıcı&Satıcı arasındaki iletişimi kurabileceğinizi sanıyorum.

Barış Parlan

CHIP: Bu ayki "Notebook Terfisi" (40) yazımızda konuyla ilgili faydalı linkler bulabilirsiniz.

YORUM VE YARDIM

- Dergideki yazılarla ve genel olarak dergiyi ilgili görüşlerinizi yorum@chip.com.tr adresine gönderebilirsiniz.
- Lütfen bilgisayarla ilgili sorularınızı yardim@chip.com.tr adresine iletin.
- Ayrıca yorum@chip.com.tr adresine göndereceğiniz e-mail'lerde isminizi yazmayı unutmayın.

Microsoft'un S.P.O.T Projesi

Çalar Saatte Mavi Ekran

Microsoft'un kurucusu Bill Gates, son rüyasını anlattı: Hayatımızın birer parçası olan her türlü minik cihaza yazılım yüklemek.

■ Kullandığımız bilgisayarı, onca transistör, devre, chip içermesine rağmen, odamızın aydınlatma sisteminden, ampullerden, anahtarlardan ayıran, yani onu akıllı yapan şey, çalıştırdığı yazılımdır. Yazılıma sahip olmayan bir donanımın sağır, kör ve dilsiz olacağını ifade etmek yanlış olmayacaktır. Microsoft gibi yıllar önce kimsenin ciddiye almadığı; dev sanayi kuruluşlarının, binlerce metrekairelik fabrikaları olan endüstri devlerinin yanında, minik bir ofiste bir kaç bilgisayarla yazılım üreten bir firmanın dünyanın en büyük şirketi haline gelmesini sağlayan etken de, henüz kimsenin farkında olmadığı bu gerçektir. İnsanlar, yazılımın, bilgi çağının yakıtı olduğunu anladıklarında Microsoft artık neredeyse dünyadaki tüm bilgisayarlara girmiş, vazgeçilmez bir marka haline almıştı. Ancak dünyadaki bütün bilgisayarlara sahip olmak artık Microsoft'a yetmiyor olmalı ki, şimdilerde gözünü yeni hedeflere dikti. Cebinizdeki kalemlere, kolunuzdaki saatlere, bilgisayar kasasına yapıştırdığınız minik çıkartmalara, ekmek kızartma makinelerine, otomobil anahtarlarına... Kısacası, aklınıza gelebilecek her türlü küçük ama hayatın önemli bir parçası olan aletlere...

Bill Gates, Comdex Fall 2002'de düzenlediği bir toplantıda bu yeni hayali ile

ilgili ipuçlarını da verdi. İnsanların her gün kullandığı, kalem, anahtarlık, saat gibi minik kişisel cihazların sayısının on milyarlarla ifade edilmesinin Microsoft'un ticari iştahını kabarttığı kesin. Öte yandan, Bill Gates'in bu küçük kişisel cihazları akıllılaştırmanın, yani yazılımla doldurmanın yararları, sebepleri konusunda geliştirdiği argüman da karşısında durulabilecek, çürütülebilecek gibi değil. Telefonda konuşurken acilen not alınan bir adresi veya telefon numarasını, kısa süre sonra kaybetmek, herkesin başına gelmiştir. Emaneten not alınan kağıt parçası kaybolur, ya da bulunsun da üzerine aceleyle ne yazıldığı bir türlü okunamaz. Ancak Bill Gates'in hayal ettiği gibi akıllı kalemler kullanıldı-

AKILLI KALEM: Microsoft'un yazılımları ve chipleriyle donanacak kalemler kağıda yazılanı hafızalarına da depolayacaklar.

ğında, kağıda yazılan her detayı hafızasına kaydedecek olan akıllı kalem daha sonra bilgisayarla, PDA ile senkronize edildiğinde, hafızasına kaydettiği bütün yazıları, metin formatına çevirip, bir dosyaya yazabilecektir. Tablet PC ile el yazısı tanıma teknolojisi konusunda bütün iddiasını da ortaya koyan Microsoft için bu tür bir kalem üretmek, sadece zaman meselesi olsa gerek.

Rüya gerçekleştirme merkezi: MSR

Microsoft'ta ise, Bill Gates'in Tablet PC gibi düşlerini gerçeğe çevirmeleri ile tanınan araştırma laboratuvarı MSR'nin çalışanları, SPOT projesi hakkında, Bill Gates'in sahip olduğu tutkuyu paylaştıklarını ifade ediyorlar. Bir kalemi veya zaman ya da tarih göstermekten öte netten haberleri derleyecek, yollardaki trafik durumunu haber verecek, hava durumu hakkında bilgi verecek saatleri hayata geçirmek için gerekli yazılımı içeren minik chip'lerin üç ay kadar önce üretildiğini ve kullanılmaya başlandığını ifade eden MSR, SPOT ile, ucuz, kolay kullanımlı ve herkesin erişebileceği cihazlar üreteceklerinin de üzerini çiziyor.

TABLET PC: Bill Gates'in son hayali Tablet PC'ler bu ay bütün dünyada resmen tanıtıldılar. Küçük akıllı kişisel cihazlar da seneye bu dönemlerde gerçek olabilir.

Microsoft'un SPOT projesi ile yapmaya çalıştığı, aslında bugün bir PDA ile kolayca yapılabilen işlemleri, daha da basit bir düzleme yaymak. PDA'lar, hem fiyat açısından herkesin tercih edebileceği cihazlar olmadıkları gibi, hem de kullandıkları yazılımlar belli bir uzmanlık ve bilgi birikimi gerektiriyor. Bill Gates ise SPOT için, kullanıcının farkında bile olmadığı, çalıştırmak için hiçbir şey yapmak zorunda olmayacağı, arka planda her şeyi kendi kendine yürütecek yazılımlar hayal ediyor. Kullanıcı kalemini kullanıp yazı yazmaya başladığında, kalemin içindeki yazılım her şeyi depolayacak; bir iş adamı uçağa binip, saat dilimi değiştirdiğinde saatindeki minik uydu cihazı bu değişikliği fark edecek ve kendi kendini ayarlayacak, yeni bölge ile ilgili haberler, detaylar vermeye başlayacak. Belki ekmek kızartma makineleri, sabah kahvaltısını yapıp işine yetişmek kaygısındaki kullanıcıya, hava ve trafik durumu hakkında bilgi verip, kapıdan çıkmadan önce şemsiyesini almasını hatırlatabilecek.

Geçen sene bu sıralar, Tablet PC'yi hayal ettiğini aynı furda açıklayan Bill Gates'in bu seferki hayalinin gerçek olduğuna, önümüzdeki sene bu sıralar şahit olabiliriz, ama şu aşamada herkesin aklını kurcalayan soru şu: Önemli bir toplantıya yetişmek veya sabah uyanmak için kurulan çalar saat, görevini yerine getirmeden mavi ekran verebilir mi? ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Uçakta İnternet

Bulutların Üzerinde Sohbet

Uçaktaki telefonlar gerçekten iyi bir fikir olmasına rağmen, kimse telefon açmak istemiyor. Artık Instant Messasing havayollarına para kazandıracak.

■ Amerikalı telefon firması Verizon, telefon hizmetlerini uçaklara entegre ederek uçuşlara hareket getiriyor. Oturma yerlerindeki telefonlar şu anda SMS ve Instant Messasing kullanımı için donatılıyor ve 2002 sonuna kadar 100 makine internet uyumlu hale gelecek. Modernizasyonun en önemli nedeni, şu ana kadar çok az kişinin uçak telefonunu kullanmayı tercih etmesi. Kiralama eksikliği nedeniyle ile birçok firma telefon servislerini rafa kaldırdılar. Verizon, diğerleri gibi kendilerinin de telefon servisinin hoş olmadığını fark ettiklerini dile getiriyor.

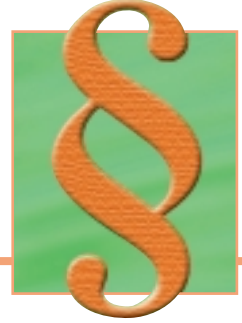
Yeni sistem ilk olarak kullanım kolaylığı ve uygun fiyatı ile dikkat çe-

kior. Yolcular, uçuş başına 5 dolar karşılığında JetConnect sistemi ve notebook'larını kullanarak kısa iletiler yazabilecek ve AOL veya Yahoo üzerinden sohbet edebilecekler. Ancak JetConnect'in maksimum kullanıcı sayısı aynı anda 46 ile sınırlı. Verizon, bu telefon servisini aralarında Delta Airlines ve

Continental'in de yer aldığı 14 uçuş firmasına sunuyor.

Buna karşılık Alman Lufthansa firması W-LAN'ı tercih ediyor ve yolcularının Asya ve Güney Amerika'ya yaptıkları yolculuklarında W-LAN üzerinden sörf yapmalarına imkan tanıyacak. Lufthansa, W-LAN ile donatılmış ilk Boeing 747'nin 2003 başında hizmete gireceğini duyurdu.

Bilgi için: www.verizon.com

Aydın Kararı

Müzik firmaları Universal, Sony, Warner, EMI ve BMG, ABD'deki **yüksek fiyatlı CD'ler** için açılan davayı sonuçlandırmak için yaklaşık olarak 70 milyon dolar ödediler.

READ.ME

GÖKHAN SUNGURTEKİN
Yayın Koordinatörü

"Windows & .NET Magazine, Windows tabanlı sistemler kullanan BT yöneticilerini ve üst seviye Türkçe kaynağa gereksinim duyan BT profesyonellerini hedefliyor."

BT Profesyonellerinin yeni dergisi

VogelBurda Yayıncılık olarak BT sektörünün en başarılı yayınlarına imza attık. **CHIP** bugün tüm dergi pazarı içerisinde en çok satılan ikinci dergi; 50 bin civarındaki satışı ve 6.500 abonesiyle yaklaşık 150.000 kişilik bir okur kitlesine sahip.

Yöneticilerin BT rehberi **IT Business Weekly**, başlangıç düzeyindeki PC kullanıcılarına yönelik içeriğiyle **Herkes İçin Bilgisayar** ve Türkiye'nin en eğlenceli dergisi **LEVEL** yine kendi segmentlerinde bir numara olan dergilerimiz.

Bilişim teknolojilerine odaklanmış bir yayın grubu olarak tek eksikimiz 'doğrudan' BT profesyonellerine yönelik üst seviye içerik sunan bir yayındı; ancak Ocak ayından itibaren yeni bir aylık yayınlı bu kulvarda da yerimizi alıyoruz.

İki yılı aşkın bir süredir yayınlanan ve Ocak 2003'ten itibaren VogelBurda Yayıncılık bünyesinde yayın hayatına devam edecek olan **Windows & .NET**

Magazine, Windows tabanlı sistemler kullanan BT yöneticilerini ve üst seviye Türkçe kaynağa gereksinim duyan BT profesyonellerini hedefliyor. Çözümüne yönelik makaleleri, BT yatırımlarına yön veren ürün tanımları/testleri ve Network özel bölümü ile **Windows & .NET Magazine**, kendi alanında Türkiye'deki tek dergi.

Windows & .NET Magazine

Ocak sayısının içeriği hakkında ayrıntılı bilgiyi **106'da** bulabilirsiniz. Dergi içeriğinin pek çok **CHIP** okurunun ilgisini çekeceğini düşünüyorum.

Windows & .NET Magazine kontrollü abonelik sistemiyle şirketlerin BT yöneticilerine ulaştırılacak. Dergiyi her ay takip etmek isteyenler abone olabilirler (<http://abone.vogel.com.tr> ya da Tel: (212) 217 93 71), sadece ücretli abonelere özel bazı hizmetlerimiz de

olacak. Aralık ayı içerisinde abone olanlar %10 indirim fırsatından da yararlanabilirler.

Ocak ayında **Windows & .NET Magazine'de** buluşmak dileğiyle...

DVD Takipçisi

İlk BlueRay Ürünü

Blue Ray teknolojisi defa Tokyo'daki elektronik fuarı CE-ATEC'de sergilendi. Sony, JVC, Hitachi, Panasonic ve Philips, Blu Ray disklerini oynatan Stand Alone Player'larını tanıttılar. Bu

SONY'NİN PROTOTİPİ: 50 GByte kapasiteli Blue Ray medyaları için Stand Alone Player.

standart yüzey başına 25 GByte'lık kapasite sunuyor ve DVD takipçisi olarak anılıyor. Panasonic ve TDK ise 50 GByte'lık ilk Blue Ray medyalarını (iki yüzeyli) tanıttılar. Standartın yüksek kapasitesi, DVD'de şu ana kadar faydalanan kırmızı yerine mavi lazer kullanılarak elde ediliyor. Toshiba ayrıca NEC ile beraber bir karşı standart olarak geliştirdiği "Advanced Optical Disc" adındaki yeni teknolojisi için bir çalıcı prototipi tanıttı. Tanıtılan medyanın kapasitesi ise "sadece" 15 GByte.

Bilgi için:

www.ceatec.com/english

DNS Sunucuları Devre Dışı Kaldı

İnternete Toptan Saldırı

Geçtiğimiz ay içinde, internette aranan adreslere yönlendirme yapan 13 ana DNS sunucusuna, aynı anda, "servis kullanımını engelleme" saldırısı gerçekleştirildi. Koordineli olduğu anlaşılan saldırılar sonucunda 7 ana DNS sunucusu devre dışı kalırken, web hizmetlerinde aksama yaşanmamasını, ayakta kalmayı başarabilen diğer altı

sunucu sağlayabildi. Saldırımı incelemeye alan FBI, olayın terör bağlantılı olabileceğini ima ederken, DNS sunucularının yönetimini üstlenen ICANN (Internet Corporation for Assigned Names and Numbers) bu sorunun her an yaşanabilecek bir durum olmadığını ve kontrol altına alındığını bildirdi.

Bilgi için: www.icann.org

HIZLI İNEK: İnternette şifreleme güvenliğini ölçen Distributed.net projesinin logosu.

Ayın Sözü

"Bazı şeylerin okunmadan kalması daha iyidir."

Distributed.net tarafından dört sene sonra kırılan bir ileti, yukarıdaki cümleyi içeriyordu. Gerekli bilgisayar performansı ise 46.000 AMD 2.000+ işlemciye karşılık geliyor.

MÜKEMMEL: HP Photosmart'ın toplam ağırlığı sadece 470 gram.

Digicam: Hewlett-Packard Photosmart 850

Düşük Fiyata Yüksek Zum

HP, 8x optik zuma sahip dört megapiksel'lik Photosmart 850 ile yüksek performansa rağmen hesaplı bir dijital kamera sunuyor.

■ En sonunda yüksek performansına rağmen uygun fiyatı ile dikkat çeken bir dijital kamera piyasaya sunuldu. Yaklaşık 600 euro'luk fiyata sahip HP Photosmart 850; dört milyon piksel, 8x optik zum ve SD (Secure Digital) kart üzerinde 16 MByte'lık bir hafıza sunuyor.

Zum objektif, geniş açı modunda 50 santimetreden itibaren netlik sunarken, tele alanda ise 90 santimetreden itibaren net bir görüntü elde etmek mümkün. Photosmart, otomatik modu haricinde zaman ayarlı olarak da çalışıyor. Her bir fonksiyon için ekranının kenarında küçük bir açıklama metninin ekrana gelmesi ise menünün kullanışlı olmasını sağlıyor. Bu-

Eksiksiz: HP kamera, optik tarama ve LCD ekrana sahip.

na karşılık kameranın her bir fotoğraf için ayırdığı üç saniyelik ses kaydı süresi ise oldukça kısa. Ayrıca entegre mikrofونunun kaydettiği sesler gürültülü. Plastik objektif çemberi 470 gram ağırlığındaki dijital kameranın rahat kavranmasını sağlıyor. Ancak bu sırada yardımcı mercek ışığını kapatmama ya dikkat etmelisiniz. Aksi takdirde fotoğraflar net olmayacaktır.

Photosmart 850'nin fotoğraf çekimi 0,5 saniye sürüyor. Seri çekimlerde ise dört fotoğraf toplam 7.8 saniyede kaydediliyor. Beşinci fotoğraftan sonra dahili flash hafızası dolduğu için kayıtları SD karta kopyalaması çekim süresinin uzamasına neden oluyor.

Microsoft Yeni Standardı Açıkladı

Office 11 ve XDocs Geliyor

Microsoft, Office ailesinin son sürümü, Office 11'i sadece Windows 2000 ve XP sistemleri için geliştirdiğini açıkladı. Windows 9x, Millennium ve NT işletim sistemlerinin uyumluluk ve güvenlik gerekçeleri nedeniyle Office 11'i çalıştıramayacakları belirtilirken, Office 11'in

beraberinde XDocs isimli XML tabanlı yeni bir standart ile geldiği de açıklandı.

Microsoft'un başkanı Steve Ballmer'in açıklaması ile gündeme oturan XDocs, firmaların yarattıkları, işledikleri dokümanların sahip oldukları veriyi kolayca yeniden işleme kapasitesi sunan ve Office 11'nde kullanılacak bir teknolojinin ilk adımı olarak tanımlanıyor. XML standardındaki veri tabanları üzerinde, klasik bir kelime işlemci mantığı ile çalışabilme olanağını vaat eden Xdocs sistemi ile

kullanıcıların karmaşık dokümanları, arşivleri, veri depolarını kolayca işleyebilmeleri hedefleniyor. XDocs'un .Net ürünlerinin yaygınlaşması için de önemli bir adım olduğu düşünülüyor.

Bilgi için: www.microsoft.com

Microsoft'un problemleri

FBI'nin Windows Güvenlik Açıkları Listesi

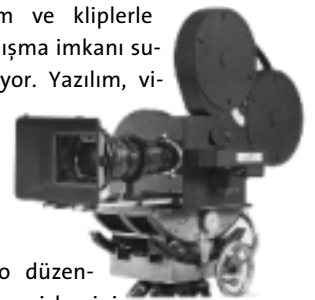

- 1 **Internet Information Services (IIS)**
İnternet içeriklerini saklamak için web veya FTP sunucu
- 2 **Microsoft Data Access Components (MDAC)**
Veri tabanı sürücüler listesi
- 3 **Microsoft SQL Server**
İş çözümleri için veritabanı
- 4 **NETBIOS**
Veri ağ içerisinde genel olarak kullanmak için LAN protokolü
- 5 **Null Sessions**
Yetkili olmayan kullanıcıların ağa dahil olması
- 6 **LAN-Manager**
Sunucuya bağlı olan donanımların ortak kullanımı

MS Movie Maker 2

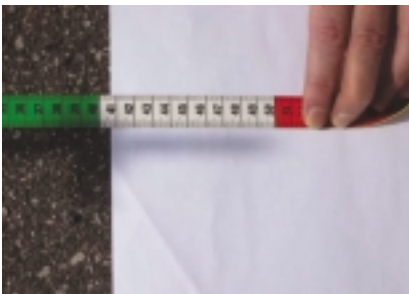
Kendinize Bir Klip Yapın

Windows XP'nin içinde yer alan video düzenleme yazılımının yeni sürümü Movie Maker 2, amatör seviyedeki kullanıcılara film ve kliplerle çalışma imkanı sunuyor. Yazılım, vi-

deo düzenleme işlemini teknik bilgisi zayıf amatör kullanıcılar için kolay hale getirmeye çalışan yazılım, işlemleri sihirbazlar yoluyla büyük ölçüde basitleştirerek, ev kullanıcılarının kolayca yapabileceği bir iş haline getiriyor. Yazılım, video kameralardan yüksek hızlı veri transferi yapmaya imkan veren FireWire veriyolunu kullanabiliyor.

Bilgi için: www.microsoft.com

Fujitsu-Siemens Stylistic

Tablet PC'ler Ortaya Çıktı

Microsoft'un Windows XP Tablet PC edisyonunu piyasa sürmesi ile birlikte bu yazılımı destekleyen Tablet PC'ler de görücüye çıkmaya başladılar. Fujitsu-Siemens'in ürünü Stylistic Tablet PC'de özel kalem ile doğrudan ekrana yazabilmeyi sağlayan elektromanyetik bir sayısallaştırıcı ile donatılmış 10.4 inçlik XGA TFT ekranı mevcut. Bu ekran özelliği ile daha gelişmiş bir kalem kullanma imkanı sunuyor ve doğal el yazısı girişini tanıyabiliyor. Stylistic ST4110 yaklaşık 1,4 kg ağırlığında ve A4 paketi içinde. 22x30 cm boyutlarındaki ürün 22 mm kalınlığında. Pili kullanım süresi yaklaşık 4,5-5 saat olan ürünün tasarımı, hareket halinde veya sabit, her yerde kolayca kullanılmasını sağlıyor. Klavye, mouse, DVD/CD okuyucu ve yazıcı, GSM veya GPRS kartı gibi öğelerin kolayca bağlanabileceği Stylistic ST4110, kullanıcılara Tablet PC konseptinin tüm avantajlarını yaşatmayı hedefliyor.

Uygulama görünümünü istenilen duruma getirmek için,

sistemi yeniden başlatmak zorunda kalmadan yatay ve dikey mod arasında kolayca geçiş yapılabilir. Ekrandaki etkin sayısallaştırıcı sayesinde, kullanıcı dijital mürekkeple, el yazısı

notları alabiliyor ve bunları birime kaydedebiliyor. Masaüstündeki istasyonuna oturtulduğunda, normal bir masaüstü sistemden farkı kalmayan ürün, 800 MHz PIII-M işlemci ve 256 MB SDRAM ile birlikte geliyor.

Bilgi için:

www.fujitsu-siemens.com.tr

Fiyatı: 2500 \$

Ayın Sayısı

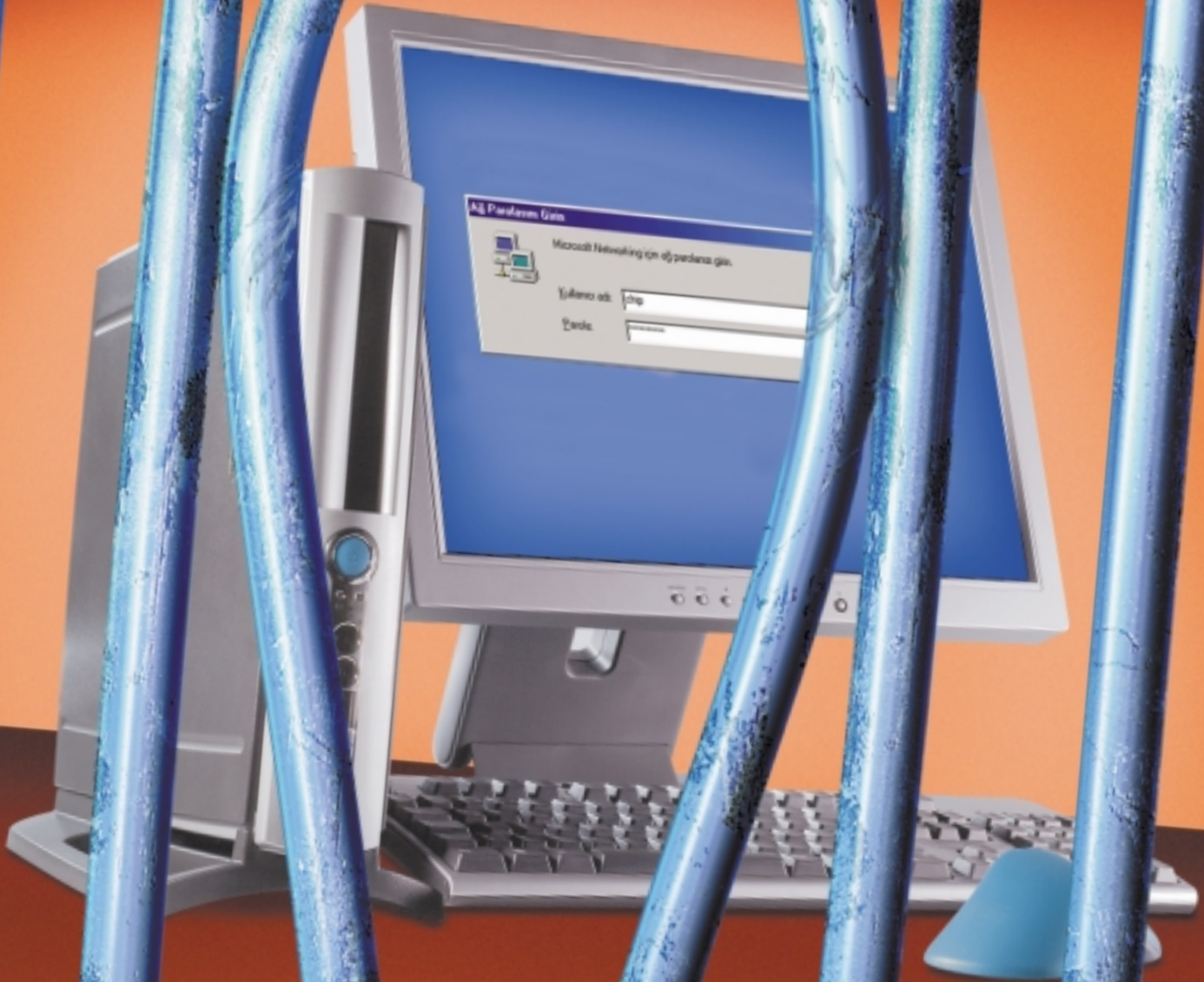
KaZaA kullanıcıları, her ay **2.6 milyar** müzik dosyası kopyasını paylaşım ağından indiriyor. Bu sayı Amerikan Müzik Endüstrisi Birliği RIAA tarafından açıklandı.

Manyetik Hafıza

MRAM ile Hızlı Açılış

Japon devleri Toshiba ve NEC, manyetik hafızaların geliştirilmesi için 100 milyon euro yatırım yapacaklar. MRAM (Magnetoresistive Random Access Memory) chip enerji almasa bile üzerindeki bilgileri saklıyor. Bu tür hafıza yapılarına sahip aygıtlar açılış sürecine gerek kalmadan düğmeye basıldığında kullanıma hazır olabilirler. Seri üretimine 2005 yılında başlanması beklenen MRAM'in notebook'lar ve cep telefonlarında kullanılması planlanıyor.

Bilgi için: www.toshiba.com

PC'deki tehlike

PC'niz internete bağlı olmasa bile korsanlara karşı güvenli değildir. Kıskaç iş arkadaşlarınız ya da sinirli çocuklar bilgisayarınıza erişebilir ve zarar verebilirler. Bunlara karşı koyabilmek için 20'deki tavsiyelere uymalısınız.

Ağ'daki tehlike

Açık bir ağ, korsanlar için bir nevi cennet gibidir. Bir kere içerisine girildiğinde çok büyük miktarlardaki gizli verilere ve parolalara rahatlıkla ulaşılabilir. Bu nedenle ağınızı korumalısınız. Bunu en iyi nasıl yapabileceğinizi 26'dan itibaren okuyabilirsiniz.

Net'teki tehlike

En büyük tehlike kaynağı net'tir. Casuslar, başka hiçbir yerde bu kadar rahat bir şekilde özel verilere ulaşamazlar. Bu bilgiler sörf alışkanlıklarından gizli parolalara kadar çeşitlilik gösterir. Kendinizi nasıl koruyabileceğinizi 30'da bulabilirsiniz.

Veri Kırmak ve Korumak

Herşey Güvende mi, Düşün!

Korsanlar, yabancı PC'lere erişebilmek için bazen bayağı bazen de sinsi bir şekilde hareket ederler. Önemli olan başarılı olmaları. Sözde kırılmayan şifreleme algoritmaları bile güvenli değiller. CHIP, karşı karşıya kalabileceğiniz tehlikeleri ve bunlara karşı neler yapabileceğinizi gösteriyor.

Office dokümanlarınızı şifreliyorsunuz, kullandığınız Windows parola korumalı ve internet trafiği bir kişisel firewall'ün kontrolünden geçiyor. E-posta programınızı da parola ile koruma altına aldınız ve internet bankacılığı işlemlerinizi de yeni güvenlik sistemi HBCI üzerinden gerçekleştiriyorsunuz. Güvenlik konusunda hassassınız ancak acaba kendinizi korumayı gerçekten başarabiliyor musunuz? Yoksa!

Hayır! Korsanlar, parolalarınızı göz açıp kapayana kadar bulabilir, firewall'dan zorlanmadan geçebilir ve şifrelenmiş dokümanlarınızı kırabilirler. Kendisinden övgüyle söz edilen HBCI bile risk taşıyor ve e-posta trafiğiniz de korsanlar tarafından açık bir kitapmışçasına okunabiliyor. Bu konudaki hemen hemen en kötü durum ise söz konusu kötü niyetli kişilerin özellikle kurnaz olmalarına gerek yok. Çünkü veri hırsızlığı için kullanılan açıklar, bir depo kapısı kadar büyükler ve saldırı için gerekli olan

programlar da gerçekten ne aradığını bilen kişiler tarafından World Wide Web'de rahatlıkla bulunabiliyorlar. Bu, parolaların ve kişisel firewall'ların hiçbir işe yaramadıkları anlamına gelmemelidir. Bunlar, bir noktaya kadar görevlerini eksiksiz yerine getiriyorlar. Ancak bunlardan iyi bir biçimde faydalanmak için ayarların en iyi şekilde yapılması gerekiyor. Koruma programları, bilgisayara ilk yüklendikleri zaman güvenlik konusunda yanıltıcı bir his yayıyorlar.

Parolalarını dikkatsizce seçenler ve üstüne üstlük sabitdisklerinde saklayanlar, saldırganların bilgisayarlarına girmesi için kendi istekleri ile kapı açıyorlar. PC'de güvenlik konusunda en çok karşılaşılan yanlış bilgileri bir araya getiren CHIP, korsanların bunlardan nasıl faydalandığını gösteriyor. Ancak kimsenin paniğe kapılmasına gerek yok. Bilgisayarınızı, saldırılara karşı etkili bir şekilde nasıl koruyabileceğinizi tabii ki öğrenebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Beş Parola Kuralı: Sadece anlamsızlar etkilidir	21
El Bilgisayarında Parola: PDA'lar güvenli değil	22
Casus Işıma: Dinlenen donanımlar	26
Wave-LAN'daki Açıklar: Korsanlar için gizli işaret	28
HBCI ile Online Bankacılık: Doğru kullanım ile güvenli	32
Korsan Araçlar: Profesyonellerin araçları	34
Casuslar Karşı Karşıya: Korsan tuzağı Honeynet	35

Yazıda adı geçen programları
eCHIP CD'sinde bulabilirsiniz
(© eCHIP-Code **Veri Kırma**)

PC'deki tehlikeler

Önemli dokümanların yabancılardan kesinlikle korunmaları gereklidir. Bunun için en iyi yol olan şifreleme de her zaman yardım edemeyebilir. CHIP, şifrelemenin zayıf noktalarını açıklıyor.

Yanlış 1: Parolalar bilgisayarı korurlar

Sizin bilgisayarınızı ele geçirmek isteyenler ilk olarak parolayı kırmak zorundadırlar. Parola sayesinde PC'nizi izinsiz girişlere karşı koruyabilirsiniz. Parola koruması için iki yöntem mevcut. İster seniz BIOS'u ve dolayısıyla sistem ayarlarını da güvenlik altına alabilirsiniz. Ya da tüm sistemi koruyabilirsiniz. İkinci durumda, doğru parola girilmeden sistem başlatılamaz.

Korsanlar, parola sorgusunu aşmak için çok basit bir yöntem kullanarak, direkt olarak BIOS Chip'ine güç sağlayan pili çıkartıyorlar. Bu pil genellikle çok incedir ve BIOS Chip'inin yakınında bulunur. Pil çıkartıldığı zaman, güç kesileceği için diğer bilgiler ile beraber parola da silinir. BIOS'un kendisi bu işlemde zarar görmez, ancak yapılan ayarların tümü kaybedilir.

İkinci yöntemde PC'nin kendisi değil sadece BIOS güvenlik altına alınır. Ancak bu durumda korsanlar, bilgisayara ve işletim sistemine erişebilecekleri için söz konusu parolayı rahatlıkla kırabilirler. Bu sayede parolayı bulan veya rahatlıkla silebilen, Killcmos32 veya BIOS320

gibi araçları çalıştırabilirler.

KORUMA: Yapabileceğiniz çok fazla bir şey yok. Pilin sökülmesine karşı kilitli bir bilgisayar kasası kullanılabilir. BIOS'a yazılım yardımıyla yapılan saldırıları ise engellemek mümkün değil.

Yanlış 2: Sabitdiske hiçbir korsan erişemez

Windows NT, 2000 ve XP işletim sistemlerinde sabitdisk erişimini sınırlandırabilirsiniz. Ancak sabitdiskinizi sadece NTFS (New Technology File System) ile biçimlendirdiyseniz... Kullanıcı hakları ayarlarında değişiklik yapılarak kaldırılacak olan bu sınırlamayı aşmak için korsanların yapmaları gereken tek şey, yönetici şifresini bulmaktır. Profesyoneller için birkaç dakika süren şifre bulma işlemi sırasında kullanılan illegal programlar sayesinde en karmaşık parolalar bile rahatlıkla tespit edilebilir. Şayet bir korsan yönetici haklarını kullanabilirse PC'nize sınırsız erişimi vardır ve bilgisayarda istediği her işlemi gerçekleştirebilir.

KORUMA: Yok. Kullanıcı haklarının sınırlandırılması tam anlamıyla bir engel değil.

Yanlış 3: Şifreli dosya sistemleri güvenlidir

Windows 2000 ve XP Professional kullanıcıları NTFS dosya sistemini şifreleyebilirler. Bunun için söz konusu klasöre farelin sağ düğmesini kullanarak tıklanın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ekranı gelen pencereye *Genel* kartında bulunan *Gelişmiş* düğmesine tıklayın ve "Verileri korumak için içeriği şifrele" seçeneğini işaretleyin. Bunun sonucunda dosyalar 4.096 bit'lik bir anahtarla şifrelenirler. Korsanların bu şifrelemeyi kırmak için ömürleri boyunca çalışmaları yeterli olmayabilir.

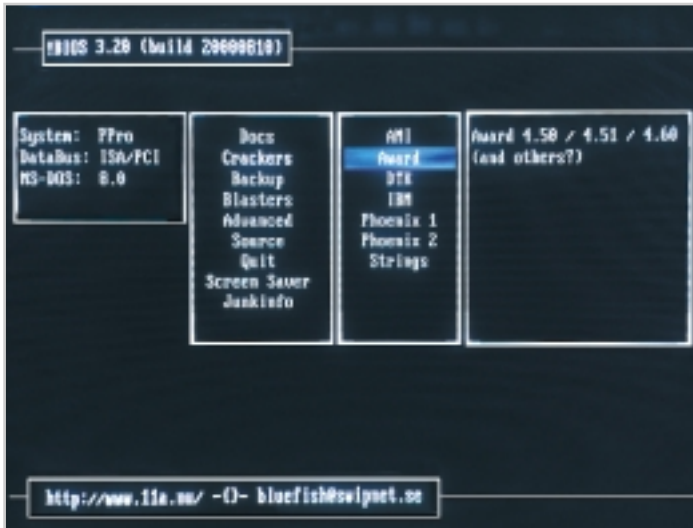
Ancak bu fonksiyonun Windows 2000 altında ufak bir kusuru var: Yönetici, sahip olduğu bir Master Key ile tüm verileri restore edebilir. Yani bir korsanın yönetici haklarını elde etmesi, bir kez daha başarılı olduğu anlamına gelir ve bütün verilere erişebilir.

KORUMA: İster Windows 2000 ister XP Pro altında olsun, şifreleme şifre kullanmaz, bunun yerine bilgisayara kurulması gereken bir sertifika kullanır. Bu sertifika bir anahtar gibi davranır. Korsanlar, şifrelediğiniz verilere sadece bu sertifika aracılığıyla ulaşabilir. Korunma şansınız bu sertifikaya bağlı. Söz konusu sertifikayı çıkartın ve sabitdiskinizden silin. Böylece şifrelenmiş verilerinizin güvenliği de garanti altına alınmış olacaktır.

Yukarıda anlatılan işlemleri uygulamak için *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası* komutunu çalıştırın ve buradaki *İnternet Seçenekleri* simgesine iki kere tıklayın. Ekranı gelen pencereye *İçerik* kartını etkinleştirin ve *Sertifikalar* düğmesine tıklayın. Buradaki *Ver* ve *İleri* düğmelerine tıklayın. Ekranı gelen pencereye "Evet, özel anahtarı ver" seçeneğini işaretleyin. Takip eden pencereye *İleri* düğmesine tıklayarak geçebilirsiniz. Şimdi istediğiniz bir parola girin. Anahtarın saklama ortamı olarak ilk başta sabitdiskteki seçmelisiniz. Ekranı gelen diğer mesajları dikkate almadan onaylayın.

Şimdi sertifika penceresi tekrar ekranı gelecektir. Burada bulunan *Kaldır* düğmesine tıklayın ve güvenlik sorgusunu *Evet* düğmesine tıklayarak geçin. Biraz önce kaydettiğiniz anahtarı, sabitdiskten farklı bir harici saklama ortamına, örneğin diskete taşıyın.

DİKKAT! Bu disketin, kesinlikle bir yedek

1

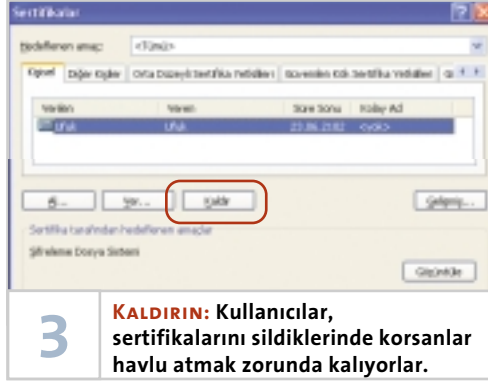
MAYMUNCUK: BIOS320 gibi hacker araçları yaygın olarak kullanılan BIOS versiyonlarının şifrelerini kırabiliyor.

kopyasını oluşturmalsınız. Aksi takdirde üzerindeki bilgileri kaybetmeniz durumunda şifrelenmiş verilerinize bir daha ulaşamayabilirsiniz. Bunun için en iyi yöntem USB hafıza kartları veya benzeri bir harici saklama ortamı kullanmaktır.

Başardınız! Artık verileriniz tamamen güvende. Şifrelenmiş verilerinize ulaşmak istediğiniz zaman biraz önce kaydettiğiniz anahtarın üzerine iki kere tıklayın. Ancak bu sertifikayı her Windows oturumu sonrasında sabitdiskten silmeyi unutmamalısınız. Bu biraz zahmetli, ancak güvenli bir yöntemdir.

Yanlış 4: Office paketleri geçiş izni vermezler

Önemli dokümanlarını koruma altına almak isteyen birçok kimse Microsoft Office paketine entegre olarak sunulan parola korumasına güveniyor. Aslında haklılar. Ancak sadece Office XP, yani Office paketinin en yeni versiyonu kuruluysa ve doğru ayarlar seçildiyse... Bunun haricinde korsanların işi gerçekten çok kolay olacaktır. Örneğin, Advanced

Office 2000 Password Recovery Tool gibi programlar yardımıyla Office paketinde kullanılan parolaları rahatlıkla öğrenebilirler. Bu işlemin korsanlar için ne kadar basit olduğunu görmek için söz konusu CHIP CD'sinden (© eCHIP-Code Veri Kırma) yükleyerek deneyebilirsiniz. Bu uygulama çok basit bir prensibe dayanıyor: Doğru parolayı bulana kadar hayal edilebilen tüm kombinasyonları denemek...

KORUMA: Office XP kullanmayanlar, tam anlamıyla korunamazlar. Ancak karmaşık sayılabilecek bir parola (bkz. Doğru Erişim Kodu) tercih edilerek, erişim süresi oldukça uzatılabilir. Office XP kullanmak ise daha güvenli bir yol.

Burada çok sayıdaki şifreleme algorit-

» Doğru erişim kodu

Festivaller, bayramlar ve futbol, hayatı güzelleştirmek için vardır. Ancak bu ifadeler korsanlara karşı bir koruma teşkil edemezler. Benzer şekilde kız arkadaşınızın ismi de uygun bir parola değildir. Çünkü Social Hacking (sosyal saldırı), yabancı bilgisayarlara saldırmak için en sık kullanılan yöntemdir. Bunun için saldırgan parolayı kurbanının sosyal çevresinden tahmin etmeye çalışır.

Güvenli bir parola bulmak için

- 1. Kural:** Parola kesinlikle sekiz karakterden daha az olmamalı, küçük ve büyük harflerden, sayılardan ve özel karakterlerden meydana gelmelidir.
- 2. Kural:** Gerçekten varolan bir ifade, isim, doğum tarihi veya "123" gibi basit karakter dizileri kullanmayın. Özellikle "qwerty" veya "yxc" gibi basit klavye dizilişlerini kullanmaktan kaçınmalısınız.
- 3. Kural:** E-posta veya PC erişimi gibi farklı işlemler için farklı parolalar kullanın. Şayet biri parolanızı keşfedecek

olursa, zarar minimumda tutulmalıdır.

4. Kural: Parolanızı mümkün olduğunca sık değiştirmelisiniz. Bu esnada sadece bir ya da iki harf değiştirmek yerine tamamen yepyeni bir parola hazırlamalısınız.

5. Kural: Parolanızı hiçbir zaman fonksiyon tuşlarına veya programlara kaydetmeyin. Aksi takdirde korsanlar parolanızı hiç zorlanmadan öğrenebilirler.

Verileri Kırma ve Korumak

malarından birini tercih edebilirsiniz. Bir dokümanı kaydederken *Farklı Kaydet* penceresindeki *Araçlar/Güvenlik Seçenekleri* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki *Gelişmiş* üzerine tıklayın ve şimdi farklı bir algoritma seçin. Örneğin, şifrelemesi nispeten daha güvenli olan RC4, Microsoft RSA Schannel Cryptographic Provider...

Yanış 5: Sıkıştırma programları verileri gizli tutarlar

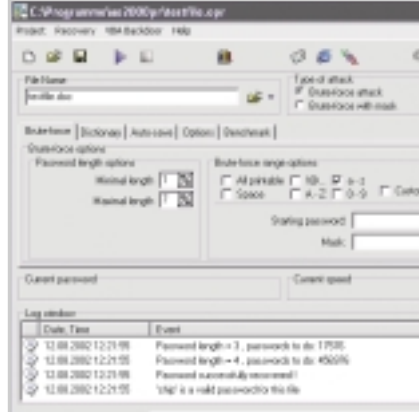
Bir çok sıkıştırma programı verileri bir parola olarak koruma imkanını da sunuyor. Aslında birçok kullanıcı bu nedenle güvenlik konusunda yanlış yönlendiriliyor. Korsanlar, parolaları çok hızlı bir şekilde kırabilirler. Zip dosyaları bu sayede sadece birkaç saniye içerisinde açılabilirler. Piyasada bulunan çok sayıdaki şifre kırma programına örnek olarak sunduğumuz Advanced Archive Password Recovery aracını CHIP CD'sinden (© eCHIP-Code Veri Kırma) yükleyebilirsiniz.

KORUMA: Korsanların işlerini bozabilirsiniz. Ancak dosyaların hangi program ve hangi sürümle sıkıştırıldıkları ve şifrelendikleri önemlidir. WinZip programının 8 versiyonundan itibaren korsanların farklı parolaları test etmekten başka imkanları yok. Ancak bilgisayara bağlı olarak saniyede üç milyon tane parola denenebilir. Bu nedenle, parolanızı seçerken 21'deki *Doğru Erişim Kodu* kutusunda bulabileceğiniz beş tane kurala kesinlikle dikkat etmelisiniz.

Yanış 6: Silinenler bir daha geri döndürülemezler

Şifrelenmiş veriler ancak bu özellikleri korunduğu sürece güvenli olabilirler. Bu tür veriler silindikleri zaman artık şifreleme programlarının koruması altından çıkarlar. Birçok kullanıcı ise bilgilerin silindikleri zaman tamamen yok edilmelerine güvenirlir.

Ancak yabancı kullanıcılar birçok durumda bu dosyaları ve klasörleri geri yükleyebilirler. Ve bu işlemi gerçekten çok basit donatılar ile gerçekleştirebilirler. Silinen dosyaların geri yüklemesini sağlayan çok sayıda farklı araç mevcut. BitMart'ın (www.bitmart.net) Resto-

4

OFİS SALDIRISI: Office dosyaları Password Recovery Tool ile parolaya gerek kalmadan açılabilir.

rer2000 programı NTFS ile biçimlendirilmiş partiyonlar konusunda uzmandır. Windows uygulamaları altında bulunan diğer tüm dosya sistemleri yani FAT için de Ontrack'ın SystemSuite 4 programını kullanabilirsiniz. Veri hırsızları, bu sayede silinmiş dosyalarının

sabitdisk üzerindeki izlerini takip ederek, bunları tekrar kullanılabilir hale getirebilirler. Korsanlar böylece dikkatsiz kullanıcıların bilgisayarlarından ve kâfalarından sildikleri gizli verilere ulaşabilirler.

KORUMA: Verilerinizi öteki tarafa kesinlikle göndermek için yardımcı araçlar gereklidir. Bu programlar, dosyaları sadece silmekle kalmaz, aynı zamanda dosyaların sabitdisk üzerinde bulunduğu sektörleri sıfır ve birlerden oluşan değerler ile doldururlar. Bu durumda verilerin geri yüklenmesi, eğer gizli bir devlet kuruluşu için çalışmıyorsanız oldukça zor olacaktır. Bu tür yardımcılar birçok programın eklenti paketleri olarak bulabilirsiniz. Örneğin, şifreleme programı Pretty Good Privacy de bu tür bir Wipe (Silme) aracına sahiptir. PGP hakkında ayrıntılı bilgi için web sayfasını ziyaret edebilir veya CHIP CD'sinden (© eCHIP-Code Veri Kırma) yükleyebilirsiniz.

PDA'DA PAROLA KAYDETMEK

» El bilgisayarları güvenli değil

El bilgisayarları, parolaları veya kredi kartı numaralarını kaydetmek için sevecek kullanılırlar. Hatta PDA'lar da parola ile korunmaya çalışabilirler, ancak korsanlar bu engeli genellikle çok rahat bir şekilde aşarlar.

PalmOS: Kullanıcılar, normal harfler ve sayıları kullanabilme imkanının haricinde kısayollar da tanımlayabilirler. Palm'de, geliştiriciler için entegre olarak sunulan ve bunlar sayesinde aygıtın her zaman seri bağlantı noktası üzerinden haberleştiği iki tane Debug kısayolu bulunur. Böylece, Metroworks'un yaygın olarak kullanılan C Compiler Codewarrior'la Palm'e dosya yazabilir veya buradaki dosyaları oku-

yabilirsiniz. Debug modu, Palm bir parola ile korunduğu zaman devamlı olarak aktiftir. Bu hata biliniyor olmasına rağmen PalmOS'un 4.1 versiyonuna kadar hiçbir değişiklik yapılmadı.

Diğer Sistemler: Windows CE/Pocket PC 2002 ve Sharp'ın Zaurus'una da benzeri saldırılarda bulunmak söylendiğine göre mümkün.

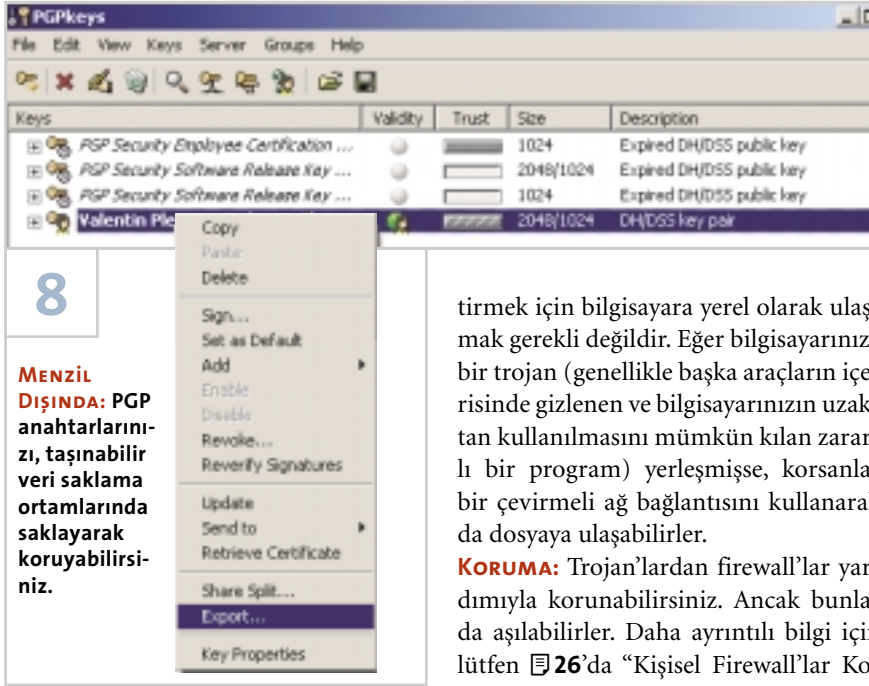
KORUMA: Verilerin sadece şifrelenmiş bir dosyaya kaydedilmesi güvenli olacaktır. PalmOS için IDEA (International Data Encryption Algorithm) şifrelemesi ile çalışan Secret ve PocketPC için de CodeWallet uygun programlardır. Bu araçları CHIP CD'sinde (© eCHIP-Code Veri Kırma) bulabilirsiniz.

KISAYOL: Entegre parola koruması, basit bir kısaltma ile rahatlıkla atlatılabilir.

PDA KORUMASI: Verileri şifreleyenler, saldırganların hayatını en azından zorlaştırıyorlar.

8

**MENZİL
DIŞINDA: PGP
anahtarlarını-
zı, taşınabilir
veri saklama
ortamlarında
saklayarak
koruyabilirsiniz.**

tirmek için bilgisayara yerel olarak ulaşmak gerekli değildir. Eğer bilgisayarınıza bir trojan (genellikle başka araçların içerisinde gizlenen ve bilgisayarınızın uzaktan kullanılmasını mümkün kılan zararlı bir program) yerleşmişse, korsanlar bir çevirmeli ağ bağlantısını kullanarak da dosyaya ulaşabilirler.

KORUMA: Trojan'lardan firewall'lar yardımıyla korunabilirsiniz. Ancak bunlar da aşılabilirler. Daha ayrıntılı bilgi için lütfen 26'da "Kişisel Firewall'lar Korumalar" başlığına göz atın.

Yerel erişimi engellemek için sabitdiskin "C:\:" kök dizininde bulunan PAGEFILE.SYS dosyasını şifreleyin. Bunun için özel programlara ihtiyacınız olacaktır. Örneğin, CHIP CD'sinden (eCHIP-Code Veri Kırma) yükleyebileceğiniz BestCrypt...

Yanlış 7: Windows'un Cache'i bilgi sızdırmaz

Windows'un hafıza yönetimi de güvenlik açısından risk teşkil eder. Windows, bilgisayarın hafızasına kesinlikle ait olmayan tüm bilgileri geçici olarak takas dosyasına kaydeder. Ve bu sayede, örneğin parola korumalı bir Word dokümanının bir kısmı da tabii ki erişime tamamen açık bir şekilde burada saklanabilir. Korsanlar da takas dosyası PAGEFILE.SYS içerisinde rahatlıkla çalışabilmeleri için hiç çekinmeden davet edilirler. Bunu bir metin editörü yardımıyla kesinlikle açmalı ve içerisinde önemli bilgiler olup olmadığını kontrol etmelisiniz.

Yukarıda anlatılan saldırıyı gerçekle-

Yanlış 8: PGP posta sırlarınızı koruma altında tutar

Pretty Good Privacy, dijital metinlerin yabancılar tarafından okunmasını engellemek için kullanılan en güvenli yöntemlerden biri olarak halen kullanılıyor. Buradaki en önemli özellik, anahtar çiftleri ile çalışmasıdır. Her PGP kullanıcısının kendine ait bir çifti bulunur. Bu anahtarlardan sadece şifreleme için kul-

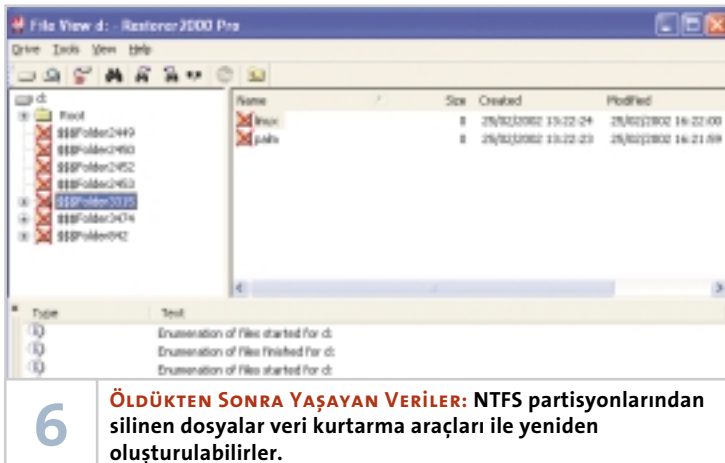
lanılan bir tanesi herkes tarafından serbest olarak erişilebilir. Gönderen bu "Public Key" yardımıyla kendi iletisini şifreler. Alıcı ise sahip olduğu ikinci özel anahtar (Private Key) yardımıyla söz konusu iletini okuyabilir.

Özel anahtar, korsanların eline geçmemesi için bir kez daha parola yardımıyla koruma altına alınır. Ve, bir Brute Force (karşılaşılabilecek tüm ihtimaller PC ile denenirler) saldırısı ile parolanın kırılılabildiği sözde güvenli sistemin açığı da tam bu noktada karşımıza çıkıyor.

Şifreleme uzmanları Jonathan Katz ve Bruce Schneider, metinlerin özel anahtara gerek kalmadan okunabilmesini mümkün kılan bir güvenlik açığını kısa bir süre önce ortaya çıkardılar. Kriptografik bir saldırı tekniği olan "Chosen Ciphertext" için geliştirdikleri özel bir versiyon ile PGP en azından birkaç durumda etkisiz hale getirilebiliyor. İlk başta teorik olarak gülümseten teknik, daha sonra pratikte de işlev gördü. PGP, en azından 2.6.2 versiyonunda güvenli değil. Bu prensip PGP'nin uygun yamaları şu ana kadar hazırlanmamış veya yayınlanmamış olan tüm versiyonlarını tehdit ediyor. Yöntem, <http://www.counterpane.com/chotext.html> adresinde tüm açıklığıyla anlatılıyor.

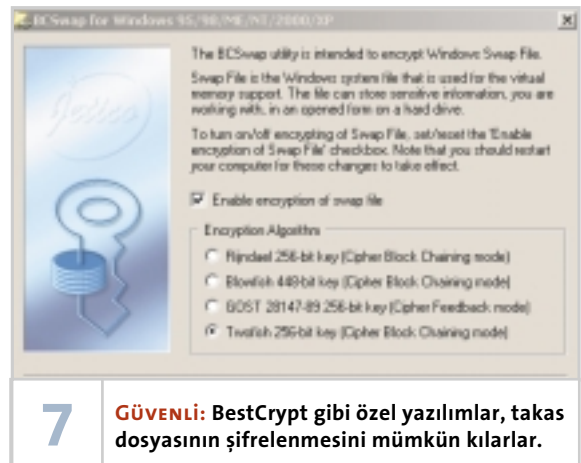
KORUMA: Her ihtimale karşı özel anahtar için ayrıntılı olarak düşünülmüş bir parola seçin ve bunu en iyi harici bir ortamda saklayın. Bir disket veya USB hafıza kartı gibi değiştirilebilir veri taşıyıcılar saklamak için uygun bir ortam sunarlar. Böylece, korsanların parolanızı kırma ihtimali oldukça düşecektir.

Chosen Ciphertext saldırılarına karşı ise henüz bir güvenlik önlemi geliştirilmedi.

6

ÖLDÜKTEN SONRA YAŞAYAN VERİLER: NTFS partisonlarından silinen dosyalar veri kurtarma araçları ile yeniden oluşturulabilirler.

7

GÜVENLİ: BestCrypt gibi özel yazılımlar, takas dosyasının şifrelenmesini mümkün kılarlar.

Ağdaki tehlikeler

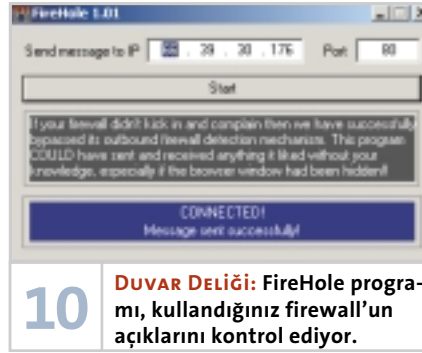
Tek bir bilgisayar yerine bir ağın tamamına girmek, korsanların çok daha fazla hoşuna gider. Bunun için firewall gibi bilinen koruma mekanizmalarını çok kıvrak bir şekilde atlatabilirler.

Yanlış 9: Kimse beni hedef olarak almaz

Bir korsanın aşağı yukarı şu şekilde çalıştığı sanılır: O, dağınık kılık kıyafetiyle ve elinde kahvesiyle bilgisayar karşısında oturur ve bilgisayarının ekranında ise sadece makine kodlarını içeren satırlar bir bir akar. Kısa bir süre önce saldırıya geçmiş ve yabancı bir bilgisayardaki verileri okuyordur.

Bu tasavvur ile gerçek arasında çok az ortak nokta vardır. Korsanların çoğu bilinen güvenlik açıklarını kullanır ve makine kodu ile araştırma yapmak yerine "try and error" (deneme yanılma) yöntemini kullanarak veya tamamen rastlantısal olsa bile yeni bir açık bulmaya

çalışmazlar. Bilgisayardaki açıkların çok küçük bir kısmı özel çalışmalar sonucunda ortaya çıkartıldılar, büyük bir kısmı ise çalışma sırasında rastlantısal olarak keşfedilirler. Programdaki açığı ortaya çıkaran kişi ya bulduklarını direkt olarak firmaya bildirir ya da ilk başta bi-

10 DUVAR DELİĞİ: FireHole programı, kullandığınız firewall'un açıklarını kontrol ediyor.

raz keyfini sürmek isteyebilir.

KORUMA: Yöneticiler, bilinen güvenlik açıklarını (www.securityfocus.com) adresinde bulabilirsiniz) kapatarak, birçok durumda dışarıdan erişim çalışmalarına karşı koruma sağlayabilirler. Bilinmeyen güvenlik açıklarına karşı da, genellikle bilinen hataları tamir etmek ve parola ile güvenlik ayarları konularına gerekli özeni göstermek yeterli olacaktır.

Yanlış 10: Kişisel firewall'lar koruyabilirler

Norton Personal Firewall, ZoneAlarm veya Tiny Firewall... bunlar ve diğer güvenlik programları, Stand Alone, yani yalnız PC'ler için güvenlik sözü verirler. Ancak programın korumak için kurulduğu bilgisayarın sistemindeki zayıf noktaları ortaya çıkardığı ise bir gerçektir.

Bunun nedeni, internet erişimine izin verilen güvenilir programların personal firewall'da belirlenmesidir. Bu sistem gerçekten çok basit bir şekilde suistimal edilebilir. Trojan'lar sisteme yerleşirler

CASUS İŞİMA

» Donanımlar da gizlice dinlenebilirler

Ağ içerisinde çalışanlar veri hırsızlığına maruz kalabileceklerini göz önünde bulundurulmalıdır. Bu tehlike basit ve radikal bir yöntemle ortadan kaldırılabılır. Bunun için ağ kablusunu çıkartmak yeterlidir. Ancak bu da tam anlamıyla koruma sağlamayacaktır. Gerçekten çok düşük bir masrafla monitörler, klavyeler ve sabitdisk gibi manyetik veri saklama ortamlarından veri hırsızlığı yapılabilir. Bu sorun çok uzun zamandır biliniyor. Bu, ilk olarak ışık üzerinde yapılan bir araştırma sonucunda ortaya çıktı. Hollandalı profesör Win Van Eck'in "Monitörlerin elektromanyetik ışıması: Dinlenme riski mi taşıyor?" adındaki çalışması ile dijital elemanların ışıma problemi ilk defa ayrıntılı bir şekilde ele alındı.

BÖYLE DİNLENİYOR: Yan odada veya hatta uzak mesafedeki bir televizyon yardımıyla monitör ekranının içeriği dinlenebilir. Korsanın bunun için televizyon haricinde sadece uygun bir hedefli radyo antenine ve bir sinyal kuvvetlendiriciye ihtiyacı vardır. Kaliteli ekipmanlar kullanılarak siyah beyaz bir resim 1.000 met-

re mesafeden kaliteli bir şekilde elde edilebilir.

Bu problemin nedeni monitörün yatay ve dikey senkronizasyon darbesi değil, grafik kartı tarafından oldukça yüksek frekanslarda gönderilen kullanıcı verileridir. Burada monitörün kablusu, verileri havaya gönderen bir anten görevi görüyor. Modern monitörlerin, ergonomi ve çevre koruma kanunları çerçevesinde çok daha zayıf ve böylece alçak sinyaller göndermelerine rağmen, veriler yüzlerce metre öteden alınabiliyor. Bir korsan, sahip ol-

VERİ CASUSLUĞU: Yabancı bilgisayarların verilerine bir alıcı yardımıyla ulaşabilirsiniz.

duğu aygıt veritabanı ile ekipmanlarını mümkün olan en iyi şekilde veri kaynağına yönlendirebilir ve temiz bir siyah beyaz görüntü elde edebilir. Bu yöntem, metinleri okumak veya bankalardaki otomatik para çekme makinelerinin ekranlarındaki bilgileri çalmak için yeterlidir. 75 KHz'in üzerindeki yatay kaydırma frekansları da alt edilebilir. Şu an binlerce euro ile ifade edilebilecek daha yüksek maliyetli bir donanım ile söz konusu resim yeniden oluşturulabilir. Renkli görüntü elde etmek de mümkün. Bu yöntemle sadece ekranlar değil, sabitdiskler, klavyeler ve fareler dahi "dinlenebilir".

KENDİNİZİ KORUMAK İÇİN: Firma içindeki bilgileri saldırgan yöntemler kullanan rakiplerinden korumak isteyenler, ya bu şekilde serbest kalan verileri bozacak bir kaynak ya da faraday kafesi kullanılmalıdır. Bu konu ile ilgili resmi rakamlara ve bilgilere internette ulaşabilirsiniz.

Bilgi için: www.bsi.de/literat/fatbl/012_blab.htm

ve kendilerini söz konusu güvenilir programlardan biri olarak, örneğin Outlook.exe gösterirler. Daha sonra bu sayede dış dünya ile bağlantı kurabilirler. Firewall, en kötü ihtimalle şüpheli bir uygulamanın bağlantı kurmaya çalıştığını bildirir. Ancak genellikle bu tür bir uyarı bile yapılmayacaktır.

Bunun için en iyi örneklerden biri Robert Keri tarafından geliştirilen FireHole (<http://keir.net/firehole.html>) isimli programdır. Bu, bir Personal Firewall'u alt etmenin ne kadar kolay olduğunu gösteriyor. Program, söz konusu izinsiz bağlantı için köprü olarak, herkesin kullandığı ve personal firewall'ların daha fazla sorgulamadan dış dünyanın kapılarını açtığı Internet Explorer browser'ını kullanıyor. Ancak FireHole, sadece bu güvenlik açığı hakkında bilgi vermek üzere geliştirildiği için sadece zararsız bilgiler aktarıyor.

KORUMA: Personal firewall ile beraber değiştirilen dosyaları imzalarından tanıyan ve kullanıcıyı yapılan değişiklikler hakkında hemen uyarın, özel bir virüs tarayıcı gibi dosya kontrol programının kullanılması güvenlik düzeyini arttıracaktır.

Yanlış 11: Firma firewall'ları bombalara bile dayanır

Firmalar büyük firewall'lar kullanırlar. Sonuç olarak sadece bir bilgisayarın değil, bir ağın tamamının korunması gereklidir. Bu nedenle firma ağı ve internet arasında sadece firewall görevi gören bir bilgisayar bulunur. Kulağa güvenli geliyor, ancak sanıldığı kadar değil.

Çünkü bir ağı tamamen korumak her zaman gerekli olmayacaktır. Bunun nedeni ise saldırıların bir çoğunun dışarıdan değil de direkt olarak ağın kendi içerisinde kaynaklanmasıdır. Bu, kesinlikle çalışanların kötü niyetli olduğu yönünde yorumlanmamalıdır. Evden getirilen, içerisinde kurt veya trojan bulunan bir CD veya disket de tek başına yeterli olacaktır. Bu zararlı programlar daha sonra ağ içerisindeki yollarını kendileri açacaklardır.

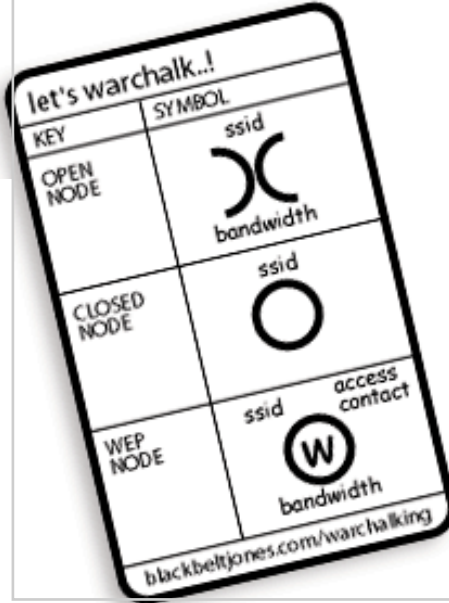
Genel olarak karşılaşılan bir problem ise çalışanların internette sörf yapabilmeleri için kurulan bir Proxy veya serbest bırakılan 80 numaralı porttan kaynaklanır. Trojanlar bunları kullanarak

KABLOSUZ AĞDAKİ AÇIKLAR

» Korsanlar için işaret

Kablosuzların güvenli olduğu söylenemez. Şifreleme yöntemi WEP (Wired Equivalent Privacy) geçen senenin ortasında zaten kırılmıştı, ancak bu şifreleme tekniği bir çok ağda zaten kullanılmıyor... Yani bu ağlar tamamen korumasız. Korsanlar için bir cennet! Bunlar ağlara giriyor ve WLAN (Wireless Local Area Network) sahibine pahalıya mal olarak, web'de rahatlıkla sörf yapıyorlar. Son zamanlarda, bu şekilde rahatlıkla dahil olunabilecek açık ağların üzerinde gösterildiği, büyük şehirlere ait haritalar internette yayılmaya başladılar. Bu haritalar genellikle Wardriving'e başlayan genç kullanıcılar tarafından hazırlanıyorlar. Bunlar, laptop, WLAN modülü ve GPS

KORSANLARA NOT: Warchalk işaretlerinin anlamlarını yanınızda taşımak üzere yazdırabilirsiniz.

kendilerine yol açarlar.

KORUMA: Eğer bir firma ağını korumakla görevliyseniz hızlı davranmalısınız. Bugtraq, NTBugtraq veya Vulnwatch gibi e-posta listelerinde devamlı olarak yeni güvenlik açıkları yayınlanır. Bu e-postalarda aynı zamanda sorun çözümleri veya yanlış alarmlar da verilebiliyor. Yani bir yönetici en son bilgileri günlük olarak takip etmeli ve bu güvenlik açıklarını mümkün olan en hızlı şekilde çözüme kavuşturmalıdır. Yöneticilerin takip ettikleri en önemli adres ise www.securityfocus.com'dur.

BURADAN NET'E GİRİLİR: Yerdeki sembol, burada bağlanabileceğiniz bir Wave-LAN olduğunu gösteriyor.

yön bulma aygıtından oluşan donanım paketleri ile şehirde araştırmaya başlıyorlar. Elde edilen bilgiler ise diğer WLAN korsanlarına yol göstermek için internette yayınlanıyor.

Bir diğer eğilim ise, korsanların bir kablosuz ağına bağlanabilen yerleri gizli işaretler ile belirlemeleri. Simgeler, bahçe kapılarındaki köpek uyarıları gibi eski uyarı işaretlerini andırıyor. Bugün kullanılan işaretler ise ağda şifre kullanılıp, kullanılmadığını, hangi frekansa yayın yaptığını veya ne kadar genişleyebildiği hakkında bilgi veriyor. Eğer ağ WEP yardımıyla korunmaya çalışılıyorsa, bunun için gerekli olan şifre de genellikle veriliyor.

KORUMA: Kesinlikle IP Sec, SSL veya SSH gibi güvenli bağlantılar kullanılmalıdır. Bu, gerçek bir güvenlik sağlayacaktır. Bilgi için: www.warchalking.com

Yanlış 12: Router, parola sayesinde güvende

Bir çok router'ın parola koruması eksiktir. Kötü aygıtlarda ise her bir konfigürasyon sayfasının direkt olarak tek tek çağırılması gibi çok basit hileler kullanılabilir. Diğer aygıtlar ise parola belirli sayıda yanlış girildiği zaman bekleme süresini mecbur kılmazlar ve böylece Brute Force olarak adlandırılan saldırılara izin verirler. Böylece muhtemel tüm karakter kombinasyonları parola olarak →

Verileri Kırmak ve Korumak

denenirler. Bunun haricinde çok basit bir parola seçildiyse de saldırganlar çok rahat bir şekilde ağınıza girebilirler.

KORUMA: Router'ınızın firmware güncellemelerini düzenli olarak yükleyin ve yeni bir aygıt satın alırken güvenlik özelliklerini iyi inceleyin.

Yanlış 13: Kapalı portlar saldırıları engeller

Birçok DSL kullanıcısı, portları kapatma imkanı tanıyan bir router'a sahiptir. Böylece, internet kaynaklı saldırılara karşı güvende oldukları gibi bir düşün-

ceye sahiptirler. Aslında portları kapatmak tek başına pek anlamlı olmadığı için bu düşüncenin kısmen doğru olduğu söylenebilir. Router'a gelen ve daha önceden gönderilen bir sorguya cevap teşkil etmeyen paketler gerçekten engellenirler. Ancak ağ içerisinde bir trojan mevcutsa, örneğin port 80 (http erişimi) gibi yeterli sayıda çıkış imkanı olduğu için portları kapatmak da yardımcı olmayacaktır.

KORUMA: İki yönlü hareket etmeli ve portları kapatmanın yanında da etkili bir antivirüs programı kullanmalısınız.

Yanlış 14: Web sayfaları sunucu tarafından korunur

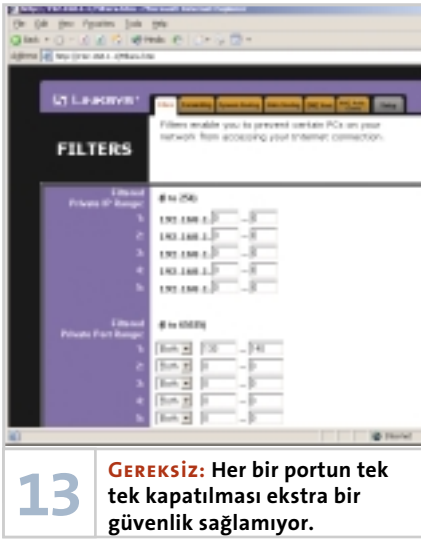
Ücretsiz web alanı sunan bir web sayfasının saldırılardan kaçma şansı yoktur. Bunlar en azından parola korumalı alanlar sunarlar. Security by Obscurity, yani karışıklık yaratarak güvenlik yöntemi sayesinde biraz koruma sağlanabilir. Bu, anasayfa ile bağlantılı olmayan alt sayfaların bulunamayacağı anlamına geliyor.

Site sahipleri, web sayfalarının kaynak kodunun okunmasını engellemek için ana sayfalarına erişimi de engellemek isterler. Sonuç olarak bu sayfa da sitenin iç yapısı hakkında bilgi verebilir. Bazı yazılım üreticileri, bu durumu engellemek için hazırladıkları JavaSc-

ript'leri internet üzerinden belirli bir ücret karşılığında sunuyorlar. Bunlar, şifreleme yöntemini kullanarak veya nesne menüsünü engelleyerek ziyaretçilerin HTML kodunu görmelerini engelliyor. **KORUMA:** "Karışıklık yaratarak güvenlik" yönteminin sınırları belirlidir. Rasgele veya yanlışlıkla kurulan bir direkt bağlantı, tüm stratejinin tamamen kullanılamaz hale gelmesine neden olabilir. Browser sayfayı görüntülediği zaman verilerin kodu çözüldüğü için sayfa kaynak kodunun tamamen korunması mümkün değildir.

Buna karşılık özel bir web sunucu daha fazla imkan sunar. Burada kontrol edilen parolalar sayesinde sayfa etkili bir şekilde korunabilir. HTTP üzerinden veri aktarımını şifreleyerek de ağ trafiğinin dinlenmesi engellenebilir. Bu, diğer tüm güvenlik önlemlerinin de sağlanması durumunda mümkün olacaktır. Böylece sunucu üzerinde aynı dosyalara ulaşılmasına imkan tanıyan FTP sunucu gibi başka hiçbir hizmetin çalıştırılmasına izin verilmemelidir.

Hangi web sunucuyu kullanırsanız kullanın, Linux altında Apache veya Internet Information Server güncellemeleri ve güvenlik açıklarını düzenli olarak takip etmelisiniz. Bunun için ilk olarak üreticinin ana sayfasını ve daha sonra Bugtraq veya Vulnwatch gibi e-posta listelerini devamlı incelemelisiniz.

13

GEREKSİZ: Her bir portun tek tek kapatılması ekstra bir güvenlik sağlamıyor.

İnternetteki tehlikeler

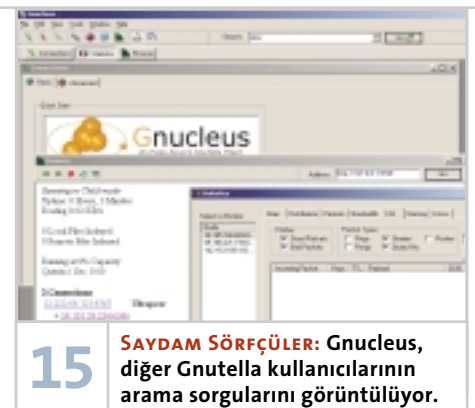
İnternet, her şeyden evvel korsanlığı mümkün kıldı. En büyük tehlikelerin de buradan kaynaklandığı açık. Browser'ların ve posta istemcilerinin hata ve eksikleri veri casusluğunu kolaylaştırıyor.

Yanlış 15: eDonkey kimliğini gizli tutuyor

Milyonlarca kullanıcı Peer to Peer ağını kullanarak veri alış verişi yapıyor ve böylece veri hırsızları için çekici bir ortam hazırlıyor. Gnutella ve eDonkey gibi dosya paylaşımı hizmetlerinde kimliğin saklanması mümkün olmadığı için, korsanların işleri çok kolaylaşıyor. Bir arama kriteri gönderdiğiniz veya ağdan bir dosya indirdiğiniz zaman, yüzlerce veri

paketi yabancı PC'lere gönderilir. Tüm bilgisayarlar az önce ne yaptığınızı takip edebilirler.

Başkalarının, sizin hakkınızda elde edebilecekleri verilerin boyutu çok büyüktür. Casus, bilgi toplamak için ilk olarak popüler bir dosya biçimindeki bir yemi paylaşım borsasına atar. Şayet bu dosyayı ararsanız saydam kullanıcılar arasındaki yerinizi alırsınız. Veri toplamak için harekete geçen kişi açık olarak sunulan takma isminizi ve IP adresinizi alır.

15

SAYDAM SÖRFÇÜLER: Gnutella, diğer Gnutella kullanıcılarının arama sorgularını görüntülüyor.

KORUMA: Protokol, sır tutmak üzerine geliştirilmediğinden dolayı eDonkey ve benzeri programlar ile ilgili problemler için bir çözüm mevcut değil. Yaptığı işlemlerin gizli kalmasını isteyenlerin daha iyi güvenlik şartlarına sahip bir paylaşım aracı, örneğin <http://freenetproject.org/> altındaki (aynı isimli sunucularla karıştırılmaması için) Freenet, kul-

Verileri Kırmak ve Korumak

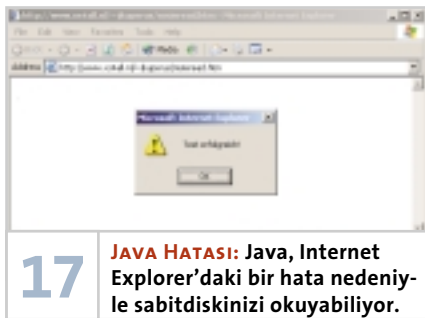
lanmaları gerekiyor. Paylaşım aracı, şifreleme ve arama sorgularının akıllıca yönetimi sayesinde veri casusluğuna karşı önemli bir koruma sağlıyor. En büyük dezavantajı ise henüz yaygınlaşmadığından dolayı çok az paylaşım nesnesine sahip olmasıdır.

Yanlış 16: Dosya paylaşımları görülemezler

Eğer ev ağlarına girmeye çalışıyorlarsa, veri casuslarının bir numaralı saldırı hedefi Windows altındaki paylaşımlardır. Bu paylaşımın amacı zaten Windows PC'sindeki dosyaları yerel ağdaki veya internetteki başka kullanıcıların hizmetine sunmaktır. Korsanlar, Nmap (www.nmap.org/nmap) gibi port tarama araçları ile çok sayıda IP'nin mümkün olan erişim alanlarını çok kısa bir sürede tespit edebilirler.

Windows paylaşımları aslında web için düşünülmemiş olsalar da buradaki veriler internet ortamına da çıkabilirler. Buradaki suç, internet protokolü TCP/IP ile standart olarak bağlantılı olan ağ protokolü NetBios'undur. Bu nedenle Windows, saldırganların söz konusu paylaşımlara kolaylıkla erişmelerini sağlayan 137 ile 139 arasındaki portları serbest bırakır. Bu serbestlik, kullanıcının başına internete girdiğinde, e-postalarını yüklerken veya sadece sörf yaparken dert açabilir.

KORUMA: Paylaşımı, isminin sonuna "\$" karakteri ekleyerek görünmez yapmak, bu işlemin tersini gerçekleştiren programlar olduğu için zaten bir işe yarayacaktır. Windows 95 ve 98 altında parola kullanmanın da bir etkisi olmaz. Profesyoneller bu şifrelemeyi çok kısa sürede aşabilirler. En etkili korunma yöntemi NetBios protokolünün TCP/IP ile olan bağlantısını kesmektir. Bunun için Ağ Komşuları'nın Özellikler penceresin-

17

JAVA HATASI: Java, Internet Explorer'daki bir hata nedeniyle sabitdiskinizi okuyabiliyor.

ONLINE BANKACILIK

» HBCI – Sadece doğru teknikle güvenli

Yapılan araştırmalar online bankacılık hizmetlerini kullananların sayısının her geçen gün arttığını gösteriyor. Bu, yüksek konfor ve bankaların açılış saatlerinden bağımsız olarak çalışma imkanı tanıyor. Ancak, internet üzerinden kurulan bağlantı, korsanların iştahını kabartıyor. Söz konusu olan doğrudan para kullanımı olunca, güvenlik kesinlikle gerekli. Müşteriler, kendilerini korumak için banka sunucusuna kayıt olmak zorundalar. Bunun için genellikle PIN/TAN tekniği (Personal Information Number/Transaction Number) kullanılıyor. Kullanıcı, PIN sayesinde hesabına erişebiliyor. Havale ve işlemler için de sadece bir aksiyon için geçerli olan TAN gerekiyor. Güvenli, ancak zahmetli bir yöntem.

Şu anda çok az banka tarafında kullanılan HBCI (HomeBankingComputer-Interface) tekniği ise daha basit ve sözde daha güvenli bir çözüm sunuyor.

KENDİNDEN ŞİFRELE: Class 2 veya 3 Chipkart okuyucuları, PIN'i, PC üzerinden internete göndermeden önce kendi içerisinde şifreleyerek korsanlara karşı korur.

KARTLA ÖDEME: Güvenli olduğu söylenen HBCI yöntemi bile banka hesabınızın boşalmasına neden olabilir.

Bu sayede veriler şifrelenmiş olarak gönderiliyor. HBCI'nin en büyük avantajı aynı zamanda dezavantajı olarak da karşımıza çıkıyor. Kullanıcıların artık TAN'a ihtiyacı yok. Bunun için sadece PIN numarası ve isteğe bağlı olarak disket veya Chipkart şeklindeki bir HBCI anahtarı gerekiyor. Bu ortamlara erişim hakkı elde eden kimse, hesabı belirlenen en yüksek kullanım limitine kadar kullanabilir. Ve bu tahmin edilenden çok daha hızlı olabilir. Trojan'lar bilgisayardaki bilgileri çalışıyorlar ve chipkart'lardaki bilgiler ise zaten yabancılara kontrolünde. Sonuç olarak korsanlar sadece PIN'i girerek ihtiyaç duydukları her şeye ulaşabilirler.

KORUMA: Güvenlik sınıfı 2 veya 3 olan bir HBCI kart okuma aygıtı kullanın. Bunun bir ekranı ve klavyesi bulunur. PIN, bu aygıtta girildiği zaman bilgisayar üzerinden internete gönderilmeden önce şifrelenir. Bu tür okuma aygıtlarını uygun ücretler karşılığında temin edebilirsiniz.

deki "NetBios Bağlantısı" seçeneğindeki işareti kaldırın. Ancak NetBios'u iletişim kuralları listesinden tamamen kaldırmak çok daha etkili bir çözüm olacaktır. Bu protokolün bağlantısı bir çok ağda zaten kesilmiştir.

Yanlış 17: Web browser'ların güvenlikleri devamlı artıyor

Internet Explorer, Netscape veya Opera, tüm browser'ların ayda ortalama bir tane güvenlik açığı ortaya çıkıyor. Bunların büyük bir kısmının sörfçülerin kullanmadığı, ancak etkinleştirilmiş olan program parçalarında ortaya çıkması ise gerçek bir paradoks oluşturuyor. Örne-

ğin, Java programlarının hatalarını Internet Explorer'da bir Log dosyasında saklayabilirsiniz. Ancak bu fonksiyon sadece Java ortamında program geliştiricilerin işine yarar ve normal sörfçüler bunu kullanmazlar.

Internet Explorer'ın 4. versiyonundan itibaren var olan bir hata ise saldırganların Java program kodlarını PC üzerinde çalıştırmasına izin veriyor. Yani korsanlar için açık bir kapı bırakıyor. Bunu www.xs4all.nl/~jkuperus/msi-eread.htm adresinden kontrol edebilirsiniz. Eğer bu adresi çağırdığınızda "Test erfolgreich!" mesajı ekrana geliyorsa, browser'ınız güvenli değildir.

KORUMA: Bu tür hatalara karşı korun- →

Verileri Kırmak ve Korumak

manın tek yolu, bilgi edinmek ve hazırlanan yamaları en kısa sürede yüklemektir. Bunun haricinde "Deny All" kuralını uygulayın ve gerçekten ihtiyacınız olmayan tüm ek özellikleri devre dışı bırakın.

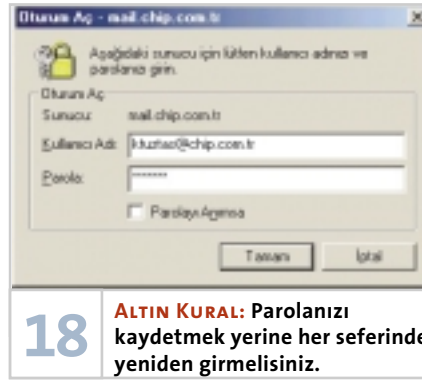
Yanlış 18: Posta istemcilerinde güvenlik önceliklidir

Birçok e-posta istemcisi, ileti gönderirken parola girilmesini açıkça istemeyecek şekilde ayarlanmıştır. Program, bunun yerine her veri gönderdiğinde gerekli parolayı sabitdiskten okur. Parolanın açık bir metin olarak gönderilebilmesi için e-posta istemcisi bunu basit bir şifreleme kullanarak kaydeder. Advanced Mailbox Password Recovery gibi ücretsiz olarak dağıtılan programlar ise bu kodu rahat bir şekilde çözebilirler.

Eğer saldırgan Windows paylaşımı aracılığıyla bilgisayarınızın sadece okuma erişimine sahip olduysa, e-posta şifresini bulabilir ve bunu açabilir. Böylece tüm elektronik mektuplarınızı okuyabi-

lir ve sizin adınızı kullanarak e-postalar gönderebilir. Ancak posta istemcisine erişim çok büyük zararlara da neden olabilir. Postalarınız arasında özel iletiler haricinde internet hizmetleri için erişim şifreleri ve hatta kredi kartı numaraları bile bulunabilir.

KORUMA: Çok basit! Hiçbir parolanızı kaydetmeyin ve sadece aklınızda tutun. Şayet parolalarınızı zaten kaydettiyseniz, silin ve değiştirin. Programlar, dosyadan silinmemiş olmalarına rağmen parolaları göstermeyebilirler. Bunun için her ih-

18

ALTIN KURAL: Parolanızı kaydetmek yerine her seferinde yeniden girmelisiniz.

timale karşı hangi programlarda parola kaydettiğinizi kontrol edin ve bunlardaki parolaların gerçekten silinip silinmediğinden emin olun.

Yanlış 19: ICQ hesabınıza sadece siz girebilirsiniz

Brute Force saldırıları ile Instant Messaging sistemlerinden çoğu zaman bilgi edinmek mümkündür. AOL, ICQ veya Yahoo gibi ünlü servisler, gerekli bilgiler hızlı bir şekilde arka arkaya yanlış girildiği zaman hesap erişimini engeller. Ancak Windows paylaşımları (Yanlış 16) ve bilgisayarınızda saklanan konfigürasyon dosyaları daha büyük tehlikelere neden olabilirler. Parolanızı bu şekilde ele geçirenler söz konusu haberleşme sistemlerine sizin adınızı kullanarak dahil olabilirler.

KORUMA: Aslında burada da parolayı kaydetmek yerine akılda tutmak en iyi korunma yöntemidir. Bu rahatlıktan vazgeçmek istemeyenler ise en azından

SALDIRI ARAÇLARI

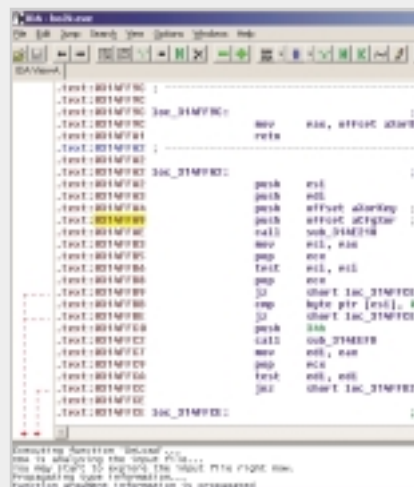
» Profesyonel hacker'ların kullandıkları programlar

Hacker ve cracker'ların, güvenlik açıklarını tespit etmek veya programları kırmak için başlıca iki tür programa ihtiyaçları vardır: Disassembler ve debugger.

Uygulamaları çözmek için disassembler

Bilgisayarın, bir uygulamanın komutlarını çalıştırabilmesi için ilk olarak anlaması gerekir. Uygulamanın her bir byte'ı ileride bir parça makine kodu olacaktır. Bir dosya bilgisayar için okuyabileceği ve tercüme edileceği bit'lerden, yani sıfır ve birlerden meydana gelir. Bu bit'lerin bir düzende bir sıralanması ile komutlar, çoğunlukla kaydetme emirleri ve toplama veya çıkarma gibi matematiksel işlem operasyonları meydana gelir. Makine kodunun korsanlar için bir anlamı yoktur. Makine dilini kim "akıcı" bir şekilde konuşabilir ki? Bu nedenle program kodunun tekrar tercüme edilmesi gereklidir. Korsanlar, ancak bundan sonra başka bir bilgisayarda çalışan bir programdaki güvenlik açıklarını tespit edebilirler. Bu geri tercüme işlemini disassembler yerine getirir. Bu, söz konusu bit dizisini kelimelere, insanlar tarafından okunabilir metin haline dönüştürür.

Virüs yazarları ve korsanlar, hazırladıkları kodu tabii ki disassembler'a karşı korumaya çalışırlar. Bunlar, programlarını disassembler analizi esnasında hata verecek şekilde tasarlarlar. Ancak, uzmanların bir yazılımın çalışma şeklini tam olarak çözmesi ve anlayabilmesi sadece zamanla

ÇÖZÜLMÜŞ: Uygulamaların çalışma şekillerini Disassembler IDA yardımıyla inceleyebilirsiniz.

ilgili bir sorundur.

En ünlü ve tabii ki kullanımı en yaygın olan disassembler, www.datarescue.com/idabase adresinde bulabileceğiniz ve fiyatı yaklaşık olarak 300 euro olan Intelligent Disassembler kısaca IDA'dır. Bu arada tabii ki farklı, uzman araçlar da bulabilirsiniz. Ancak IDA'nın standart versiyonu 20 farklı işlemci ailesinin kodlarını tanıyabiliyor. Rakipleri bununla baş edemezler.

Programları kontrol etmek için debugger

Debugger, program geliştirme ile ilgilenenler için klasik bir araçtır. Tüm kaynak kod komutları, uygulamalardaki hataları bulmak için debugger tarafından kontrol edilir ve bunun sonucunda kullanıcıya değerli bilgiler verilir. Debugger, kaynak kodun olmadığı durumlarda bir disassembler görevi görür ve makine kodunu analiz eder. Ancak bir dosyayı okunabilir bir koda çevirmek yerine hafızanın içeriğini değerlendirir. Korsanlar bu sayede, önlerine koyulan metindeki anahtarları değiştirmek yerine belirli durumlardaki davranışları daha iyi takip edebilirler.

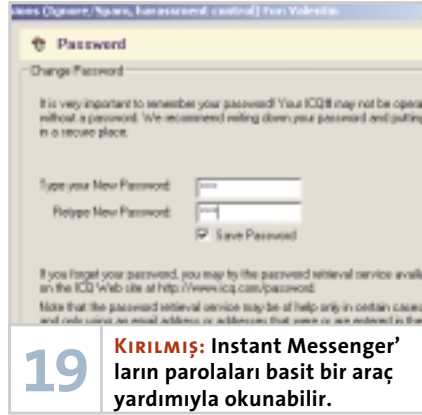
NetBios bağlantısını kesmelidirler (Yanlış 16).

DİKKAT! Parolasını ICQ'ya en azından bir kere kaydedenler, bunu bir daha söylemezler. Bu, konfigürasyon dosyasında tutulur. Bu nedenle en kolay yol, yeni bir parola girmektir. Alternatif olarak konfigürasyon dosyasını da silebilirsiniz. Ancak bu işlem sonucunda ICQ ve benzeri programların tüm ayarları yok olacaktır.

Yanlış 20: Web'de bıraktığınız izleri kimse okuyamaz

Sörfçülerin web sayfalarındaki ayarları cookie'ler yardımıyla kolay bir şekilde kaydedilebilirler. Web sunucusu sahipleri böylece kullanıcıların sörf alışkanlıklarını kaydedebilir ve bu kayıt, birçok sunucunun dinamik olarak vermesi sayesinde IP adresinin devamlı değişmesine rağmen, tutulmaya devam edilebilir. Ancak veri casusluğu için Spyware araçları da kullanılabilirler. Bunlar, sörf esnasında kurulan ve edindiği bilgileri bir toplama sunucusuna gönderen programlardır. Spyware'ler, prensip olarak trojan'lardan ayırt edilirler ve genellikle paylaşım araçlarında kullanılırlar.

KORUMA: Cookie'lere karşı CookieCo-

19

KIRILMIŞ: Instant Messenger'ların parolaları basit bir araç yardımıyla okunabilir.

oker/JAP veya Winsweep gibi ünlü koruma programları kullanılabilir. Spyware'lere karşı tam anlamıyla bir koruma mümkün olmamasına rağmen, daha fazlasını isteyenler için de AdAware tavsiye edilebilir. Sonuçta devamlı olarak yeni versiyonları çıkıyor. Bu nedenle AdAware'in de antivirüs programları gibi düzenli olarak güncellenmesi gereklidir. Bir kişisel firewall ile beraber kullanarak etkili bir çözüm üretebilirsiniz. Spyware'ler, Trojan'lar kadar akıllı olmadıkları için henüz bağlantı kurma aşamasındayken firewall tarafından tespit edilebilirler. Birkaç anti spyware ve cookie aracını CHIP CD'sinden (eCHIP-Code Veri Kırma) yükleyebilirsiniz. ■

FK-VP / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

CASUS VS. CASUS

» Hacker kapanı Honeynet

Hacker'lar nasıl hareket eder, nasıl çalışırlar? Bu soruların cevabını "Honeynet" projesi verecek. Bu ağ içerisinde çok sayıda Honeypot (bal çanağı) bulunuyor. Bunlar, aslında tek görevi casuslar ve korsanlar için internette yem gibi görünmek olan bilgisayarlar. Tüm ağın tek amacı illegal saldırıları analiz etmek. Bu bilgisayarların korunma potansiyeli neredeyse sıfır ve tabii ki üzerinde yabancı ellere geçmemesi için hiçbir bilgi barındırmayan bu tür PC'ler, trojan, virüs veya kurtlar için kapan görevini yerine getiriyorlar. Honeynet yöneticileri, bu saldırıların analizi sonucunda hangi karşı tedbirlerin daha başarılı olduğunu açıklayacaklar. 1999'dan beri varolan Honeynet, tüm çalışmalarını Open Source olarak yayınlıyor, yani ticari bir amaç gütmüyor. Motivasyonu arttırmak için bazen sadece onursal olarak, bazen de gerçekten yeterli bilgi edinmek için de-

vamlı olarak yeni müsabakalar başlatılıyor. Katılımcılar, hazırlanan proje çerçevesinde bir zararlıyı "ele alıyorlar" ve beraberinde gelen soruların cevaplarını bulmaya çalışıyorlar.

ÇALIŞKAN ARICIK: Honeynet projesi korsanların iştahını bilerek artırıyor. Daha sonra yöntemleri incelenirken korsanların bilgisayarlara saldırımlarına izin veriliyor.

İÇİNDEKİLER

40

Notebook Terfisi:
Eski notebooklara doping

52

Test: Ekran Kartı Chipsetleri:
Yeni grafik chipsetleri

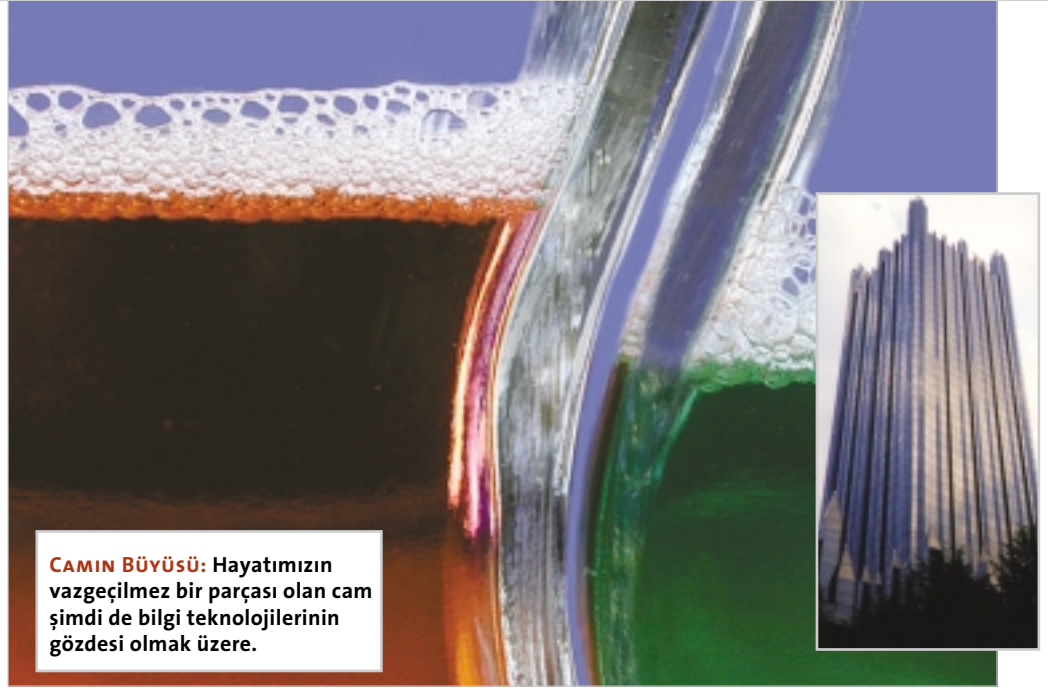
68

Donanım Günlüğü:
CHIP Test Merkezi'nden...

72

Yeni Donanımlar Testte:
Ürün incelemeleri ve testleri

84

CHIP TOP 10:
Aralık ayının en iyileri

CAMIN BÜYÜSÜ: Hayatımızın vazgeçilmez bir parçası olan cam şimdi de bilgi teknolojilerinin gözdesi olmak üzere.

Sharp, Cam Üzerinde Mikroişlemci Üretti

Camdan Kuleler, Transparan Saraylar

Kullanıcıların hayalini kurduğu, ince, hafif, ucuz, yüksek kapasiteli bilgisayarların önünü açacak cam devreler gerçek olabilir mi?

■ İçerideki sayfalarımızda teknik bir incelemesini bulacağınız, Microsoft'un bilgisayar evriminde yeni bir çağ olarak tanımladığı Tablet PC'lerinin elde taşınabilir, üzerine yazılabilir, hafif cihazlar olmaları nedeniyle çekici olduklarını göreceksiniz. Tablet PC konseptiyle yazılım ve donanım üreticilerinin, bilgisayarın kullanıcılar için ağırlıklı öneme sahip modülünün monitör olduğu gerçeğini kabullendikleri yorumunu da yapabiliriz. Sharp'ın Japonya'daki laboratuvarlarında bir süredir geliştirilen yeni bir silikon ise, bilgisayar devrelerinin bir cam parçasının üzerine basılmasına izin verecek düzeye geldi. Böylece, bilgisayarların, monitörlerinin üzerine yerleştirilerek, saydam, ince bir form kazanmasının önü açılmış oldu.

Sharp'ın yaptığı açıklamalara göre yeni tür saydam silikon sayesinde bilgisayarın çalışmasını sağlayan kompleks devreleri cam bir devre kartı üzerine basmak mümkün oluyor. Aynı cam levhayı monitör olarak da kullanmak söz konusu olacağından yakın gelecekte, tek parça, yekpare, saydam ve ince cam bilgisayarları ellerimizde görebileceğiz. Cam bilgisayarların ilk aşamada özellikle avuç içi bilgisayarlar gibi,

CD-ROM, disket sürücü gibi, teknolojiyi zorlayacak ihtiyaçların talep edilmeyeceği alanlarda kullanılması bekleniyor. Ayrıca işlemci hızı da ayrı bir handikap. Çünkü şu anda denemesi başarı ile sonuçlandırılan ilk cam bilgisayarın hızı sadece 2,6 MHz. Bugünün bilgisayarları ise bu rakamın 1000 katı hızlara erişebiliyorlar. Dolayısıyla cam bilgisayarların masaüstü sistemlerin yerini alması için henüz çok vakit olduğu, Sharp tarafından da kabul ediliyor.

Sharp ve Semi Conductor Labs. tarafından geliştirilen yeni silikonun ise tek başına alışıla gelmiş silikondan 600 kat daha hızlı elektron transferine izin verdiği, bu nedenle söz konusu silikonun cam bilgisayarlardan önce, mevcut bilgisayar sistemlerinin performanslarının geliştirilmesi için de kullanılması planlanıyor. Yine de Sharp'ın hesaplarına göre, 2005 yılında, cam devrelerle üretilmiş ilk "cam tablet" bilgisayarı piyasada görmek mümkün olacak. Gelişmeler öyle gösteriyor ki, cam, yüz yıllardır taş ve betondan yapıla gelen binalarımızı, şehirlerimizi ele geçirmeye başladığı gibi, hayatlarımızın bir diğer önemli bileşenini, bilgisayarlarımızı da yakında tümüyle ele geçirecek.

Zen ile 10 GB MP3**Creative'in Yeni Gözdeleleri**

Creative'in Türkiye temsilcisi IMCA'nın 21 Ekim'de Dedeman Otel'i'nde düzenlediği toplantıda Creative'in en son ürünleri tanıtıldı. Konuşmacı Eric Long'un tanıttığı yeni ürünler

MÜKEMMEL: Zen, mp3 player'lar arasında kendine özel bir yer edinecek gibi.

arasında THX sertifikalı MegaWorks serisi hoparlörler ve mp3 player'lar başı çekiyordu. MegaWorks serisi hoparlörler-

den 6.1 6700, 7 kanal ses özelliğiyle dikkat çekiyor. 3 kanal destekli 2.1 250D ise 200 dolarlık fiyatıyla dar bütçeli kullanıcıları hedefliyor. Toplantıda tanıtılan mp3 player'ları ise Creative'in bu pazarda attığı iddialı adımlar olarak yorumlamak mümkün. Bunlar arasında Nomad JukeBox II'nin yanında Zen adındaki model oldukça ilgi çekti. 10 GB'lık bir sabitdiske sahip olan Zen küçük boyutları, mükemmel tasarımı, pil tüketiminde tasarruflu olması ve başarılı sinyal/gürültü oranıyla dikkati çekiyor. USB 1.1 ve FireWire destekli Zen'in satış fiyatı 350 dolar.

Bilgi için: www.creative.com

LG Electronics Flatron L1510P**Her Mekana 15inç TFT**

Üreticinin açıklamalarına göre monitörün ekranı sadece 90 derece yukarı doğru değil aynı zamanda arkaya doğru da 145 derece dönebiliyor. Kullanılan yazılım bir fare tıklaması ile ekrandaki görüntüyü yana doğru döndürebiliyor. L1510P'nin parlaklığı ise 250 Candela/metrekare olarak açıklandı. Bir USB Hub (1 Up/ 2 Down) ve DVI-I

bağlantı noktasına sahip. **Fiyatı:** Yaklaşık 580 euro **Bilgi için:** www.lge.com

Lexmark Z65p Yetenekli Renkli Yazıcı

Mürekkep püskürtmeli yazıcı, sahip olduğu dört yuva sayesinde Memory Stick, Compact Flash I/II, Secure Digital, Smart Media ve IBM'in Multimedia ve Microdrive kartlarındaki resim bilgilerini okuyabiliyor, düzenleyebiliyor ve kaydedebiliyor. Resim düzenleme programı FotoSlate kullanıcılara bunun için yardımcı olacak.

Lexmark Z65p, resimleri maksimum 4.800x1.200 dpi çözünürlüğünde basabiliyor. PrecisionSense olarak bilinen teknoloji sayesinde baskı, kağıda göre otomatik olarak boyutlandırılıyor.

Fiyatı: Yaklaşık 200 euro

Bilgi için: www.lexmark.com

Dazzle Real Time Video Producer**Video Düzenleme İçin Ek Aygıt**

Dazzle'in harici firewire ürünü Real Time Video Producer (RTVP), firmanın açıklamalarına göre 1.7 GHz çalışma frekansına sahip bir PC ile eş zamanlı video düzenleme imkanı sunuyor. RTVP, bant efekti gibi 60 görüntü ve geçiş efektlerini zaman kaybı olmadan görüntüleyebiliyor.

Bir video klibin hız kontrolü ve renk düzeltmesi de (parlaklık ve kontrast) gerçek zamanlı olarak düzenlenebiliyor. Dazzle, yazılım olarak Adobe Premiere 6.5'un tam sürümünü veriyor.

Fiyatı: Yaklaşık 800 euro

Bilgi için:

www.dazzle-europe.com

KISA... KISA...

- **600 euro'ya Pocket PC**
Toshiba'nın e330 modeli, Intel'in PXA 250 işlemcisine (300 megahertz) sahip bir Pocket PC. PDA, 147 gram ağırlığında, 64 megabyte hafızaya sahip. **Bilgi için:** www.toshibatr.com.
- **Dünyanın En Büyük TFT'si**
42 inç büyüklüğünde HDTV aygıt 1280x720 piksel çözünürlüğe sahip. Bakış açısı 175 derece olan ürünün kontrast oranı ise 500:1. **Bilgi için:** www.lgphilips-lcd.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Cem Şancı,
Haber Müdürü

Sarf malzemesine dikkat

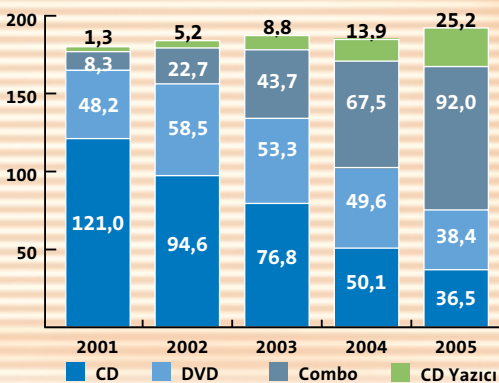
Aynı, kopya yazılımlar gibi, binlerce dolar ödeyerek satın aldığınız değerli yazıcılarınızda kullandığınız sarf malzemelerinin de kopyaları olduğunu ve bu kopyaların başınıza iş açabileceğini biliyor muydunuz? Orijinal üreticinin paketini, kutusunu taklit ederek, orijinal ürün görünümünde ama daha ucuza satılan bu ürünleri bileler kullanmanız durumunda yazıcılarınızın garantisinin düştüğünü ve meydana gelecek hasarı cebinizden ödemek zorunda kalacağınızı unutmayın. Zira, kopya kartuşlar, şeritler, çabuk tükendiği gibi yazıcının hassas mekanizmaları ile uyumlayıp, soruna yol açmaları ile de ünlüler.

IN & OUT**Tablet PC**

Geçtiğimiz ayın en çok konuşulan donanımı, tartışmasız Tablet PC oldu. Ancak çabuk kabul görece mi, zaman gösterecek.

Floppy

Veri depolama alternatiflerinde USB Drive, CD, DVD Writer, ZIP derken emektar 3,5 inç disketler resmen tarih olmak üzereler.

COMBO SATIŞI PATLADI**Sürücü satışları (milyon olarak)**

COMBO SÜRÜCÜLER ÇOĞALIYOR: Combo aygıtların satışı 2005 yılında 23'ten 92 milyona çıkacak. CD-ROM sürücülerin satışı ise üçte birine düşecek.

OKI Pazara Meydan Okuyor

Lazer Yazıcılarda Renk Cümbüşü

Renkli lazer yazıcılardaki yüksek fiyat problemini, 1000 doların altında satılacak olan C5000 serisiyle çözen OKI, bu yeni hamlesiyle pazara farklı bir yön verecek gibi.

■ Lazer yazıcıların hız ve baskı maliyeti konusunda mürekkep püskürtmeli yazıcılardan çok daha üstün olduğu yadsınamaz bir gerçek. Öte yandan renkli baskı yapamamaları kabul edilebilir bir fiyata satılan lazer yazıcıların en büyük dezavantajıydı. Ta ki OKI C5000 serisini pazara sunana kadar. Prag şehrinde gerçekleştirilen bir organizasyonla tanıtılan yeni nesil OKI lazer yazıcılar, renkli baskı yapabilmeleri bir yana gelişmiş yapıları ve 1000 dolar altındaki fiyatlarıyla dikkat çekiyorlar. OKI, böylece özellikle küçük ve orta boy kurumlar için renkli lazer baskısını lüks olmaktan çıkarıyor.

OKI 5000 serisi içindeki giriş seviyesi model

olan 5100n, nispeten uygun fiyatıyla dikkat çekiyor. Bunun dışında yazıcı dakikada 12 sayfa renkli, 20 sayfa siyah beyaz baskı yapabiliyor ve standart olarak ağ donanımına sahip. Üst model olan 5300n ise 64MB bellek ve 400MHz işlemciye sahip. Kuşkusuz sektördeki markalardan birinin böyle bir atak yapması, diğer üreticileri de rekabete zorlayacaktır ve bunun sonucunda kısa bir süre içinde 1000 dolar'ın altında satılan pek çok renkli lazer yazıcıyı raflarda görebileceğiz.

Bilgi için: www.oki.com.tr

OKI'DEN ATILIM:
Nokta vuruşlu yazıcılarda adından sıkça söz ettiren OKI, renkli lazer teknolojisiyle de dikkat çekiyor.

MSI G4Ti4200-VTD8x

AGP 8x Hızında Küçük Dev

MSI'in AGP 8x hızındaki Geforce4 Ti 4200 ekran kartının ismi MSI G4Ti4200-VTD8x. Kart, 128 megabyte DD-RAM'e (444 megahertz hızında) sahip. İşlemcinin çalışma hızı ise 250 megahertz. Ekran kartı üzerin-

de bir adet birer tane video giriş ve çıkış ve iki tane VGA Out bağlantı noktası mevcut. Bera-berinde de üç tane tam sürüm oyun veriliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 250 euro

Bilgi için: www.msi.com

Dünyanın En Hızlı İşlemcisi

Intel 3 GHz'e Ulaştı

Intel, bu güne dek piyasaya sunulan en hızlı işlemciyi satışa çıkardı. Pentium4 ailesinden

x86 koduyla üretilen, PC işlemcilerinin 1GHZ hızına ulaşması on yılı geçen bir süreye yayılmıştı. Ancak son bir yılda teknolojide yaşanan gelişmeler ve artan rekabet, piyasadaki işlemci hızının bir anda 3 katına çıkmasına neden oldu.

"Hyper threading" teknolojisiyle çalışan yeni işlemci, bir birimde 2 yonga varmış gibi hızlı hareket ediyor ve performans artışının bazı programlarda yüzde 25'i bulacağı kaydediliyor.

Bilgi için: www.intel.com.tr

Dell Floppy'nin İpini Çekti

Floppy'siz Günler Geliyor

Anlamını yitirmeye başlayan floppy sürücüler ve disketlerin yerine geçmesi için yeni teknolojiler üzerinde konuşulmaya başlandı. Büyük bilgisayar üreticisi Dell bazı yeni modellerinde floppy kullanmayacağını ve floppy yerine USB Key adlı 16 MB kapasiteli USB sürücüyü kullanıcılara opsiyonel olarak sunacağını açıkladı. Firmanın Inspiron 4150 ve 8200 modellerinde kullanılacak olan USB Key, standart bir floppy diskin 11 misli daha fazla bilgi depolayabiliyor. 20 dolara satılan 16 MB'lık bir USB Key, küçük olma-

sı nedeniyle kolayca taşınabiliyor, ayrıca içinde hareketli parça bulunmadığı için floppy disketlerden çok daha güvenli bir veri taşıma aracı olarak kabul ediliyor. Cihazlar, Dell'in yeni bilgisayarlarında açılış diski olarak da kullanılabilir.

Bilgi için:
www.dell.com

Abit Media XP Box

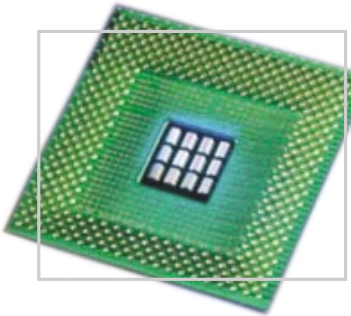
Tüm Bağlantılara Tek Kapı

Abit Media Xp Box, üzerinde Flash ve Smart Card yuvası, USB 2.0, S/PDIF Out, mikrofon ve kulaklık çıkışı bulunan 5,25 inçlik bir eklenti. Eklenti, tüm MAX ve MAX2 anakartlar ile

uyumlu ve Abit'in açıklamasına göre piyasada satılan tüm kasaların ön yüzüne rahatlıkla bağlanabiliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 80 euro

Bilgi için: www.abit.com

olan işlemcinin hızı ise 3 GHZ. Intel'in işlemcileri geçen yıla kadar 1 GHZ'in altındaydı ve

Creative Sound Blaster Audigy 2

THX Sertifikalı İlk Ses Kartı

Creative, Audigy 2 ile George Lucas'ın beklentilerini karşılayan bir ses kartı satıyor.

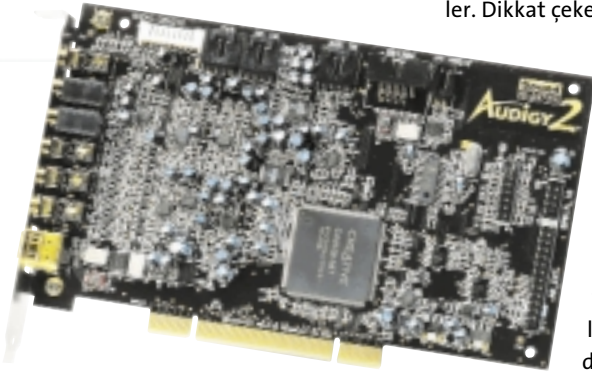
■ Jedi'ların efendisi Creative'e, yeni ses kartı Audigy 2'yi piyasaya sürerken destek oldu. George Lucas'ın THX etiketi, ses kartının şu an piyasada satılan 6.1 ses çözümleri arasından rahatlıkla sıyrılmasını sağladı. Ancak Creative, THX sertifikası alın-

getiriyor" sloganının Lucas'ın isteği haricinde reklamlarda kullanılmayacak olması. Ancak kart buna rağmen etkileyici teknik verilere sahip. 106 dB'lik ses yüksekliği ve 24 Bit/192 KHz maksimum çözünürlük ise yüksek beklentileri olan kullanıcıları memnun edecek değerler. Dikkat çeken en önemli

özellikleri DVD audio'larını çalabiliyor olması. Bir DVD-ROM ile her türlü durumda "Advanced Resolution DVD Audio" PC'de çalışabiliyor. Müzik

ile hobi olarak uğraşanlar için de yeni bir özellik mevcut. Artık 24 Bit/96 KHz kayıt yapılabilir. Kartın yaklaşık fiyatının 160 euro, ön panele sahip Platinum modelinin ise 250 euro civarında olması bekleniyor.

Bilgi için: www.creative.com

KULAĞA HOŞ GELİYOR:
Audigy 2, THX ve DVD audio desteklerine sahip.

masını mümkün kılan özelliklerin ne olduğu sorusunu cevapsız bırakıyor. Lucas, ayrıntılı bir bilgi vermiyor. Bunun nedeni ise gerekli veriler bilinmediği sürece, "THX şartlarını yerine

HP Projector xb31/sb21

Compaq'dan HP Projektörler

Hewlett Packard, Compaq teknolojisini kullanan ilk iki projektörü xb31 ve sb21 modellerini tanıttı. Her iki model de Digital Light Processing (DLP) teknolojisini kullanıyor ve 18.000:1 kontrast oranına sa-

hip. Bir kilogram ağırlığındaki sb21 modeli, 800x600 çözünürlükte 1.000 ANSI Lumen ışık gücü oluşturan bir P VIP lambaya, xb31 modeli ise 1.024x768 piksel çözünürlüğe sahip ve 0,7 ile 0,75 metreden 12 metre mesafeye kadar kullanılabilir. Projektörün ağırlığı ise sadece 1,5 kilogram. Her iki model de özellikle sunular için hazırlanmış.

Fiyatı: 3450 ve 5150 euro

Bilgi için: www.hp.com

İÇİNDEKİLER

41	İnternette Notebook Bilgileri: En iyi ugrade siteleri
42	Ram, daha çok Ram lütfen! Anabellek güncellemesi:
44	Kapasitenizi iki katına çıkarın Yeni sabit disk eklemek
44	Pazara Bakış: 2,5" inçlik sabitdiskler
46	Kombo sürücü kurulumu DVD seyredin, CD yazın
48	Mobil İşlemcilerin Temelleri Terfi sırasında oluşan sorunlar
50	Aksesuarlar: Harici notebook cihazları

Workshop: Dizüstü Bilgisayarları Güncellemek

Notebook Harekatı

Desktop bilgisayarlar için çok basit olan bazı alıştırmalar dizüstüler için çok zor olabiliyor. CHIP adım adım eski dizüstü bilgisayarınızı nasıl güncel bir bilgisayar haline getirebileceğinizi gösteriyor.

Dizüstü bilgisayarlar şu sıra oldukça popülerler. Gün geçtikçe bilgisayar şirketleri daha fazla dizüstü bilgisayarı raflarına koyuyorlar. Bu aslında şaşırtıcı değil, çünkü ev bilgisayarı arkadaşlarıyla karşılaştırdıklarında 2.4 Ghz'e kadar işlemci, yüksek miktarda anabellek ve sabit disk kapasitelerinin yanı sıra USB 2.0, Firewire, Bluetooth, W-Lan gibi yeni teknolojileri destekleyen özellikleriyle dizüstü bilgisayarlar, masaüstü bilgisayarların yerini çoktan almaya başladılar bile.

Dizüstü bilgisayarlar konusunda insanların hevesini arttıran etkenlerden biri de Windows XP. Bu güncel Windows sürümü, dizüstü bilgisayarlar için sayısız özelliği beraberinde getiriyor. Dahili ve harici bir çok aygıtın ek hiç bir sürücüye ihtiyaç duymadan otomatik olarak sisteme kurulabilmesi, güç yönetimi özelliklerinin nihayet sorunsuz bir şekilde çalışması ve ek olarak Windows 9x/ME'den çok daha hatasız ve stabil çalışan bir sistem, bu özelliklerden sadece birkaçı...

Amaç: Eski dizüstü bilgisayarımızı XP'ye uyumlu hale getirmek

Bu dersimizde amacımız Pentium II-400 Mhz sınıfının biraz üzerindeki dizüstü bilgisayarları düzgün bir performansla Windows XP çalıştırabilir hale getirmek ve kapasitelerini modern arkadaşlarına yaklaştırmak. Daha düşük konfigüras-

yonlu bilgisayarlar için bir güncelleme maalesef verilen emeği karşılamıyor.

Dersimizin uygulama kısmı için 1999 yılında satın alınmış bir adet Toshiba marka Tecra 8100 model notebook'u kullanmayı uygun gördük. Pentium III/500 Mhz işlemci, 64 MB Ram, 6 GB sabit disk ve 24 hızlı cdrom sürücüsüne sahip olan Tecra 8100, şu an Windows 98 çalıştırıyor.

Tuning seçenekleri: RAM, sabit disk, combo sürücü ve ekstralar

İşlemcimiz Windows XP için yeterli olsa da, anabelleğin 256 MB'a çıkarılması ve daha iyi bir sabit disk (eğer ileri dönük olmayı planlıyorsak yaklaşık 30 GB'lık), bizim için gerekli. Bütçemiz elverirse, Windows XP'nin multimedia özelliklerinden daha fazla faydalanabilmek için

bir DVD/CD-RW kombo sürücüyü de bilgisayarımıza ekleyebiliriz.

Şimdiye kadar belirttiğimiz güncellemeler pratikte en sorunsuz ve basit olanları. Eğer daha ileri bir seviyede güncelleme yapmak istiyorsanız 50'deki tablodaki harici parçalara göz atmanızı öneririz.

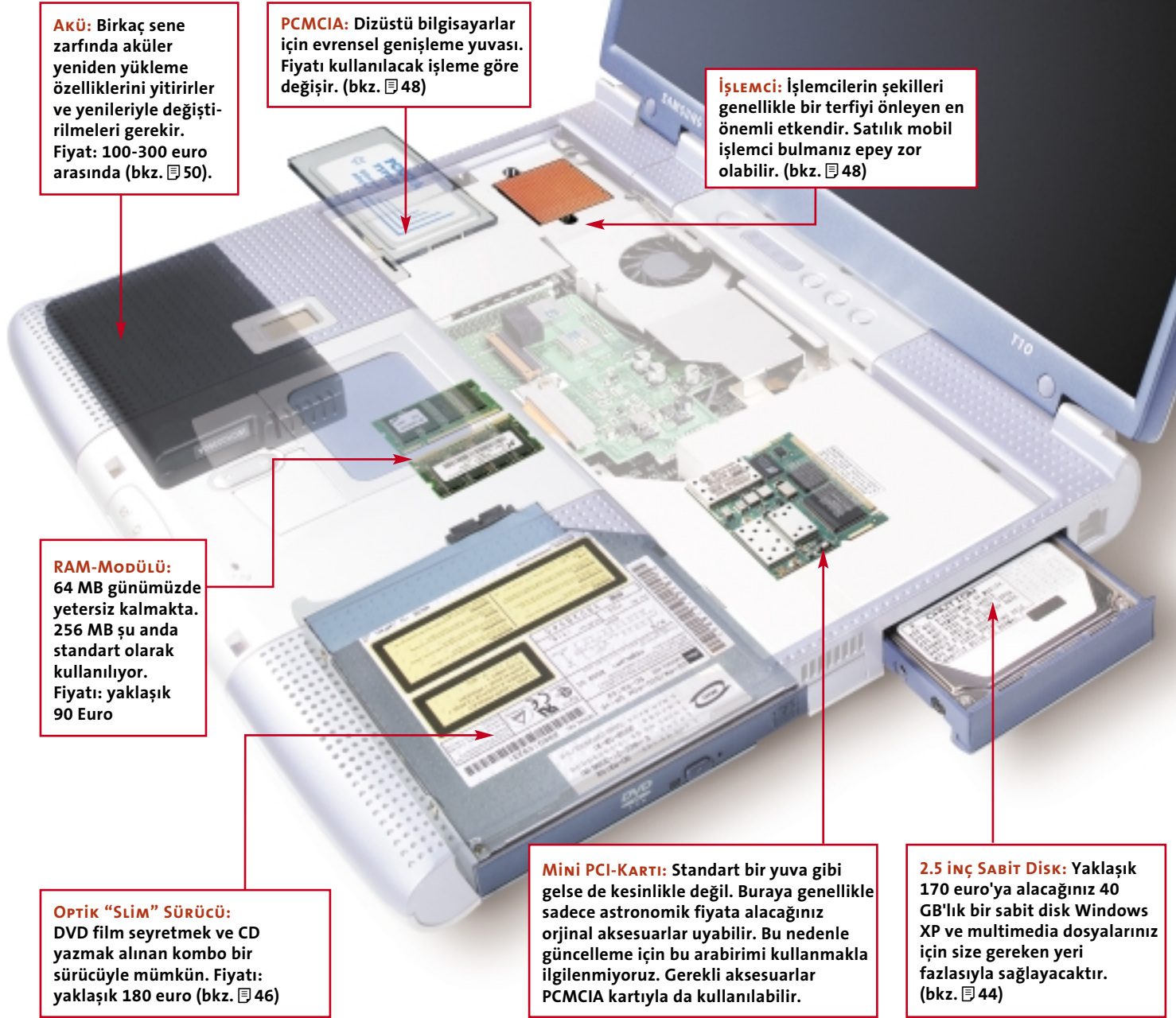
DİKKAT! Bu yazımızda bilgisayarınızın garanti süresinin dolmuş olduğunu varsayıyoruz. Eğer bilgisayarınız hala garanti kapsamı içerisindeyse, kendi başınıza yapacak olduğunuz güncellemeler garanti sözleşmenize aykırı olabilir ve sizin bu haktan faydalanamamanıza yol açabilir.

Konu kişisel bilgisayarınız olunca başarılı bir operasyonun en önemli şartı mevcut verilerinizin yedeklenmesidir. Sabit diskinizdeki verileri bir adet 2.5

NOTEBOOK'-UNUZDAKİ VERİLERİ PC'NİZE AKTARMAK:
Yaklaşık 20 euro'ya dizüstü bilgisayarınızın sabit diskini PC'nize bağlamanıza imkan verecek bir 2,5 inçlik IDE adaptörü alabilirsiniz.

Upgrade Seçenekleri

AKÜ: Birkaç sene zarfında aküler yeniden yükleme özelliklerini yitirirler ve yenileriyle değiştirilmeleri gerekir. Fiyat: 100-300 euro arasında (bkz. 450).

PCMCIA: Dizüstü bilgisayarlar için evrensel genişleme yuvası. Fiyatı kullanılacak işleme göre değişir. (bkz. 48)

İŞLEMCI: İşlemcilerin şekilleri genellikle bir terfiyi önleyen en önemli etkidir. Satılık mobil işlemci bulmanız epey zor olabilir. (bkz. 48)

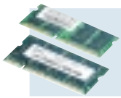
RAM-MODÜLÜ: 64 MB günümüzde yetersiz kalmakta. 256 MB şu anda standart olarak kullanılıyor. Fiyatı: yaklaşık 90 Euro

OPTİK "SLİM" SÜRÜCÜ: DVD film seyretmek ve CD yazmak alınan kombo bir sürücüyle mümkün. Fiyatı: yaklaşık 180 euro (bkz. 46)

MINİ PCI-KARTI: Standart bir yuva gibi gelse de kesinlikle değil. Buraya genellikle sadece astronomik fiyata alacağınız orjinal aksesuarlar uyabilir. Bu nedenle güncelleme için bu arabirimi kullanmakla ilgilenmiyoruz. Gerekli aksesuarlar PCMCIA kartıyla da kullanılabilir.

2.5 İNÇ SABİT DİSK: Yaklaşık 170 euro'ya alacağınız 40 GB'lık bir sabit disk Windows XP ve multimedia dosyalarınız için size gereken yeri fazlasıyla sağlayacaktır. (bkz. 44)

inçlik IDE adaptörü yardımıyla (bkz. 40) masaüstü bilgisayarınıza yedekleyebilirsiniz. Bunun dışında, dizüstü bilgisayarınızın BIOS'unu güncelleyerek ekleyeceğiniz DVD/CD-RW, RAM ve geniş kapasiteli sabit disk gibi yeni donanımların uyum sorunlarına yol açmalarına büyük ölçüde engel olabilirsiniz.

Anabelleğin güncelleme:
Ram, daha çok lütfen!

Bilgisayarınızın anabelleğinin güncellenmesi konusunda direk olarak bilgis-

yarınızın üreticisine başvurmanız, genelde üreticilerin çok basit kapasite artırımları için bile astronomik fiyatlar talep etmeleri nedeniyle, pek tavsiye edilmez. Bunun yerine bilgisayarınızı notebook satıcınıza götürüp onlarda bulunan standart bir modülü direkt olarak sisteminize ekletip, çalışıp çalışmadığını test ettirmeniz en mantıklı davranış olacaktır.

BASİT BİR ALIŞTIRMA: Anabelleğin sisteme eklenmesi çabukça yapılabilecek bir işlemdir. Genel olarak sistemlerdeki iki SO-DIMM slotlarından biri boştur ve

EN İYİ NOTEBOOK SİTELERİ

<http://www.canna.com.tr>: Notebook upgrade ürünleri, aksesuarlar ve yedek parçalar.

www.notebookpazari.com: Sitede uygun fiyatlı ikinci el notebook'lar bulabilir, ilan bırakabilir, yeni veya kullanılmış notebook aksesuar ve yedek parça ilanlarına bakabilirsiniz.

news.anet.net.tr: donanım.tasınabilir haber grubunda notebook gibi taşınabilir bilgisayarlarla ilgili ipuçları, ilanlar, kullanıcı tavsiyeleri ve yorumları bulabilirsiniz.

<http://perso.club-internet.fr/farzeno/firmware/>: Tüm optik sürücüler için günümüzün en iyi firmware sitesi.

www.ebay.com: Çok zengin bir yelpazede kullanılmış notebook ve upgrade parçaları sunan online açık artırma sitesi.

<http://www.memory4more.com/start.htm>: Her türlü bellek satışının yanında kart okuyucular, memory stick'ler, compact flash, smar media, multi-media ve secure-digital kartlar, MicroDrive ve harici disk sürücülerini sunan online alışveriş sitesi.

SİSTEM BELLEĞİNİ TERFİ ETTİRMEK

1 **SO-DIMM KUTUSUNU AÇMAK:** Yeni belleği takmak için gerekli yer genellikle bilgisayarınızın alt tarafında bulunur.

2 **YENİ MODÜL TAKMAK:** Kontakt yerinin çentigini dikkate alarak modülü düzgün bir şekilde takabilirsiniz.

3 **OTURANA KADAR:** İki taraftaki tutacaklar tam olarak oturup RAM yerine yerleşene kadar modülü elinizle bastırabilirsiniz.

elinizde buna uyan bir RAM olduğu sürece kısa bir sürede güncellemeyi yapabilirsiniz. Bellek güncellemesinin de bizi sınırladığı bazı noktalar vardır. Bunlardan en önemlisi yeni takacağınız RAM'in eskisiyle uyumlu çalışıp çalışmayacağı ve eski RAM'inizi kullanmayı isteyip istemediğiniz -daha doğrusu, bazı RAM'ler notebook'a lehimli olarak gelebildiğinden buna zorunlu bırakılıp bırakılmadığıdır.

So-DIMM: Son bir kaç senedir dizüstüler için iki tip SO-DIMM bulunuyor. SDR (Single Data Rate) ve DDR (Double Data Rate) modülleri. SDR bellekler PC66, PC100 ve PC133 hız seviyelerini destekliyorlar. Anabellek güncellemesi için PC133 bir SDRAM kullanmanız teoride sorunsuz olarak çalışıyor. PC133 RAM'ler eski modüllerle iyi anlaşılıyorlar. Buna karşı, neredeyse tüm DDR RAM'ler standart bir özelliklikle geliyor (PC266, CL2,5, eşit yükseklik).

Somut örneğimiz: Tecro 8100, Pentium III sınıfında bir işlemciyle ve 64 MB anabelleğe sahip. Bu durumda ya 128

megabayt'lık bir modülle bilgisayarı 192 MB seviyesine çıkarabiliriz, ya da 256 MB bir modül ekleyip, 320 MB toplam belleğe sahip olabiliriz.

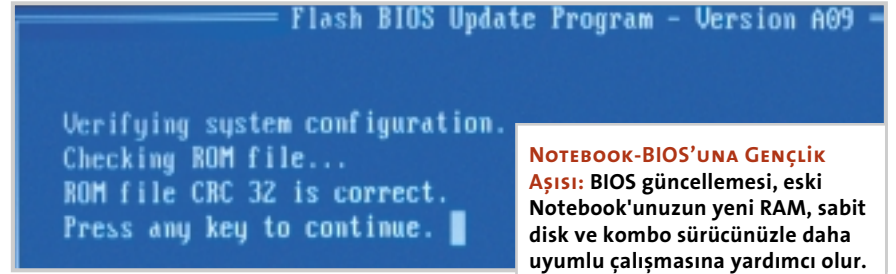
Uygulamada belleğin bilgisayara fiziksel olarak eklenmesi zor olmadı. İlk olarak laptop'un alt tarafında RAM soketinin bulunduğu yeri belirleyip, yanındaki vidaları açarak kapağı yerinden çıkardık. Yeni modülümüzü sokete yerleştirip iki taraftan da yerine oturacak şekilde bastırdık ve işlemi kısa bir sürede tamamlamış olduk.

SORUNLAR: Aldığınız modülün yüksekliği soruna yol açabiliyor. Özellikle SDR-RAM modülleri bir çok farklı yükseklik-

te üretilmiş ve bazı dizüstüler için özellikle dar olanları gerekebiliyor. Bilgisayarınızı güncelledikten sonra ilk çalıştırdığınızda yeni bellek miktarınız eskisinden farklı olacağı için "Memory Size Mismatch. Please correct RAM size in BIOS (press f2)" benzeri bir uyarı alabilirsiniz. Bu durumda yeni RAM miktarınızı onaylamanız ve yeni ayarları kaydetmeniz gerekli. Eğer yeni eklediğiniz RAM tam olarak sistemde gözüküyor ise Windows'unuzu başlatmanın zamanı gelmiş demektir.

BAŞLANGIÇ SORUNLARI: Testimizde Intel BX yongalı Tecra, 64MB'lık belleğine 256MB daha eklememizden sonra bizi hayal kırıklığına uğrattı. Windows sadece 192 MB ram olduğunu gösteriyordu. Yani yeni modülümüzün sadece yarısı sistem tarafından tanındı. İkinci bir 256 MB'lık modül daha eklediğimizde sistem açılmayı bile reddetti. Üçüncü bir denemeden sonra "Please remove the incompatible memory module in Slot B" diye bir uyarı mesajıyla karşılaştık.

Çabalarımız sonucu sadece iki adet 128 MB'lık modülle özlemini çektiğimiz 256 Megabayta ulaşabildik. Bilgisayarımızda olan 64 MB'lık modülden de böy-

NOTEBOOK-BIOS'UNA GENÇLİK AŞISI: BIOS güncellemesi, eski Notebook'unuzun yeni RAM, sabit disk ve kombo sürücünüzle daha uyumlu çalışmasına yardımcı olur.

SO-DIMM MODÜLLERİ: SDR ve DDR modülleri üzerlerindeki çentigin yeri sayesinde kolaylıkla tanıyabilirsiniz.

SABİT DİSKİ TERFİ ETTİRMEK

1 **SABİT DİSKİ ÇIKARMAK:** Kapağı çıkardıktan sonra genellikle sabit disk zorlamadan rahatça çıkarabileceksiniz.

2 **ÇERÇEVE DEĞİŞİKLİĞİ:** Diski tutan vidaları ve çerçeveyi eskisinden çıkarıp aynı şekilde yenisine monte etmelisiniz.

3 **DİSK MONTAJI:** Herşeyi taktıktan sonra dikkatli bir biçimde sabit disk yerine yerleştirebilirsiniz.

lece vazgeçmek zorunda kaldık. Çıkabilecek bu tarz sorunları önleyebilmek için genel olarak modülleri direkt satın aldığınız yerde deneyip Windows'un çalıştığını gözlerinizle gördükten sonra, içiniz rahat olarak evinize dönmeniz genelde tavsiye ediyoruz. Çünkü sadece BIOS'unuzun eklediğiniz hafıza miktarını tam olarak göstermesi RAM'inizin bugün çalışacağını garanti etmiyor.

Yeni sabit disk eklemek: Kapasiteyi katlamak

Tipik dizüstü bilgisayarların sabit diskleri konusunda üreticiler şu anda bulunan adaptörler çerçevesinde çözümler ürettikleri için hemen hemen tüm notebook sabit diskleri yapı olarak aynıdır: 2.5 inç formatında şu anda 60 GB seviyesinde sabit diskler bulmak mümkün.

80 GB'lık modeller de yakında vitrinleri süsleyecek. Yükseklik 9.5 milimetre seviyesinde sabitlenmiş. Eğer 12.5 milimetre yüksekliğinde sabit diskli bilgisayarı olanlar varsa, bu notebook'un bir sabit disk güncellemesine değmeyeceğini belirtmek isteriz.

SINIR DEĞERLER: Eski dizüstülerde, o günkü teknolojileri sebebiyle ekleyeceğiniz parçalar konusunda bazı sınırlamalarla karşılaşabilirsiniz. Örneğin, 13h kesme yordamı desteğine sahip olmayan dizüstüler 8.4 GB limitini aşan sabit diskleri kullanmada sorun yaşarlar. Bu durumdan kurtulmak için BIOS'unuzu güncellediğinizde genelde sorun çözülür. Ama şans eseri kötü programlanmış bir BIOS'a denk geldiğinizde, bu sefer de 16 ya da 32 GB'lık sabit disklerde sorun yaşayabilirsiniz. Eğer hiç bir şekilde sorunun üstesinden gelemiyorsanız BIOS güncellemesinden sonra, sabit diskinizde 8 GB'lık bir bölüm yaratıp Windows XP'yi bu bölüme kurabilirsiniz. Kurulum bittiğinde XP altında başka disk bölümleri oluşturarak geri kalan kapasiteyi kullanmak mümkün.

SATICINIZDA DENEYİN: Dizüstü bilgisayarların sabit disklerinde de genelde tavsiye edilen satıcınızın yolunu tutmanız. Eğer güncellenmiş BIOS'unuz sabit diskinizi doğru olarak tanıdıysa, içiniz rahat evinize gidip yeni işletim sisteminizi kurabilirsiniz.

JUMPER SORUNU YOK: Sabit disk kendi başına değiştirmek isteyenler aşağıdaki →

2.5 İNÇLİK NOTEBOOK SABİT DİSKLERİ

Model	GByte	Cache	Fiyat	e/GByte	Üretici
Fujitsu MHN2100AT	10	2 MByte	130 e	13,00	Fujitsu
Fujitsu MHN2200AT	20	2 MByte	110 e	5,50	Fujitsu
Fujitsu MHN2300AT	30	2 MByte	210 e	7,00	Fujitsu
Fujitsu MHR2020AT	20	2 MByte	100 e	5,00	Fujitsu
Fujitsu MHR2030AT	30	2 MByte	130 e	4,33	Fujitsu
Fujitsu MHR2040AT	40	2 MByte	160 e	4,00	Fujitsu
IBM Travelstar 15GN (IC25N010ATDA04)	10	0,5 MByte	90 e	9,00	IBM
IBM Travelstar 30GN (IC25N020ATDA04)	20	2 MByte	110 e	5,50	IBM
IBM Travelstar 30GN (IC25N030ATDA04)	30	2 MByte	150 e	5,00	IBM
IBM Travelstar 40GN (IC25N010ATCS04)	10	2 MByte	90 e	9,00	IBM
IBM Travelstar 40GN (IC25N020ATCS04)	20	2 MByte	110 e	5,50	IBM
IBM Travelstar 40GN (IC25N030ATCS04)	30	2 MByte	140 e	4,67	IBM
IBM Travelstar 40GN (IC25N040ATCS04)	40	2 MByte	170 e	4,25	IBM
IBM Travelstar 40GN Enh.(IC25N020ATCX04)	20	8 MByte	150 e	7,50	IBM
IBM Travelstar 40GN Enh.(IC25N040ATCX04)	40	8 MByte	260 e	6,50	IBM
IBM Travelstar 40GNX (IC25N020ATCS05) *	20	2 MByte	140 e	7,00	IBM
IBM Travelstar 48GH (IC25T048ATDA05)	48	2 MByte	250 e	5,21	IBM
IBM Travelstar 60GH (IC25T060ATCS05) ***	60	2 MByte	320 e	5,33	IBM
IBM Travelstar 60GH Enh.(IC25T060ATCX05) ***	60	8 MByte	530 e	8,83	IBM
Toshiba MK2017GAP	20	1 MByte	360 e	18,00	Toshiba
Toshiba MK2018GAP	20	2 MByte	110 e	5,50	Toshiba
Toshiba MK3017GAP	30	2 MByte	140 e	4,67	Toshiba
Toshiba MK4018GAP	40	2 MByte	170 e	4,25	Toshiba
Toshiba MK2018GAS	20	2 MByte	110 e	5,50	Toshiba
Toshiba MK4018GAS	40	2 MByte	180 e	4,50	Toshiba
Toshiba MK6021GAS	60	2 MByte	270 e	4,50	Toshiba
Toshiba MK4019GAX*	40	16 MByte	190 e	4,75	Toshiba

FUJITSU, IBM VE TOSHIBA'DAN NOTEBOOK SABİT DİSKLERİ: Günümüzde 40 gigabyte kayıt kapasiteli, yaklaşık 150 dolarlık notebook sabitdiskleri en iyi fiyat/performans oranına sahipler.

*5.400 rpm; diğer tüm modeller 4.500 rpm'lik dönüş hızına sahipler; ** Yapı yüksekliği 12,5 mm

sırayı takip etmelidirler: İlk olarak sisteminizdeki disk kablo, adaptör ve bunun gibi onu tutan her şeyden kurtarıp çıkarmanız gerekiyor. Sisteminize takacağınız disk ise eksiksiz ilk sabit diskinizin yerini almalı. Daha sonra sabit diskinizin bulunduğu yuvayı kapatmalısınız. Bilgisayarınızı açtığınızda BIOS'unuzun yeni takılan diskini hemen görmesi gerekiyor. Kişisel bilgisayarlarda karşılaştığımız ana – yardımcı (master – slave) jumper sorunu dizüstü bilgisayarlarda sadece tek bir sabit disk bulunması ve bu disklerin fabrika çıkışında birincil ana disk (Primary Master) olarak ayarlanmış olarak gelmeleri sebebiyle çok nadir olarak karşımıza çıkıyor. Yeni sabit diskimiz henüz biçimlendirilmediği için bilgisayarımız herhangi bir işletim sistemini açmayacaktır. Bir açılış diskini veya cd'siyle bir sonraki adıma geçebiliriz.

DİREKT CD'DEN SİSTEMİ AÇMAK: Bilgisayarımıza yeni sabit disk taktıktan sonra CD'den XP kurulumu yapabilmemiz için

BIOS'unuzdaki yükleme sırası (Boot Sequence) kısmını "CDROM, C, A" şeklinde değiştirmeniz gerekiyor. Windows XP CD'sini bilgisayarınıza yerleştirip kurulumu başlatıldığında, sabit diskinizi en azından iki bölüme ayırıp NTFS dosya sistemiyle biçimlendirmenizi tavsiye ediyoruz. Bir çok dizüstü bilgisayarın açılışında esc tuşuna basınca sabit disk, disket sürücüsü ya da cd'den açılış yapmanıza imkan veren bir açılış menüsü geliyor. Eğer sizin sisteminizde de bu çalışıyorsa BIOS'taki yükleme sırası kısmını değiştirmenize gerek yoktur.

FARK EDİLECEK KADAR HIZLI: Tecra PC'miz yeni 40 GB'lık diskini ekstra bir ayar yapmadan kabul etti ve açılış menüsü yardımıyla XP kurulum CD'sinden açılış yapmamız herhangi bir BIOS ayarını değiştirmeden mümkün oldu.

SONUÇ: Sabit disk veri transfer hızı 8 Mbayt/saniye'den 18'e çıktı ve erişim hızı

20 milisaniye'den 15'e düştü. Gerçek hayatta fark edilebilir bir hız artışı...

Kombo sürücü kurulumu: DVD seyredin, CD yazın

Güncel bir dizüstü bilgisayarda DVD filmler seyretmek, data yazılmış DVD'leri kullanmak ya da boş CD'lere veri yazmak için kombo (Combination Box – Birleşik Giriş Kutusu) sürücüyü ihtiyac vardır. Uyum konusunda şansımız var, çünkü kombo sürücüler, iç tarafta "slim" olarak tabir edilen standart incelikte geliyorlar ve CD-ROM sürücüleriyle rahatlıkla değiş-tokuş edilebiliyorlar. Dış tarafta, kapak kısmında ise hemen hemen hiçbir şey standart değil. Yaptığınız değiştirme işleminden sonra bazı estetik sorunlarla karşılaşabilirsiniz.

Genellikle estetik sorunlar en son ilgilenmeniz gereken sorunlar olabiliyor. Yandaki resimde görebileceğiniz gibi bazı durumlarda sürücünün yerine mekanik olarak tam oturmaması mümkün olabiliyor. Bir maket bıçağı yardımıyla sürücünün kapağının biraz kesmeniz gerekebilir. Bu işlemten sonra maket boyası ile estetik sorununun üstesinden gelebilirsiniz.

Dizüstü bilgisayar üreticileri, DVD/CD-RW yükseltmeleri sırasında eski CD-ROM'lar için aşırı düşük fiyatlar talep edebiliyorlar. Eski CD-ROM sürücünüzü onlara satmak yerine saklayıp, online ikinci el bilgisayar parçaları satan sitelerde alıcı bulmaya çalışmanızı öneririz.

"CABLE-SELECT" SORUNU: Alternatif olarak yaklaşık 180 euro civarında bir fiyata Toshiba'nın bir çok marka dizüstü bilgisayara uyumlu, Buffer Underrun ve Overburning koruması olan SD-R22212 kombo sürücüsünden edinebilirsiniz. Aklınızda bulunsun: SlimLine sürücülerde IDE sıralaması için bir atlatici (jumper) bulunmaz. Ana/yardımcı (Master/Slave) ayarı Firmware olarak parçanın içindeki hafızada yer alan programda bulunur.

KOMBO SÜRÜCÜYÜ SİSTEME MONTE ETMEK

1
ESKİ CD SÜRÜCÜYÜ ÇIKARMAK: Optik diskler genelde modül olarak rahat bir şekilde çıkarılabilirler.

2
DENEME: Sisteme yerleştirmeden önce eski adaptör ve parçaları yeni sürücüye takmayı deneyiniz.

SÜRÜCÜ KAPAĞININ SİSTEME BÜYÜK GELMESİ

KAPAK KARMAŞASI: Her üretici kendi sürücüsünün ön kısmını kendi standartlarına göre yaptığı için kapak konusunda karışıklık söz konusu.

GÜZELLİK HATASI: Eğer kapak sisteme biraz büyük gelirse, bir maket bıçağı ve maket boyası gerekli düzeltmeleri yapmak için yeterli.

Notebook Upgrade

SORUN: Modern kombo sürücülerde bu ayar otomatik seçilmiştir (cable select). Bazı dizüstü bilgisayarlarda BIOS güncelleme yapılmış olsa bile, bilgisayar bu özelliği desteklemiyor olabilir. Bu durumda bilgisayarınız ya hiç açılmayacaktır ya da açıldığı zaman kombo sürücünüzü tanımayacaktır. Bu tarz bir sorunla karşılaşıldığında komboyu satın aldığınız firmadan, Ana/yardımcı ayarını sürücünün flash belleğine yüklemelerini rica edebilirsiniz. Firmware sürümleri <http://perso.club-inter.net.fr/farzeno/firmware/> adresinden yüklenilebilir. Slim sürücüler için tasarlanmış özel bir adaptör mevcut. Gerekirse bunun yardımıyla kombo sürücünüz masaüstü bir bilgisayara bağlanabilir ve orada flashlanabilir.

KAFA KARIŞTIRAN DURUMLAR: Kombo sürücünün sisteme eklenmesi, sabit diskin eklenmesiyle hemen hemen aynı iş-

GÜNCELLEME: Bu PCMCIA kartı eski notebook'lar-da USB 2.0 arabirimi kullanma imkanı veriyor.

lemleri gerektiriyor. Eski CD-ROM sürücünüzü, onu bilgisayara bağlı tutan tüm vida, kablo vs.'den kurtardıktan sonra, yenisini işlemleri tersten yaparak sisteme ekleyebilirsiniz. En son olarak sürücüyü sisteme yerleştirdiğiniz zaman sisteminize fiziksel olarak tam uyup uymadığını görmüş olacaksınız. Eğer alacağınız kombo sürücüyü eski CD-ROM'unuzla aynı markadan seçerseniz, yeni sürücünün sisteminize uyma olasılığını arttırmış olursunuz.

Bilgisayarın görüntüsü çok önemli olmayabilir: Test bilgisayarımız Tecra'ya Toshiba SD-R2212 serisi kombo mü-

kemmel uydu. Koyu bir arkaplana koyu gri kapağı dizayn olarak da yakıştı. Bunun aksine, test için denediğimiz LG marka sürücü sağ taraftan yaklaşık 2mm kadar büyük geldi ve kısaltılması gerekti. Estetik olarak kötü bir görünüm de vermedi aslında. Gerçi Toshiba'nın web sitesinde Tecra 8100 için uygun olduğu 4x'lik Kombo sürücü için istenen yaklaşık 600 ₺'lik fiyatı görünce yaptığınız güncellemede estetik kaygıların o kadar da önemli olmadığını anlayacaksınız.

Asıl kısım: Harici güncelleme

Şansımız var ki, dizüstü bilgisayarımızı vidalarını açmadan güncellemek de mümkün. Pentium III sınıfı dizüstü bilgisayarlarda bulunan USB arabiriminin yanında PCMCIA yuvası da bize bir çok güncelleme imkanı veriyor. Örneğin: yeni ürünlerde sıkça kullanılmaya başlanan Firewire, W-LAN ya da USB 2.0 arabirimi, gerekli PCMCIA kartların ta- →

ARKAPLAN: MOBİL İŞLEMCİLER

» “Neden dizüstü bilgisayarların işlemcilerini terfi ettirmeye değmez”

Klasik bir işlemci terfisi ne yazık ki notebook'lar-da pek mümkün olmuyor. Bunun ana sebebi, mobil işlemlerin özel yapımlarından kaynaklanan en-boy oranlarıdır.

Şekillerin Kaosu: 466 MHz'ye kadar olan Pentium II ve Celeron işlemciler şekil olarak MMC1'i ya da MMC2'yi (MMC = Mobile Module Connector) kullanıyorlardı. Bu modüllerin içinde işlemcinin dışında harici L2 tampon bellek ve voltaj regülatörü de geliyordu. Bu nedenler günümüzde yapılmaya çalışılacak bir terfi parça bulabilme zorluğu nedeniyle pek mantıklı olmayacaktır. Bazı Pentium II dizüstü bilgisayarlar da mini kartuş şeklinde işlemci modüllerine sahipti.

Bunlar da azami 400 MHz'ye ulaşabildikleri için bizim amacımıza hizmet edemeyecekler. Pentium III sınıfı işlemciler entegre L2 tampon belleğe sahip olmaları nedeniyle daha sade isteklerde bulunuyorlardı. İnce yapısıyla ve az voltaj tüketimiyle BGA standardı (Ball Grid

MOBİL PENTIUM-III: 900 MHZ'lik, Micro-PGA-2 biçiminde mobil Pentium III işlemcisi piyasadan kalkıyor.

PENTIUM-4-M: Genelde ZIF soketiyle gelen Pentium IV mobil işlemciyi piyasada bulmak neredeyse imkansız.

DESKTOP PENTIUM-4: Masaüstü P4 işlemcisini değiştirmek mümkün ama henüz buna değmeyecek.

Array) bir dönem epey rağbet görmüştü. O dönem için yerden de büyük kazançlar sağlayan BGA-1 ve BGA-2 standartları şu an tamamen sistemlerden kalkmış bulunuyor ve terfileri mümkün değil. Bu gelişmeler Micro-PGA-1 (Pin Grid Array) ve Micro-PGA-2'nin, prensip olarak üzerinde bir kaç pin bulunan platine oturmuş BGA işlemciler olduğunu düşünen bazı dizüstü bilgisayar üreticilerini doğal olarak rahatsız etti.

Satıcılarda parça olarak bulunması mümkün değil: Dizüstü bilgisayarların işlemcilerinin soruna yol açmalarının en büyük nedeni ısınma sorunu. En ufak bir

hata ile uyumsuz bir işlemci seçilmesi durumunda sisteminizin sürekli kilitlenmesi, hatta ufak çapta bir yangın çıkarmanız mümkün. Bu nedenle bilgisayar satıcıları mobil işlemcileri asla tezgahlarında bulundurmuyorlar. İşlemci bilgisayarınıza tam olarak uyumlu olsa bile artan hız nedeniyle, yeni taktığınız işlemci aşırı ısınmaya yol açabilir.

Pentium IV işlemciler soket oldukları için bir terfiye izin veriyorlar. Yine de bu işlemcilerin mobil bilgisayar pazarında oldukça yeni olduklarını düşünürsek yapılacak bir terfinin fark edilebilir bir performans artışına yol açmayacağı ortada.

kılmasıyla sisteminizde kullanılabilir. Optik fareler, webcam'ler ve flash hafıza kartları, USB arabirimini kullanan bileşenlerden bazılarıdır. Arabanızdayken eski laptopunuzu MP3 çalar veya yön bulma aracı olarak kullanmak isterseniz bir araç adaptörüyle bilgisayarınızın ihtiyaç duyduğu elektriği sağlayıp bir GPS (Global Positioning System) kartıyla da

KABLOSUZ AVANTAJI: Eski bilgisayarımız PCMCIA kartı sayesinde şimdi W-LAN ve BlueTooth desteğine sahip.

isteneni gerçekleştirebilirsiniz. Bunlar uç örnekler gibi gözükse de temel olarak 2003 model yerine 99 model bir dizüstü ile de üstesinden gelmek mümkün.

Özetle: Sisteminizi güncellemek, harcadığınızı paraya değer

Test adayımız 1999 model Toshiba Tecra 8100 halinden oldukça memnun gözüküyor. Kendisi istenen tüm özelliklere sahip ve Windows XP çalıştıran bir bilgisayar haline geldi. 57 saniye yerine 35 saniyede açılıyor, Dijital fotoğraf makinesi, USB hafıza kartı gibi ürünleri sorunsuz çalıştırıyor ve hızlı sabit disk sayesinde programların açılması çok daha az sürüyor. Kullanılmayı bekleyen gigabaytlarca yeri belirtmemize herhalde gerek yok. Tüm bu işlemler bize yaklaşık 500 euro'ya ve alış-veriş ile sistemi kurmak için harcadığımız bir güne mal oldu. İşlemcimizin güncel modellerden yavaş olduğunu, bilgisayarı Office, İnternet gibi günlük işler için kullananlar kesinlikle fark etmeyeceklerdir. Ayrıca sistemimiz DVD seyretmek, CD yazmak ve mp3 dinlemek için fazlasıyla yeterli. ■

KB-DW / Ertunga Arsal, ertunga@chip.com.tr

SEÇİLMİŞ NOTEBOOK ÇEVRE BİRİMLERİ

PCMCIA-KARTLAR	Türü	Üretici	Model	Fiyat
	W-LAN adaptör	Netgear	MA401 (11 MBit)	70 e
	Bluetooth adaptör	Toshiba	PA3053E-1PCC Bluetooth	190 e
	Phonocard	Nokia	D211 (GPRS/HSCSD/W-LAN)	380 e
	SCSI adaptörü	Adaptec	APA-1460B/EFIGS (1680400EU)	100 e
	Firewire adaptörü	Exsys	EX-6600E	75 e
	USB-2.0 adaptörü	Advance	2x USB 2.0 Cardbus	70 e
	LAN/Modem adaptörü	Xircom	Realport Ethernet 10/100 + Modem 56k	170 e
	Profesyonel ses kartı	Digigram	VXpocket v2 (SPDIF In/Out)	710 e
	Memory adaptör	Lexar	CompactFlash-Adaptör	15 e
	PCMCIA dahili sabitdisk	Toshiba	1,8", MK-5002MPL, 5 GByte	365 e
	"Harici 2,5"" diskler için disk çerçevesi"	Argosy	Argosy kasa (Multi-Interface)	70 e
	Combo sürücü	Sony	CRX 85A-RP, 20/8/24/8fach	320 e
	GPS adaptör	Landolt	LC-HI-302 (rota planlayıcısıyla)	280 e
	ISDN kartı	AVM	FritzCard PCMCIA	190 e
	Video montaj kartı	ED	DV-Easy Notebook	110 e
USB				
	Harici sabitdisk	Archos	MiniHD 20GByte USB 2.0	160 e
	CD sürücü	Teac	CD-224PUK Pocket 24x CD	170 e
	Port-Replikator	DeLock	USB Port-Replikator UHS10	200 e
	LAN	D-Link	Neteasy NetNIC 100USB	30 e
	W-LAN	D-Link	Neteasy NetNIC Wireless USB	80 e
	TV	Hauppauge	WinTV Nova USB TV-Kartı	240 e
	Memory-Stick	Apacer	HandyDrive 128MB	90 e
	Webcam	Logitech	ClickSmart 510 Dijitalkamera	150 e
	Mürekkep püsk. Yazıcı	Canon	S750	210 e
	Scanner	Epson	Perfection 2450 Photo	420 e
	Optik fare	Microsoft	Wireless IntelliMouse Explorer	60 e
	Memory adaptör	Conrad	Compact Flash Card Leser	25 e
	Ses kartı (harici)	Creative	Audigy Extigy	190 e
	Klavye	Cherry	G81-3000	35 e
	Dijital kamera	Fujifilm	FinePix S602 Zoom	770 e
	USB-Hub	D-Link	DU-H4 (4-Port)	21 e
	ISDN-adaptörü	AVM	Fritz Card USB	75 e
	SCSI-adaptörü	Adaptec	USBXchange	70 e
	Bluetooth-adaptörü	Acer	Bluetooth mini USB Adapter	55 e
	Parmak izi tarayıcısı	Targus	Defcon Fingerprint	170 e
	Mikroskop	Intel	Intelplay QX3 Microscope	85 e
	MP3-Player	Sonicblue	Rio PMP800 (128 MByte)	340 e
FIREWIRE				
	Harici sabitdisk	Maxtor	1394 External Storage/80 GByte	270 e
	Harici CD yazıcı	Freecom	CD-RW 16x10x40x Portable II	260 e
	DV-Camcorder	Sony	DCR-PC 120 E	1.500 e
	Webcam	iBot	Desktop Video Camera	120 e
	MP3-Player	Apple	iPod/10 GByte	480 e
DİĞER				
	Hırsızlık koruması	Kensington	Notebook Micro Saver	50 e
	LAN/Modem kartı	3Com	10/100TX 56k MiniPCI	95 e
	Notebook sırt çantası	Dicota	Dicota BacPac 1	70 e
	Aksesuarlı notebook çantası	Consel	Maxi-Focus, 300 konfigürasyonda sunuluyor	değişiyor
	Notebook aküleri	değişik üreticiler	Üreticiye göre	değişiyor
	Araba adaptörü	IME	addion CarPower 12/24	100 e
	Evrensel güç kaynağı	Targus	Universal Power Adapter	160 e

USB FAREDEN PCMCIA VIDEO MONTAJ KARTINA KADAR: Tabloda tüm notebook genişletmelerine tipik örnekleri görüyorsunuz. Fiyatlar Kasım 2002 itibarıyla geçerlidir.

Yılın Bombası: Bir First Person Shooter oyunu olan Unreal Tournament 2003, oyunculukta ve özellikle ekran kartlarında maksimum performansa ihtiyaç duyuyor.

İllüstrasyon: Infrogames

Ekran Kartları	Radeon 9700 Pro	29 fps	37 fps	33 fps	51 fps	59 fps	64 fps
	GeForce4 Ti 4600	30 fps	38 fps	34 fps	48 fps	53 fps	54 fps
	Parhelia-512	27 fps	35 fps	31 fps	45 fps	49 fps	50 fps
	GeForce3 Ti 500	27 fps	33 fps	31 fps	35 fps	36 fps	36 fps
	Radeon 8500	19 fps	20 fps	19 fps	20 fps	20 fps	20 fps
	GeForce4 MX 460	18 fps	18 fps	18 fps	18 fps	18 fps	18 fps
	Radeon 9000 Pro	16 fps	16 fps	16 fps	16 fps	16 fps	16 fps
	GeForce2 Ti	12 fps	12 fps	12 fps	13 fps	13 fps	13 fps
İşlemci	866 MHz P III Coppermine	1.200 MHz P III Tualatin	1.700 MHz Celeron	2.000 MHz P4 Northwood A	2.400 MHz P4 Northwood B	2.800 MHz P4 Northwood B	

Sisteme göre ekran kartının belirlenmesi: Yüksek performansa sahip bir ekran kartının iyi bir işlemciye de sahip olması gerekiyor. Aksi takdirde 3D oyun zevki pek tatmin edilemez. Yukarıda verdiğimiz tabloda çeşitli Intel bazlı sistemlerde hangi ekran kartı ile ne kadarlık bir performans artışı sağlandığını görebilirsiniz. Burada kullanılan oyun, 1024x768 piksel ve 32 bit renk derinliği ile 2x2 FSAA da çalıştırdığımız UT2003. Tabloyu dikkatlice incelediğinizde, performans sıçramasının Pentium 4 2 GHz ve üstü işlemcilerde sağlandığını görebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Filtreleme: Keskin texture'lar için	56
Arkaplan: Sinyal kalitesi	58
Nasıl Test Ettik? 3D performansı ön planda	60
Sonuç ve Tablolar: Tüm kartlara genel bakış	62

Test: Yeni Ekran Kartı Chipsetleri

Maksimum Oyun Keyfi

ATI Radeon 9700 Pro, tam tamına 107 milyon transistor ile karşımıza çıktı. Bu ilk DirectX 9 destekli grafik chip için çok konuşulacak bir özellik. İlerleyen sayfalarda bu kartın kullanıcılara neler sağlayacağını ve satın almak için doğru zaman olup olmadığını, günümüz ekran kartlarıyla karşılaştırmalı bir şekilde okuyup, inceleyebileceksiniz.

Hedef, film kalitesindeki görüntüler ya da daha ileriye düşünerek

hayattaki gerçekliği elde etmek! Yani detaylı, gerçekçi ve akıcı bir animasyon sağlamak. Bu kulağa çok hoş gelse de uygulamaya geçildiğinde pek de söylendiği kadar basit değildir... Çünkü bu tür bir standarda ulaşmak ve üçgen ile texture verilerinde gerçekliği yakalamak için 3D grafik chip'lerinin oldukça yüksek bir işlem gücü sağlaması gerekir. Ancak, günümüzdeki kartlar ne kadar performanslı olursa olsunlar, yine de oyun geliştiriciler için bu performans değeri yeterli olmuyor. Ayrıca, özellikle donanım içine yerleştirilen çeşitli efektler de oyun geliştiricilerini büyük ölçüde kısıtlıyor. Microsoft'un bu olay için geliştirdiği DirectX 8 ve tamamlayıcı görevi üstlenen 3D chip jenerasyonunun yeni temsilcileri Vertex-Shader (kompleks üçgen hesaplamalarından sorumlu) ile Pixel Shader (hesaplanan pikselin renk dağılımını kontrol ediyor) teknolojileri de bu tür insanları tatmin etmeyi başaramadı. Bunun nedeni programlama özelliğinin hala çok kısıtlı olması...

Yukarıda aktardığımız gerçekleşmesi gereken değişimin DirectX 9'un çıkması ile birlikte hayata geçeceği söyleniyor. Tabii DirectX 9'un yeni oyunlarının desteklenmesi de biraz sürecek. Günümüz donanım destekli Vertex ve Pixel Shader'ın 2.0 versiyonlarına baktığımızda

1024 kişisel serbest programlanabilir komutu algılayabildiğini görebiliriz. Bu yüzden Kanadalı grafik kartı üreticisi ATI de VPU yani Visual Processing Unit olarak adlandırdığı teknolojisini, DirectX 9 desteğine sahip olan Radeon 9700 Pro ile bütünleştirerek yeni grafik chip'ine farklı bir anlam kazandırmayı başarıyor. Nvidia, GPU yani Graphics Processing Unit olarak adlandırdığı benzer teknolojisini DirectX 7 zamanında GeForce 256 grafik chip'leri ile kullanmaya başlamıştı.

R300 olarak da adlandırılan yeni Radeon grafik işlemcisi kendisinden oldukça çok söz ettirmeyi başarıyor. Örneğin bu grafik chip'i 107 milyon transistor ile 55 milyon transistorlu yeni nesil Pentium 4 işlemcilerden çok daha kompleks bir yapıda olduğunu belli ediyor. Nvidia cephesinde ise Comdex 2003'e yetiştireceği NV30 grafik chip'i de büyük ihtimal ile GeForce 5 olarak lanse edilecek.

Radeon 9700 Pro'da tam tamına sekiz adet Rendering-Pipeline mevcut. Üstelik her birime bir texture birimi düşüyor ve 128 bit'lik bir FPU içeriyor. Böyle olmasının avantajı 32 bit renk derinliğindeki görüntülerde yuvarlama ve odaklama hatalarının oluşmaması. Buna ek olarak özellikle çok düşük teknik değerlere sahip olan karanlık sahnelerde yüksek bir kontrast elde edilebiliyor.

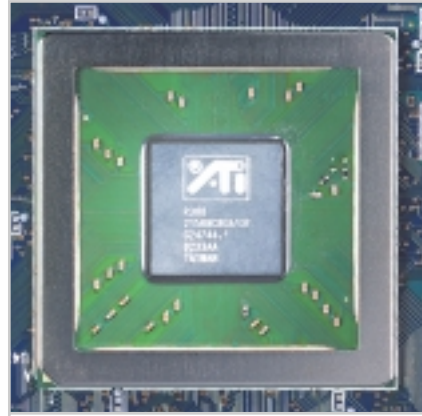
Sadece 3D çılgınlığının merakını gidermekle kalmamak için yazıdaki test ürünlerini mümkün olduğunca geniş tutmaya çalıştık. Bu sayede çok pahalı ve performanslı ekran kartlarının yanı sıra oldukça ucuz olan GeForce 4MX 420 kartlarına da yer vermeye özen gösterdik

Test: Grafik Chipsetleri

ve her güncel grafik chip'i için bir temsilci seçtik. Nvidia Geforce Ti 4200 ve Sis'in Xabre Pro modellerinden iki adet temsilci seçtik. Bunun nedeni 64 ile 128 Mbyte seçenekleri arasındaki performans farkını göstermek. Testimizde 2D kullanımındaki sinyal kalitesini de ölçtük. İlgi çeken diğer bir test kriterimiz ise kartların gürültü oranı. Grafik kartların gün geçtikçe daha kompleks bir yapı almaları ve dolayısıyla oldukça güçlü fanlara da sahip olmaları, buna sebep oldu. Bu test verilerini ve DVI-Port, TV girişi çıkışı ve yazılım desteği gibi diğer verileri yazının sonunda bulunan tablomuzdan takip edebilirsiniz. Test hakkında daha detaylı bilgiyi de "Nasıl Test Ettik?" bölümünden elde edebilirsiniz. Öncelikle teste katılan kartları tek tek tatalım:

Gigabyte Radeon 9700 Pro: Testin birincisi olan bu kart hakkındaki bilgiyi alttaki kutudan okuyabilirsiniz.

Gainward Geforce4 PowerPack Ultra/750 XP: Gainward'ın bu ekran kartı Nvidia'nın en son chipsetini üzerinde barındırıyor. Öyle ki 4600 model chipsete sahip olan bu ekran kartı diğer Geforce4 Ti modelleri gibi DirectX 8.1 kriter-

R300 NAMI DİĞER RADEON 9700 Pro:
ATI ailesinin en genç üyesi olan bu ürün
0.15 mikron teknolojisinin yanı sıra
FCPGA yapı özelliğini de taşıyor.

lerini tam anlamıyla uygulayabiliyor. Hatta Nvidia'nın bir sonraki chipseti olan NV28'in bile AGP 8X desteğinden başka bir yenilik getirmediğini söyleyebiliriz. Gainward Ultra/750XP düşük çözünürlükteki performans değerlerinde Radeon 9700 Pro ile baş edebiliyor. Hatta UT 2003'te testin birincisini çok az bir farkla geçmeyi de başarıyor. Ama testin geneline baktığımızda kartın diğer kriterlerde çok çabuk pes ettiğini (anti-aliasing) ve dolayısıyla bir üstünlük sağlayamadığını söylemeliyiz. Kart ile birlikte gelenler ise oldukça başarılı sayıla-

bilir. Örneğin çok yönlü bir yazılım paketinin yanı sıra çeşitli oyun ve video işleme programları ile gerekli kabloların da eksiksiz yer alması bu karta artı puanlar kazandırıyor. Buna ek olarak Gainward'ın sağladığı teknik desteği de göz ardı etmemek gerek.

Sparkle SP7200T4: Sparkle'ın Ti-4400 modeli oldukça iyi bir fiyata sahip olan ama daha pahalı olan rakiplerine karşı çok çekingen davranan bir ekran kartı. Bu ekran kartının performans değeri Gainward'ın Ti4600 modelinin hemen arkasında yer alıyor ve günümüzdeki oyunları zorlamadan rahat bir şekilde çalıştırabiliyor. SP7200T4'ün "birlikte gelenler" kategorisinde ise biraz cimri olduğunu söyleyebiliriz. Nedeni, bu kart ile birlikte sadece bir S-Video kablosunun verilmesi.

Leadtek Geforce4 Ti A250LE TD MyViVo: Tavsiye edebileceğimiz bu kart da fiyat/performans birincisi gibi Geforce 4 Ti 4200 grafik chip'ine sahip. Hatta bu kartın hızlı belleğinden dolayı bazı uygulamalarda çok iyi sonuçlar elde ettiğini bile söyleyebiliriz. Ama bellek miktarının 64 Mbyte ile sınırlı olması, karmaşık oyun senaryolarında bazen zor du- →

» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS orta

FİYAT
BİLGİ495 dolar
www.gigabyte.com

- + Yüksek 3D performansı
- + DirectX-9 uyumlu
- + Birlikte gelenler
- + Fan gürültü oranı
- TV-In yok

Gigabyte Radeon 9700 Atlantis Pro

Sıra dışı atlet

Yüksek performans ve teknolojinin en güncel birleşimi, bu DirectX 9.1 destekli kartın en önemli özelliği.

■ ATI'nın son 3D chip'i 107 milyon transistör ve 325 MHz'de çalışan GPU'su ile bir mühendislik harikası gibi duruyor. Bu kart toplam dört adet 64 bit'lik kontrolör sayesinde 512 bit'lik bellek ara yüzü ve 310 MHz'lik bir bellek frekansı ile saniyede maksimum 18,5 Gbyte'lik bir değer elde edebiliyor. Önceki GPU'larla karşılaştırdığımızda, bu değer normalin çok daha üstünde olduğunu söyleyebiliriz. Bu değişim benchmark'lara da ciddi bir şekilde yansıyor. Intel tabanlı bir sistemden, 3D Mark ile elde edilen 14.124 değer mükemmel. ATI, buna ek olarak oyunlarda da en iyi performansı sunmayı başarıyor. Örneğin

Aquamark 2.3'de ve 1600 çözünürlüğünde 45 FPS elde edilebiliyor. Yalnız XGA çözünürlüğünde (1024x768) Geforce 4 Ti4600'un biraz daha iyi olduğunu söylemek gerekir. Tabii bu da sadece FSAA özelliğinin aktif olmadığı durumlarda geçerli. Radeon 9700'un önemli bir avantajı da, isteğe bağlı olarak FSAA veya anisotrop filtre gibi birçok özelliğin aktif hale getirilebilmesi. Son olarak ATI'nin ciddi dağıtıcılarından biri olan Gigabyte, 9700 ile birlikte birçok kablonun yanı sıra DVD yazılımlarına da yer vermesiyle, sadece performansa değil, "birlikte gelenler"e de ciddi bir önem verdiğini gösteriyor.

KNOW-HOW: ANISOTROP FİLTRE

» Uzaktaki karartılar nihayet net olarak görülebilecek

3D objeler birçok üçgenin birleşiminden, onu kaplayan yüzey yapıları da textur-maps'lerden oluşuyor. Yani üçgenlerin üstüne pasta cila gibi bir işlem uygulanıyor. 3D objelerin mekan içindeki yerlerine ve durumlarına göre perspektif görüntülerinde zaman zaman daralmalar yaşanabiliyor. Textur-piksellerin obje piksellerini işlerken böyle bir daralmanın yaşanmaması çok önemli. Aksi takdirde istenmeyen efektlerin yanı sıra çeşitli detaylar kaybolabiliyor. Bunun için en iyi örnek, yandaki karşılaştırmalı resimde görülebilir. Günümüzde kullanılan gelişmiş interpolasyon metodunun adı anisotrope filtre. Bu metod bir öncekine nazaran interpolasyon esnasında genişliğe,

yüksekliğe ve derinliğe daha fazla tixel yayabiliyor. Yalnız bu yöntem yüksek bir sisteme ihtiyaç duyduğundan, 3D chip ve belleklerin belli bir performansta olması gerekiyor. Dolayısıyla bu tür bir metod Geforce 4 Ti ve Radeon 9700 Pro kartlar kullanıldığında anlam kazanıyor. Çünkü bu kartların kullanılmasıyla bile performansın yüzde 50'si filtreleme tekniği için harcanıyor.

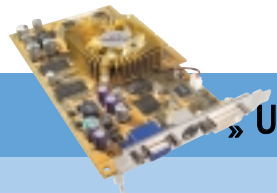
FİLTRE FARKI: Standart filtreler ile uzaktaki görüntülerin başarısız gösterimine karşın (soldaki resim) anisotrope filtre ile (sağdaki resim) keskin görüntüler elde ediliyor.

rumda kaldığını göz ardı etmemek de gerekir. Test kategorilerimize dikkat ettiğimizde, Leadtek'in zengin bir yazılım, donanım ve teknik desteğe sahip olduğunu ve dolayısıyla birlikte gelen puanının da ona göre yüksek olduğunu görebilirsiniz. Örneğin Leadtek'in kutusunun içinde üç adet güncel oyun, video işleme programları ile gerekli kablolar standart olarak yer alıyor.

Matrox Parhelia-512 128 MB: Bu test-

te Matrox'un sinyal kalitesinin pek de iddia ettiği gibi olmadığı görüldü. Bu kart ölçümlerimizde 0.8 volt ile en yüksek sinyal değeri ile çalışıyordu. Bu VESA standartlarına göre tam 0.1 volt fazla demek. Buna rağmen oldukça iyi bir zamanlama ile sinyal değerine ulaşabiliyor. Buna ek olarak Parhelia-512 testin birincisinden sonra en ileri teknolojiyi sunuyor. Öyle ki sahip olduğu dört adet Vertex-Shader ile DirectX 9 çizgisini kısmi olarak yakalayabiliyor. Parhelia, yük-

sek bir çözünürlükte ve Fragment Anti Aliasing özelliğini devreye soktuğumuzda Geforce 4 Ti4600 kartlarını bile geçmeyi başarabiliyor. Buna karşın XGA çözünürlükte çok düşük bir performans sergiliyor. Test sonuçlarını dikkate aldığımızda, kartın profesyonel kullanıcılara hitap ettiğini söyleyebiliriz. Örneğin kartın son sürücülerinde profesyonel CAD kullanıcıları için birçok özellik yer alıyor. Ayrıca çok iyi bir teknik destek ile donanımların eksiksiz olarak yer alması →

» UYGUN FİYAT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS çok iyi

FİYAT
BİLGİ179 dolar
www.prolink.com.tw

- + Video giriş ve çıkışa sahip
- + Yüksek 3D performansı
- + Fan gürültü oranı
- DVI-I/VGA adaptörü eksik
- DVD player yazılımı yok

Prolink PixelView GeForce4 Ti 4200 ViVo

Her branşın sporcusu

Yüksek performans ile uygun fiyatın birleşimi bu kartta mevcut. Üstelik video girişi ile gerekli uygulama programları da veriliyor.

■ Tavsiye ettiğimiz bu kart, az bir maliyetle büyük işler başarıyor. Örneğin kart ile bütün oyunları rahatlıkla çalıştırabiliyorsunuz. Ayrıca, çeşitli 3D özellikleri açıp kapatabiliyorsunuz. Prolink'in kartı bir çok kategoride iyi sonuçlar vermeyi başardı. Örneğin Unreal Tournament 2003'de 1600x1200 çözünürlükte 41.5 FPS'lik bir değere ulaştı. Geforce Ti 4200 GPU teknoloji olarak Geforce 4 Ti 4600'dan farklı değil. Farkı yaratan özellik, bellek ve chip frekansının daha düşük olması. Mimari Di-

rectX 8.1'e göre yapılmış ve bellek bant genişliğini korumak amacıyla LMA-II (Lightspeed Memory Architecture) mimarisi kullanılmış. Kartın fiyatının düşük olmasına rağmen, birlikte gelenlerde bir kısıtlamaya gidilmemesi sevindirici. Örneğin video girişi için bir Philips decoder'ın kullanılması bizi şaşırttı. Ancak, DVI-I/VGA ya da bir S-Video kablusunun eksikliğinin ciddi bir şekilde hissedildiğini de söylemeliyiz. Buna karşın, kartın sinyal kalitesi oldukça iyi değerlerde seyrediyor.

Test: Grafik Chipsetleri

SESSİZ VE KISA ÖMÜRLÜ: Bu tarz soğutucular çok fazla gürültü çıkarmakla kalmıyor, aynı zamanda da çok çabuk yıpranıyorlar.

SESSİZ VE BAKIMI KOLAY: Pasif soğutucular ekstra bir gürültü oluşturmamakla birlikte uzun ömürlü olabiliyorlar. Yani fazla ısınmayan 3D chip'ler için ideal bir çözüm.

Asus V8170DDR/T: Asus MX-440 kartına özel DDR-SGRAM entegre ederek performans değerlendirmesinde MX-460 grafik chipsetli rakiplerini yakalamayı başarıyor. Ne yazık ki bu avantaj pek ileriye gidemiyor. Çünkü anti-aliasing'in açık olduğu Q3A oyununda 43.4 FPS'i elde etmemiz çok düşük ve dolayısıyla tatmin edici değil. Ama en azından kart ile birlikte üç adet oyun verilmesi ve teknik desteğinin de iyi olması, az da olsa bu zayıflığı kapatıyor. Ayrıca Asus'un ergonomisinin de çok iyi olması onu Gainward'ın MX-460 kartının önüne atıyor.

da kartı üst sıralara taşıyanlar arasında.

Prolink PixelView Geforce4 Ti 4200 ViVo: Fiyat/performans birincisi olan kart hakkında detaylı bilgi alt kutuda yer alıyor.

HIS Excalibur Radeon 9000 Pro ViVo: ATI'nin bu kartı Radeon 8500'ün GPU'sunu kullanıyor. Farkı ise kartın maliyetini düşürmek için bazı performans kısıtlamalarına sahip olması. Ama bu sizi endişelendirmesin. Çünkü bu kart Geforce 4 MX 440 ve 460'a göre iyi bir alternatif oluşturuyor. Birlikte gelen kategorisinde herhangi bir eksiğin olmaması, karta artı puan kazandırıyor. Örneğin TV girişi için kabloların tam olması ve video programlarının verilmesinin yanı sıra teknik desteğinin de iyi ol-

ması bizi şaşırttı doğrusu. Bizi şaşırtan diğer bir özellik ise Excalibur'un teste katılan kartlar arasında en iyi sinyal kalitesine sahip ekran kartı olması.

ATI Radeon 9000: Bu sınıflandırmadan sonraki ürünler, daha çok yeni başlayanlara uygun. Her ne kadar Radeon 9000, Geforce 4 MX 460 kadar yüksek sonuçlar elde etmeyi başaramasa da DirectX 8.1 desteğine sahip olması ile ilgi çekmeyi başarıyor. 128 Mbyte'lık belleğe sahip olan kart, performans değerlerinin yükselmesi için az da olsa bir katkı sağlamayı başarıyor. Buna ek olarak kabloların tam olması, sessiz bir fana sahip olması ve DVD yazılımının da birlikte verilmesi, karta toplam değerlendirmede artı puan kazandırıyor.

PowerColor Evil Xabre 400 128 MB: SIS'in en güncel grafik chip'i olan bu kart, Xabre Pro chipseti ve 128 Mbyte belleği ile iyi bir izlenim veriyor. Yalnız bu izlenim testin sonlarına doğru yer alan ve 64 Mbyte'lık bir belleği olan diğer Xabre Pro chipsetli kartı baz aldığımızda oluşuyor. Nedeni, bu kartın yüksek bir çözünürlükte ve anti-aliasing özelliğini aktif hale getirdiğimizde beklenmedik derecede kötü bir performans göstermesi. Dolayısıyla Powercolor ile daha iyi sonuçlar elde etmemiz bizi umutlandırdı. Xabre Pro görüntü özelliklerinde bazı zayıflıklar olduğunu söylemeliyiz. Örneğin, kart grafik hesaplama →

ARKA PLAN: SİNYAL KALİTESİ

» Düz çizgiler, keskin görüntüler

Hemen hemen tüm ekran kartlarında GPU üreticilerinin referans yapıları kullanılıyor. Kart üreticisinin kendisine düşen pay ise teknik servis, birlikte gelenler ile frekans değerlerini belirlemektir. Tabii birbirinden değişik sürücü yazılımlar da performansı etkileyebilmektedir. Buna ek olarak kart üzerinde bazı elektronik donanımlarının değişimi de kart üreticisine aittir ve performansı da değiştirmektedir.

SİNYAL KALİTESİ: Burada elde edilen değer, gerilim regülatörleriyle çıkış filtrelerinin kaliteleri ile doğru orantılı olarak değişiyor. Değerlendirme ise kartların testlerinden elde edilen ve 0 ile 0.7 volt (pikselin siyahtan beyaza geçmesi) arasında değişen VESA normlarına göre yapılıyor. Bu değerlendirme özellikle Offi-

ce kullanıcıları için yapılıyor. Nedeni Office uygulamalarında beyaz bir arka planda siyah bir yazı ile işlemlerin yapılması. 1280x1024 piksel çözünürlükte ve 85 Hz'lik bir tarama frekansında ekran kartlar için belirlenen değer, her bir pik-

KALİTENİN GÖRÜNÜMÜ: Osiloskopta görülebilen üst ve alt dalgalamalar, sinyallerin kalitesini gösteriyor.

selin belirlenmesi için 7.5 nanosaniye (ns). Bu sinyal oranının hızlı olması, pikselin daha iyi belirlenmesi ve dolayısıyla renk değerinin de doğru seçilmesi anlamına geliyor. Ayrıca görüntü netlik kazanıyor. Sinyalin güçsüz olması durumunda ise net olmayan görüntülere yol açmakta ve zamanla da gözü yormaktadır. **ÖZETLE:** Testin ortalama değeri yükselme ve düşme eğrilerinde 3 nanosaniye olarak ölçüldü. Örneğin HIS ve Powercolor'un ucuz kartları ortalama değerinin üstünde bir sonuç verdiler. Hepimizin aklında olan ünlü markaların performansları da iyi olur fikri, ne yazık ki burada pek geçerli değil. Gainward'ın Geforce 4 MX 460 kartına baktığımızda 3.5 nano saniyelik değer ile şanına yakışır bir sonuç almadığını söyleyebiliriz.

Test: Grafik Chipsetleri

PRATİK STANDART: Günümüzdeki kartların çoğunda VGA girişinin yanı sıra TV-In/Out için bir kombi girişi ve Analog/Dijital sinyaller için de bir DVI-I portu var.

malarında trilinear filtreleme tekniğini uygulayamamaya hoş olmayan bir görüntü kalitesine ulaşıyor. Gizlenen bu filtre registry'den aktif hale getirildiğinde, performans değerinde bir düşüş yaşanıyor. Böylece bu kart da iyi bir Direct X 8.1 alternatifi olmayı kaçırıyor.

Gainward Geforce4 PowerPack Pro/650TV: DirectX 7 desteğinde en iyi sonucu veren ekran kartı. Bu kart işlemcinin de yardımı ile Unreal Tournament 2003'te tam tamına 56.3 FPS'lik bir değer elde edebiliyor. Yalnız bu ekran kar-

tına ileriye dönüklük konusunda baktığımızda, ayak uydurmada bayağı zorluk çekeceğini söylemeliyiz. Nedeni Nvidia'nın yeni chipseti olan NV18'in (Geforce4 MX440 8x) yeni nesil grafik kartlarında kendisine bir yer edinmesi ve Gainward'ın tahtına göz dikmesi. Gerçi NV18'in AGP 8X'den başka bir yeniliğe sahip olmaması da düşündürücü. Son olarak birlikte gelenler kategorisinde temel elemanları sunan Gainward sinyal kalitesinde bizi hayal kırıklığına uğrattı. **Chaintech Xabre Pro 64 MB:** Bu kart Powercolor'da olduğu gibi aynı filtrele-

me problemine sahip. Kartta beğenmediğimiz özelliklerden biri, gürültü ölçümleri testinde soğutma sistemine pek bir önem vermemesi. Ayrıca teknik destek ile birlikte gelenler de pek iç açıcı değil. Kartın tek artı yönü tüm bunlara rağmen bir DVI-I/VGA adaptörünün bulunması.

Prolink Pixelview Geforce 4 MX 420: Düşük maliyetli sistemlerde bu kartın yer almasını sağlayan tek şey, Geforce4'ün adı. Yalnız kartı satın alırken yanılmayın! Çünkü, kart testimize katılan kartlar arasında son sırada yer aldı ve fiyat/performans oranı da pek iyi değil. Prolink'in DDR bellek teknolojisinin yanı sıra 64 bit'lik bir bellek ara yüzü kullanılması ne kadar hoş dursa da, sonuçta pek de bir işe yaramıyor.

RK-MR / Ecevit Bıktım (MCSE+MCSA)

EKRAN KARTLARINI NASIL TEST ETTİK?

Herşeyden önce 3D performansı

Ekran kartı testinin işlemci performansına bağlı kalmaması için iki farklı test sistemi kullandık. Bunlardan ilki Intel Pentium 4/2,8 GHz, i845E anakart ve 512 Mbyte PC2100 belleğe, ikinci test sistemi ise AMD Athlon XP 2400+, KT400 anakart ve 512 Mbyte PC 2700 bellek modüllerine sahip. Her iki test sisteminde SoundBlaster Live 5.1 ses kartı kullanıldı.

İşletim sistemi her seferinde yeniden kurulan Windows XP... Bunlara ek olarak her bir GPU üreticisi için en yeni sürücüler de kullanıldı.

► **OYUNLARDA 3D PERFORMANSI (%55)** DirectX kategorisi için yeni ekran kartlarının 3D özelliklerini tam kapasite kullanabilen Unreal Tournament 2003 kullanıldı. Ayrıca, yeni oyun teknolojilerini kullanan Aquamark 2.3'den de faydalandı. Bu testte Open-GL özelliği de oldukça önemli idi. Bu yüzden de 3D performansını en iyi ölçebilen ve bu kategori için olmazsa olmazlardan biri olan Q3 kullanıldı. Buna ek olarak aynı oyun motoruna sahip olan Jedi Knight 2 kullanıldı. Bu oyunu kullanmanın sebebi, yüksek miktarda grafik belleğe ihtiyaç duyması. Serious Sam- The Second Encounter ise piksel cambazlarının diğer

özelliklerini kullanabilen bir oyun.

Tüm değerler 1024x768 ve 1600x1200 çözünürlük ile 32 bit renk derinliğinde, 2x2 Full Screen Anti-Aliasing özelliğinin kapalı ve açık olması durumunda elde ediliyor.

► **BİRLİKTE GELENLER (%15)**

Kullanılabilir bir yazılım, ekstra donanım özellikleri ile yeni nesil oyunlar, ekran kartlarının toplam değerlendirmesini artırıyor. Buna ek olarak gerekli kablo veya adaptörlerin verilmesi ve ekran kartında da belirli giriş ve çıkışların olması da artı puan anlamına geliyor. Ayrıca ekran kartlarında kullanılan hızlı bellekler ile iki monitör desteği de bu kategoride ek puan anlamına geliyor.

► **SENTETİK TEST YAZILIMLARI (%10)**

3D Mark 2001 SE Benchmark'ına oldukça büyük bir önem veriliyor. Ayrıca, sadece DirectX 8.1 destekli kartlarda çalışan Codecreatures Pro test yazılımı da kullanılıyor. OpenGL bazlı profesyonel test yazılımı olan Specviewperf 7.0'dan da drv-08 ile dx-07 değerleri dikkate alınıyor.

► **ERGONOMİ (%10)**

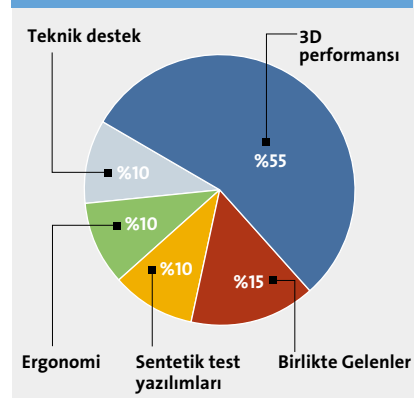
Oldukça sessiz çalışan kartlar, bu kategoride yüksek puanlar alabiliyor. Kartın

ısınlama derecesi ile soğutmanın ne derecede başarılı olduğu da ölçülüyor. Ayrıca osiloskop yardımı ile donanım birleşenlerinin sinyal kalitesi de ölçülüyor.

► **TEKNİK DESTEK (%10)**

Üretici tarafından temin edilen güncel sürücülerin düzgün çalışması, bu kategoride artı puan anlamına geliyor. Buna ek olarak ürünün kendi web sitesinde çeşitli bilgi formlarına ve sürücü güncellemelerine sahip olması da bir avantaj. Ayrıca kartlarla birlikte verilen dokümantasyon ve servis de önem taşıyor.

TEST KRİTERLERİ

Özetle

■ Bütün kritikçiler susuyor! Nedeni ise hiç kimse nin ATI'nin bu başarısını beklememesi... İlk DirectX 9 destekli grafik chip'ini rakibi Nvidia'dan önce piyasaya süren ATI, küçük de olsa bir heyecan yaratmayı başardı. Bu özellikle henüz DirectX 9 destekli oyunların çıkmamasına rağmen grafik kartı teknolojilerinin de yarışı önde sürdüren Nvidia için ağır bir yenilgi.

ATI tüm kartlarını masaya koymuş durumda, Nvidia'nın karşı atağını bekliyor. Çünkü Nvidia'nın yeni çıkardığı ve AGP 8X desteği olan Geforce 4 Ti serisinden NV28 grafik chip'i sadece oyalanmak için piyasaya çıkarılan bir ürün olma özelliğini taşıyor. Burada gerekli olan R300'ün performansını yakalayabilecek bir kartın olması. Bu da Geforce4'ün sonraki jenerasyonu olan NV30 ile sağlanacak. Ama bu yeni chipset hala beklemede. Söylentilere göre 0.13 mikron teknolojisinde bazı problemlerinin olması.

ATI ve diğer kart üreticilerinin piyasadaki bu boşluğu çok iyi değerlendirmesi gerek. Örneğin sürücü güncellemeleri şart. Çünkü Nvidia bu konuda oldukça güçlü durumda. Ama kesin olan bir durum NV30'un çıkması ile birlikte güç dengelerinin alt üst olacağı ve müt-hiş bir kapışmanın yaşanacağı.

Bu aralar 3D bir grafik kartı almayı düşünen kullanıcılar için en azından pasif soğutma sistemine sahip olan ATI Radeon 9000'i almalılarını tavsiye ederiz. Buna ek olarak alacağınız kartın en az 128 Mbyte'lık bir belleğe sahip olması tercih sebebi olmalı. Jedi Knight 2 oyununda Geforce 4 Ti 4200 ve Xabre Pro kartlarının test sonuçlarına baktığınızda bunu daha iyi anlayabilirsiniz.

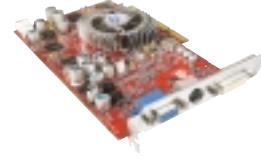
Nvidia, güncel grafik chip'leri ile yüksek performans (Ti 4600), fiyat/performans (Ti 4200) ve düşük performans (MX 420) gibi geniş bir seçenek sunuyor. Yalnız biraz beklemekte fayda var. Nedeni, yeni modellerin çıkması ile birlikte var olan ekran kartlarının fiyatlarının da değişmesi. Matrox Parhelia 512 ise daha çok az oyun oynayan profesyonel kullanıcılara hitap ediyor.

Son olarak AGP 8X desteğinden söz edelim. Teorik olarak ikiye katlanan 2.1 Gbyte'ı hissetmek gerek. Ama yüksek bir bellek miktarı ile bant genişliğine ihtiyaç duyan oyunların, 128 Mbyte'lık grafik kartlarını zorlamaları biraz daha devam edeceği benziyor.

1

2

Ürün	Gigabyte Radeon 9700 Pro	Gainward GF4 Ultra/750 XP
Fiyat (yaklaşık)	495 dolar	395 dolar
Internet (www.)	gigabyte.com.tw	gainward.com
Toplam Değerlendirme	95	79
Oyunlarda 3D performansı (%55)	100	77
Birlikte gelenler (%15)	90	92
Sentetik test yazılımları (%10)	100	80
Ergonomi (%10)	92	50
Teknik destek (%10)	77	96
Fiyat/Performans	orta	orta
Özetle	En iyi ekran kartı	Nvidia'nın en performanslısı
Donanım Özellikleri		
Grafik chip	Radeon 9700 Pro	GeForce4 Ti 4600
Chip / Bellek frekansı	325 / 310 MHz	300 / 325 MHz
Bellek / Hız yapısı	2,86 ns / BGA	2,8 ns / BGA
Grafik Belleği	128 MByte DDR-SDRAM	128 MByte DDR-SDRAM
Bant genişliği	18,48 GByte/s	9,69 GByte/s
TV-In (Composite / S-Video)	— / —	● / ●
TV-Out (Composite / S-Video)	● / ●	● / ●
DVI-I / Dual-Head	● / ●	2 x DVI-I / ●
Ekstralar	PowerDVD XP 4.0, DVI-I/VGA adaptörü	Software-Bundle, DVI-I/VGA adaptörü
Oyun Intel (2 x 2 FSAA kapalı/açık)		
Q3A, 1.024 x 768, 32 Bit (fps)	258,6 / 206,4	245,2 / 113,7
Jedi Knight 2, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	95,2 / 74,4	81,9 / 36,9
Aquamark 2.3, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	45,2 / 29,5	32,1 / 12,3
Serious Sam 2, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	52,2 / 39,4	54,5 / 27,7
UT 2003, 1.024 x 768, 32 Bit (fps)	65,5 / 64,1	67,6 / 53,7
UT 2003, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	62,2 / 40,5	51,0 / 19,5
Sentetik Benchmar'lar Intel		
3DMark 2001 SE, Default-Run	14.124 3DMarks	11.835 3DMarks
Codecreatures Pro, Official Run	2.995 Puan	2.301 Puan
SPECviewperf 7.0 drv-08 / dx-07 (fps)	21,7 / 44,4	35,5 / 28,6
Oyun AMD (2 x 2 FSAA kapalı/açık)		
Q3A, 1.024 x 768, 32 Bit (fps)	225,6 / 195,1	228,7 / 112,2
Aquamark 2.3, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	45,3 / 29,5	32,7 / 12,1
UT 2003, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	58,2 / 37,4	46,2 / 17,9
Sentetik Benchmar'lar AMD		
3DMark2001 SE, Default-Run	13.676 3DMarks	11.644 3DMarks
Codecreatures Pro, Official Run	2.985 Puan	2.150 Puan
Ergonomi		
Ses oranı (Sone) / Gürültü (dB(A))	2,4 / 32,5	4,5 / 45,4
Sinyal kalitesi (artan/azalan)	2,8 ns / 2,9 ns	3,1 ns / 3,1 ns

● = evet — = hayır

Test: Grafik Chipsetleri

3

4

5

6

7

8

Sparkle SP7200T4

Leadtek A250LE TD
MyViVoMatrox Parhelia-
512 128 MBProlink GeForce4
Ti 4200 ViVoHIS Excalibur Radeon
9000 Pro ViVo

ATI Radeon 9000

260 dolar

286 dolar

465 dolar

179 dolar

138 dolar

122 dolar

sparkle.com.tw

leadtek.com.tw

matrox.com

prolink.com.tw

enmic.com

ati.com

70

69

68

67

53

49

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

69

55

58

61

35

30

61

100

92

75

88

71

73

67

51

67

49

44

75

68

67

86

65

96

77

100

100

69

88

77

iyi

çok iyi

kötü

çok iyi

orta

orta

Fiyatı performansı
kadar iyi

Hızlı ve eksiksiz

Profesyonel ve oyun-
culara hitap ediyorFiyat/performans
oranı oldukça iyi

Yüksek performans

3D Dünyasına optimal
geçiş sağlıyor

GeForce4 Ti 4400

GeForce4 Ti 4200

Parhelia-512

GeForce4 Ti 4200

Radeon 9000 Pro

Radeon 9000

275 / 275 MHz

250 / 256 MHz

220 / 275 MHz

250 / 230 MHz

275 / 275 MHz

250 / 200 MHz

3,6 ns / BGA

4,0 ns / TSOP

3,3 ns / BGA

4,0 ns / TSOP

3,6 ns / TSOP

5,0 ns / TSOP

128 MByte DDR-SDRAM

64 MByte DDR-SDRAM

128 MByte DDR-SGRAM

128 MByte DDR-SDRAM

64 MByte DDR-SDRAM

128 MByte DDR-SDRAM

8,20 GByte/s

7,63 GByte/s

16,39 GByte/s

6,85 GByte/s

8,20 GByte/s

5,96 GByte/s

- / -

• / •

- / -

• / •

• / •

- / -

• / •

• / •

• / •

• / •

• / •

• / •

• / •

• / •

2x DVI-I/Triple-Head

• / •

• / •

• / •

Video-Out adaptörü

Software Bundle,
KabloDVI-I/2 x VGA adaptörü,
DVI-I/VGA adaptörüPowerDirector Pro 2.1
ME, KabloSoftware-Bundle,
DVI-I/VGA adaptörüPowerDVD XP 4.0,
DVI-I/VGA adaptörü

234,6 / 96,0

225,9 / 89,1

152,8 / 101,0

220,8 / 82,1

158,2 / 33,1

127,9 / 25,5

73,5 / 30,8

52,4 / 0

46,0 / 34,7

66,1 / 26,6

48,9 / 0

50,7 / 0

28,5 / 10,4

26,4 / 0

24,2 / 18,0

25,3 / 9,0

19,8 / 0

17,1 / 0

47,2 / 23,1

44,0 / 0

31,9 / 29,3

41,6 / 19,5

23,8 / 0

18,1 / 0

66,8 / 47,7

65,8 / 44,3

61,0 / 0

65,4 / 42,1

53,2 / 15,6

47,5 / 13,3

45,8 / 16,6

42,7 / 0

38,3 / 25,8

41,5 / 14,2

27,9 / 0

24,2 / 0

11.131 3DMarks

10.592 3DMarks

8.424 3DMarks

10.394 3DMarks

8.233 3DMarks

7.224 3DMarks

2.066 Puan

1.655 Puan

1.467 Puan

1.881 Puan

975 Puan

1.072 Puan

35,4 / 28,4

35,0 / 27,9

5,1 / 22,8

35,2 / 27,7

24,7 / 36,4

24,8 / 34,5

221,1 / 96,5

215,9 / 89,5

147,6 / 101,6

212,1 / 82,4

155,2 / 32,0

126,6 / 25,1

29,2 / 10,6

26,7 / 0

24,3 / 18,1

25,7 / 9,1

19,7 / 0

17,0 / 0

41,3 / 15,0

37,9 / 0

34,5 / 23,9

37,5 / 12,9

25,8 / 0

22,2 / 0

11.030 3DMarks

10.565 3DMarks

8.361 3DMarks

10.209 3DMarks

8.129 3DMarks

7.134 3DMarks

1.918 Puan

1.682 Puan

1.499 Puan

1.722 Puan

1.152 Puan

1.078 Puan

2,0 / 35,8

3,5 / 40,3

4,6 / 44,2

2,5 / 37,8

4,8 / 43,9

0 / 0

3,2 ns / 3,2 ns

2,9 ns / 3,0 ns

2,8 ns / 2,9 ns

2,8 ns / 2,9 ns

2,7 ns / 2,8 ns

2,9 ns / 3,0 ns

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Test: Grafik Chipsetleri

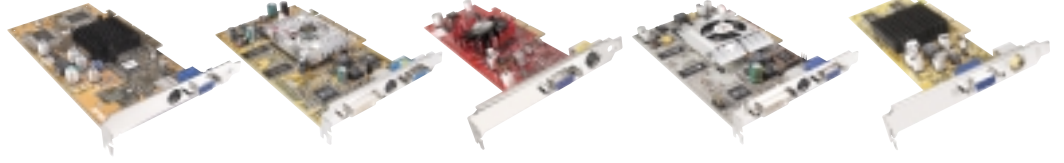
9

10

11

12

13

Ürün	Asus V8170DDR/T	PowerColor Evil Xabre 400 128 MB	Gainward GF4 Pro/650 TV	Chaintech Xabre Pro 64 MB	Prolink PixelView GeForce4 MX 420
Fiyat (yaklaşık)	108 dolar	121 dolar	114 dolar	119 dolar	73 dolar
İnternet (www.)	asus.com.tw	powercolor.com.tw	gainward.com	chaintech.com.tw	prolink.com.tw
Toplam Değerlendirme	48	48	47	45	36
Oyunlarda 3D performansı (%55)	29	34	34	30	17
Birlikte gelenler (%15)	69	73	56	63	56
Sentetik test yazılımları (%10)	30	34	34	31	19
Ergonomi (%10)	100	85	76	90	99
Teknik destek (%10)	88	69	88	65	69
Fiyat/Performans	iyi	iyi	iyi	iyi	orta
Özetle	En iyi ergonomiye sahip	Teknik olarak iyi, performansı kötü	DirectX 7 ile iyi bir performans sunuyor	Güzel görünüyor. Hepsini o kadar	3D fiyatı, ama sessiz
Donanım Özellikleri					
Grafik chip	GeForce4 MX 440	Xabre Pro	GeForce4 MX 460	Xabre Pro	GeForce4 MX 420
Chip / Bellek frekansı	270 / 200 MHz	250 / 250 MHz	300 / 275 MHz	250 / 250 MHz	250 / 166 MHz
Bellek / Hız yapısı	5,0 ns / TSOP	4,0 ns / TSOP	3,6 ns / BGA	3,3 ns / TSOP	5,0 ns / TSOP
Grafik Belleği	64 MByte DDR-SGRAM	128 MByte DDR-SDRAM	64 MByte DDR-SDRAM	64 MByte DDR-SDRAM	64 MByte DDR-SDRAM
Bant genişliği	5,96 GByte/s	7,45 GByte/s	8,20 GByte/s	7,45 GByte/s	2,47 GByte/s
TV-In (Composite / S-Video)	- / -	- / -	- / -	- / -	- / -
TV-Out (Composite / S-Video)	• / •	• / •	• / •	- / •	• / •
DVI-I / Dual-Head	- / •	• / •	- / •	• / •	- / •
Ekstralar	Oyun Bundle	PowerDVD 3.0, Kablo	WinDVD 4.0	DVI-I/VGA adaptörü, Kablo	Composite-Kablo
Oyun Intel (2 x 2 FSAA kapalı/açık)					
Q3A, 1.024 x 768, 32 Bit (fps)	158,6 / 43,4	182,2 / 23,0	184,0 / 52,7	179,2 / 8,8	90,5 / 23,0
Jedi Knight 2, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	45,4 / 0	82,6 / 0	52,0 / 0	71,4 / 0	28,4 / 0
Aquamark 2.3, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	12,3 / 0	15,7 / 0	14,8 / 0	14,6 / 0	7,2 / 0
Serious Sam 2, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	19,3 / 0	32,1 / 0	23,9 / 0	27,7 / 0	9,2 / 0
UT 2003, 1.024 x 768, 32 Bit (fps)	49,4 / 15,3	39,0 / 0	56,3 / 18,2	39,0 / 0	29,1 / 8,6
UT 2003, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	24,1 / 0	33,2 / 0	28,6 / 0	31,2 / 0	12,6 / 0
Sentetik Benchmark'lar Intel					
3DMark 2001 SE, Default-Run	6.164 3DMarks	7.463 3DMarks	6.923 3DMarks	5.885 3DMarks	4.067 3DMarks
Codecreatures Pro, Official Run	0 Puan	0 Puan	0 Puan	0 Puan	0 Puan
SPECviewperf 7.0 drv-08 / dx-07 (fps)	32,6 / 29,7	25,9 / 30,2	33,7 / 29,9	26,1 / 30,3	27,6 / 28,1
Oyun AMD (2 x 2 FSAA kapalı/açık)					
Q3A, 1.024 x 768, 32 Bit (fps)	158,1 / 43,4	178,2 / 22,7	180,3 / 52,8	175,9 / 8,8	90,8 / 23,0
Aquamark 2.3, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	12,4 / 0	15,5 / 0	14,7 / 0	14,5 / 0	7,2 / 0
UT 2003, 1.600 x 1.200, 32 Bit (fps)	22,5 / 0	35,3 / 0	26,7 / 0	33,1 / 0	11,8 / 0
Sentetik Benchmark'lar AMD					
3DMark2001 SE, Default-Run	6.183 3DMarks	7.425 3DMarks	6.894 3DMarks	7.267 3DMarks	4.053 3DMarks
Codecreatures Pro, Official Run	0 Puan	0 Puan	0 Puan	0 Puan	0 Puan
Ergonomi					
Ses oranı (Sone) / Gürültü (dB(A))	0 / 0	3,0 / 38,5	1,6 / 32,5	1,6 / 32,5	0 / 0
Sinyal kalitesi (artan/azalan)	2,9 ns / 2,9 ns	2,7 ns / 2,9 ns	3,5 ns / 3,5 ns	3,1 ns / 3,2 ns	3,0 ns / 3,1 ns

• = evet - = hayır

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Nvidia Gururla Sunar!

NVidia'nın uzun süredir beklenen işlemcisi NV30, yani GeForceFX nihayet Comdex'te basın önüne çıkarıldı. İşlemci sadece performansı ile değil, başta CineFX olmak üzere diğer özellikleriyle de göz dolduruyor.

5 Kasım, Microsoft cep telefonlarında

Her ne kadar sürekli şikayet etsek de alternatiflerinin asla kendisi kadar başarılı olamadığı Microsoft, cep telefonlarına da el attı. SmartPhone denilen çok işlevli cep telefonları için hazırlanan işletim sisteminin özellikle Outlook senkronizasyonu, Windows Messenger ve SMS uygulamaları için tasarlandığı belirtiliyor. PDA'lar cep telefonlarına yaklaşıırken cep telefonları da PDA'lere yaklaşıyor. Fakat bu arada ortaya çıkan hibrit cihazlarda hep bir oturmamışlık var. Bakalım standartlar ve talepler iyice belirginleşince nasıl cihazlar kullanacağız.

dışında Intel cephesindeki bir diğer gelişme de 800 MHz FSB hızı.

800MHz FSB ile yeni bir dönem

Intel P4 yeni duyurulduğunda DDR belleğe oldukça soğuk bakmış, hatta bunu uluorta söylemekten de çekinmemişti. RDRAM'in yüksek fiyatı, son kullanıcıları P4'ten AMD Athlon'a itmeye başlayınca zoraki bir şekilde 845 chipset'iyle SDRAM'e destek veren Intel, P4'lerin SDRAM'le oldukça düşük bir performans ortaya koymasına üzerine şap-

kasını önüne koyarak düşünmeye başladı ve doğru yolu bularak DDR belleğe kapıyı açtı. RDRAM hala pahalı ve satılan P4'lerin çoğunda DDR kullanılıyor. Intel de yeni 845 varyasyonlarıyla DDR/P4 platformuna renk katıyor. RDRAM platformu ise aksine oldukça sessiz. Bu alanda uzun süredir 850 chipset'i tek başına hüküm sürdüye de yeni versiyon 850E, P4 platformunun performans lideri konumuna yükseldi. Bunun dışında Intel, şu an için DDR belleğin esnek yapısı ve uygun fiyatının keyfini sürüyor.

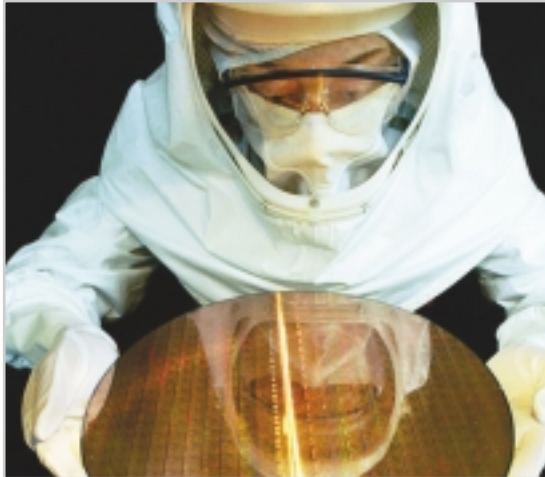
P4'lerin standart 400 MHz FSB hızı artık 533 MHz'e yükselmiş durumda. 400 MHz'lik P4'ler hala var ve bir süre daha var olacaklar, fakat bu işlemciler kısa süre içinde (önümüzdeki 6 ayı kapsayan bir süre bu) 400 MHz FSB hızını yeni Celeron'lara bırakarak tamamen 533 MHz'e geçecekler. Kısaca 2003 yılı 533 MHz FSB'nin yılı olacak. Öte yandan Intel 533 MHz FSB'yi standart hale getirirken, 2003'ün ortalarına doğru 800 MHz FSB destekli 3.20 GHz P4'ü piyasaya sürecektir ve bunu Canterwood ve Springdale chipset'leriyle destekleyecek. Tabii bu arada DDR 400 ve PC 1066 RDRAM piyasada iyice yaygınlaşmış olacak.

15 Kasım, HyperThreading nihayet sahnede

Intel, IDF'lerde (Intel Developer Forum) adından sıkça bahsettiği HyperThreading teknolojisini nihayet gerçek hayata geçirdi. Bugün resmi olarak duyurulan 3.06MHz P4,

HyperThreading özelliğine sahip. Tek bir CPU'yu ilgili yazılımı 2 CPU olarak göstererek yazılımın CPU kaynaklarını sonuna kadar kullanmasını sağlayan HyperThreading, IDF'te gördüğüm benchmark'lara bakılırsa oldukça etkileyici bir özellik. Minareyi çalan Intel, tabii ki kılıfını çoktan hazırlamış. HyperThreading destekli chipset'ler başta 850E ve 845 varyasyonları olmak üzere çoktan piyasaya girdi bile. Bunun

ALABİLECEĞİNİN EN FAZLASI:
Intel'in epeydir üzerinde çalıştığı HyperThreading sayesinde yazılımlar CPU'yu daha verimli olarak kullanabilecek.

16 Kasım, Elsa tekrar pazarda

Uzun süredir grafik kartı arenasından elini eteğini çekmiş olan Elsa, Radeon 9700 Pro işlemcili Gladiac ile pazara hızlı bir giriş yaptı. Kaliteli ve mükemmel sürücülere sahip ekran kartlarıyla tanınan Elsa'nın bir diğer kolayca hatırlanan tarafı da yüksek fiyat politikasıydı. Yeni üretim kartlarda ATI işlemcilerine yer veren Elsa Gladiac 9700 Pro'nun fiyatına bakılırsa aynı politikayı sürdürecektir, zira kartın fiyatı 430 dolar. Aslına bakarsanız şahsen Elsa'nın ATI işlemcili kartlar üretecek (yoksa satacak mı demeliydim) olmasından çok memnunum.

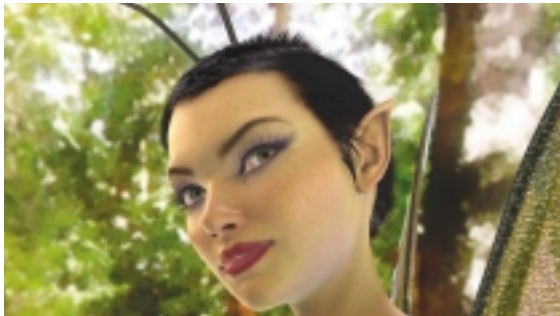
Çünkü sürücüler konusunda haklı bir üne sahip olan şirket sayesinde, sürücülerinden sürekli şikayet edilen Radeon işlemcisinin gerçek gücünü görmüş oluruz. Kişisel görüşüm, Elsa'nın özellikle OpenGL konusunda önemli adımlar atabileceği yönünde.

ELSA ATI İLE DÖNÜYOR:
Yeni ekran kartlarında ATI işlemcilerini kullanan Elsa, uzun bir aradan sonra tekrar grafik pazarında.

18 Kasım, GeForceFX pek yakında...

Nvidia'nın geliştirmek için 400 milyon dolar ve 2 yıl harcadığı NV30, Comdex'te nihayet görücüye çıktı. GeForceFX adını taşıyan işlemci, 125 milyon transistör içeriyor (P4 işlemcisinden 3 kat fazla). Tamamen yenisinden tasarlanan işlemcinin 0.13 mikron bakır teknolojiyle üretildiği açıklandı. 2003 yılının Şubat ayında satışa sunulacak olan GeForceFX, 500MHz saat hızında

NVIDIA'NIN SİHİRİ: CineFX sayesinde oyunlarda yüksek render hesaplamaları gerektiren sahneleri gerçek zamanlı olarak görebileceğiz.

çalışan 8 adet iş hattına sahip ve etkin olarak 1GHz saat hızında çalışan DDR-II bellek kullanıyor.

Henüz ortada hala bir benchmark yoksa da nVidia yetkililerinin GeForceFX'in kayar nokta işlem gücünü Cray SV-1 süper bilgisayarla karşılaştırmasına bakılırsa bu yeni nesil grafik işlemcisinin GeForce4'ten 4 kat daha hızlı olduğu söylentisinde doğruluk payı var. GeForceFX adını CineFX adlı teknolojiden alıyor ki bu da sinematik efektler anlamına geliyor.

CineFX motoru sayesinde programcılar gerçeğe çok yakın 3D sahneler tasarlayabilecekler. GeForceFX ise bu sahneleri gerçek zamanlı olarak render edebilmesi sayesinde bize yeni bir dünyanın kapılarını açacak. En azından Nvidia böyle diyor. Bakalım programcılar CineFX'e ne kadar ilgi gösterecek?

ATI da GeForceFX'in gücünün farkında ve Radeon 9700 Pro ile ilk raundu kazanmasına rağmen kendini zafer sarhoşluğuna kaptırmıyor. Sözün kısası 2003 yılının ilk çeyreğinde grafik işlemcileri arasındaki yeni bir savaşa tanık olacağız. İşin en güzel tarafıysa bu sefer işlemciler "gerçekten" hızlılar.

19 Kasım, PDA arenasında yeni bir dalga

Dünyada PDA kullanımı gittikçe artıyor. Pazarda iki farklı platformdan söz etmek mümkün; Palm OS ve Windows CE. Palm OS kullanan aygıtlar, işlem gücü ve donanımsal özellikler açısından zayıf bir tablo çizse de pil kullanımı açısından tasarruflu olmaları en büyük avantajları. Öte yandan Windows CE kullanan aygıtlar, yüksek CPU gücü, çoğunlukla standart olarak CF slotuna sahip olmaları ve PC'lerle mükemmel bir senkronizasyon sağlamaları açısından dikkat çekiciler. Aslında genel toplamda ibre çoktan Windows CE kullanan aygıtlara yani Pocket PC'lere dönmüş durumda. Fakat ne hikmetse Palm OS kullanan aygıtlar hala üst seviye modellerde bariz bir fiyat avantajı sunmamakta ısrar ediyor. Bence büyük hata ediyorlar. Zira 500 dolar civarında satılan bir Palm cihazıyla yine aynı fiyat aralığındaki bir Pocket PC arasındaki fark, Palm cihazı için

» 20 Kasım, Nokia'nın harika tasarımı

Fotoğrafını gördüğünüz Nokia 6800, ilginç bir şekilde, açıldığında kullanımı oldukça kolay bir klavyeye dönüşüyor. Yaklaşık 1000 dolara satılacak olan ürün 128x128 piksellik renkli ekrana sahip. GSM 850 ve 1900 standartlarını destekleyen 6800 java uygulamalarına tam destek vermesi sayesinde oldukça esnek bir yapıya sahip. GPRS özelliği de olması bir yana, genel olarak 6800'ün tasarımı oldukça hoş ve kendinden sonraki cihazlara esin kaynağı olması açısından iyi bir örnek.

İÇİNDEN KLAVYE ÇIKAN TELEFON: Nokia 6800 basit bir iki dönüşümle içinden bir klavye çıkararak hem size PDA özelliklerini sunuyor hem de SMS işlemlerini çok kolaylaştırıyor.

tam anlamıyla bir "hüsran" tablosu çiziyor. Tabii Pocket PC'lerin en büyük avantajlarından birinin mp3 çalabilmek olduğunun altını çizmekte fayda var. Clie'nin bu konudaki yalnızlığı, aklıma "istisnalar kaideyi bozmaz" sözünü getirdi.

200 dolara Pocket PC

Yakın zamana kadar neredeyse giriş seviyesi dizüstü bilgisayarlara yaklaşan fiyatlarla satılan PDA'lerde bir şeyler değişmeye başladı. Sanırım bazı şeyler zamanla "olması gerektiği" gibi olmaya başladı. Bu konudaki ilk adım Dell'den geldi. 300 MHz Intel Xscale işlemcisi kullanan Dell Axim sadece 199 dolara satışa sunuldu. 240x320 çözünürlükte 65 bin renk sağlayan ekran ve hem Compact Flash hem de SD yuvasını barındıran PDA, 128x81.5x18 mm ölçülere sahip ve sadece 196 gr ağırlığında. 48 MB SDRAM, 32 MB ROM'la satışa sunulan Axim'in 300 dolara satılan bir üst modelinde ise 400 MHz işlemcinin yanında 64 MB SDRAM ve 48 MB ROM bulunuyor. Her iki PDA'nın en büyük avantajı şarj edilebilir Li-Ion pillerinin çıkarılabilir olması. Böylece yedek pil kullanmanız durumunda PDA'nız ummadığınız bir anda sizi yarı yolda bırakmaz.

İşin ilginç yanı, Dell bu alanda yalnız değil. Zira HP ve ViewSonic de 300 dolar bariyerinin altında satılacak olan Pocket PC'lerini duyurdu. Aslına bakarsanız 200 dolara satın alacağınız böyle bir PDA'yı sadece oyun oynamak, e-book okumak ve mp3 dinlemek için kullansanız bile (ortalama bir mp3 player'ın 150 dolar civarında satıldığını da dikkate alınca), kesinlikle ödeyeceğiniz paranın karşılığını aldığınızı söylemek mümkün. Hele hele bu aygıtı 128 MB'lık bir CF kart takviyesi yapabilirseniz, sizi her zaman mutlu edebilecek küçük bir arkadaşınız oldu demektir. ■

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

Diagnostik/Test Sistemleri
Ultra-X Advanced
Professional Kit
Ekran Kartı
Abit GeForce4 Ti4200
Anakart
Chaintech ES- 675M

Lazer Yazıcı
Kyocera FS-1010
CD-RW
Philips JR24CDRWK
Anakart
Gigabyte GA-8IHPX

CD-RW
Plextor PlexWriter
48/24/48A
Ekran kartı
HIS Excalibur Radeon
9700 Pro
Anakart
Chaintech 9EJL1 APOGEE

DVD+RW/+R
Aopen DVRW2412PRO
Ekran Kartı
MSI MS-8888
Dijital TV Kartı
VisionPlus VP-DTV Sat-CI

Ekran Kartı
Chaintech Xabre 400
Hoparlör Seti
Philips A3.500 Acoustic
Surround Power
Kablosuz Alıcı ve Verici
RF-Link Wavecom
WCS30-100

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Hızla değişen bilgisayar piyasasındaki yeni ürünlerle Aralık ayında da karşı karşıya kalıyoruz. Geçen ay tanıtma fırsatını bulduğumuz ATI Radeon 9700 Pro ürünleri ülkemizde iyice yerleşti. Öyle ki geçen ay tanıttığımız Gigabyte'a karşı bu ay HIS markasını tanıttacağız. Ekran kartı piyasasında ilgi çeken diğer bir özellik de, Nvidia chipsetli kartların nihayet AGP 8X desteğine kavuşması. Bunun ilk temsilcisi de MSI tarafından test merkezine yollanan MX440 modeli. Buna ek olarak ilk AGP 8X destekli kart olarak dünyaya duyurulan SIS Xabre de, Chaintech markası altında ülkemizde de satışa sunulmaya başlandı. Chaintech'den söz açılmışken, bu ay inceleme fırsatı bulduğumuz iki anakarttan bahsetmek gerek: Bunlardan ilki i845E chipsetini

taşıyan ve 9EJL1 APOGEE olarak adlandırılan Pentium 4 işlemcilerle uyumlu model. Ek donanım özellikleri ile ön plana çıkan bu anakart, ICH4 kuzey köprüsü ile de dikkatleri üzerinde topluyor. İkinci anakart ise daha çok ofis ve yeni başlayanlar için uygun olan ve oldukça ucuz bir çözüm oluşturan Via P4M266 chipsetli ES- 675M... Ayın ürünü ise PC sistemleri satan, bilgisayar tamir ve destek hizmeti veren ya da bir firmanın bilgi işlem sorumluluğunu alan kişilere büyük bir yardım sağlayan Ultra-X'in Advanced Professional Kit'i. Bu kit çeşitli diagnostik ve test kartları ile gerekli yazılımlardan oluşan hazır bir paket. Yani bu ürün paketi ile PC sisteminizi ve donanımlarınızı tek tek test edebilirsiniz.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCSA+MCSE)

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandırma bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı".

Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay

değerlendirip sıralandırmak için uygun gördük. Böylece puanlandığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
12/2002

Test Sistemleri

ULTRA-X ADVANCED
PROFESSIONALL KITCHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

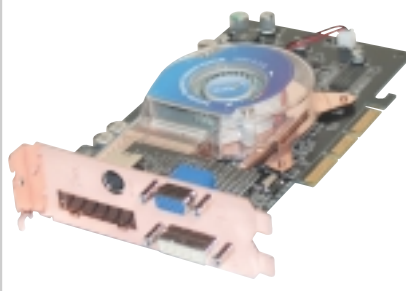
FİRMA ESDAS
BİLGİ İÇİN (312) 485 08 40
FİYAT 1798 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Bileşenler PHD PCI, QuickTech USB, Hummer
Yazılımlar QuickTech Pro
Arabirimler PCI, USB, ISA
VGA Giriş Var
Diğer Kendiliğinden boot edilebiliyor.
İşletim sisteminden bağımsız.

CHIP TOP 10 6.Sıra

Ekran Kartı

ABIT GEFORCE4 TI4200

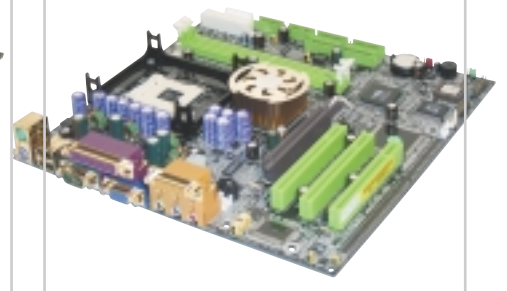
CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

FİRMA Okyanus
BİLGİ İÇİN (212) 356 70 70
FİYAT 200 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset Nvidia GeForce4 MX 4200
Bellek 128 MB DDR
GPU frekansı 275 MHz
Bellek frekansı 500 MHz
Bus AGP 4X/2X
Diğer TV-Out/DVI-I çıkışı var

Anakart

CHAINTECH ES-675M

CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

FİRMA Evren Dış Tic, Merpa
BİLGİ İÇİN (212) 546 46 94,
(212) 213 38 73
FİYAT 75 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü micro-ATX
Chipseti Via P4M266
İşlemci yuvası 478
FSB hızı 400 MHz
Bellek yuvası 2x184 pin DDR-SDRAM

PC SİSTEMLERE PROFESYONEL TEŞHİS:

PC sistemlerini satanlar bilir! Müşteriyeye bir PC toplarsınız ve teslim edersiniz. Belli bir süre geçer ve sizin kurduğunuz ve gayet stabil çalıştığını düşündüğünüz sistem, birçok sorunla geri gelir. Ultra-X yukarıda anlattığımız örnekte zaman ve para kaybını önleyen bir donanım geliştirdi. Advanced Professional Kit olarak adlandırılan bu donanım, birçok test sisteminden oluşuyor. Bu kitin en önemli parçası olan PHD, çok kısa bir süre içinde bellek, grafik kartları, sabitdisk sürücüler, optik sürücüler, modemler ve seri/paralel portlarını kontrol ve test edilebiliyor. Hummer I.P. ve QuickTech USB ürünleri ile de desteklenen PHD, yukarıda saydığımız testlerin dışında ISA ve USB 1.1 tabanlı testleri de gerçekleştirebiliyor. Ayrıca tüm bunların oldukça başarılı sayılabilen ve QuickTech Pro olarak adlandırılan bir yazılımla da desteklenmesi ciddi bir avantaj sağlıyor.

SONUÇ: Bu ürün PC sistemleri satan, bilgisayar tamir ve destek hizmeti veren bilgi işlem sorumluluğunu alan kişiler için büyük bir yardım sağlıyor.

- + Basit bir kullanıma sahip
- + Boot edilebilir özellikte
- + Yazılım desteği ile güçlendirilmiş

EN SOĞUKKANLI EKRAN KARTI:

Geforce 4 MX 4200 chipsetli ekran kartları overclock işlemine tabi tutulduklarında Geforce 4 Ti 4600 chipsetli ekran kartlarının performansına yaklaşabiliyorlar. Bu sayede çok uygun bir fiyata ve çok yüksek bir performansa ulaşabiliyorsunuz. Yalnız overclock işlemi esnasında chipsetin aşırı ısınmamasına dikkat etmeniz gerekiyor. Dolayısıyla iyi bir overclock işlemi için iyi de bir soğutma şart. Abit, yeni ürünü olan Siluro GeForce4 Ti4200 OTES ile bu soğutma işlemini olabildiğince basitleştiriyor. Outside Thermal Exhaust System olarak adlandırılan OTES, 7200 rpm'lik fan ve kartın bir bölümünü kaplayan plastik kapak yardımı ile tüm sıcaklığı grafik işlemcisi ve belleklerden dışarıya atarak mükemmel bir soğutma sağlıyor. Bu sayede ekran kartındaki ısı direkt dışarıya atılıyor.

SONUÇ: Oldukça iyi bir performansa sahip olan kart, overclock tutkunları için aranan özellikte. Ancak kartın normalden daha geniş olması ve AGP slotu ile birlikte PCI yuvasını da kaplaması, PCI slotunu kullanılamaz hale getiriyor.

- + Oldukça başarılı soğutma
- + TV-Out/DVI-I çıkışlarına sahip
- AGP ile birlikte bir PCI slotunu kaplıyor

DÜŞÜK MALİYETLİ ÇÖZÜM ARAYANLAR:

Chaintech workstation, yeni başlayanların karşısına yeni bir çözüm ile çıkıyor. ES- 675M olarak adlandırılan bu çözüm, birçok donanım bileşenine üzerinde yer veren bir anakart. Via'nın P4M266 chipsetine sahip olan anakart, entegre ses chip'inin yanı sıra S3'ün Savage4 grafik chip'ini de barındırıyor. Grafik belleğini sistem belleğinden alan bu grafik chip'i, ekran görüntüsünden memnun olmayan kullanıcılar tarafından istendiğinde iptal edilebiliyor. Bu sayede kullanıcılar AGP slotuna bir grafik kartı takıp, daha performanslı bir ekran görüntüsü alabiliyorlar. Bu anakartta bulunan 3 PCI yuvası çoğu kullanıcı için yetersiz kalabilir, ama temel bileşenlerin entegre olarak yer aldığını düşünürsek PCI slot sayısının yeterli olduğunu söyleyebiliriz. Aynıısı bellek yuvaları için de geçerli.

SONUÇ: Chaintech ES- 675M, ortalama performansı geçememesine rağmen, Pentium 4 işlemciler için oldukça uygun maliyetli bir çözüm oluşturmayı başarıyor.

- + Uygun fiyatlı
- + Yazılım desteği yetersiz
- Ethernet bağlantısı yok

Donanım Testi

CHIP TOP 10 5.Sıra

Lazer Yazıcı

KYOCERA FS-1010

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Bilgitaş
BİLGİ İÇİN	(212) 356 70 00
FİYAT	374 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB, paralel
Dakikadaki baskı sayısı	14 sayfa
Baskı Çözünürlüğü	1200 Dpi
Belleği	16 MB
Boyutu	222x378x375 mm
Ağırlığı	9.5 kg

CD-RW

PHILIPS JR24CDRWK

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

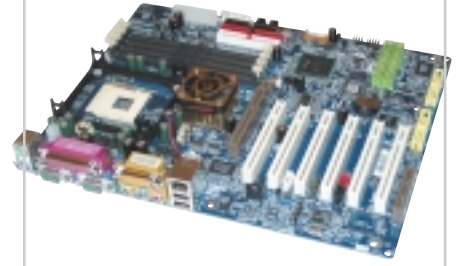

FİRMA	Boğaziçi, Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN	(212) 217 29 29,
	(212) 671 10 71
FİYAT	159 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ara birim	USB 1.1/2.0
CD-R	24X
CD-RW	10X
CD-ROM	40X
Bellek	8 MB

Anakart

GIGABYTE GA-81HXP

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA	Hızlı Sistem, Kont, Armada
BİLGİ İÇİN	(212) 671 10 71,
	(212) 499 62 99, (212) 230 89 80
FİYAT	189 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipseti	i850E
İşlemci yuvası	Socket 478
FSB hızı	400/533 MHz
Bellek yuvası	3x184 pin RIMM

YETENEKLİ OFİS YARDIMCISI: FS-1010, Kyocera Mita tarafından ve daha çok ofis kullanımı için üretilen bir lazer yazıcı. 200 MHz PowerPC RISC işlemcisine sahip olan yazıcı, dakikada 14 sayfalık baskı hızı ile dikkatleri üzerine çekiyor. Bu yazıcının ilginç bir diğer özelliği de, F. A. Porsche tasarımına sahip olması. Yazıcıya dikkatli bir şekilde baktığımızda, keskin kenarların yerine yumuşak bir yapı izlendiğini görebilirsiniz. 16 MB'lık bir belleğe sahip olan yazıcı, istendiğinde 144 MB'a yükseltilebiliyor. Yükseltilemez işlemi ayrıca bağlantı için de yapılabilir. Standart USB ve paralel bağlantısının yanı sıra, isteyen kullanıcılar bir ethernet modülü de takabiliyorlar. Cihazın hız değerlerine baktığımızda, oldukça iyi bir performansa sahip olduğunu gördük. Yalnız hız her şey demek değil. Çünkü yazıcının baskı kalitesi ortalama değerlerde seyrediyor. Üstelik bu hem grafik hem de resim baskı kalitesi için geçerli.

SONUÇ: Lazer yazıcılarda hızla önem veren kullanıcıların Kyocera FS-1010'dan mükemmellik aramamaları gerekiyor.

- + Ergonomik yapısı
- + Baskı hızı yüksek
- Baskı kalitesi ortalama değerde

HARİCİ CD YAZICILARDA USB 2.0 DESTEĞİ: Philips'in yeni harici CD yazıcısı olan JackRabbit, notebook ve Macintosh kullanıcılarına yüksek performans sunan bir cihaz. JackRabbit serisinin ikinci jenerasyonu olan bu CD yazıcı, CD-R (24x) ve CD-RW (12x) medyalarını USB 2.0 arabiriminden yazıyor. Ayrıca USB 1.1 standartını da destekleyen cihaz, Plug and Play özelliği sayesinde bir çok sisteme rahatlıkla dahil edilebiliyor. Bu ürünün en ilgi çeken özelliklerinden birisi, Blue Button olarak adlandırılan ve kullanıcıyı tek bir tuşla internet üzerinde gerekli destek sayfasına bağlayan fonksiyonu. Bu fonksiyon sayesinde ürün özelliklerine, yeni firmware versiyonlarına ve de soru cevap bölümlerine ulaşabiliyorsunuz. Oldukça havalı görünen Philips JR24CDRWK, test esnasında da performansı ile iyi bir izlenim vermedi.

SONUÇ: Sürekli seyahatte olup zamanı kısıtlı olanlar, JackRabbit'i özellikle kolay kullanımı ve 5 dakikalık gibi kısa bir süre içinde bir CD yazabilmesi gibi özellikleri sayesinde beğeneceklerdir

- + USB 2.0 destekli
- + Ergonomi
- + 8 MB ön belleğe sahip

ZİRVEYE ULAŞMAK İSTEYENLER İÇİN: i850 chipsetleri ile oldukça iyi bir performans yakalayan Intel, bu başarısını yeni chipseti olan i850e ile sürdürmeyi hedefliyor. i850 chipset, RDRAM bellek modülleriyle çalışmanın sonucunda oldukça ilgi çekmeyi başarmıştı. Bu çok önemliydi, çünkü Intel bir önceki RDRAM destekli chipseti ile kullanıcılara büyük bir hayal kırıklığı yaşatmıştı. Gigabyte'ın yeni modeli olan GA-81HXP, i850e chipsetine sahip olan ve RDRAM bellek modüllerini destekleyen bir anakart. i850e'nin özelliklerinden biri Intel Pentium 4 533 FSB'li işlemcilerle sorunsuz çalışması. Tabii RDRAM belleklerin yeni Pentium 4 işlemciler için şu an piyasada bulabileceğiniz en hızlı bellek türü olması ve bu yeni chipset ile birlikte çalışması büyük bir avantaj. Gigabyte GA-81HXP'nin tek eksiği ise AGP 8X desteğine sahip olmaması.

SONUÇ: Gigabyte GA-81HXP, PC 1066 bellek modülleri ve 533 FSB'li bir intel işlemci ile birlikte kullanıldığında oldukça yüksek bir performansa ulaşıyor.

- + Yüksek bir performansa sahip
- + 10 adet USB 2.0 portu var
- + Entegre 6 kanal ses ve ethernet chip'i gibi zengin donanım bileşenlerine sahip

Donanım Testi

CHIP TOP 10 | 1.Sıra

CD-RW

PLEXTOR PLEXWRITER
48/24/48A

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Mikrobeta, SKY
 BİLGİ İÇİN (312) 467 59 34,
 (216) 225 68 08
 FİYAT **139 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Atapi
CD-R	48X
CD-RW	24X
CD-ROM	48X
Bellek	4 MB

CHIP TOP 10 | 2.Sıra

Ekran Kartı

HIS EXCALIBUR RADEON
9700 PRO

CHIP PUANI

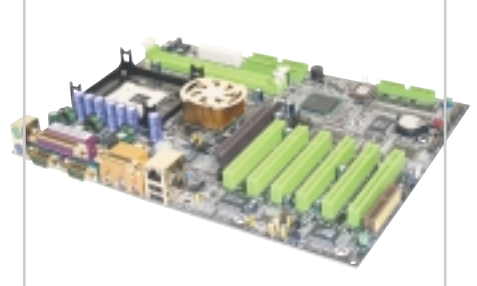
FİYAT/PERFOR.

FİRMA Tellioglu
 BİLGİ İÇİN (212) 216 05 20
 FİYAT **106 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Chipset	Radeon 9700 Pro
Bellek	128 MB DDR
GPU frekansı	325 MHz
Bellek frekansı	620 MHz
Bus	AGP 8X/4X/2X
Diğer	TV-Out/DVI-I çıkışı var

Anakart

CHAINTECH
9EJLI APOGEE

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Evren Dış Tic, Merpa
 BİLGİ İÇİN (212) 546 46 94,
 (212) 213 38 73
 FİYAT **149 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipseti	i845E
İşlemci yuvası	478
FSB hızı	400/533 MHz
Bellek yuvası	2x184 pin DDR-SDRAM

PLEXTOR'DAN ZİRVE YARIŞI: 48X yazma 24X tekrardan yazma ve 48X okuma performansına sahip olan bu yazıcı, ülkemizde iyi bilinen Plextor'un Plexwriter serisinin yeni ürünü. Yamaha CRW-F1 ile 44X yazma ve 24X tekrardan yazma performansı ile oldukça süksse yapmayı başarmıştı. Ama Plextor'un bu yeni ürünü ile Yamaha'ya ciddi bir çelme attığını söyleyebiliriz. Gerçi Yamaha tekrardan yazma performansında Plextor'dan daha iyi sonuçlar veriyor, ama testin diğer verilerine baktığımızda, özellikle CD medyalarını yazmada ve veriye erişim süresinde bu yazıcının beklediğimiz gibi iyi sonuçlar verdiğini söyleyebiliriz. Ayrıca Plextor'un bu yüksek performansı, CD yazıcıyı bir sabitdisk gibi kullanılmasını sağlayan Mount Rainier, VariRec ve en uygun yazma hızını belirleyen PoweRec gibi teknolojilerle de desteklemesi büyük bir avantaj.

SONUÇ: Plextor PlexWriter 48/24/48A, testlerde elde ettiği yüksek performans değerleri ile kendisini zirveye yerleştirmesini bildi.

- ⊕ Yüksek bir performansa sahip
- ⊕ Kopya korumalarını geçiyor
- ⊖ Yüksek hızdan dolayı CD medyalarına zarar verebilir

RADEON 9700 DESTEĞİ BÜYÜYOR: Geçen ay size Gigabyte tarafından test merkezimize yollanan ve ATI'nin bomba ürünü olan Radeon 9700 Pro'yu tanıtmıştık. Radeon 9700 Pro grafik chip'ini taşıyan bu ürün, Nvidia'nın Geforce 4 Ti4600 grafik chip'ini taşıyan grafik kartlarından çok daha iyi olması ile oldukça ilgi çekmeyi başarmıştı. Bu ay ise ATI'nin diğer önemli ortaklarından biri olan HIS'in Excalibur 9700 Pro kartını tanıtacağız. HIS Excalibur piyasada bulunan diğer Radeon 9700 Pro kartları gibi ATI'nin referans tasarımına sahip olan bir grafik kartı. Yani 8X AGP teknolojisini destekleyen Excalibur 9700 Pro, benzer ürünler gibi 2.8 nanosaniyelik 128 MB DDR bellek modülleriyle çalışıyor ve aşağı yukarı aynı performans sonuçlarını veriyor. Bu grafik kartı ile birlikte gerekli olan kabloların verilmesi de bir avantaj. Buna ek olarak yazılım desteğinin de geniş tutulması artı özellikte.

SONUÇ: Oldukça iyi bir ergonomiye sahip olan kart, yüksek performansı ile kendisine TOP10 listemizde iyi bir yer edinmeyi bildi.

- ⊕ Yüksek bir performansa sahip
- ⊕ Sorunsuz dual head fonksiyonu
- ⊕ Yazılım desteği

CHIPSETLERDE ICH4 DEVRİ: Chaintech 9EJLI APOGEE, Intel i845E chipsetini taşıyan ve yeni nesil işlemcileri destekleyen bir anakart. Ancak bu anakartı benzerlerinden ayıran bir özellik var. Chaintech, ICH4 (Input Output Controller Hub) olarak adlandırılan ve kuzey köprüsü olarak da bilinen bu özellik sayesinde 6 adet USB 2.0 portunu destekleyebiliyor. Bu yeni kuzey köprüsünün diğer bir avantajı ise 400 ve 533 FSB hızında çalışan işlemciler ile DDR 333 desteğini daha iyi sağlayabilmesi. Chaintech ile gelen yenilikler bununla bitmiyor. Örneğin floppy yuvasına monte edilen ve CBox olarak adlandırılan bir donanım sayesinde mikrofon ve kulaklık girişi ile USB 2.0 desteğini kasa sisteminin ön tarafından alabilirsiniz. Ayrıca klasik IDE ve floppy kablolarına karşın "round cable" olarak adlandırılan yeni bir kablo türü veriliyor.

SONUÇ: Entegre ses ve ethernetin yanı sıra USB 2.0 desteği ile oldukça etkili donanım bileşenlerine sahip olduğunu gösteren anakart, ortalama performans değerlerinin üstüne çıkmayı başarıyor

- ⊕ ICH 4 ile USB 2.0 desteği
- ⊕ Ek donanım özellikleri
- ⊖ Bellek yuvalarının miktarı

DVD+RW/+R

AOPEN DVRW2412PRO

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Çözüm
BİLGİ İÇİN (212) 217 40 10
FİYAT 295 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATAPI
DVD+RW yazma	2.4X
CD-RW yazma	12X
DVD okuma	10X
CD okuma	32X
Bellek	2 MB

Ekran Kartı

MSI MS-8888

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

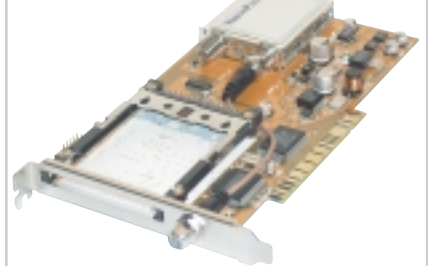

FİRMA Datagate, Multimedya
BİLGİ İÇİN (212) 282 98 80,
(212) 479 46 46
FİYAT 119 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	nVidia GF4 MX440
Bellek	64 MB DDR
GPU frekansı	275 MHz
Bellek frekansı	512 MHz
Bus	AGP 8X

Dijital TV Kartı

VISIONPLUS
VP-DTV SAT-CI

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Boğaziçi
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29
FİYAT 155 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATX
Tuner giriş frekansı	Via Apollo KT400
Kod çözücü	Socket A
Yayın yakalama	266 MHz
Video formatı	4 x 184 pin DDR-SDRAM
Audio formatı	5 PCI, 1 AGP

AOPEN'İN SÜPER KOMBOSU: Bu ay DVD+R ve DVD+RW formatlarını destekleyen DVRW2412PRO, 2.4 X DVD gibi yüksek yazma hızı ile ilgi çekiyor. Bunun nedeni de Aopen'in 4.7 Gbyte'lık bir medyayı yaklaşık 25 dakikada yazabilmesi. DVD+RW medyalarının da 1000 kere tekrardan yazılabileceğini düşünürsek, büyük boyutta dosya yedeklemek isteyen kullanıcıların bu ürünle çoğu isteklerini gerçekleştirebileceklerini söyleyebiliriz. DVD+R medyalarının henüz piyasada bulunmaması bir çok kullanıcıyı endişelendirebilir, ancak endişe edecek bir şey yok, çünkü DVD+RW medyalarının satılmaya başladığını duyduk. Cihazın CD-R ve CD-RW formatlarını desteklediğini unutmamak gerek. DVD yazma hızı dışındaki değerlendirmelerde tekli cihazlara nazaran daha düşük sonuçlar veren cihaza bir kombo cihazı olarak baktığımızda, mükemmel bir seçenek oluşturduğunu söylemeliyiz.

SONUÇ: Aopen bu ürünü ile kullanıcıya bir çok medya formatını aynı anda, oldukça uygun bir fiyatla ve kabul edilebilir bir performansta sunmayı başarıyor.

- + Fiyat/Performans oranı
- + DVD yazma hızı
- + Yazılım desteği

MSI'DAN AGP 8X DESTEĞİ: AGP 8X olarak adlandırılan yeni AGP standardı bilinen AGP slotunu kullanmasının yanı sıra, bellek bant genişliğini de teorik olarak 8Gbyte/s'ye yükseltiyor. NV18 kısaca Geforce 4 MX serisinin AGP 8X'li versiyonu. Yani bu yeni chipset Geforce 4MX-440 8X AGP olarak adlandırılıyor. MSI MS-8888 modeli de yukarıda saydığımız özelliklere sahip olan bir ekran kartı. Geforce 4 MX 440 chipsetine sahip olan bu ürün, ilk olarak uygun fiyatı ile göze çarpıyor. TV encoder, ikinci bir RAMDAC ve bir Hardware MPEG2 decoder'ın chip'in üzerinde olması kartın maliyetini düşürüyor ve dolayısıyla fiyat/performans oranını da iyileştiriyor. Ayrıca MS-8888'in AGP 8X teknolojisini entegre etmesi, bant genişliğini teorik olarak ikiye katlanmasına ve dolayısıyla işlem gücünün de artmasına neden olması da bir avantaj.

SONUÇ: AGP 8X desteği, bazı benchmark testlerinde daha iyi bir performans değeri vermesine rağmen müthiş bir performans artışı gösteremiyor.

- + Fiyat/Performans oranı iyi
- + Geniş yazılım desteği
- Beklenen performans artışını sağlamıyor

ŞİFRELI YAYINLARA SON: VisionPlus'ın tasarladığı ve VP-DTV Sat-CI olarak adlandırdığı bu ürün, dijital receiver teknolojisini PC sistemlerin içine entegre ediyor. Yani VP-DTV Sat-CI bir uydu anteni ve LNB yardımı ve üzerindeki DVB-S Receiver ile Astra ve Eutelsat gibi birçok uydudaki dijital yayınları rahatlıkla alabiliyor. Yalnız bu kartın marifeti burada bitmiyor. Çünkü bu kartı esas kılan özelliği, şifreli yayınları da çözebilmesi. VisionPlus'ın üzerinde bulunan özel bir yuvaya yerleştireceğiniz modüller sayesinde, Irdeta, Seca, Viaaccess, Alpha Crypt, BetaCrypt, Canax, Aston ve Türkiye'de yaygın olarak kullanılan Cryptoworks yayınlarını rahatlıkla çözebilirsiniz. Mpeg-2 formatında kayıt yapabilen ürün, time-shifting özelliği sayesinde görüntüyü dondurup istediğiniz zaman tekrar gösterebiliyor. Böylece beğendiğiniz bir filmin hiçbir sahnesini kaçırmamış oluyorsunuz.

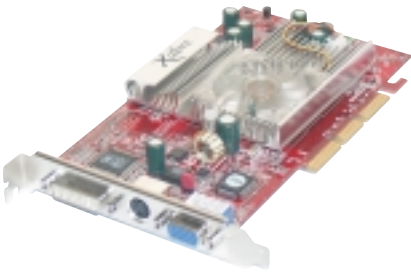
SONUÇ: Uydu anteni bağlantısı ile TV ve radyo programlarını alabilen bu kartın şifreli yayınları da çözebilmek yeteneğiyle oldukça ilgi çekeceğini düşünüyoruz.

- + Şifreli yayınları çözüyor
- + Birçok dijital yayını kayıt edebiliyor
- Yazılım desteği

Donanım Testi

CHIP TOP 10 | 9.Sıra

Ekran Kartı

CHAINTECH XABRE 400

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Evren Dış Tic, Merpa
BİLGİ İÇİN (212) 546 46 94,
(212) 213 38 73

FİYAT 104 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	Xabre 400
Bellek	128 MB DDR
GPU frekansı	250 MHz
Bellek frekansı	500 MHz
Bus	AGP 8X/4X

Hoparlör Seti

PHILIPS A3500 ACOUSTIC SURROUND POWER

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Boğaziçi, Hızlı Sistem
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29,
(212) 671 10 71

FİYAT 139 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Hoparlör	4 satellite, 1 subwoofer
Subwoofer	40 watt
Satellite	10 watt
PMPO	1000 watt
Bağlantı	Analog

Kablosuz Alıcı ve Verici

RF-LINK WAVECOM WCS30-100

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA ASM
BİLGİ İÇİN (212) 212 57 90
FİYAT 100 EURO + KDV

TEKNİK VERİLER

A/V modülasyonu	FM
A/V frekans bandı	2.4 GHz
Etki alanı	100 m
Boyut	18x11x4.6 mm.
Ağırlık	430 gr
Diğer	Uzaktan kumanda cihazı

DÜNYANIN İLK AGP 8X DESTEKLİ EK-RAN KARTI: Cebit ve Computex'te sergilenen ilk AGP 8X destekli ekran kartı olan Sis Xabre 400, sonunda ülkemizde de görülmeye başlandı. Chaintech tarafından test merkezimize ulaştırılan bu yeni nesil ekran kartı, özellikle giriş seviyesi pazarında söz sahibi olmayı hedefliyor. Kartın teknik özelliklerine baktığımızda AGP 8X özelliğinin yanı sıra DirectX 8 uyumlu shader pixelizer ve çift görüntü bağlantısını sağlayan Double Scene teknolojisini desteklediğini görürüz. SIS, bu yeni chipseti ile özellikle GeForce 4 MX'in pazar payına ortak olmayı hedefliyor. Bu konuda da az çok başarılı sayılır. Çünkü bu kart testlerde optimize edilmemiş sürücülerle MX440 chipsetli kartlara yaklaşıyor. Ancak SIS Xabre 400'ün, ATI'nin 8500 LE ve Nvidia'nın bu pazar için geliştirdiği MX 4200 chipsetleri ile karşılaştırıldığında, hiçbir şansı olmadığını da söylememiz gerekir.

SONUÇ: SIS ve ATI'nin bu pazara göz dikmesi sayesinde Nvidia da kendi ürünlerde fiyatları aşağı çekmek zorunda kalıyor.

- + Gelişmiş donanım özelliklerine sahip
- + AGP 8X destekli
- Kurulumu sorunlu

ERGONOMİNİN VE GÜÇLÜ SESİN BİRLEŞİMİ: Philips'in A3.500 hoparlör sistemi, akustik ses kategorisinde oldukça iddialı olan bir ürün. Acoustic Surround Power olarak adlandırılan bu yeni ürün, çok kanallı ve multimedya fonksiyonlarını destekleyen, oldukça ince yapılı uydu hoparlörler ve güçlü bir subwoofer'dan oluşuyor. Uydu hoparlörlerin yüksek ses frekanslarını odanın içine iyice yayabilmesi ve çok ince yapısı sayesinde montaj çeşitliliğini de arttırması ile ilgi çekiyor. Öyle ki daha önce farklı sistemlerde gördüğümüz benzer uydu hoparlörlerin, A3.500'de yer alan uydu hoparlörler gibi temiz sesler veremediklerini söyleyebiliriz. Bu uydu hoparlörlerinin yanında, Philips hoparlör sistemlerinden alışıktığımız alçak ses frekanslarında dolgun ve derin bir bass verebilen bir subwoofer da yer alıyor. Woox olarak adlandırılan bu subwoofer'ın uydu hoparlörlerle iyi bir takım oluşturuyor.

SONUÇ: Uydu hoparlörlerin ince yapısını ve kaliteli akustikliğini, dolgun ve derin bir bass ile birleştiren Philips, Hi-Fi meraklılarına başarılı bir çözüm sunuyor.

- + Bass'lar oldukça iyi
- + Az yer kaplıyor
- + Uzaktan kumandalı

KABLOSUZ DÜNYAYA HAZIRLIK: Bu ay size kablosuz haberleşme teknolojisi ile neler yapabileceğinize dair çok güzel bir donanımla örnek verme fırsatımız oldu. RF-Link Wavecom WCS30-100 olarak adlandırılan bu donanım, kablosuz ortamda ses ve hareketli görüntüyü aktarabilen bir cihaz. Bir alıcı ve bir vericiden oluşan Wavecom, S-Video bağlantısı ile çeşitli cihazlarla bağlantı kurabiliyor. Bu sayede de bilgisayardaki bir görüntüyü salondaki televizyona aktarabiliyorsunuz. Cihazın yapabildikleri bununla sınırlı değil: Örneğin vericiyi uydu bağlantılı bir televizyona alıcıyı da ikinci bir televizyona bağladığınızda, uydu yayınını da aktarmış oluyorsunuz. Diğer bir örnek ise, vericiyi bir video kameraya bağlayıp, çocuk odasını alıcıyı bağladığınız televizyondan kontrol etmek. Yukarıda anlattıklarımızı herhangi bir performans kaybı yaşamadan, kablosuz yapabilmemiz çok büyük bir avantaj.

SONUÇ: Wavecom WCS30-100, ses ve video görüntülerini farklı ortamlara aktarmak ve paylaşmak isteyen kullanıcılar için oldukça ilgi çekici bir ürün.

- + Kurulumu oldukça basit
- + Kablo kumandaya sahip
- Daha ince bir yapıda olabilirdi

ARALIK 2002 CHIP TOP 10

En İyi Donanımlar

Donanım piyasasına güncel bir bakış! Burada yer alan ürünler, CHIP Test Merkezi tarafından bu ayki ve daha önceki sayılarda yer alan testlerle değerlendirilip sıralamaya konmuştur. Yeni bir donanım almaya karar verdiğinizde TOP 10 tabloları size rehberlik edecektir.

CHIP donanım ürünlerinin en iyilerini yayınlamaya devam ediyor. Her sene yaklaşık 1000 tane ürün Test Merkezimize gelerek incelemeye alınıyor. Burada donanım editörlerimiz her bir ürünü tek tek ve test prosedürlerine sadık kalarak en ince ayrıntılarına kadar test ediyorlar. Böylece sizinle paylaşabileceğimiz çok büyük bir donanım veritabanı oluşuyor. 12 kategorilik TOP 10 tablolarımızda test edilen donanımlarla ilgili her türlü bilgiye rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hatta aydan aya eklenen

yeni ürünleri güncel fiyatları ile bu listede bulabilmek de mümkün. Fakat yine de satın alma aşamasında, CHIP CD'sinde yer alan CHIP TOP 10 bölümündeki irtibat telefonunu arayarak fiyat alırsanız, herhangi bir sürprizle karşılaşmamış olursunuz. Kategorilere ayırdığımız ürünlerin her biri ayrı bir tabloda bulunuyor. Bu tabloda ürünler performans puanlarına göre sıralandırılıyorlar. Satın almada etkili olması için her ürün için ek olarak fiyat/performans puanı da yer alıyor. Fiyat/performans sadece TOP 10

tablosunda yer alan o ayki ürünler için geçerli bir puanlama. Yani performans puanı yüksek olan bir ürünün fiyatı da uygunsa, diğer ürünlerin fiyat/performans oranlarını da değiştirebiliyor. Tabloya bakıp bir ürünü seçip beğendiğinizde, onun hangi ayda incelemesinin yayınlandığını da anında görme imkanına sahipsiniz. Dergimizle birlikte verilen CD'den TOP 10 listelerimizdeki ürünleri hangi kriterlere göre test ettiğimizi, nasıl puanlandığımızı ve ürünlerle ilgili firmalara ait bilgileri bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

Test tablolarına dergiden olduğu gibi www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz. Bu tablolarda, TOP 10 listesine girmeyi hak eden yeni ürünlerle birlikte, performans puanı yüksek olan ürünleri aynı anda görebilirsiniz. Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans olarak sınıf-

landırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. TOP 10 sıralamasını yaparken ürünler performans puanına göre

en iyiden en kötüye göre yer alırlar.

Bu liste her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde bir ayrı bir başlık olmamasından dolayı, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak kendinizin oluşturması gerekiyor.

CHIP TOP 10

IDE Sabitdiskler

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Süresi (ms)	Rastgele V. Erişim H.	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	IBM 80GXP IC35L080AVVA07	98	■■■■■	38132.3	24144.3	11.9	86777	91	120	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
2	IBM 120GXP IC35L120AVVA07	98	■■■■■	38258.7	24410.8	12.2	87473	88	186	120 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
3	Maxtor D740X-6L	97	■■■■■	35123.3	22619.4	11.7	86482	85	115	80 GB, U-DMA/133, 2MB	9/02
4	WD Caviar WD600BB	95	■■■■■	40522.4	22645.4	13.2	85323	87	103	60 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
5	Samsung Spinpoint P40 SP8004H	95	■■■■■	36748.4	24645.4	13.2	78002	95	108	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
6	Seagate Bar. ATA IV ST380021A	93	■■■■■	36674.2	24219.2	13.9	77819	92	118	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
7	Seagate Bar. ATA IV ST360021A	93	■■■■■	36794.9	23854.7	13.6	76969	92	101	60 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
8	WD Caviar WD800BB	92	■■■■■	35554.2	22219.2	13.1	85898	87	115	80 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
9	WD Caviar WD200BB	92	■■■■■	35470.8	21854.7	13.2	85037	90	73	20 GB, U-DMA/100, 2MB	9/02
10	WD Caviar WD400BB	92	■■■■■	35410.1	21574.6	13.4	85227	88	76	40 GB U-DMA/100, 2MB	9/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

SCSI Sabitdiskler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Seagate Cheetah 10K.6	99	■■■■■	100	98	100	98	10000	1370	146.8 GB, Ultra320 SCSI, 8MB	11/02
2	Seagate ST373405LW	96	■■■■■	97	95	97	95	10000	750	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	4/02
3	Quantum Atlas 10 KII	95	■■■■■	95	94	95	96	10000	1121	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 8 MB	6/01
4	Seagate ST173404LW	87	■■■■■	88	97	79	85	10000	965	73.4 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
5	Seagate ST336706LW	87	■■■■■	86	92	85	85	10000	503	36.9 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	3/02
6	Quantum Atlas 10 KII	74	■■■■■	80	29	91	97	10000	500	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 8 Mb	6/01
7	Seagate ST318451LW	74	■■■■■	62	69	76	91	15000	389	18 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	9/01
8	Quantum Atlas V	74	■■■■■	66	71	66	95	7200	475	36.7 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
9	Quantum Atlas V	72	■■■■■	78	75	52	84	7200	270	18.36 GB, Ultra160 SCSI, 4 MB	6/01
10	Seagate ST1181677LW	72	■■■■■	64	70	61	94	7200	1946	180 GB, Ultra160 SCSI, 16 MB	9/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

DVD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audio Grabbing	Hata Düz. Perfor.	Beraber. Gelenler	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Epson Perfection 2450 Photo	94	■■■■■	100	100	96	94	100	379	2400 x 4800 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0, F.	10/02
2	Canon Canonscan D1250 U2F	87	■■■■■	75	71	94	97	98	299	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0	10/02
3	HP Scanjet 3570C	83	■■■■■	45	56	96	100	100	144	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0	10/02
4	Mustek BearPaw 2400TA	83	■■■■■	39	54	100	97	88	108	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
5	Canon Canonscan N670U	80	■■■■■	63	87	87	89	80	126	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
6	Canon Canonscan N1240U	80	■■■■■	39	91	92	94	80	175	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
7	HP Scanjet 3500C	79	■■■■■	48	53	90	94	94	82	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB 1.1/2.0	10/02
8	Benq S2W 5000E	76	■■■■■	39	77	94	84	76	69	1200 x 2400 dpi, 48 bit, USB 1.1	10/02
9	Mustek BearPaw 1200CU	73	■■■■■	43	55	88	84	76	68	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB 1.1	10/02
10	Mustek Scan Express 1200UB Plus	72	■■■■■	32	61	85	81	74	55	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB 1.1	10/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Tarayıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	300 dpi R.R.T.H.	600 dpi G.G.T.H.	300 dpi R.R.T.K.	600 dpi G.G.T.K.	Doküman-tasyon	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Epson Perfection 1640SU	94	■■■■■	83	95	100	100	100	248	1600 x 3200 dpi, 42 bit, USB, SCSI	10/02
2	Epson 1240U	89	■■■■■	100	98	96	96	100	137	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	10/02
3	Microtek Scanmaker 4700	82	■■■■■	71	57	70	91	88	205	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	10/02
4	Epson Perfection 640U	80	■■■■■	69	71	76	78	100	104	600 x 2400 dpi, 36 bit, USB	10/02
5	HP Scanjet 3400C	80	■■■■■	65	90	73	84	84	96	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	10/02
6	HP Scanjet 4300C	80	■■■■■	74	95	75	89	80	104	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	10/02
7	Acer ScanPrisa 640BU	79	■■■■■	54	38	92	69	84	67	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB	10/02
8	Genius ColorPage HR7	79	■■■■■	49	74	81	82	100	116	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	10/02
9	Acer ScanPrisa 1240UT	78	■■■■■	47	29	94	73	94	149	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB	10/02
10	HP Scanjet 3300C	78	■■■■■	94	100	70	87	77	81	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB	10/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

R.R.T.H.: Renkli Resim Tarama Hızı, G.G.T.H.: Gri tonlarında Grafik Tarama Hızı, R.R.T.K.: Renkli Resim Tarama Kalitesi, G.G.T.K.: Gri tonlarında Grafik Tarama Kalitesi

CHIP TOP 10

17" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Conver-gence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergo-nomi	Geometri	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Sony CPD-G220P	94	■■■■□	76	100	97	100	95	359	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	4/02
► 2	Sony CPD-G200P	92	■■■■□	71	100	98	97	94	339	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
► 3	ADI Microscan G700i	80	■■■■□	74	50	95	89	93	299	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
► 4	Samsung SyncMaster 757 NF	80	■■■■□	76	50	94	88	92	252	N.Flat, 0.25 mm, 1920x1440 P.	06/02
► 5	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■■■■□	75	50	93	88	90	236	D.Flat, 0.20 mm, 1920x1440 P.	11/01
► 6	Miro 17F95	78	■■■■□	74	50	91	89	87	207	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 P.	10/01
► 7	Viewsonic GS773	77	■■■■□	90	50	83	83	81	280	D. Pitch, 0.26 mm, 1280x1024 P.	10/01
► 8	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■■■■□	43	50	100	91	100	359	D.Tron, 0.25 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
► 9	Sony CPD-E220E	76	■■■■□	57	50	98	86	92	289	T. CRT, 0.24 mm, 1280 x 1024 P.	10/01
► 10	Philips 107B	76	■■■■□	71	50	84	90	88	274	D. Pitch, 0.25 mm, 1920x1440 P.	10/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

19" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi Puanı	Yatay Fre. (kHz)	Düsey Fre. (Hz)	Boyutları (GxYxD)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Sony G400	98	■■■■□	96	100	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	620	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
► 2	LG 995FT	95	■■■■□	96	94	30-96 kHz	50-160 Hz	470 x 480 x 470	465	Flat S. Tube, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	6/01
► 3	Philips 109P	95	■■■■□	95	94	30-110 kHz	50-160 Hz	456 x 469 x 438	380	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1920 x 1440 dpi	1/01
► 4	Samsung SyncMaster 959 NF	94	■■■■□	97	90	30-110 kHz	50-160 Hz	468 x 493 x 458	373	N.Flat, 0.24 mm, 1920x1440 Pixel	6/02
► 5	Nec FP950	94	■■■■□	100	85	31-110 kHz	55-160 Hz	442 x 456 x 447	699	G. Pitch, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	1/00
► 6	ViewSonic PF790	91	■■■■□	92	83	30-97 kHz	50-160 Hz	470 x 470 x 477	575	P. Flat, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	11/00
► 7	Sony E400	91	■■■■□	96	83	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	454	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
► 8	Sony G420	90	■■■■□	87	95	30-96 kHz	48-120 Hz	446 x 464 x 461	653	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	5/02
► 9	Eizo FlexScan F 67	84	■■■■□	86	82	30-96 kHz	50-160 Hz	452 x 455 x 478	490	Flat S. T., 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99
► 10	ADI Microscan G66	77	■■■■□	77	77	30-95 kHz	50-160 Hz	470 x 483 x 425	489	D.Pitch, 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Resim Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik+ Metin Kali.	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Canon S750	87	□□□□□	100	93	87	82	91	273	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
► 2	Canon S520	83	■■■■□	74	100	82	81	85	208	2400*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
► 3	Epson Stylus PhotoC80	82	■■■■□	75	48	100	86	84	199	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
► 4	Epson Stylus Photo810	78	■■■■□	35	51	42	100	98	132	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
► 5	Epson Stylus Photo895	77	□□□□□	35	30	40	100	100	339	2880*720 dpi, USB	8/02
► 6	Epson Stylus Photo890	77	□□□□□	34	31	40	100	100	73	2880*720 dpi, Paralel, USB	8/02
► 7	HP Deskjet 3820	77	■■■■□	53	46	38	97	88	109	1200*1200 dpi, Paralel, USB	8/02
► 8	Lexmark Z65	73	■■■■□	35	35	34	90	95	126	4800*1200 dpi, Ethernet, USB	8/02
► 9	Canon S300	72	■■■■□	59	63	52	72	88	113	2400*1200 dpi, USB	8/02
► 10	Lexmark Z55	71	■■■■□	34	37	40	87	95	103	3600*1200 dpi, Paralel, USB	8/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

2500 \$'ın Altındaki Lazer Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergono. + B. Gelen	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
► 1	Lexmark Optra T614	94	■■■■□	93	100	95	86	93	1260	1200 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
► 2	Xerox Docuprint N2125	87	■■■■□	64	54	97	100	100	1330	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
► 3	Oki Okipage 24	80	■■■■□	100	100	84	73	84	1245	600 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
► 4	HP Laserjet 4100 DTN	79	■■■■□	90	60	100	87	93	2106	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
Yeni	Kyocera Mita FS-1010	78	■■■■□	82	80	75	72	70	374	1200 x 1200 dpi, 16 MB	12/02
▼	Lexmark Optra T520	77	■■■■□	76	78	80	84	70	756	1200x1200 dpi, 8 MB	3/02
▼	Xerox Phaser 3400	74	■■■■□	55	42	74	80	76	739	1200x1200 dpi, 4 MB	1/02
▼	Lexmark Optra E320	72	■■■■□	66	64	78	75	50	309	1200x1200 dpi, 4 MB	3/02
▼	Brother HL-1440	68	■■■■□	65	55	80	74	60	273	1200x600 dpi, 2 MB	6/02
▼	Lexmark Optra E312	64	■■■■□	42	46	93	77	76	381	600x600 dpi, 4 MB	4/01

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

150\$'ın Altındaki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
Yeni	1 MSI GeForce4 MX 440 AGP 8X	91	■■■■■	98	99	92	95	80	119	N GF4 MX 440, AGP 8X, 64 MB DDRAM	12/02
▼	2 MSI GeForce4 MX 440	89	■■■■■	96	98	90	95	76	83	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02
▼	3 Asus GeForce MX 440	88	■■■■■	96	96	88	96	74	72	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02
▼	4 Abit GeForce4 MX 440	87	■■■■■	96	98	90	95	70	98	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02
▼	5 Gainward GF4 Golden Sampil	87	■■■■■	100	100	91	96	65	114	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02
▼	6 Inno3D Tornado Geforce4 MX	85	■■■■■	92	93	89	93	70	69	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDRAM	10/02
▼	7 Evil Master Radeon 7500	84	■■■■■	97	75	91	92	74	143	ATI R. 7500, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02
▼	8 Utopia GeForce4 MX 440	82	■■■■■	96	94	82	95	60	96	N GF4 MX 440, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02
Yeni	9 Chaintech Xabre 400	75	■■■■■	80	70	75	80	70	119	Sis Xabre 400, AGP 8X, 128 MB DDRAM	12/02
▼	10 Asus GeForce MX 420	70	■■■■■	71	62	67	75	74	78	N GF4 MX 420, AGP 4X, 64 MB DDRAM	6/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

150\$'ın Üstündeki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	3DMark 2001 SE	Quake III Arena	Dronez	Aquamark	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1 Gigabyte ATI Radeon 9700 Pro	99	■■■■■	100	99	100	100	98	435	ATI R. 9700 Pro, AGP 8X, 128 MB DDR	11/02
Yeni	2 HIS Excalibur Radeon 9700 Pro	96	■■■■■	97	95	97	98	95	395	ATI R. 9700 Pro, AGP 8X, 128 MB DDR	12/02
▼	3 MSI GeForce4 Ti 4600	90	■■■■■	88	88	90	85	98	400	N GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
▼	4 Asus V8460	86	■■■■■	87	88	89	85	85	443	N GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	6/02
▼	5 Sparkle SP7200T6-PT	84	■■■■■	80	83	82	82	90	319	N GF4 Ti 4600, AGP 4X, 128 MB DDR	11/02
Yeni	6 Abit GeForce4 Ti4200 OTE5	83	■■■■■	78	82	80	77	90	200	N GF4 Ti 4200, AGP 4X, 128 MB DDR	12/02
▼	7 Abit Siluro GF4 Ti4400	81	■■■■■	77	81	81	80	85	315	N GF4 Ti 4400, AGP 4X, 128 MB DDR	5/02
▼	8 Abit Siluro GF4 Ti4200	80	■■■■■	74	80	80	76	87	169	N GF4 Ti 4200, AGP 4X, 64 MB DDR	10/02
▼	9 PINE XFX GeForce4 Ti4200	80	■■■■■	72	79	78	75	90	150	N GF4 Ti 4200, AGP 4X, 64 MB DDR	11/02
▼	10 Gigabyte API28D-H3	80	■■■■■	78	78	80	73	87	233	ATI R. 8500xt, AGP 4X, 128 MB DDR	9/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	CD Tach Perfor.	Hata Düz. Perf.	Ergonomi	Audio Ripping	Bellek	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
►	1 Kenwood UCR-421	75	■■■■■	100	25	80	12.4 X	2 MB	69	72X, IDE Ultra DMA 33	4/00
►	2 Aopen CD-956E	71	■■■■■	68	58	65	21.4X	128KB	27	56X, IDE Ultra DMA 33	9/02
►	3 Asus CD-5520	69	■■■■■	69	52	70	17X	128 Kb	28	52X, IDE Ultra DMA 33	4/02
►	4 Aopen CD-952E	60	■■■■■	47	51	65	19.1X	128 Kb	25	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	5 Asus CD-5550	60	■■■■■	62	44	65	13.9 X	128 Kb	25	50X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	6 Creative CD5233E	58	■■■■■	51	86	70	7.8 X	256 Kb	35	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	7 Samsung SC-152	58	■■■■■	47	100	60	7.9 X	128 Kb	23	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	8 Sony CDU4811	58	■■■■■	54	85	60	7.8 X	128 Kb	26	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
►	9 LG CRD-8520B	53	■■■■■	50	35	60	13.6x	128 Kb	28	52X, IDE Ultra DMA 33	3/01
►	10 Sony CDU4821	53	■■■■■	50	70	60	7.8 X	512 Kb	26	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Audio CD Yazma	Data CD Yazma*	Data CD Yazma**	CD Okuma Perf.	Yazılım-Donan. Öz.	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
Yeni	1 Plector PlexWriter 48/24/48A	87	■■■■■	55	100	100	90	90	139	48/20/48, 4 MB	12/02
▼	2 Samsung SW-240	84	■■■■■	100	76	78	82	82	67	40/12/40, 8 MB	8/02
▼	3 LG GCE-8400B	79	■■■■■	45	95	95	77	88	115	40/12/40, 8 MB	6/02
▼	4 Mitsumi CR485C-TE	77	■■■■■	43	85	86	83	90	85	40/20/48, 2 MB	10/02
▼	5 Yamaha CRW-F1	74	■■■■■	44	75	84	80	90	150	44/24/44, 8 MB	11/02
▼	6 Lite-On LTR-50125S	73	■■■■■	47	57	93	85	78	125	40/12/48, 2 MB	6/02
▼	7 LG GCE-8320B	73	■■■■■	45	83	80	74	88	98	32/10/40, 8 MB	6/02
▼	8 Asus CRW-4012A	69	■■■■■	46	47	83	86	84	87	40/12/48, 2 MB	6/02
▼	9 Asus CRW-3212A	68	■■■■■	46	47	78	86	82	77	32/12/48, 2 MB	6/02
▼	10 Samsung SW-232	67	■■■■■	46	53	86	71	82	61	32/10/40, 2 MB	6/02

▲ Yükseldi, ► Aynı kaldı, ▼ Geriledi

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

* CD'den Yazma, ** HDD'den yazma

İÇİNDEKİLER

94	Ayın Shareware'leri: Sizin için seçtiğimiz yazılımlar
96	Ücretsiz Microsoft Yazılımları: Yamalar, güncellemeler...
108	Lite Yazılımlar: İnce ve işlevsel araçlar
116	Microsoft Passport: Passport teknolojisi
120	Windows XP Kursu Bölüm 4: İnternette network
126	Excel Formları: Denetim elemanları kullanımı
134	Yeni Yazılımlar Testte: Yazılım incelemeleri
140	eCHIP İçeriği: Programlar ve bölümler

Streaming Biçimleri

Liderlik Yarışı Nefesleri Kesiyor

Microsoft, yeni streaming biçimi Windows Media 9'u kısa bir süre önce tanıttı ve rakipleri Real ve Apple da pozisyonlarını aldılar. Yarış başlıyor!

■ Yeni streaming biçimlerinin hepsinin istekleri, internet üzerinden DVD kalitesinde görüntü sunmak ve bunu 1,5 MBit/s'den başlayan veri aktarım hızı ile gerçekleştirmek. Real 9 ve Apple'ın Quicktime 6.0'ından sonra yerini geç alan Microsoft da Windows Media 9 standardını tanıttı. Ancak yazılım devi bunun için gerçekten donanımlı. Audio ve video codec'leri çok kanallı ses üzerinden surround sound haricinde video smoothing gibi etkili fonksiyonlar ile tamamen yenileyecekler. Bu fonksiyon, saniyede sadece birkaç çerçeve sunulan stream'lerin de akıcı bir şekilde görüntülenmesini sağlıyor. Windows Media 9 böylece her iki kullanım alanını da, ev sineması ve internet üzerinden video on demand, ciddi şekilde destekleyen bir streaming biçimi görüntüsü çiziyor.

En büyük rakip Apple ise, tabii ki farklı bir düşünceye sahip. Burada Windows Media 9'un piyasaya girmek için çok geç kaldığı düşünülüyor. Ancak Apple'ın asıl eleştirisi,

Microsoft'un kendi biçimini kullanarak endüstri standartlarının yerini almaya çalıştığı yönünde. Microsoft, bu nokta da Quicktime'in desteklediği MPGE 4 ile karşı karşıya.

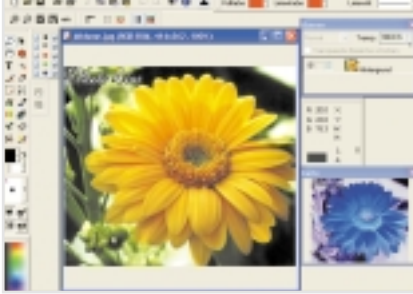
Yarıştaki üçüncü firma Real ise MPEG 4'ü sene sonuna kadar kendi oynatıcısına entegre edecek ve kendi biçimi için AOL ile geniş kapsamlı bir ortak çalışma başlattı. AOL, 8.0 versiyonu ile beraber RealVideo 9'u kullanan bir oynatıcı sunacak.

Ancak streaming biçimlerinin yarışına donanımda karar verilecek. Şu ana kadar üretilmiş hiçbir DVD Player Windows Media 9'u desteklemiyor. MPGE 4 ise varlığını sürdürüyor. Kiss Technology ise MPEG 4 filmlerini oynatabilen bir DVD player'ı bu sonbaharda piyasaya sunmayı planlıyor. Gelecekteki bir başka adım ise daha önceden duyurulan, DVD kalitesini 1 Mbit/s'de sunabilecek, H.264 video standardının hayata geçirilmesi olacak. Microsoft, şu anda bununla baş edemez.

Photoline 32.9.0

Profesyonel Grafikler İçin

Photoline 31, sahip olduğu çok sayıda fonksiyon ve düşük fiyatı ile Photoshop'a alternatif bir

yazılım olarak göze çarpıyor. Programın, resimli JPEG2000 biçiminde de kaydedebilen yeni versiyonu pahalı rakibi ile

boy ölçülebilecek kapasitede. Karmaşık kullanımına alıştıktan sonra, programın çok sayıda farklı resim düzenleme araçlarından istediklerinizi, rahatlıkla kullanabilirsiniz. Program, özellikle metin nesneleri ve efektleri ile göze çarpıyor ve alışlagelmış dosya biçimlerinin yanında PDF dosyaları ve geçiş efektlerine sahip dia şovlar da oluşturabiliyor.

Fiyatı: Yaklaşık 60 euro

Bilgi için: www.pl32.com

Steganos Security Suite 5.02

Sürücülere Genel Anahtar

Steganos Suite, etkili bir şifreleme ve steganografi programı. Bu paket, parola yönetiminden çalışma alanlarının kilitlenmesi ve sürücünün tamamının güvenlik altına alınmasına kadar eksiksiz bir koruma sağlıyor. Tabii ki File Shredder ve internet iz temizleyicisi de entegre olarak sunuluyor. Program 128 bit'lik bir anahtar ile çalışıyor. Yeni 5.02 versiyonunda şifre-

lenmiş sürücüyü bir CD/DVD üzerinde alabilir ve başka bir PC'de tekrar açabilirsiniz. E-posta metinleri ve eklentilerinin şifreli olarak gönderilmesi ve alıcının bilgisayarında, bir Outlook eklentisi ile otomatik olarak açılması ise pratik bir güvenlik çözümü sunuyor.

Fiyatı: Yaklaşık 45 euro

Bilgi için: www.steganography.com

WinOnCD 6, NeroVision CD Yerine DVD Yazmak

Yazma programlarının geleceği DVD Authoring adını taşıyor. Ahead, ilk olarak NeroVision adındaki basit bir authoring aracını entegre etti. NeroVision'ın ticari versiyonu ise önümüzdeki sene piyasaya sunulacak.

WinOnCD 6 ise raflardaki yerini Aralık başında alacak. DVD Edition, bir MPEG 2 Encoder ve DVD Authoring fonksiyonlarını beraberinde sunacak. MPEG dosyalarının dönüştürülmesi için kullanılan ve ses ile video akımlarının beraber eklenmesini sağlayan Multiplexer ise enteresan eklentiler.

Bilgi için: www.ahead.com

MS Works Suite 2003 Günlük Paket

Microsoft'un yeni Works Suite'inde küçük Office paketi Works 7.0'in haricinde resim düzenleme programı Picture It, Encarta 2003 sözlüğü, Auroroute ve Microsoft Word yer alıyor. Programların OEM olarak sunulduğu bir bilgisayar almayı planlamayanlar, tüm ürünlerin toplam fiyatından yüzde yetmiş daha ucuz olan bu paket ile tasarruf yapabilirler.

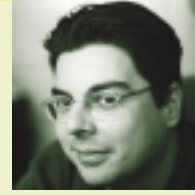
Fiyatı: Yaklaşık 145 euro

Bilgi için: www.microsoft.co

KISA... KISA...

- **Yeni Tamino XML Sunucusu**
Software AG, XML starter kitinin 30 günlük deneme sürümünün üçüncü versiyonunu sunuyor. Tamino XML sunucusunun en son sürümü ile elektronik iş uygulamaları ve web hizmetlerinin geliştirilmesi mümkün oluyor.
Bilgi için: www.software-ag.com

EDİTÖRDEN NOTLAR

Mahmut Karslıoğlu
Yazı İşleri Müdürü

İyi, kötü, çirkin

Uçsuz bucaksız bir bilgi okyanusu olan ağların ağı internet, iyi yönleri kadar kötü yönleriyle de kullanıcıları kolaylıkla etkisi altına alabiliyor. Bilinçli, kendini bilen yetişkin kullanıcının bu karmaşa içinden istediği iyi şeyleri çekip alması ne kadar kolaysa, bilinçsiz bir kullanıcının da kötü etkiler altında kalıp yanlış davranışlara yönelmesi de o kadar kolay oluyor. Özellikle de korumasız ve saf olan çocuklar için internet'in çirkin yüzü büyük bir tehlike oluşturabiliyor. Bu yüzden de en azından belirli bir yaşa kadar çocukların internetteki sörflerine bir büyük gözetiminde ya da bir örneğini Shareware bölümümüzde bulabileceğiniz özel filtreleme yazılımları eşliğinde devam etmelerini sağlarsanız, onları sakıncalı içeriklere karşı da koruyabilirsiniz.

IN & OUT

Filtreleme Yazılımları
Kullanıcılar artık web gezintilerinde kendiliğinden açılan reklamlara, sakıncalı içerikli sitelere katlanmak istemiyorlar.

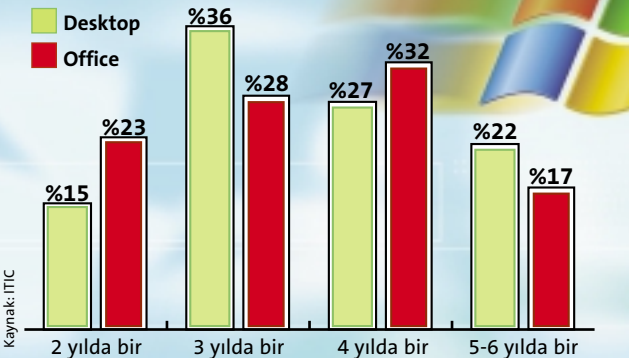

Standart Kurulum
Üçüncü parti yazılımların daha kullanışlı olabileceği anlaşıldığından beri kullanıcılar seçim yapmayı tercih ediyor.

MICROSOFT GÜNCELLEMESİ

Firmalar MS güncellemesini ne kadar yapıyorlar?

CİMRİ FİRMALAR: Microsoft'un dünya genelinde müşterilerinin neredeyse yarısı, güncelleme ritmine ayak uydurmuyorlar. Bunlar sadece dört sene aralıkla bir yazılım güncellemesi yapıyorlar.

SHAREWARE

Top Downloads www.chip.com.tr

- KaZaA Media Desktop**
Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
- WinZip**
Popüler dosya sıkıştırma yazılımının yeni sürümü
- ICQ Lite**
Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
- iMesh**
Multimedya dosyalarını indirmeye yarayan bir yazılım
- ICQ 2002a**
Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
- Morpheus Preview Edition**
Gnutella tabanlı P2P yazılımlarından biri
- Download Accelerator Plus**
Bağlantı kopmadan hızlı bir şekilde dosya transferi için
- Trillian**
IRC, ICQ ve MSN listenize ulaşabileceğiniz bir program

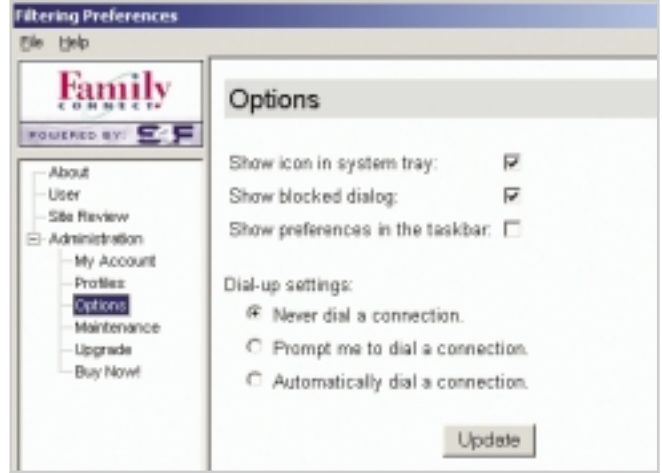
CD'DE YER ALANLAR
© eCHIP Code **SHAREWARE**

Family Connection FilterPak 7.1 ©

Ailenizi İnternetteki Kötülüklerden Koruyun!

İnternet, sınırsız bilgi içeriğinin yanında zararlı içeriği ile de çocuklarınızı etkileyebilir. Bu yüzden bir filtreleme yazılımı ile onları korumanız gerekir.

FamilyConnect's FilterPak, özellikle ebeveynlerin, çocuklarının internet üzerindeki sörflelerini kontrol altında tutmaları için üretilmiş bir yazılım. Herhangi bir ISS, kablo ya da ADSL üzerinde kullanabileceğiniz yazılım, anti-virüs yazılımları gibi işletim sisteminin arka planında çalışıyor. Yazılımı kuran kullanıcı hariç hiç kimse tarafından kapatılamayan Family Connect'i kullanmak için ekstra bilgiye de gerek olmuyor. Belirli bir URL listesi ve zeki anahtar kelime kontrol sistemi ile çalışan yazılımda yönetici, farklı filtreleme seviyeleri de tanımlayabiliyor. Pornografi, çıplaklık, yasal olmayan siteler, alkol ve tütün, alternatif yaşam stili, ses ve video paylaşımı, sohbet ve icq benzeri yazılımlar, küfür

AİLE İÇİN TAM GÜVENLİK: Gelişmiş filtreleme özellikleri internetteki her türlü kötülüğün üstesinden gelebiliyor.

içeren kaynaklar, download'lar, kumar, ticari siteler, kişisel web siteleri, arama motorları, iç çamaşır, mayo ve web tabanlı elektronik posta gibi çok geniş yelpazede filtreleme kategori-

lerine sahip olan yazılımda pornografi kategorisine eklenmiş olan ek kelime kontrolü ile de bu tür zararlı bağlantıları daha kesin olarak engelleme şansı da bulunuyor.

Biraz da eğlenmeye ne dersiniz?

► TurnOver 3D ©

3D olarak tasarlanmış, hoş grafiklere ve ışık efektlerine sahip bir Othello oyunu. İster seniz bilgisayara karşı, ister seniz internet üzerinden başka bir oyuncu ile oynayabileceğiniz TurnOver 3D'de oyun tahtasını istediğiniz bir açıdan izleme şansı bulabiliyorsunuz. Oyunun diğer bir çekici yanı ise bir sohbet penceresine de sahip olması.

► Scorched Earth 3D ©

Klasik Scorched Earth oyununun modern 3D sürümü olan bu sıra tabanlı oyunda, orijinalinde olduğu gibi amacınız diğer rakiplerinizi saf dışı bırakmaya çalışmak. Sadece 4 oyuncu destekleyen oyun orijinalinin aksine çok şık grafiklere sahip. Oyundaki tankların ve yeryüzü şekillerinin gerçek gibi görünmesi içinse OpenGL kullanılmış.

► Tunp! ©

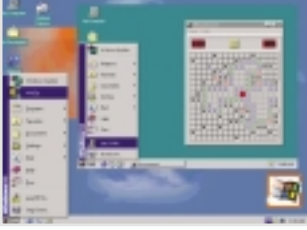
The Un-Named Project'in baş harflerinden oluşmuş olan Tunp! aslında halen geliştirilmekte olan bir Mario oyunu. Şu an sadece 2 bölüme sahip olan oyunda tüm hareketler ve sesler çok iyi hazırlanmış. Eğer küçük çocuklarınız varsa, bu haliyle çok kolay bitirilebileceği için onların sıkılmadan hoşça vakit geçirmesini sağlayacaktır.

► Ninjets XF ©

Bu oyunda büyü kılıcınızı kullanarak tüm dövüş yeteneklerinizi sergilemeniz gerekiyor. Özel hareketlerin dışında kullanabileceğiniz bir sürü özel büyülerin de bulunduğu Ninjets XF'de amacınız düşman üssüne sızıp tüm robot ırkını yok etmek. Oyundaki patlama ve ateş efektleri başarılı. Ancak arka planlar çok gerçekçi değil.

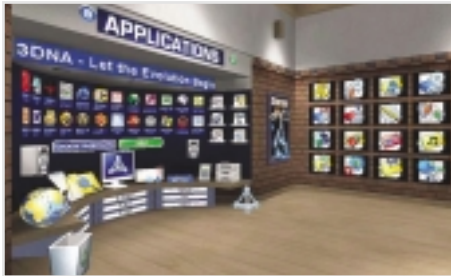
Cool! Remote Control 1.12.1 ☺**PC'nize Uzaktan Erişin**

PC Remote Control yazılımı bilgisayarınızı çok uzak mesafelerden bile klavye ve fare yardı-

myla sanki karşısındaymış gibi kullanmanıza imkan tanıyor. Uzaktan eriştiğiniz bilgisayarındaki ekran görüntüsünü de gerçek zamanlı olarak size aynen sunan yazılımda dosya transferi, PC'yi kapatma, baştan başlatma ya da hazırda bekletme de dahil olmak üzere tüm işlemleri gerçekleştirebilirsiniz.

3DNA Desktop ☺**Arabirim Anlayışı Yenilendi!**

Her zaman kullandığınız arabirimlerden oldukça farklı olan bu 3 boyutlu kullanıcı arabirimi, Windows ve web üzerindeki çalışma şeklinizi baştan aşağı değiştirip, geliştiriyor. Yazılım ile birlikte kullanacağınız görünüşü birbirinden tamamen farklı olan 3DNA dünyaları size son zamanların popüler 3D oyunlarına benzer keşfedilmeye hazır bir ortam sunuyor. Bir işletim sistemi olmayan 3DNA, sadece görünüşü değiştiriyor. Yani Windows'un yerini almıyor ve orijinal ayarlarınızın tümünü aynen kullanmaya devam ediyorsunuz. Farklı olarak bir dosyayı almak için artık 3DNA dünyanız içindeki dolabınıza gitmeniz gerekiyor. Multimed-

ya dosyalara ulaşmak içinse masanızın üzerinde duran müzik setini kullanabiliyorsunuz. Yani her şey gerçek hayattaki gibi gerçekleşiyor. Ayrıca arabirim içinden aynı anda onlarca web sitesi üzerinde sörf yapma imkânınız da bulunuyor.

Sık kullanılan uygulamalara da hızlı erişilebilir kısayollar olarak sunan yazılım, standart olarak "The BaseStation" adlı bir bilim kurgu teması ile birlikte geliyor. İstenirse yazılım firmasının sitesinden yeni dünyaların indirilmesi de mümkün.

AD Popup Killer 1.6 ☺**İstenmeyen Pencerelelere Son**

İnternet üzerinde sörf yaparken can sıkıcı pop-up pencereler hem ekranınızda gereksiz yer işgal ederler hem de sistem kaynaklarını boş yere tüketirler. Bunlardan kurtulmak için kullanabileceğiniz en iyi yollardan bir tanesini size bu yazılım sunuyor.

Yazılım kurduktan sonra bir web sayfası açtığınızda tüm istenmeyen pencereler otomatik olarak temizleniyor. Arka planda çalışarak çok fazla sistem kaynağı kullanmadan tüm işlemi tamamen sessiz bir biçimde yapan program, herhangi bir ayar da gerektirmiyor.

Easy Email Verifier ☺**En Doğru Posta Adresleri**

TXT, HTML, ADR, LST ve CSV gibi çok geniş bir yelpazedeki dosya türlerinden elektronik posta adreslerini okuyarak bunların doğruluğunu kontrol eden bu yazılım, multithread

teknolojisi sayesinde saatte 1 milyon e-mail kontrolü yapabiliyor.

Bunun için ISS posta sunucuları ile aynı algoritmayı kullanan yazılım, e-mail göndermeye gerek duymadan posta adresini DNS'ten sorguluyor. Dahili DNS'e sahip olan yazılım ile bir DNS kurmak da gerekmiyor. Karmaşık ayarlarla kullanıcıyı boğmayan yazılım, var olan e-mail adreslerini ve hatalıları ayrı ayrı kaydederken çift olanları da temizliyor. Tüm işlemi adım adım izleyebileceğiniz yazılımda sonuçlarla ilgili detaylar da kullanıcıya ulaştırılıyor.

Photo2VCD 2.0 ☺**Anılarınızı Ölümsüzleştirin**

Gerçekten güçlü ve kullanımı kolay bir yazılım olan Photo2VCD, dijital fotoğraflarınızı VCD ve DVD player'larınızda oynatabileceğiniz MPEG dosyalarına dönüştürebiliyor. Ayrıca fotoğrafların arasında sık geçiş efektleri kullanabileceğiniz gibi arka plana müzik yerleştirme de mümkün oluyor. Photo2VCD, hatıralarınızı arkadaşlarınızla, ailenizle ve diğer insanlarla en kolay şekilde paylaşabilmenin yolunu size sunuyor. Mutlaka deneyin.

KISA... KISA...**► Super MP3 Recorder Standart 3.0.2 ☺**

İnternetteki canlı yayınları sadece dinlemek değil kaydetmek de istiyorsanız, bu kayıt aracı işinizi görecektir. PC'nizden duyduğunuzun her şeyi ister MP3 ister WAV olarak kaydeden bu yazılım, güçlü ses motoru sayesinde CD kalitesine yakın kayıtlar gerçekleştirmesini sağlayabiliyor. Ses kartınıza en uygun kayıt biçimini de otomatik seçen yazılım, tüm parametreleri en iyi performans için de ayarlayabiliyor.

► ASP ForumApp 2.1b ☺

Tekrar düzenlenmesi oldukça kolay, ASP ile hazırlanmış bu forum uygulaması, başlıkları ve cevapları yönetme, anahtar kelime ile arama, mesajlara simge ekleme, kullanıcı profilleri, forum moderatörleri ve filtreler gibi birçok özellik sunuyor. Yazılımla birlikte Access veritabanı ve vbscript kaynak kodu da yer alıyor. Yazılım için <http://www.aspapp.com/apps/default.asp?section=demos> adresinden şifre almak gerekiyor.

► İnternet Network ☺

Eğer kullandığınız bilgisayar bir ağ üzerinde yer alıyorsa, ağ komşuları terimine pek yabancı sayılmazsınız. Bu özellik sayesinde aynı yerel ağdaki bilgisayarlar bir grup oluşturabilir. İnternet üzerinde benzer bir şey içinse bu yazılımı kullanabilirsiniz. Yerel ağ limitini kıran bu yazılım internet'te de benzer çalışma grupları yaratmanıza yardımcı oluyor.

► Lock My PC 2.0.1 ☺

Lock My PC, bilgisayar başında değilken istemediğiniz kullanıcıların bilgisayarınızı kullanmasını engellemek için bir şifre ile bilgisayarı kilitleyebiliyor. Kilitlenme durumunda bir şifre ekranı görüntüleniyor ve bu sırada Alt-Tab, Ctrl-Alt-Del gibi tuş kombinasyonları ve fare de kullanılmaz hale geliyor.

İÇİNDEKİLER

98

Atölye:
Güncellemeleri kalıcı kılmak

100

Eklenti ve Araçlar:
Faydalı Microsoft yazılımları

104

Link Listesi:
Bir bakışta en önemlileri**Sürücü, Yama, Güncelleme ve Araçlar**

Microsoft'un Gizli Kalmış Araçları

Microsoft web sayfalarında dolaşanların sabra ihtiyacı var. İçerik yeterince zengin de olsa site biraz karışık. Önemli yazılımların nerede olduğunu bu yazıda açığa çıkarıyoruz.

Microsoft'un web sayfasını büyük ihtimalle daha öncede ziyaret ettiniz ve ihtiyaç duyduğunuz bilgi ya da dosyalara ulaşmak için çok fazla arama yapmak durumunda kaldınız. Bunun sorumlusu, sayfanın ziyaretçilerine sunduklarının yetersizliği değil,

hakim olunması güç olan yapı... Oysa Microsoft'un yükleme sayfaları oldukça zengin. Aradığının yama, güncelleme ya da herhangi bir araç olması bu niteliği değiştirmiyor. Adreslerin girilmesi sırasında sıkıntı yaşamamanız için onları bir HTML sayfasında bir araya getirdik ve tıklayarak erişim sağlamanız için web sitemize (www.chip.com.tr) ekledik.

Microsoft web sayfalarında sayısız yardım sayfasına, atölyelere, ipucu ve uygulama örneklerine ulaşabilirsiniz. Burada yalnızca kullanıcıların değil, aynı zamanda geliştiricilerin de yararlanabileceği çok sayıda pratik araç ve uygulamadan söz edilebilir. Son dönemde Microsoft'un müşterilerine sürücüler konusunda sunduğu hizmet de yüksek kalitede. Windows XP'nin düzenli güncellemeleri sırasında yalnızca en yeni donanım sürücülerine ulaşmakla kalmıyorsunuz.

Yazılım üreticisi bu sayfalarda desteklenen donanımla ilgili bir sayfa düzenliyor. İhtiyaç duyduğunuz tüm içeriği Türkçe sayfalarda bulamamanız ihtimal dahilinde. Bazıları yalnızca İngilizce sayfalarda kullanıma sunuluyor.

TÜM ARADIKLARINIZA ULAŞMAK

Güncelleme, yama ve sürücüler

98

En yeni güvenlik sorunlarını gidermek ve mevcut donanıma ait en güncel sürücülerini kurmak istiyorsunuz. Hedefe ulaşmak için bu yolu izleyin.

Eklentiler (add-in) ve araçlar

100

Daha hızlı boot, daha stabil çalışma ve daha fazla çoklu ortam istiyorsunuz. Sitede Windows ve Office için uygun araç ve eklentileri bulabilirsiniz.

Destek, haber grupları, sık sorulan sorular (sss)

102

Support Center'da kullanıcılar bilgi alışverişinde bulunurken, Knowledge Base'de Microsoft kendi çözüm önerilerini ortaya koyuyor.

Geliştiriciler

104

Microsoft'un ilgili sayfaları, IT uzmanları ve geliştiriciler için program kitaplıklarının, araç ve ipuçlarının yer aldığı bir alt başlık sunuyor.

Güncelleme, yama ve sürücüler

Güncelleme ve yamalardan düzenli olarak yararlandığınızda, daha fazla stabilite ve artırılmış güvenliğin Microsoft'un size teşekkür şekli olduğunu göreceksiniz.

Windows kullanıcıları, işletim sistemlerinin güvenlik gediklerine onlarla ilgili ürkütücü haberlere şaşırmayacak kadar aşına. Herkes için aynı tehlike söz konusu olmasa da bilgisayarınızda yüklü sistemi sürekli olarak en güncel konumda tutmanız, hacker saldırısı riskini olabileceğinin en azına indirecektir. Bu gerçek yama ve güncellemeleri kaçınılmaz kılar.

Windows XP Service Pack 1 (SP1):

Windows XP SP1, en bilinen güvenlik gediklerini ortadan kaldırmanın yanı sıra sisteme bazı yeni özellikler katıyor, (bkz. sağdaki kutu). Artık bilgisayarınızı Internet Explorer, Messenger veya Me-

SP1 YENİLİKLERİ

- **USB 2.0:**
Yeni, hızlı arabirim desteği
- **Güncellemeler ve yamalar:**
Daha fazla güvenlik ve stabilite
- **Java Virtual Machine:**
Problemsiz Java Applet'leri
- **Uninstallation:**
IE ve Messenger kaldırılabilir
- **Yüksek ekran tazeleme hızı:**
Oyuncular için daha fazla keyif

dia Player'dan kurtarabilirsiniz. SP1, önceki tüm önemli güncellemeleri barındırıyor. 130 megabayt'lık dosyayı yüklemek istemeyen kullanıcılar, Micro-

soft'tan ücretsiz CD sürümü talep edebilir. CHIP, Service Pack1'in tamamını bu ayın eCHIP'inde ve Windows XP özel sayısında okuyucularına ulaştırıyor. Kurumsal müşteriler için hazırlanmış sürümlerden biriyle çalışmaktaysanız SP1'i Microsoft tarafından "çok yaygın kullanılan anahtarlardan birini kullandığı" ifade edilen bir sürümde kurabilirsiniz. Daha net bir ifadeyle korsan kopyalar bu desteğin kapsamı dışında kalıyor.

Link: <http://www.microsoft.com/>

WindowsXP/pro/downloads/servicepacks/sp1/default.asp

Windows ve Office güncellemeleri :

Güncelleme, araç ve eklentilere ulaşmanın en iyi yolu *Yükleme* merkezi. İşletim sistemini seçin. "Ürün adı" ifadesinin altından güncelleme ve yamalar için işletim sistemine, araç ve eklentiler içi söz konusu ürüne tıklayın. "Sonuçları buna göre göster"den *Tüm yüklemeler*'i seçin. →

ATÖLYE: WINDOWS XP GÜNCELLEMELERİ

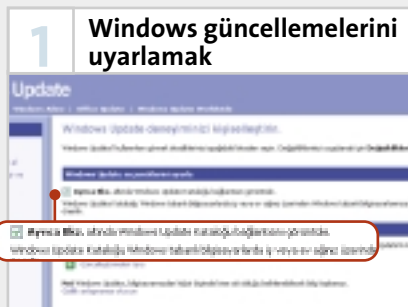
» Yama ve güncellemeleri kalıcı olarak kaydetmek

Windows XP'de gerekli güncellemeleri gerçekleştirmek çocuk oyuncağı. Otomatik güncelleme özelliğine Internet Explorer'da *Araçlar/Windows Update* adı altındaki bir link ile erişiliyor. İlk anda kulağa hoş gelse de mevcut durum aynı zamanda kullanıcıların işini zorlaştırabilecek bir dezavantaja sebep.

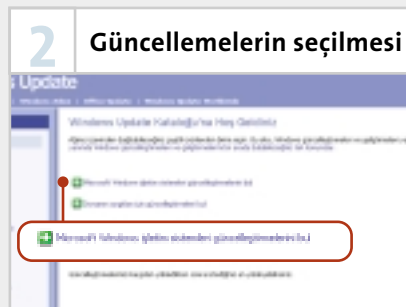
Güncellemeler hemen kurulabilse de kalıcı olarak saklanamıyor. Windows'u yeniden kurmanız gerektiğinde aynı prosedürü yinelemek, yani dosyayı bir kez daha indirmek durumundasınız. Bu durum 40 megabayt'lık bir dosyadan bahsedildiğinde online erişim hızına bağlı olarak birkaç saatin üzerinde bir zaman

kayıbı anlamına geliyor. Atölye çalışmamız, güncellenenin PC üzerinde nasıl kalıcı olarak saklanabileceğine ışık tutuyor.

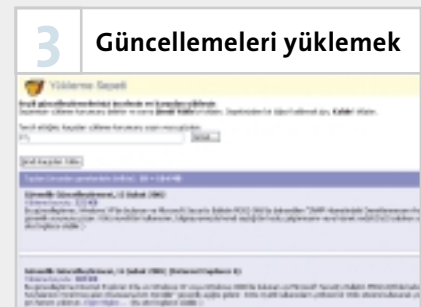
Otomatik güncelleme sertifikalı sürücüler bulabiliyor. Sertifikasız sürücülerin yüklenmesi için üreticinin sayfalarına başvurmalısınız.

Güncellemeyi, Internet Explorer'daki link üzerinden başlatın. Desteğe *Araçlar/Windows Update* menülerinden ulaşabilirsiniz. Bir sonraki sayfada "Windows Update'i Kişiselleştirin"e tıklayın. "Ayrıca Bkz. altında Windows Update Kataloğu bağlantısını görüntüle." ifadesinin onay kutusunu işaretleyin ve "Ayarları Kaydet"e tıklayın. Soldaki *Ayrıca Bkz.* bölümünde "Windows Update Kataloğu"nun çıktığını göreceksiniz.

"Windows Update Kataloğu"na tıklayın. Şimdi işletim sistemi ya da donanım sürücülerini güncellemelerinden ihtiyaç duyduğunuzu seçin. "Microsoft Windows işletim sistemleri güncelleştirmelerini bul" a tıklayın ve işletim sistemiyle birlikte dil tercihinizi yapın. "Ara"ya tıklayarak sayfayı terk edin. Tüm güncellemeler "Önemli Güncelleştirmeler ve Hizmet Paketleri" ve "Önerilen Yükseltme Sürümleri" altında listelenecektir.

Seçimin tamamlanmasının ardından "Yükleme Sepeti"ne Git"i seçin. Kayıt için bir klasör belirleyin ve "Şimdi Karşıdan Yükle"ye tıklayın. Lisans sözleşmesini onaylayın. Windows, klasörleri oluşturacak ve bu konuma güncellemeleri kaydedecektir. *Setup* dosyalarına iki kez tıklayarak kurulumu başlatın. <http://v4.windowsupdate.microsoft.com/tr/default.asp> üzerinden doğrudan güncelleme seçeneklerine ulaşmak mümkün.

Windows Güncellemeleri

Bu'l'a tıkladığınızda dosya isimleri görünülmeyecektir. Daha eski sürümler için gerekli sürücülere ulaşmak mümkün değil. Benzer durumlarda üreticilerin kendi web sayfalarından gerekli dosyaları yüklemeniz gerekiyor.

Link: <http://www.microsoft.com/downloads/search.asp?LangID=39&LangDIR=TR>

Internet Explorer:

Windows XP için Service Pack 1'de, Internet Explorer güncellemeleri yer alıyor. Daha eski Windows sürümlerindeyse Internet Explorer 6, 5.5 ve 5.01 için Service Pack1 yüklenmeli.

Link: www.microsoft.com/windows/ie_intl/tr/default.asp

Office Service Pack'leri:

Office XP için Service Pack'leri de güvenlik gediklerini kapatma ve stabilite sağlama kaygısıyla oluşturulmuş. Tüm Service Pack'lerin genel görünümünden bu dosyaları bulabilirsiniz.

Link: [http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=FH;\[LN\];sp&](http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=FH;[LN];sp&)

Eklenti ve araçlar

Microsoft'un web sayfaları tam anlamıyla keşfedilmeyi bekleyen bir maden. Eklenti ve araçlara gereksinim duyan kullanıcılar, bu kaynak sayesinde beklentilerini yeterince karşılayabilirler.

Windows Araçları:

Microsoft, pek çok yararlı aracı bazı Windows işletim sistemlerinin standart sürümlerine entegre etmiyor. Ancak tam da bu yazılımlar kullanıcılarına işlerini gerçek anlamda kolaylaştırabilecek yardımcı sunuyorlar. Son derece popüler Power Toys'un yanı sıra BootVis ve XP Clear-Type bu listeye dahil edilebilir. Eşit derecede yarar yerine daha güzel görünüm sağlayan ücretsiz ekran koruyucular ise diğer eklerdir.

Microsoft Baseline Security Analyzer:

Hangi güncelleme ve yamaların siste-

Link: <http://www.microsoft.com/technet/treeview/default.asp?url=/technet/security/tools/Tools/mbsahome.asp>

BootVis: Bu küçük yazılım istendiğinde Windows XP boot işleminin analiz ve optimize edilmesini sağlıyor. Program Windows'un başlatılması sırasında tüm PC bileşenlerini sınıyor ve yükleme için gerekli zamanı hesaplıyor. Bu esnada işlemci yükünün yüzdesi de rapor ediliyor. Boot süresi milisaniye değeri belirtilen kesinlikte gösterildiğinden, yükleme döngülerinin optimizasyon öncesinde ve sonrasında ihtiyaç duyduğu süre

İNCE İPUCU

Hızlı kullanıcılar, Microsoft sayfaları üzerinde aradıklarını bulmak için zahmetli sayılabilecek link kullanımından tasarruf edebilirler. **www.microsoft.com** adresinin yanına arama kavramını eklemeniz yeterli. DirectX hakkında bilgi arıyorsanız, sözdizimi **www.microsoft.com/directx** şeklini almalı.

da yardımcı araç barındırıyor. Windows XP'yi kolayca yapılandırmanızı ve örneğin sürücülerini gizlemenizi sağlayan TweakUI en önemlilerinden.

Link: <http://www.microsoft.com/windowsxp/pro/downloads/powertoys.asp>

Ekran Koruyucu: Microsoft, Windows için hazırladığı Plus paketi konusunda başarılı. Pakette, diğer ilavelerin yanı sıra yeni ekran koruyucular mevcut. Fiyatı 50 euro'yu bulan paketi edinmeden önce Windows için ücretsiz ekran koruyucularına iyice göz atın. "Just for fun" başlığı altında çok sayıda ekran koruyucu kullanıcılarını bekliyor. Yüklemenin ardından koruyucuya yalnızca çift tıklayarak kurabilirsiniz.

Link: <http://www.microsoft.com/windowsxp/pro/downloads/default.asp>

Windows XP Clear Type: Bu özellik standart ve TFT ekranlar için bir tür kenar düzeltme özelliği sağlıyor. Bu sayede LCD ve normal ekranlarda yazıların okunabilirliği artıyor. Windows XP'ye entegre edilen standart araçtan farklı olarak üç seviyeli kenar düzeltme mümkün. Sadece hangi gösterimin daha çok hoşunuza gittiğini seçiyor ve değişikliği geçerli kılıyorsunuz. Deneyerek en uygun sonuca kolayca ulaşabilirsiniz.

Link: <http://www.microsoft.com/typography/cleartype/cleartypeactivate.htm>

XP için boot disketi: XP kurulum CD'sinin sistemi yeniden başlatamaması ha- →

Web'de Office Araçları	
Outlook 2002 Kullanarak İyileştirilmiş Kişisel Posta ile Çalışma Kişisel İSS posta sunucusuna kullanarak izlenimden posta gönderme ve alma. Ayrıntılı bilgi için...	Outlook 2002'de Birden Çok E-posta Hesabını Sileme Outlook 2002'deki İnternet e-posta yönetimi özelliklerini öğrenin ve bu özellikleri, bu yazıdaki makale kodunu kullanarak değiştirin.
Ekran Koruyucu Başlatma Küçük Resimlerle Yaratıcı Olan Tasarım Galerisi: birleştirebilir küçük resim ve fotoğraf sunar. Küçük resim koleksiyonları arasında Araçlar, 3D ve Teknoloji var. Office Şablonlarında Gezinin Tüm görevlerinizi ekrandan bağlamak yerine, başlangıç şablonu olarak şablonları kullanın. Toplantı, Takvim ve Projeler Profesyonel Özgünlük teması Office Kullanıcısıyla İlgili Yardım Alın Her ay, makaleler, ipuçları ve sorun gidermeyle ilgili seçmeler	Office Güncelleştirme Yazılımınızın Güncelleştirme Office programlarınızı güncel ve güvenli tutun. Office Unleash güncelleştirmeleri sayfaları ziyaret edin. Office XP Service Pack 2 Geniş güvenlik geliştirmeleri, süratli ve performanslı işlemler için. Office XP SP-2'ye Yükleme Küçük Resim

ONLINE OFFICE: Office araçları yükleme sayfasında küçük resim (clipart), şablon ve diğer yararlı yazılımları bulabilirsiniz.

minde yer almadığını bilmek isteyen kullanıcılar, Microsoft Baseline Security Analyzer (MSB)'i kurmalı. Grafik arabirimi üzerinden kullanılabilen yazılım NT 4.0, Windows 2000, XP IIS 4.0 ve IIS 5.0'daki eksik hotfix ve zayıf noktaları keşfediyor. Uzmanlar için: Aynı zamanda SQL Server 7.0, SQL Server 2000, IE 5.01 ve daha yenileri tıpkı Office 2000 ve Office 2002'deki gibi sınanıyorlar.

kolayca karşılaştırılabilir. Aracın performansı başarısız yapılandırılmış sistemlerde boot işleminin süresinin yarıya indirilmesini sağlayacak ölçüde yüksek.

Link: <http://www.microsoft.com/hwdev/platform/performance/fastboot/default.asp>

PowerToys: Araç, dört sanal masaüstü ve gizli kayıt seçeneklerinin aktivasyonu gibi yeni özelliklerinin haricinde çok sayı-

Windows Güncellemeleri

linde bu yardımcı araç, ihtiyaç duyduğunuz yardımı sağlayacaktır. XP kurulumu için kullanılabilecek boot disketi oluşturabiliyor. XP kurulumu için uygun olmayan bazı yıllanmış sistemlerde boot gerçekleştiremeyen CD-ROM sürücüler kullanılıyor olabilir. Zaman zaman SCSI controller'ın dahi aynı işlemi reddetmesi olası. Bağlı aygıtlar ancak doğru donanım sürücülerinin yüklen-

WINDOWS MEDIA BONUS PACK: Yeni özellikler, skin ve ses efektleri tümüyle ücretsiz.

mesiyle birlikte yeniden kullanılabilir hale gelecektir. Bunun için öncesinde sistemi disket sürücünden başlamalısınız. XP için normal bir durum olmamakla birlikte Windows XP Professional Utility herhangi bir sıkıntı yaşandığında yararlanılabilecek bir araç

Link: <http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=34528&area=search&ordinal=3>

MSN Messenger: Düzenli olarak birbirleriyle haberleşmeyi seven kullanıcılar bir messenger'a ihtiyaç duyar. MSN Messenger sayesinde yalnızca mesaj gönderebilmekle kalmaz, sohbet haricinde pager'larla iletişim sağlayabilir, telefon edebilir ya da video konferans kurabilirsiniz.

Link: <http://messenger.microsoft.com/tr/>

Çoklu Ortam: Microsoft, çoklu ortam konusunda görülmeye değer bir seçenek sunuyor. Media Player 9, ilgiye değer bir yazılım. Farklı renklerdeki arayüzler ve eksikleri önemli ölçüde giderilmiş WMA codec'i diğer yeni özelliklerin dışındaki diğer etkileyici gelişmeler. Yazılım sayesinde Microsoft'un kendi WMA formatında değişken bit oranlarının kullanımına nihayet olanak tanı-

nıyor. Geliştiriciler, bu yolla MP3 formatını köşeye sıkıştırma uğraşında. Windows Media Encoder 9'u ücretsiz olarak indirebilirsiniz.

Link: <http://www.microsoft.com/windows/windowsmedia/download/>

Windows Media Bonus Pack: Yeni skin'ler, ek ses efektleri ve Windows Media için Power Toys'u ücretsiz edinebilirsiniz. PowerToys içerisinde WinAmp skin'lerini Media Player'a aktarabilen bir Skin Importer mevcut. Ayrıca Media Player'ın kullanım öğeleri görev çubuğuna entegre edilebiliyor.

Link: <http://www.microsoft.com/windows/windowsmedia/download/bonus-pack.asp>

Office için eklenti ve araçlar: Microsoft Office'de iş sözleşmesi, istek formu, CV gibi farklı kullanım alanlarına sahip çok sayıda şablon bulabilirsiniz. Office kullanımını daha pratik hale getirebilecek araçlar da mevcut.

Link: <http://office.microsoft.com/türkiye>

Office XP Converter Pack: Bir an için Of-

fice XP'de oluşturduğunuz bir belgeyi Office 97'de açmak istediğinizi varsayalım. Office yazılımlarının ileriye dönük uyumsuzluğu sorunlara neden olacaktır. Office XP Converter Pack ile benzer özellikteki dosyaları görüntüleyebilirsiniz.

Link: <http://office.microsoft.com/download/2002/ConvPAck.aspx>

Personal Folder Backup: Microsoft Outlook'da otomatik yedekleme desteği yok. Kişisel klasörünüzü kaydetmek istiyorsanız ya manuel olarak ya da kendi oluşturduğunuz bir script'le amacınıza ulaşabilirsiniz. Oysa Personal Folder Backup eklentisi sayesinde işlemi daha kolay gerçekleştirmek mümkün. Bu eklenti, kişisel dosyalarınızı içeren klasörü düzenli olarak yedekliyor. Ancak araç yalnızca Office XP sürümü için. Tüm Office modülleri için diğer ufak yardımcılar, örneğin para hesaplayıcı, ses, şablon ve sanal klavyeleri de bu konumda bulabilirsiniz.

Link: <http://office.microsoft.com/türkiye/downloads/2002/pfbackup.aspx>

→ Destek, haber grupları ve SSS

Normalde her sorunun bir cevabı olmalı. Çözümlere en hızlı şekilde ulaşmak için doğru adres Support Center (Destek Merkezi).

Support Center: Başlangıç sayfası sizi Microsoft'un farklı destek sahalarına yönlendirecektir. Haber grupları ve SSS (Sık Sorulan Sorular) buna dahil.

Link: <http://support.microsoft.com/default.aspx>

Knowledge Base: Sayfa, Microsoft'un bilinen problem ve yamalar hakkında yayınladığı tüm yazılara ait veri tabanını içeriyor. Arama maskesi üzerinden ürün seçtiğinizde detaylı yardım sözdizimi açıklayacaktır.

Link: <http://support.microsoft.com/default.aspx?ln=TR&scid=fh;TR;kbinf0>

SSS: Sık sorulan sorular (SSS) hakkındaki tüm cevaplara buradan ulaşabilirsiniz. Bu destek anlaşılır nitelikte ve Microsoft'un ürün yelpazesine göre alt bölümlere ayrılmakta. Windows XP'ye tıkladığınızda genel ipuçlarını ve sizi daha

ileriye götürebilecek, ürün aktivasyonu, donanım, kurulum, ağlar veya sistem yöneticileri hakkında da bilgi sunan soru ve cevaplara ulaşabilirsiniz. Konuya zaman ayıran kullanıcılar, Windows performansını belirgin ölçüde arttırmaya yarayacak profesyonel ipuçlarını kolayca keşfedeceklerdir.

Link: <http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=/directory/faqs.asp>

Haber Grupları: Diğer kullanıcılarla bilgi alışverişine girmek istiyorsanız, haber grupları sizin için doğru adres. Sayfanın sol kısmında fare tıklamasıyla açılan değişik başlıklar göreceksiniz. Problem yaşadığınız programı seçmeniz halinde sağ kısımda haber grubu katılımcılarının ilgili yazıları belirecektir. Buradan diğer kullanıcılara sorular yöneltebilirsiniz.

Link: <http://support.microsoft.com/newsgroups/default.aspx>

Geliştiriciler

Uygulama geliştirmek istiyorsanız aradığınız verilere ulaşmak zor değil. CHIP ini sürdürdüğünüz bilgiye nasıl ulaşabileceğinizi gösteriyor.

TechNET: Microsoft başlangıç sayfası üzerindeki bir alan; sistem, veri tabanı ve ağ yöneticilerinin ihtiyaç duyacağı bilgilerin toplandığı TechNet kısmına açılan pencere görevinde.

Arama maskesi, bilginin izini sürmeye yardımcı oluyor. Ayrıca güvenlik bilgilendirme servisi bilgilendirme hizmeti sayesinde güncel uyarılardan haberdar olmak mümkün. IT sorumluları için özel destek ve download linkleri de bu konumda.

Link: <http://www.microsoft.com/turkiye/communities/>

MSDN: Geliştiricilere ayrılmış alanda (MSDN) programcılar; kitaplık, geliştirici forumları, case study, toplantı tarihleri gibi bilgilere erişebilir.

Link: <http://www.microsoft.com/turkiye/msdn>

O OLmadan ASLA: .NET Framework SDK, Windows altında kendi programlarınızı geliştirmek için gerekli.

.NET Framework SDK: .NET teknolojisi geleceğin platformu vizyonu ile Microsoft'un gözdesi. Programcılar .Net Framework SDK'yı ücretsiz olarak indirebiliyor.

Ancak ürünün daha sonra en yeni Service Pack ile tamamlanması gerek.

Link: <http://msdn.microsoft.com/downloadsdefault.asp?url=/downloads/sample.asp?url=/msdn-files/027/000/976/msdncompositedoc.xml&frame=true>

TB / Ozan Ali Dönmez, ozand@chip.com.tr

BİR BAKIŞTA TÜM ÖNEMLİ LİNKLER

Adres girmek istemeyenler için: Bu ve çok sayıdaki diğer linkler, www.chip.com.tr adresinde tıklanmak üzere bekliyor.

Microsoft genel

Türkçe Web Sitesi	http://www.microsoft.com/turkiye
İngilizce Web Sitesi	http://www.microsoft.com

Güncelleme, yama ve sürücüler

Windows Güncelleme	http://windowsupdate.microsoft.com
Otomatik Güncelleme	http://v4.windowsupdate.microsoft.com/tr
Windows + Office Hizmeti Paket Özet Görünüm	"http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=FH;[LN];sp&."
Donanım-Uyumluluk Listesi	http://www.microsoft.com/hwdq/hcl/search.asp
Windows XP Başlangıç Sf	http://www.microsoft.com/turkiye/windowsxp
Windows XP SP1	http://download.microsoft.com/download/whistler/SP/SP1/WXP/TR/xpsp1_tr_x86.exe
Güvenlik İpuçları	http://www.microsoft.com/windowsxp/pro/using/tips/default.asp
Windows XP + Office Yükleme Merkezi	http://www.microsoft.com/downloads/search.asp?LangID=10&LangDIR=TR
XP Corp.Doğrudan Günc.	http://v4.windowsupdate.microsoft.com/de/default.asp?corporate=true
Windows Me Başlangıç Sf.	http://www.microsoft.com/turkiye/windowsme/
Office Başlangıç Sayfası	http://www.microsoft.com/turkiye/office/

Eklenti ve araçlar

Windows XP için Microsoft PowerToys	http://www.microsoft.com/windowsxp/pro/downloads/powertoys.asp
Microsoft Baseline Security Analyzer	http://www.microsoft.com/technet/treeview/default.asp?url=/technet/security/tools/Tools/mbsahome.asp
XP için boot disketi	http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=34528&area=search&ordinal=2
XP Service Pack 1 için boot disketi	http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=43732&area=search&ordinal=1
Office-Tools Başlangıç Sf.	http://office.microsoft.com/turkiye
Office Yükleme Merkezi	http://office.microsoft.com/turkiye/downloads
Office XP SP Özet	http://office.microsoft.com/turkiye/downloads/2002/oxpsp2.aspx
Office XP Converter Pack	http://office.microsoft.com/downloads/2002/ConvPack.aspx
Outlook 2002 Güvenlik Kişisel .Klasörler için	http://office.microsoft.com/turkiye/downloads/2002/pfbackup.aspx
PowerPoint 2002 Add-in: Microsoft Producer 1.1	http://office.microsoft.com/downloads/2002/producer.aspx
Office SP genel görünüm	"http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=FH;[LN];sp&"
Office 2000 Web Arşiv Add-on	http://office.microsoft.com/downloads/2000/webarchive.aspx
Outlook 2000 Güvenlik Kişisel .Klasörler için	http://office.microsoft.com/turkiye/downloads/2002/pfbackup.aspx
BootVis	http://www.microsoft.com/hwdev/platform/performance/fastboot
MSN Messenger	http://messenger.microsoft.com/tr/
Internet Explorer 6 – Başlangıç Sayfası	http://www.microsoft.com/windows/ie_intl/tr/default.asp
Toplu Düzeltme Patch (IE 6 için)	http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=41927&area=search&ordinal=1
IE 6 Service Pack 1	http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=42379&area=search&ordinal=1
IE 5.01 Service Pack 2	http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=42005&area=search&ordinal=1
IE 5.5 Service Pack 2	http://www.microsoft.com/downloads/release.asp?ReleaseID=42005&area=search&ordinal=1
Windows Media	http://www.microsoft.com/windows/windowsmedia/download/default.asp
Windows Media Bonus P.	http://www.microsoft.com/windows/windowsmedia/download/bonuspack.asp

Destek, haber grupları, sık sorulan sorular (FAQ)

Support Center Baş. Sf	http://support.microsoft.com
Knowledge Base Baş. Sf	"http://support.microsoft.com/default.aspx?ln=TR&scid=fh;TR;kbinfo"
SSS Özet	http://support.microsoft.com/default.aspx?scid=/directory/faqs.asp
Haber Grupları Baş. Sf.	http://support.microsoft.com/newsgroups

Geliştiriciler

Windows Media Uygulama Geliştirme	http://www.microsoft.com/turkiye/msdn/develop.htm
.Net Framework SDK	http://msdn.microsoft.com/downloads/default.asp?url=/downloads/sample.asp?url=/msdn-files/027/000/976/msdncompositedoc.xml&frame=true
Teknik Gruplar Baş. Sf.	http://www.microsoft.com/turkiye/communities/
MSDN Başlangıç Sayfası	http://www.microsoft.com/turkiye/msdn

Lite Yazılımlar

Sisteminizi Hafifletin!

Bilgisayarınızda kurulu olan yazılımları temel fonksiyonları ile kullanmak istiyorsanız, sisteminiz tüm yazılımları desteklemek için ağır kalıyorsa, çoğu ücretsiz olan Lite sürümleri deneyin. CHIP, bu ay yazılımların Lite sürümlerini anlatıyor.

Çoğu kullanıcı, işten ya da okuldan eve gelir gelmez kendisini bilgisayarının başına attığını itiraf etmekten çekinmiyor. Bir yandan download yaparken sörf ya da chat yapmak, aynı anda müzik dinlemek hala birçok sistemde yavaşlama, kilitlenip kalma gibi sorunlar yaratabiliyor. Bilgisayarınızı daha iyi bir sisteme yükseltmedikçe kurtulamayacağınızı sandığınız bu problemlerden, yazılımların "Lite" sürümlerini tercih ederek kurtulabilirsiniz.

Birçok yazılımın Lite sürümü yazılımın temel fonksiyonlarını barındırır, böylece yazılımın yerine getirdiği birçok işlev Lite sürümler tarafından görülebilir. Sabitdiskinizde daha az yer kaplayan Lite sürümler, registry üzerinde de daha az yer kaplarlar. Sistem açılışında çalıştırdığınız yazılımların Lite sürümlerini tercih etmek, sistemin daha hızlı açılmasını sağlıyor. Peer-to-Peer yazılımlar, download manager'lar gibi internet yazılımlarının çoğunda yer alan casus programlardan da arındırılmış olan Lite sürümler ile sisteminizin güvenlik açıkları vermesi de engelleniyor.

FOLDER GUARD LITE

Klasörlerinizi Koruma Altına Alın

Sürüm: 2.5

Web: <http://www.winability.com/fglite/>

Boyut: 230KB

Fiyatı: 24,95 \$

Puan

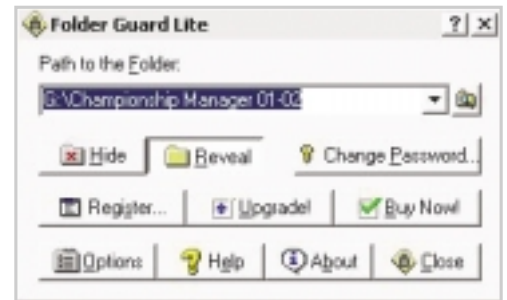
Ortak kullanıma açık bir bilgisayarınız varsa, erişilmesini istemediğiniz kişisel klasörlerinizi tam anlamıyla koruyabilmek için geniş çaplı bir güvenlik sistemi oluşturmanız gerekir. Windows NT ya da 2000 kullanıcıları için en güvenli çözüm, sistemin kurulu olduğu ve klasörlerin yer aldığı diski NTFS formatında kullanmaktır. Böylece klasör ve kullanıcı bazında güvenlik sağlayabilir, klasörlerinizi koruma altına alabilirsiniz. Ancak NTFS'in getirdiği kısıtlamalar işinize gelmiyor olabilir ya da işletim sisteminiz NT tabanlı bir işletim sistemi olmayabilir. Bu durumda FolderGuard Lite kullanarak klasörlerinizi koruma altına alabilirsiniz. Yazılım, çalıştırıldıktan sonra sizden bir yönetici şifresi oluşturmanızı istiyor. Tahmin edilmesi güç, unutulma-

sı kolay bir şifre seçerek sonradan karşılaşılabileceğiniz problemleri engelleyebilirsiniz. Şifreyi oluşturduktan sonra klasörleri saklayabilmek için yapmanız gereken şey; aşağıdaki adımları izlemek. 1. *System Tray*'den ya da *Başlat* menüsünden *FolderGuard Lite* yazılımını çalıştırın.

2. *Path To Folder* ile saklamak istediğiniz klasörü seçin.

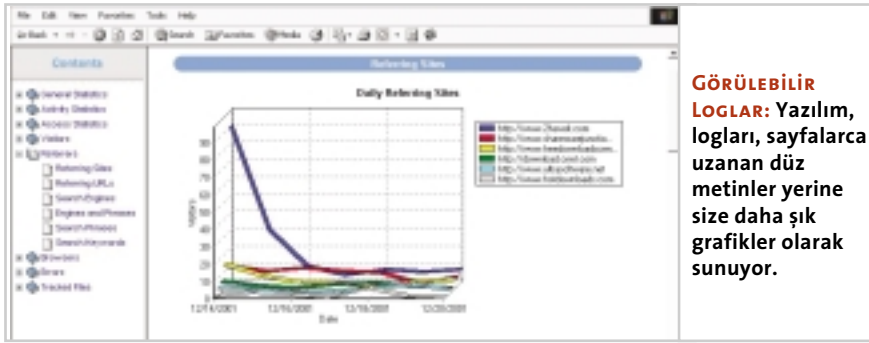
3. *Hide* ikonuna tıklayarak klasörü saklayın.

Saklanmış bir klasörü açabilmek de oldukça kolay. Bunun için yapmanız ge-

PRATİK VE KULLANIŞLI: Yazılımın tüm fonksiyonlarına küçük tek bir pencere altından ulaşmak mümkün oluyor.

Lite Yazılımlar

ve Linux sunucular üzerindeki gz ve zip formatındaki sıkıştırılmış dosyalardan okuyabilmesi büyük log dosyalarını sıkıştırarak disk alanından kazanılmasını sağlıyor.

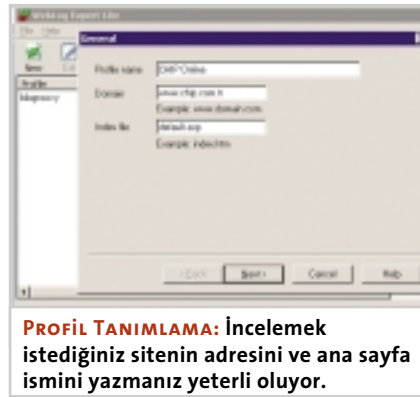
SONUÇ: WebLog Expert'in log özeti ana özelliklerinin her birinden en az genel bakış gösteren WebLog Expert Lite ücretsiz olmasıyla alternatifi zor bulunabilecek bir log inceleyici.

rekenler aşağıda sıralanıyor.

1. *System Tray*'den ya da *Başlat* menüsünden FolderGuard Lite yazılımını çalıştırın.
2. *Path To Folder* ile korumasını kaldırmak istediğiniz klasörü seçin.
3. *Reveal* ikonuna tıklayarak klasörün korumasını kaldırın.

Yazılımın güvenliğini aşmak ancak yazılımı *Program Ekle/Kaldır*'dan kaldırarak mümkün olabiliyor. FolderGuard Lite'in ana sürümü olan FolderGuard'dan aldığı tek temel özellik bu. FolderGuard'da bulunan dosyaları sadece okunabilir yapabilme, klasör ve dosyaları şifre ile koruma, kullanıcıların program kurmasını engelleme, floppy diskten okumayı engelleme, sabitdiskleri formatlamayı engelleme, *Çevirmeli Ağ Bağlantısı*'na erişimi engelleme, *Tarih/Saat* ayarlarına erişimi engelleme, internetten download yapılmasını engelleme gibi bir çok özellik Lite sürümde yer almıyor.

SONUÇ: Sadece klasör saklamak için piyasada olan yazılımlar olduğu düşünülürse, FolderGuard Lite'in fiyatı yüksek... ama iyi bir alternatif!

bilgisayarınıza çektikten sonra WebLog Expert Lite ile incelemek oldukça kolay.

Yeni bir log inceleme profili oluşturun

1. Yazılımdaki *File* menüsünden *New* seçeneğini işaretleyin.
2. Bir profil adı, incelemek istediğiniz alan adı ve siteye giriş dosyasının adını (index.htm, default.asp vb.) girin.
3. Log klasörünü ya da log dosyalarını girin ve *Finish*'e tıklayın.

Yeni profilinizi oluşturduktan sonra tüm yapmanız gereken, ana pencereden profili seçip *Analyze* ikonuna tıklamak. Rapor dosyaları yazılım klasörünün altındaki *Report* klasörünün altında yer alıyor. (örnek: c:\program files\weblog expert lite\report\index.htm) WebLog Expert Lite, dünyada en çok kullanılan 2 web sunucusu olan IIS ve Apache sunucularının log'larını inceleyebiliyor. Unix

1FOLDER LITE

İnternette kendi disk alanınız olsun

Sürüm: 2.0

Web: <http://www.1folder.com>

Boyut: 1.4.Mb

Fiyat: 9.95 \$

GroupKK'ya ait 1Folder Lite ile internette sahip olduğunuz disk alanından dosya transferi yapabilirsiniz. Yedeklediğiniz dosyalara internet bağlantısı olan her yerden erişebilirsiniz.

Proxy ve Socks bağlantı desteğiyle ağ ve firewall arkasından çıkış yapabilmek mümkün. Yazılımı bir ftp programından ayıran en büyük özellik bağlandığınız klasörü masaüstündeki bir klasör gibi görebilmesi. Böylece sürük-le-bırak ile dosya transferi yapmak, karşı tarafa direkt kayıt yapabilmek ve hatta karşı taraftan müzik dinleyebilmek bile mümkün oluyor.

Yeni masaüstü klasörünüzü oluşturun

1. *Edit* menüsünden *Preferences*'ı seçin.
2. *Server Settings* sekmesinden bağlanacağınız sunucunun adı, kullanıcı adı, şifre ve port bilgilerini girin.
3. *Connect* ikonuna tıklayarak yeni klasörünüze bağlanın.

SONUÇ: Kayıt yapabilmek ve karşıdan direkt okuyabilme özellikleri ile kullanışlı bir yazılım. Ücretsiz olmaması kötü. →

WEBLOG EXPERT LITE

Ücretsiz grafiksel log inceleyici

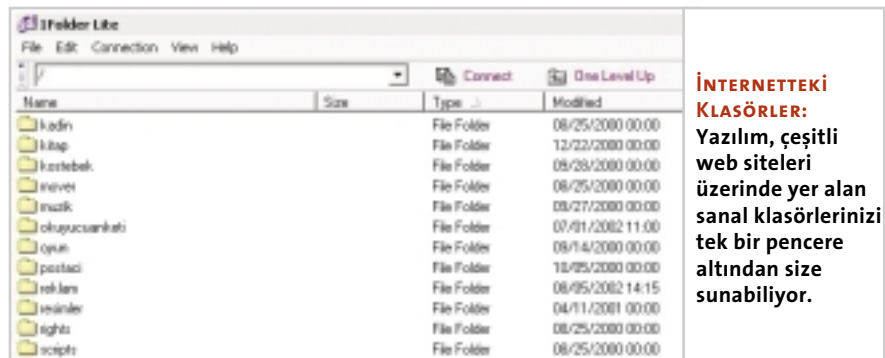
Sürüm: 1.61 Beta

Web: <http://www.weblogexpert.com>

Boyut: 972KB

Fiyat: Ücretsiz

Bir çok web barındırma hizmet paketinde otomatik log inceleme bulunmuyor. Log inceleme yazılımları da yüzlerce dolar karşılığında satılıyor. Ancak log inceleyebilmek ve grafiklerle zenginleştirilmiş sonuçları görebilmek için ek ücret ödemeye gerek yok. WebLog Expert Lite yazılımı birçok temel log inceleme özelliğinin bulunduğu bir yazılım. Web sunucunuzda yer alan log dosyalarını

Lite Yazılımlar

SWISH LITE

Web sayfanıza animasyonlar ekleyin

Sürüm: 1.52

Web: <http://www.swishzone.com>

Boyut: 1.69Mb

Fiyat: 30 \$

Puan

Web sayfanıza interaktivite katmak istiyorsanız, Macromedia Flash, Director gibi yazılımlar kullanabilirsiniz. Flash animasyonları artık birçok web sitesinde yer alıyor. Ancak profesyonel animasyonlar hazırlamak gerçekten zaman ve ustalık gerektiriyor. Web sitenizin menüsünü hareketli hale getirmek, etkili bir giriş animasyonu veya basit efektler hazırlayabilmek için Swish Lite'ı tercih edebilirsiniz. Swish Lite'ın en büyük avantajı yazılımı kullanarak hazırladığınız animasyonların izlenebilmesi için ayrıca bir eklenti kurmanıza gerek olmaması. Swish Lite ile hazırlayacağınız animasyonlarda video dosyaları, yazı, ses dosyası, link ve buton kullanabilirsiniz. Ayrıca internet üzerinde Swish ile animasyon hazırlama konusunda bilgi veren dokümanlara ulaşmak mümkün.

SONUÇ: Macromedia Flash ve Director gibi yazılımlar konusunda bilgi sahibi değilseniz, Swish'i kullanarak bütçenizi zorlamadan etkili animasyonlar oluşturabilirsiniz. Verilen parayı hak ediyor.

LIGHTNING DOWNLOAD

Download'larınızı hızlandırın

Sürüm: 1.01

Web: <http://www.lightningdownload.com>

Boyut: 1.17Mb

Fiyat: 19.95 \$

Puan

En çok tercih edilen download manager yazılımlarından birisi olan GetRight'ın Lite sürümü olan Lightning Download bir çok GetRight özelliğine sahip. Spyware, Adware ve Foistware türü korsan yazılımlar barındırmayan yazılım, download edilen dosyaları 6 parçaya bölerek çekebiliyor. KabloNet, ADSL gibi geniş bant Internet çıkışları ile yapılan download'larda dosyalar segment adı verilen bu yöntem ile daha hızlı download edilebiliyor. *Schedule* özelliği ile download'larınızı belirli bir zamanda başlatmaya programlayabilirsiniz. İstendiği takdirde yazılım download tamamlandıktan sonra bağlantıyı kesip,

bilgisayarı kapatabiliyor. Böylece bilgisayar başında değilken de download yapılabiliyor. Bitirilen download'ları *Download Manager* penceresinden çeşitli gruplara ayrılmış bir şekilde görebilmek mümkün. Yazılımda GetRight'ta bulunan GetRight Browser adlı tarayıcının bulunmaması oldukça büyük bir eksiklik. Oysa bu tarayıcıyla bir web sitesini komple download etmek mümkün.

SONUÇ: Lightning Download, temel GetRight özelliklerini bulunduruyor ancak 25 dolar değerindeki GetRight'ın yanında avantajlı durmuyor.

KAZAA LITE

Lite sürüm ama Kazaa'dan marifetli

Sürüm: 2.00

Web: <http://www.kazaalite.com>

Boyut: 2.89Mb

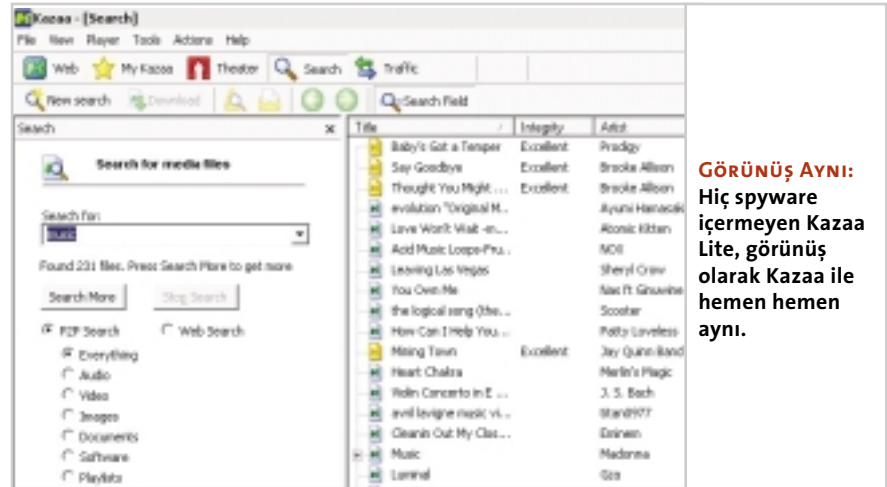
Fiyat: Ücretsiz

Puan

Orijinal yazılımı hazırlayan şirkete bağlantısı olmayan Kazaa Lite, spyware ve adware gibi korsan yazılımlardan arındırılmış bir sürüm. İki aşamalı bir kuru-

Daha başarılı sonuçlar için ince Kazaa Lite ayarları

1. *Tools* menüsünden *Options*'ı seçin.
2. *Traffic* sekmesinde *Limits* bölümünden aynı anda yapılabilen download sayısını arttırabilir, upload sayısını azaltarak bağlantınızı rahatlatabilirsiniz. Aynı pencerede "Disable sharing files with other Kazaa Users" seçeneğini işaretleyerek dosyalarınızı diğer kullanıcılarla paylaşmayabilirsiniz. "Disable Scanning of shared files for viruses" ile download edilen dosyaları virüs kontrolünden geçirebilirsiniz.
3. *Advanced* sekmesinde bulunan "Maximum number of Search Results" kutusunu maksimum değer olan 200 yaparak aramalarınızdan daha çok sonuç elde edebilirsiniz. "Do not function as a SuperNode" seçeneğini işaretleyerek diğer kullanıcıların sizin bağlantınız üzerinden arama yapmalarını engelleyebilirsiniz.
4. *Filter* sekmesinde, listeden *No Filter*'ı seçerek ve *Miscellaneous* altındaki işaretleri kaldırarak aramalarınızın filtrelenmesini önleyebilirsiniz.

GÖRÜNÜŞ AYNI: Hiç spyware içermeyen Kazaa Lite, görünüş olarak Kazaa ile hemen hemen aynı.

lum ile sisteminize yükleyebileceğiniz yazılım, Kazaa'dan daha hızlı çalışıyor. Arayüz olarak Kazaa'dan bir farkı bulunmayan sürümün, Search ve Traffic bölümleri dışındaki alanlar sadece download yapmak isteyen kullanıcılar için pek kullanışlı değil. Ortalama 2 milyon kullanıcının bağlandığı Kazaa ağı, Peer-to-Peer ağların sahip olduğu ortalama kullanıcı sayıları arasında oldukça iyi bir yer sahibi.

SONUÇ: Spyware ve Adware yazılımlardan arınmış Kazaa Lite'a, Kazaa'ya tercih edilebilir.

ICQ LITE

Artık web browser olan her yerde!

Sürüm: Build 1067

Web: <http://www.icq.com>

Boyut: 1.70Mb

Fiyat: Ücretsiz (Adware)

Puan

145 milyon kullanıcı ile internet üzerinden mesajlaşma yazılımları arasında liderliğini kaptırmayan ICQ, birçok registry kaydı ve sisteme yük olan versiyonlarının yanı sıra daha zayıf sistem sahibi kullanıcılarını da düşündü. Bunun →

Lite Yazılımlar

için web üzerinden kullanılan ICQ Go kullanıma açıldı. ICQ Go, Java destekleyen her tarayıcı ile çalışıyor. Ancak her sefer bir tarayıcı açmak hem estetik açıdan yeterli bir çözüm olmuyordu hem de vakit kaybına yol açıyordu. Kalıcı bir çözüm için ICQ da Lite sürüm yapma kararı aldı. En başarılı Lite yazılımlardan birisi olan ICQ Lite ile mesajlaşma, chat yapma, SMS ve dosya transferi gibi en kullanışlı fonksiyonlar çalıştırılabilir. ICQ'nun tam sürümüyle birlikte çalışabilen Lite sürüm, tam sürümün neredeyse yarısı kadar hafıza kullanıyor.

SONUÇ: ICQ Lite sürümüyle oldukça düşük performans kaybına sebep oluyor. Temel fonksiyonları kendi bünyesinde toplamasıyla ve ücretsiz olmasıyla tam sürüme tercih edilebilir.

GNUTELLA LITE	Puan
Napster'in veliahtı P2P canavarı	
Sürüm: 2.6	
Web: http://www.gnutellagold.com	
Boyut: 2.37Mb	
Fiyat: Ücretsiz	

Napster'a dava açıldığı zamanlarda parlayan Gnutella peer-to-peer ağı için uzun süredir yeni yazılım hazırlanıyordu. Hazır olan yazılımların da kullanışsız olması bu ağın fazla kullanılmamasına sebep oldu. Ancak Gnutella Lite bu açığı kapatabilecek düzeyde bir yazılım. Gnutella'yı kurabilmek için sisteminizde Sun'a ait Java Runtime Environment kurulu olması gerekiyor. Program sisteminizde JRE bulunmuyorsa download ediyor.

SONUÇ: İyi bir arayüze sahip olmasına rağmen JRE kurulumuna ihtiyaç duyması, yazılımın tercih edilmemesine sebep olacaktır.

WINROUTE LITE	Puan
Ödünç almayın, paylaşın	
Sürüm: 4.2.5	
Web: http://www.kerio.com	
Boyut: 519Kb	
Fiyat: Ücretsiz	

İnternet bağlantısını paylaşırabilmek için kullanabileceğiniz bir yazılım olan WinRoute'un Lite sürümü, limitli kullanıcı sayısına rağmen gelişmiş özelliklere sahip. Ev ve ofis kullanımında tercih edi-

lebilecek olan WinRoute Lite içerisinde NAT Router, DHCP sunucusu, Port Mapping ve hazır protokollere destek bulunuyor. NAT Router ile gelen ve giden bağlantıları aracı yokmuş gibi yönlendirebilmek mümkün, bu da ana bilgisayar arkasındaki istemcilerin internete direk bağlıymış gibi çalışabilmelerini sağlıyor. DHCP sunucusu sayesinde istemcilere belirlenen IP aralığı içerisinde otomatik IP tanımlamak mümkün. Böylece ağ ayarlarıyla ayrıca uğraşmanıza gerek kalmıyor. Online oyunları çalıştırabilmek için faydalanabileceğiniz Port Mapping ve ICQ, e-mail, ftp gibi hazır protokollerle istemci makinaların rahat bir şekilde internete bağlanabilmesini sağlıyor. Yazılım 3 kullanıcı için 79 dolar, 10 kullanıcı için 199 ve 25 kullanıcı için 299 dolar'a satın alınabiliyor.

SONUÇ: WinRoute Lite ile evinizden orta ölçekli işletmelere kadar bağlantı paylaşımı sağlayabilirsiniz. Ücretinin biraz yüksek olmasına rağmen oldukça kullanışlı bir yazılım.

WINAMP LITE	Puan
Sadece dijital müzik dinlemek için	
Sürüm: 2.81	
Web: http://www.winamp.com	
Boyut: 496Kb	
Fiyat: Ücretsiz	

Yeni sürümüyle birçok medya formatını desteklemeye başlayan Winamp, sisteminizden oldukça yüklü bir kaynağı da çalışıyor. Winamp'ın Lite sürümü ise 2.x serisinde yer alan temel özelliklere sahip. Winamp 2'nin en büyük eksiği Winamp Visualization Studio'nun olmaması ve WMA'nın desteklenmemesi. Ancak sade bir kullanım için bir çok format destekleniyor. Shoutcast desteği sayesinde Winamp browser'ı kullanarak online radyo istasyonlarına bağlanabilirsiniz. Skin ve plug-in desteğinin Lite sürümde kaldırılmaması kullanıcının yazılımı istediği gibi şekillendirmesini sağlıyor. Winamp'ın sıralama, HTML formatında kaydetme gibi özellikleri bulunan Playlist seçeneği ile kendi listenizi oluşturabilirsiniz. 10 bant equalizer'ı istediğinize bağlı ayarlayabilirsiniz ya da hazır olan equalizer setlerinden birisini kullanarak müzik dinleyebilirsiniz.

SONUÇ: Winamp her sürümüyle daha çok sistem kaynağı çalmaya devam eder-

ken, Lite sürümü ile sadece dijital müzik dinleyebilirsiniz. Düşük konfigürasyonlar için ideal bir yazılım.

KASPERSKY ANTIVIRUS L.	Puan
Virüslere karşı önlem aldınız mı?	
Sürüm: 4.0.7.1	
Web: http://www.kaspersky.com	
Boyut: 9,26Mb	
Fiyat: Trial, 19.95 \$	

Virüslere karşı önlem almak isteyenlerin aklına gelen ilk programlardan birisi Kaspersky'nin hazırladığı AVP. Windows NT dışındaki sistemlerde çalışan AVP Lite ile sisteminizi virüs, solucan ve truva atlarından koruyabilirsiniz. 10 MB disk alanına ihtiyaç duyan yazılım AVP'nin sahip olduğu en önemli özelliklere sahip. Job Scheduler ile düzenli tarayma yapılabilmesini sağlayabilir, Update özelliği ile yeni virüs tanımlarını sisteminize yükleyebilir ve en son virüslere karşı hazır olabilirsiniz. Anti Virus Lite hafıza, boot ve açılışta kullanılan işletim sistemi dosyalarını tarayabilir.

SONUÇ: AVP Lite düşük fiyatı ve gelişmiş özellikleriyle sisteminizi tehlikelerden korumaya hazır.

REGET JUNIOR	Puan
Yazılım küçük ama download büyük	
Sürüm: 2.2	
Web: http://junior.reget.com	
Boyut: 1,38Mb	
Fiyat: Adware, \$15	

Kullanıcı dostu arayüzüyle dikkat çeken ReGet'in Lite sürümü olan ReGet Junior, gelişmiş bant genişliği ayarları ile ağa bağlı makinalarda performansı dengelemeyi sağlıyor. Internet Explorer, Netscape Navigator, Opera vb. tarayıcılarla uyumlu çalışabilen yazılım, Internet Explorer için ekstra özelliğe de sahip. "Get All With ReGet" seçeneğini tıklayarak sayfadaki tüm linkleri download edebilmeyi sağlıyor. ReGet NetCaptor ve NeoPlanet gibi tarayıcı plug-in'lerini de destekliyor.

SONUÇ: Diğer download manager yazılımlarında bulunmayan özellikleriyle ReGet kendi alternatifini kendisi yaratıyor. GetRight'ın alternatifi Lightning Download'u geçemiyor. ■

Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr

.NET Passport

Evrensel Pasaport

Tek bir kullanıcı ismi ve parola ile Hotmail'e, eBay'e, Expedia'a, MSN'e, McAfee'ye, Starbucks'a ve daha bir çok siteye bağlanmaya ne dersiniz.

Bu olayı son günlerin en çok konuşulan konusu Avrupa Birliği örneği ile ele alalım isterseniz. Bildiğiniz gibi Avrupa Birliği'ne bağlı ülkelerin vatandaşları, pasaportları ile bu birliğe bağlı tüm ülkelere giriş yapabilmektedirler. Bunu internet tarafında düşünersek; Avrupa Birliği'ni .NET Passport teknolojisini kullanan siteler, Passport'u da internetteki herhangi bir kullanıcının alabileceği bir pasaport olarak düşünelim. .NET Passport'un size vereceği bir kullanıcı ismi ve parola ile bu teknolojiyi kullanan sitelere rahatlıkla girebileceksiniz. Hem de birden çok kullanıcı ismi ve parola ezberlemek veya not etmek zorunda kalmadan.

Microsoft, .NET teknolojisini piyasaya sürdüğünde her yerden her türlü aygıtla bağlantı kurulabilmesini amaçlamaktaydı. .NET Passport ile de tek bir kullanıcı, tek bir parola mantığını oturtmaya çalışmakta...

Yazımıza .NET Passport teknolojisinin en önemli özelliği ile başladık. Tek bir kullanıcı adı ve parola. İnternetteki birçok site üyelik üzerine kurulmaktadır. Ve birçok sitede aynı kullanıcı ismini

ve parolasını kullanmak ne yazık ki mümkün olamıyor. Örneğin bir site kullanıcısı isminde sayı mecburiyeti koyarken diğer bir site en az 10 karakterli parola istemekte. Diğer bir nokta da sizin kullandığınız kullanıcı isminin belki de daha önceden kullanılmış olma olasılığı. Tüm etkenler sizin standart bir kullanıcı ismi ve parola kullanmanızı önlemekte. Diğer bir nokta ise her gün kullandığınız belki 7 farklı site var, hepsine de her seferinde giriş yapmak ve ayrı ayrı kullanıcı ismi ve parolalarını yazarak bağlanmalısınız.

.NET Passport ile neler yapabiliriz?

► .NET Passport ile tek bir kullanıcı ismi ve parola kullanarak tüm bu teknolojiye uyumlu sitelere bağlantı yapmanız mümkün.

► .NET Passport'a bağlantı kurduktan sonra diğer başka uyumlu sitelere de bağlantı kurmanıza gerek kalmamaktadır. Bir kere giriş yapmak diğer tüm sitelere de giriş yapılması için yeterlidir.

► .NET Passport için sadece bir mail adresi ve bir şifre belirlemeniz yeterlidir.

Karışık ve uzun formlarla kendinizi tanıtmak zorunda değilsiniz.

► .NET Passport'u cep telefonu ile bu tür aygıtlardan bağlantı yapılmasına olanak sağlayan sitelere giriş yapmak için kullanmanız mümkündür. Bunun için tanımlı olan hesap bilginiz içinde telefon numaranızı ve PIN numaranızı tanımlamanız yeterli olmaktadır.

► .NET Passport hesabınızda mail adresi ve parola bilgileriniz dışında, isterseniz aşağıdaki bilgilerinizi de saklamanız mümkün. Bu sayede bu tür bilgileri isteyen siteler için tekrar bu tanımları girmenize de gerek kalmayacaktır.

► Ad-Soyadı-Ülke-Bölge-İl-Posta Kodu-Dil-Saat Dilimi-Cinsiyet-Doğum-Tarihi-Meslek

.NET Passport nasıl çalışır? Yönlendirme ve profil bilgileri

Bu teknolojiyle uyumlu olan bir siteye giriş yapmak istediğimizde ilk olarak ilgili buton'a tıklıyoruz.

Eğer o anda .NET Passport hesabımıza giriş yapmış durumda isek, direk ilgili sayfaya otomatik olarak bağlantımızı kurmuş oluyoruz. Eğer o anda .NET →

.NET Passport

ŞEKİL 2: .NET Passport hesabına ilk defa girdiğinizde bir form doldurmanız gerekiyor.

ŞEKİL 4: Passport ekranının Türkçe olarak görüntülenmesini International bölümünden sağlayabilirsiniz.

Passport hesabına hiç giriş yapmamışsak o zaman karşımıza şekil 2'deki gibi bir form gelmekte.

Şekilde görülen forma giriş yaptığımızda hem o siteye giriş yapmış oluyoruz hem de bundan sonra bu teknolojiyi kullanan sitelere otomatikman giriş yapmış oluyoruz.

Şimdi işin biraz daha içine girelim ve forma kullanıcı ismi ve parolanızı yazdığınızda neler olduğuna bakalım.

► Şekil 3'de gördüğümüz gibi kullanıcı öncelikle .NET Passport uyumlu olarak bilinen Site A'ya gider ve oradaki *Oturum Aç*'ı tıklar

► Kullanıcı, *Oturum Aç* tıklandıktan sonra *Passport* server'larına yönlendirilir.

► *Passport* server'lar öncelikle kullanıcının cookie bilgilerini kontrol eder ve aktif bir ticket var mı, bunun bilgisine bakar. (Bu aşamada eğer cookie bilgisinden aktif bir kullanıcı olduğu anlaşılırsa, kullanıcının karşısına kullanıcı ismi ve parola isteyen mönüyü çıkartmadan bir sonraki adıma geçilir.) Eğer aktif değilse,

kullanıcının karşısına kullanıcı ve parola bilgisini soran ekran gelmektedir. Bu ekrandan kullanıcı doğru bilgileri vererek geçerse bir sonraki adıma geçiş yapılabilir.

► Kullanıcı bu aşamada tekrar Site A'ya yönlendirilir. Beraberinde şifrelenmiş ticket ve profil bilgisi de siteye gönderilmektedir.

► Site A ise bu aşamada şifreyi çözerek ticket ve profil bilgilerini alır ve kullanıcıya özgü sayfaları kullanıcının karşısına getirir.

► Tüm bu işlemlerin sonucunda kullanıcı Site A'daki bilgilere ulaşmış olur.

Not: Bu aşamada Site B ve Site C hiçbir şekilde bu alışverişe girmemektedirler.

.NET Passport alımı: www.passport.net

Ne kadar büyük işler yapabileceğini ve nasıl çalıştığını gördükten sonra bir .NET Passport alımını hep beraber yapalım. Bunun için bağlanacağımız adres, <http://www.Passport.net...>

Gelen ekran Türkçe değilse bu siteyi Türkçe'ye çevirmeniz de mümkün. Bunun için sağ alt köşedeki International bölümü altındaki ".NET Passport around the world" seçeneğine girip Türkçe seçerseniz, ekran karşınıza Türkçe olarak gelecektir.

Bu ekranda bir .NET Passport hesabı oluşturabilmek için "Ücretsiz .NET Passport için hemen kaydolun!" seçeneğine girebiliyoruz. Bu adımda "E-Posta Adresi", "Parola" ve "Parolayı Yeniden Yazın" alanlarını doldurup "E-Posta adresimi paylaş" seçeneğini işaretleyerek devam edebilirsiniz. (Bu seçeneği işaretlemeyen de bu işleme devam etme im-

kanınız var.)

Bu işlemlerden sonra işlem tamam ekranı karşımıza gelecek.

Tüm bu işlemlerden sonra .NET Passport'a giriş yapmış oluyorsunuz. Eğer isterseniz yine ana sayfadan "Profilinizi görüntüleme veya düzenleme" seçeneğinden isterseniz Şekilde 7'deki ekran görüntüsünde göreceğiniz gibi diğer bilgilerinizi de girebilirsiniz. Bu seçenekleri doldurmanız, bazı sitelerin bu bilgileri isterken otomatik olarak bunların da karşı tarafa gitmesini sağlamaktadır.

Önemli bir nokta da .NET Passport için verdiğiniz mail adresinizin doğruluğunun teyit edilmesi. Bunun için yazmış olduğunuz mail adresinize bir mail gelecek verilecek bir linke tıklamanız beklenmektedir. Aksi takdirde hesabınız aktif olmayacaktır.

.NET Passport Credential nedir? Bu tanıma .NET Passport içinde sadece kullanıcının girmiş olduğu mail adresi ve

ŞEKİL 5: Bu ekrandan ücretsiz .NET Passport hizmetine kaydolabiliyoruz.

ŞEKİL 6: Kayıttan sonra artık .NET Passport dünyasına adım atabiliriz.

ŞEKİL 3: .NET Passport'la siteler arasında zahmetsiz geçiş yapılabilir ve oturumlar açılabilir.

ŞEKİL 7: Hesabın etkinleştirilmesi için bir onay e-mail'i belirtilen adrese gönderiliyor.

parolası girmektedir. Ayrıca mobil telefon ile bu işlem yapılmak istendiğinde PIN numarası, gizli soru ve cevaplar, bu kategoride bulunmaktadır.

.NET Passport Profile Nedir? Profil bilgisi .NET Passport hesabı yaratıldıktan sonra isteğe bağlı olarak doldurulabilen bu bölüm, daha sonra bazı uyumlu siteler tarafından yine size sorarak bu bilgileri sizin hesabınızdan alabilmektedir. Bu sayede bir daha aynı bilgileri yazmak zorunda kalmıyorsunuz ve ayrıca isteğiniz dışında site sizden bu bilgileri alamıyor.

.NET Passport Wallet Nedir? Bu bölüm sayesinde ise kredi kartı bilgileriniz, teslimat adresi, fatura adresi gibi alışveriş sırasında kullanabileceğiniz bilgiler, güvenli bir alanda tutularak istediğiniz zaman uyumlu alışveriş sitesiyle paylaşıl-

ŞEKİL 9: .NET Passport'un "Cüzdan Hizmeti" için de bir form dolduruluyor.

ŞEKİL 8: Passport profilinizi düzenleyerek kişisel bilgilerinizin isteğiniz dışında alınmasını engelleyebilirsiniz.

arak bu bilgilerin yeniden girilmesine gerek duyulmuyor.

Bu forma ulaşmanın yolu, <http://www.Passport.com> adresindeki ana sayfada "Bildirim: Hızlı alışveriş kesilecek" yazısına tıklayıp gelen ekranda ".NET Passport Cüzdanınız" üzerine tıklamaktır. Bir sonraki ekranda sizden tekrar parolanızı yazmanız beklenmekte. Bu ekranı da geçtikten sonra şekil 9'daki forma ulaşmaktasınız.

Windows XP ve .NET Passport: Windows XP ile beraber gelen "Passport" özelliği sayesinde XP'nin kurulumundan sonra özel bir sihirbaz yardımı ile .NET kullanıcı isminizi ve parolanızı girerek hem MSN Messenger'a hem de .NET Passport hesabınıza bağlanmış oluyorsunuz. Şu an için diğer işletim sistemlerinde MSN Messenger'a bağlanmanız .NET Passport'a bağlanmanızı ne yazık ki sağlayamıyor. Ancak bir sonraki sürümlerde sanıyoruz bu durum değişecek.

.NET Passport uyumlu siteler: Ne yazık ki Türkçe bir site şu an bulunmuyor. Diğer dillerde ise bu tür sitelerin bir listesi bulunmakta. Bu listeye <http://www.Passport.net/Directory/> adresinden ulaşabilirsiniz.

.NET Passport teknolojisini sitesinde kullanmak isteyenler [http://www.microsoft.com/net services/Passport/ license.asp](http://www.microsoft.com/net services/Passport/license.asp) adresinde konuyla ilgili tüm açıklamaları bulabilirler. Yaklaşık yıllık 10.000 dolarlık bir fiyatı olduğunu şimdiden söyleyelim. ■

Cihan Baykal, chianb@chip.com.tr

İÇİNDEKİLER

121

Ev-ağı kurulumu:
PC'leri birbirine bağlayın

122

Uzak masaüstü bağlantısı:
Bilgisayarınıza uzaktan ulaşın

124

İnternet'e bağlanmak:
Çevirmeli ağ bağlantısı

124

İnternet'i paylaşın:
Bağlantınızdan tüm ağ yararlan**Network ve İnternet**

XP ile Dış Dünyaya Açılın

Yeni işletim sisteminizin tüm özelliklerine iyice alıştıktan sonra artık dış dünyaya açılmanın vakti geldi. Bu ay PC'nizi bir yerel ağa nasıl tanıttığınızı ve internete nasıl bağlanabileceğinizi göreceğiz.

Microsoft'un en yeni ve en şık işletim sistemi Windows XP, geçen zaman içinde yavaş yavaş bilgisayarlardaki yerini sağlamlaştırmışken, yaygın bir şekilde kullanılmaya da başladı. Bizim de dört aydır devam eden Windows XP kursumuz, bu ay network ve internet bağlantısı konusuyla sona eriyor. Yazı dizimizin bu ay ki son bölümünde, evinizde ya da ofisinizde bulunan gerekli ağ donanımlarına sahip birden fazla bilgisayarın birbiriyle iletişim

kurabilmesi için yapılması gereken ağ ayarları ve ağ üzerinde yer alan bir başka bilgisayarı kendi bilgisayarınızın gibi kullanmanıza imkan tanıyan uzak masaüstü bağlantısının kullanımı gibi konular yer alıyor. Ayrıca yazının devamında bir modem yardımıyla internete bağlanmak için yapılması gereken ayarlar ve internetin tüm ağ üzerindeki bilgisayarlarla dağıtılması gibi konuları da bulabilirsiniz. Tabii ki biraz önce de bahsettiğimiz gibi internet bağlantısı için bir modemin, ağ bağlantısı için de ağ (network) kartının önceden bilgisayarda kurulmuş ve kablolanmanın da sorunsuz bir şekilde yapılmış olması gerekiyor. Aksi takdirde yazının devamında anlatılanlar, bağlantıların sağlanması için yeterli olmayacaktır. Sırası gelmişken belirtmekte fayda var; XP'nin ağ kurulum sihirbazları ağ biçimleri için de kullanıcıya grafiklerle yardımcı olabiliyor. Öncelikle basit bir ev ağının nasıl kurulacağını bakalım.

WINDOWS XP KURSU**EYLÜL 2002 BÖLÜM 1: Arayüze**

Alışmak: Windows XP'nin kullanıcıya sunduğu yeni arabirim ve kullanım kolaylıkları

EKİM 2002 BÖLÜM 2: Yeni

Multimedya Araçları: Artık kendi filmlerinizi ve müziklerinizi oluşturabilirsiniz.

KASIM 2002 BÖLÜM 3: Yeni Sistem

Araçları: Windows XP ile verilerinizi daha güvenli ve sağlıklı bir şekilde saklayabilirsiniz.

BÖLÜM 4: İnternet ve Network:

Yeni işletim sistemi altından ağa bağlanmak ve internet kaynaklarını kullanmak.

DÜZELTME

Yazı dizimizin geçen ayki bölümünün 5.sayfası bir teknik aksalıktan dolayı dergide yer almamıştır. Windows XP altında sistem geri yükleme ve uyumluluk moduyla ilgili konuyu içeren bu sayfayı ve 3. bölümün tamamını PDF dosyası olarak <http://www.chip.com.tr/xpkursu/xpdizi3.pdf> adresinden bilgisayarınıza yükleyebilirsiniz.

Yerel Ağ

Eğer evinizde veya işyerinizde birden fazla bilgisayarınız varsa, bunları bir ağ altında bir araya getirebilirsiniz. Bu durumda tüm PC'ler bir yazıcı veya tarayıcıya erişebilecekleri gibi birçok kişinin ortak çalışabilmesi, ağ üzerinden oyun oynanabilmesi ve tek bir bilgisayarda olan internet bağlantısının paylaşılabilmesi de mümkün olabilir. Windows XP, ağ kurulumu için gerekli tüm araçları içerir. Home Edition ya da Professional

bilgisayar üzerinden Internet'e bağlanır.

► Bu bilgisayar Internet'e ağımdaki bilgisayarlarla ya da mesken ağ geçidiyle bağlanır.

► Diğer

Burada eğer üçüncü seçeneği tercih ederseniz, bir sonraki pencerede de karşınıza üç farklı seçenek sunulacaktır:

► Bu bilgisayar Internet'e doğrudan ya da bir ağ hub'ı yoluyla bağlanır. Ağımdaki diğer bilgisayarlar da Internet'e doğ-

**ŞEKİLLERLE AĞ
TANIMLARI:** Windows
XP, bağlantı
sihirbazındaki ağ
türleri hakkında
kullanıcıya açıklayıcı
şekiller sunabiliyor

fark etmeksizin bir XP bilgisayar ICS-Host görevi de görebilir. ICS'nin açılımı Internet Connection Sharing olarak bilinir ve bu özellik PC'nin internet bağlantısını diğer bilgisayarlara paylaştırabileceği anlamına gelir.

Birbirine bağlı olmayan bilgisayar kalması

Windows XP ağ kurulum sihirbazı, kurulum sırasında size yardımcı olabilir. İlgili araca *Başlat/Tüm Programlar/Donatılar/İletişim* üzerinden ya da *Denetim Masası*'nda *Ağ ve Internet Bağlantıları* kategorisi altında *Ev ya da küçük işyeri ağınıza kurun ya da değiştirin* seçeneği ile erişebilirsiniz. Karşılama penceresini *İleri*'ye tıklayarak geçin. Ardından sihirbaz, ağ kartlarının, modemlerin ve kabloların doğru biçimde kurulup, açık konuma getirilip getirilmediklerini kontrol etmenizi ister. Ayrıca internet bağlantısının da hazır olması gerekir. *İleri*'ye tıkladığınızda internet bağlantı yönetimini seçmeniz gereken üçüncü pencereye erişilir. Burada üç seçenekten birini seçmeniz gerekir:

► Bu bilgisayar doğrudan Internet'e bağlanır. Ağımdaki diğer bilgisayarlar bu

rudan ya da bir ağ hub'ı yoluyla bağlanır.

► Bu bilgisayar doğrudan Internet'e bağlanır. Henüz ağı yok.

► Bu bilgisayar Internet bağlantısı olmayan bir ağına üyesidir.

Yukarıdaki seçenekler ile tanımlanan ayarların ne anlama geldiğini tahmin edemiyorsanız, *Bir örnek göster* üzerine tıklayın. Açılan pencerede görüntülenen resimler ağ türü hakkında fikir sahibi olmanızı sağlayacaktır. Tercih edilen seçenek hakkında her biri farklı bilgiler sunar. Eğer PC'nizde kurulu bir internet bağlantınız varsa, sadece bunu seçmelisiniz. Bağlantılar listesinde çevirmeli ağ ve ağ bağlantıları bulunur. Eğer çalıştığınız bilgisayar, internet bağlantısını sağlayan PC değilse ve farklı bir seçenek seçilirse bu fonksiyon atlanır. Ancak her şeye rağmen kullanılan bilgisayarda standart kablo ya da ADSL modem bulunuyorsa ve internet bağlantısının bu yöntemle sağlanması gerekiyorsa, bu pencerede en üstte yer alan *Bu bilgisayar doğrudan Internet'e bağlanır*. Ağımdaki diğer bilgisayarlar bu bilgisayar üzerinden Internet'e bağlanır seçeneğini seçin ve ardından *İleri*'ye tıklayarak bağlantıya geçin.

Windows XP Kursu Bölüm 4

Normalde burada *İnternete erişim için ağ bağlantısı* ve *Çevirmeli ağ bağlantısı* şeklinde iki seçenek görülür. *Çevirmeli ağ bağlantısı*'nı fare ile işaretleyin ve *İler*'ye tıklayın. Bunu takiben açılan pencere tüm seçenekler için benzerlik gösterir. Burada isterseniz bir tanım belirleyebilirsiniz, ancak bilgisayarın adını mutlaka girmeniz gerekir. Ardından ev ağı için çalışma grubunu girmeniz gereken bir pencere açılır. Windows XP Home Edition'da burada *EV-AĞI* yazar. Bu tanımı kabul edebilir ya da istediğiniz gibi değiştirebilirsiniz. Ancak burada iki önemli noktaya dikkat etmeniz gerekir:

TUP.EXE dosyasını çalıştırılmanız yeterli olacaktır. Ancak kuşkusuz Windows XP CD'sinin kullanımı çok daha kolay bir yöntemdir.

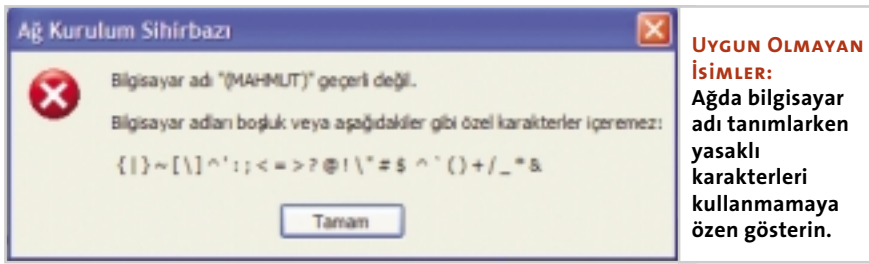
Windows XP CD'siyle kurulum: CD'yi ikinci bilgisayarın sürücüsüne yerleştirin ve otomatik olarak açılan menüden *Ek görevleri uygula* ve ardından *Ev veya küçük işyeri ağı kur* üzerine tıklayın. Hangi yolu tercih ederseniz edin, kurulumu yardımcı olan sihirbaz pencerelelerini takip ettiğinizde *Son* tuşuyla işlemleri tamamlayabilirsiniz. Ardından bilgisayarınızın baştan başlatılması gere-

cere karşınıza gelir. Önceden XP kurulu sistemde ağ kurulum sihirbazı yardımıyla yaratılan ağ kurulum disketine rağmen, kullanılan tanım ne yazık ki otomatik olarak alınmaz ve bunun yerine bu alanda *EV-AĞI* görülür. Eğer Windows XP bilgisayarı üzerinde çalışma grubu adını değiştirmediyse *İler*'ye tıklamanız yeterli olur. Aksi takdirde bu satıra XP'de belirlediğiniz çalışma grubu adının girilmesi gerekir. Ardından önceden de karşılaştığımız ayarlar penceresine erişilir.

Ancak burada bu sefer başka bir aygıt ya da bilgisayar ile bağlantı kurulduğu görülür. Aynı şekilde *Paylaşılan Belgeler* ve bu bilgisayara bağlı tüm yazıcıların da paylaşımına açılması gerekir. *Paylaşılan Belgeler* klasörü eğer paylaşımına kapatılırsa, sürücü üzerinde *Belgelerim* klasöründen de erişilebilir. Kısa sürede tamamlanan işlemlerin sonuna gelindiğinde bilgisayar baştan başlatılır. Eğer hata yapmadıysanız ağınız çalışır hale gelecektir.

Bilgisayarınızı uzaktan yönetmeye ne dersiniz?

İş yerinde kullanmış olduğunuz bilgisayarı evden, evde kullanmış olduğunuzu da iş yerinden sanki önünde oturuyormuş gibi kullanmak ister misiniz? Windows XP, uzak masaüstü bağlantısı özelliği ile bu imkanı size sağlıyor. Bu özellikten yararlanmak için uzaktan erişilecek bilgisayarın üzerinde Windows XP Professional sürümünün yüklü olması gerekir. Uzaktaki bilgisayara erişmek için kullanılacak bilgisayarda ise üzerinde bağlantı yazılımı bulunan Windows 95 ve üstü herhangi bir sürüm kullanılabilir. Şimdi bağlantının nasıl sağlanacağını adım adım görelim.

UYGUN OLMAYAN İSİMLER:
Ağda bilgisayar adı tanımlarken yasaklı karakterleri kullanmamaya özen gösterin.

Burada bazı özel simgeler kullanılamaz ve diğer taraftan çalışma grubu ve bilgisayarların adları da aynı olamaz. Buna karşılık küçük veya büyük harf kullanılması sonucu değiştirmez. Çünkü bilgisayar adı ve çalışma grupları için girilen tanımlar Windows tarafından otomatik olarak büyük harflere dönüştürülür.

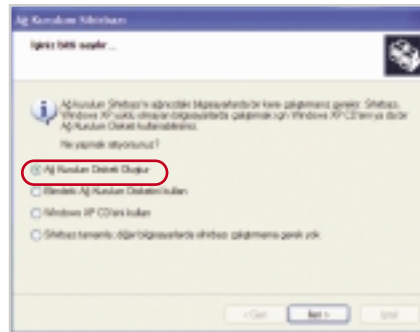
Son olarak belirlenen ayarlar bir defa daha görüntülenir. Ayrıca açıklamaların altında kalan bölümde internet bağlantısının ortak kullanıma açıldığı ve internet bağlantısı için koruma duvarının (firewall) aktif hale getirildiği belirtilir. Bunların da altında paylaşılan klasörlerin ve bilgisayarınıza bağlı tüm yazıcıların paylaşımına açıldığı görülür.

Diğer bilgisayarlarda ağ kurulumunu gerçekleştirmek

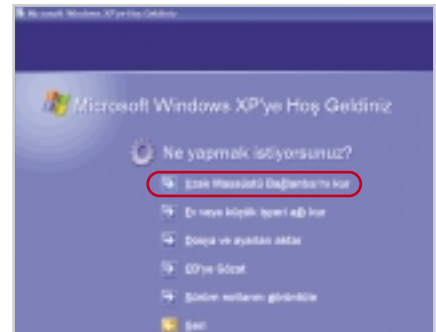
Son yapılan ayarların onaylanmasından sonra, XP kurulu PC üzerinde ağ kurulumu tamamlanır. Bu işlemin ardından da ağıdaki tüm diğer bilgisayarlar üzerinden ağ kurulum sihirbazının çalıştırılması gerekir. Bu durum Windows tarafından size bir sonraki pencerede bildirilir. İsterseniz burada bir ağ kurulum disketi yaratabilirsiniz. Bu durumda sürücüye bir diskette yerleştirmeniz gerekir. Ağa dahil edilmesini istediğiniz diğer bilgisayar üzerinde ise yeni oluşturduğunuz disketteki NETSE-

kir. Kısacası XP kurulu işletim sistemi tekrar başlatılırken, XP CD'si veya disketler ile ikinci bilgisayarın ağına bağlantısı da gerçekleştirilebilir.

Kurulum sihirbazıyla kurulum: Öncelikle ağ kurulumu sihirbazı örneğinin Windows 98 bilgisayarı üzerine kopyalanır ve bilgisayar tekrar başlatılır. Açılışın hemen ardından ağ kurulum sihirbazının başlatılması sağlanır. Burada da XP makinesinde en üstteki seçeneği seçtikten sonra, iki defa *İler*'ye tıklamanız gerekir. Bu seçeneğin öncekine göre farklılık gösterdiğini gördüğünüzde şaşırmayın. *İler*'ye tıkladığınızda bilgisayar adının tanımlanması gerekir. Ardından çalışma grubunun görüleceği pen-

AĞ KURULUM DİSKETİ: Üzerinde Windows XP yüklü olmayan bilgisayarlar için bir kurulum disketi oluşturmanız gerekiyor.

CD'DEN KURULUM: Uzak masaüstü bağlantısını kurmak için Windows XP CD'sindeki açılış menüsünden yararlanabilirsiniz.

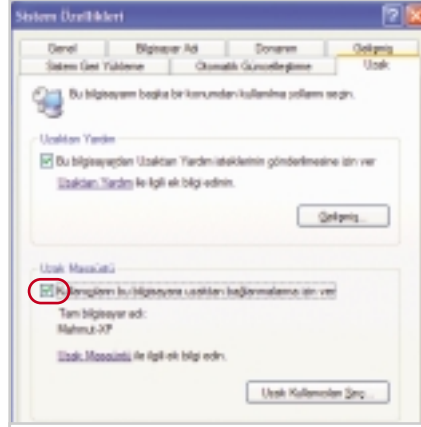
Adım 1: Sunucu bilgisayarın bağlantıya hazırlanması

Bağlantı için internet hızının çok fazla önemi yoktur. Çünkü transfer edilen veri miktarı azdır. Burada bağlantının sağlanması için asıl önemli olan uzak masaüstü bağlantısı haklarına sahip olmanızdır. Şimdi ilk olarak sunucu (bağlanmak istediğiniz) bilgisayarın ayarlarını yapalım.

Bilgisayarınıza uzaktan erişilmesi için öncelikle işletim sistemine mutlaka administrator haklarına sahip bir kullanıcı ile bağlanmış olmak gerekir. Daha sonra *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası* ile denetim masasını açın ve sistem simgesine çift tıklayın. Burada *Uzak* sekmesinde “Kullanıcıların bu bilgisayara uzaktan bağlanmasına izin ver” kutucuğunu işaretleyin. Bilgisayarınıza uzaktan erişim için gerekli haklara sahip olduğunuza emin olduktan sonra *Tamam* tuşuna tıklayıp pencereyi kapatın. Son olarak CTRL-ALT-DEL tuşları yardımıyla bilgisayarınızı kilitleyip bilgisayarın başından ayrılabilirsiniz.

Adım 2: İstemci bilgisayarın bağlantıya hazırlanması

Windows XP Professional ve Home sürümleri bağlantı yazılımına standart olarak sahiptirler. Diğer sürümler içinse yazılımı Windows XP kurulum CD’lerinden kurabilirsiniz. Bunun için CD’yi sürücünüze yerleştirin. Karşılama ekra-

UZAK MASAÜSTÜ: Bilgisayarınıza uzaktan da erişebilmek istiyorsanız gerekli izinlere sahip olmanız gerekir.

fessional çalışan uzaktaki bilgisayarınızın adını yada IP adresini yazın ve *Bağlan* tuşuna tıklayın. *Windows'ta oturum aç* dialog kutusu karşınıza gelecektir. Buradaki bölümlere sırasıyla **kullanıcı adı**, **parola** ve eğer gerekli ise **domain**'i yazıp *Ok* tuşuna tıklayın. Bağlantı hızına göre belli bir süre sonra içinde uzaktaki bilgisayarınızın ekran görüntüsünün yer aldığı bir pencere açılacaktır. Buradan tüm masaüstü ayarlarınıza, dosyalarınıza ve yazılımlarınıza rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Bu arada karşıdaki bilgisayar tamamen kilitli kalacaktır ve şifrenizi bilmeyen hiç kimse ne bilgisayarınızda çalışabilecek ne de uzaktan bilgisayar üzerinde gerçekleştirdiğiniz işlemleri görebilecektir.

2 PC YAN YANA: Bağlantı sağlandıktan sonra iki masaüstünü de aynı ekran üzerinden görebilirsiniz.

nı karşınıza geldiğinde buradan “Ek görevleri uygula” ardından da “Uzak masaüstü bağlantısı”nı kur” bağlantısına tıklayın.

Adım 3: Uzak masaüstü bağlantısı oturumunun açılması

Uzaktaki bilgisayarınıza bağlanabilmek için önce *Başlat/Tüm Programlar/Donatılar/İletişim* altında yer alan *Uzak Masaüstü Bağlantısı*’na tıklayın. *Bilgisayar* satırına, üzerinde Windows XP Pro-

Karşıdaki bilgisayarın ekran çözünürlüğü, otomatik kayıt bilgileri ve performans seçeneklerini bağlantıyı gerçekleştirmeden önce değiştirmeniz gerekir. Bunun için *Seçenekler* seçeneğinden yararlanabilirsiniz. Oturumu kapatmak ve bağlantıyı kesmek için *Uzak masaüstü bağlantısı* penceresinde *Başlat* ve ardından da *Oturumu Kapat* tuşuna basın. Açılacak olan dialog penceresinde kullanıcı adını seçip *Tamam* tuşuna tıklayınca bağlantı kesilecektir.

İnternet

Yerel ağ üzerinde en fazla o sırada içinde bulunduğunuz eviniz ya da ofisinizdeki diğer bilgisayarların kaynaklarına ulaşabilirsiniz. Ancak daha fazlası için, yani internette yer alan bilgilere ulaşmak için en basitinden bir modem yardımıyla çevirmeli ağ bağlantısı kurmanız gerekir. Eğer sisteminizde bir modem kurulu ise aşağıdaki adımları izleyerek Windows XP altında hızlıca bir internet bağlantısı kurabilirsiniz.

Modeminiz varsa internete bağlanmak için beklemeyin

- 1) İnternete bağlanmak için bir çevirmeli ağ bağlantısının kurulması gerekir. Bunun için önce *Başlat/Denetim masa-sı'na* tıklayın. Daha sonra eğer bu pencerenin sağ tarafında *Kategori seçin* yazıyorsa sol taraftaki *Klasik görünüme geç* bağlantısına tıklayarak görünümü alıştığınız biçime dönüştürün.
- 2) Pencere karşınıza geldikten sonra buradan önce *Ağ bağlantıları* seçeneğine ardından da açılacak olan pencerenin sol tarafında bulunan *Yeni bağlantı oluştur* bağlantısına tıklayın. Bağlantı sihirbazı karşınıza geldiğinde *İleri* tuşuna tıklayıp devam edin.
- 3) Yeni pencerede *İnternet'e Bağlan* seçeneğini işaretleyip tekrar *İleri* tuşuna tıklayarak devam edin. Sonra da sırasıyla *Bağlantıyı ben ayarlayayım* seçeneğini ve ardından da *Çevirmeli ağ modemi kullanarak bağlan* seçeneğini işaretleyip *İleri* tuşuna tıklayın.
- 4) Sihirbazın bu adımında size internet servis sağlayıcının adı sorulacaktır. Bu

kutucuğa yazdığınız ismin bir önemi yoktur. Ancak sihirbazın bir sonraki adımında sorulan bağlanırken kullanacağınız erişim numaralarını doğru olarak yazmaya özen gösterin.

5) Karşınıza çıkan son ekranda kullanıcı adınızı ve sonrada iki kere şifrenizi yazın. *İleri* tuşuna tıklayıp *Bu bağlantının kısıyolunu masaüstüme ekle* seçeneğini işaretleyin. Böylece masaüstünde bağlantı için bir kısa yol hazırlamış olursunuz. *Son* tuşuna tıklayarak sihirbazı kapatın. Artık masaüstünde yer alan bu ikona iki kez tıkladıktan sonra açılan pencerede *Bağlan* tuşuna tıklamamız bağlantı için yeterli olacaktır.

İnterneti paylaşırma konusunda bencil olmayın

İnterneti paylaşırma bilgisayarın iki farklı ağ bağlantısı bulunması gerekir. Birincisi bilgisayarı ev ağına bağlayan ve bir network kartı kurulumu ile otomatik olarak oluşturulan yerel ağ bağlantısı, diğeri de 56k modem, ISDN, DSL ya da kablo modem yardımıyla kurulan internet bağlantısıdır. İnternet bağlantı paylaşımını (ICS) Windows 98, Windows 98SE ve Windows Millennium sürümlerinde kurmak için CD üzerinden *Ağ kurulum sihirbazı'nı* çalıştırın. Ayrıca ICS'in çalışması için bilgisayarda mutlaka Internet Explorer 5.0 ya da daha üstü bir sürümün de kurulu olması gerekir.

ICS'i aktif hale getirmek için öncelikle bilgisayarda oturumun administrator tarafından açılmış olması gerekir. Şimdi *Başlat/Denetim Masa-sı* altında yer alan *Ağ Bağlantıları* seçeneğine çift

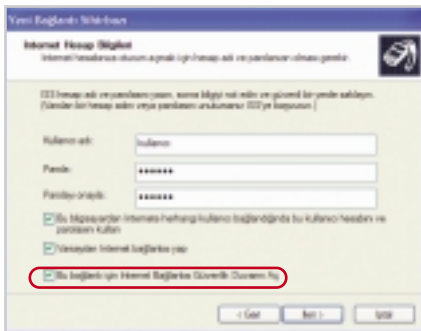
İNTERNET BAĞLANTI PAYLAŞIMI: Bu bölüm altında yer alan tüm seçenekleri aktif hale getirmek kullanıcılara sınırsız bir internet paylaşımı sağlayacaktır

tıklayın. Buradan sağ taraftan paylaşır-mak istediğiniz bağlantıyı seçip *Ağ görevleri* altından *Bu bağlantının ayarlarını değiştir* seçeneğine tıklayın.

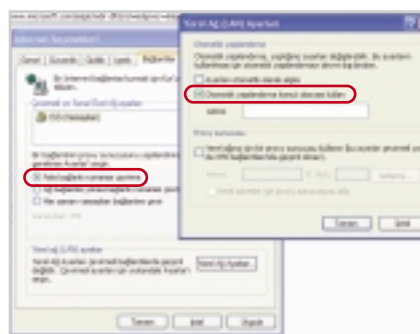
Açılacak penceredeki *Gelişmiş* sekmesinden, "Diğer ağ kullanıcıları bu bilgisayarın internet bağlantısı yoluyla bağlansın" kutucuğunu işaretleyin. Eğer ev ağıınız üzerinde yer alan herhangi bir kullanıcının internete erişmek istediğinde bağlantının otomatik olarak kurulmasını istiyorsanız, "Bilgisayarım ya da ağı internete bağlanmayı denediğinde bir çevirmeli bağlantı oluştur" kutucuğunu da işaretleyebilirsiniz. Burada yer alan "Diğer ağ kullanıcıları paylaşılan internet bağlantısını denetlesin ve devre dışı bırakabilsin" seçeneği ise diğer ağ kullanıcılarının paylaşılmış internet bağlantısını açıp kapamalarına olanak tanıyacaktır.

Paylaşımı uygun olması için ağdaki diğer bilgisayarların internet bağlantı ayarlarını değiştirmek için de önce Internet Explorer'ı açın. Daha sonra *Araçlar* menüsünden *İnternet seçenekleri* seçeneğine tıklayın. Açılacak pencerede yer alan *Bağlantılar* sekmesinden önce *Asla bağlantı numarası çevirme seçeneğine* sonra da *Yerel ağ (LAN) ayarları'na* tıklayın. *Otomatik yapılandırma* bölümünde *Ayarları otomatik olarak algıla'yı* iptal edip onun yerine "Otomatik yapılandırma komut dosyası kullan" kutucuğunu işaretleyin. Son olarak da *Proxy Sunucusu* bölümünde *Yerel ağı için bir proxy sunucusu kullanın* seçeneğini iptal edin. ■

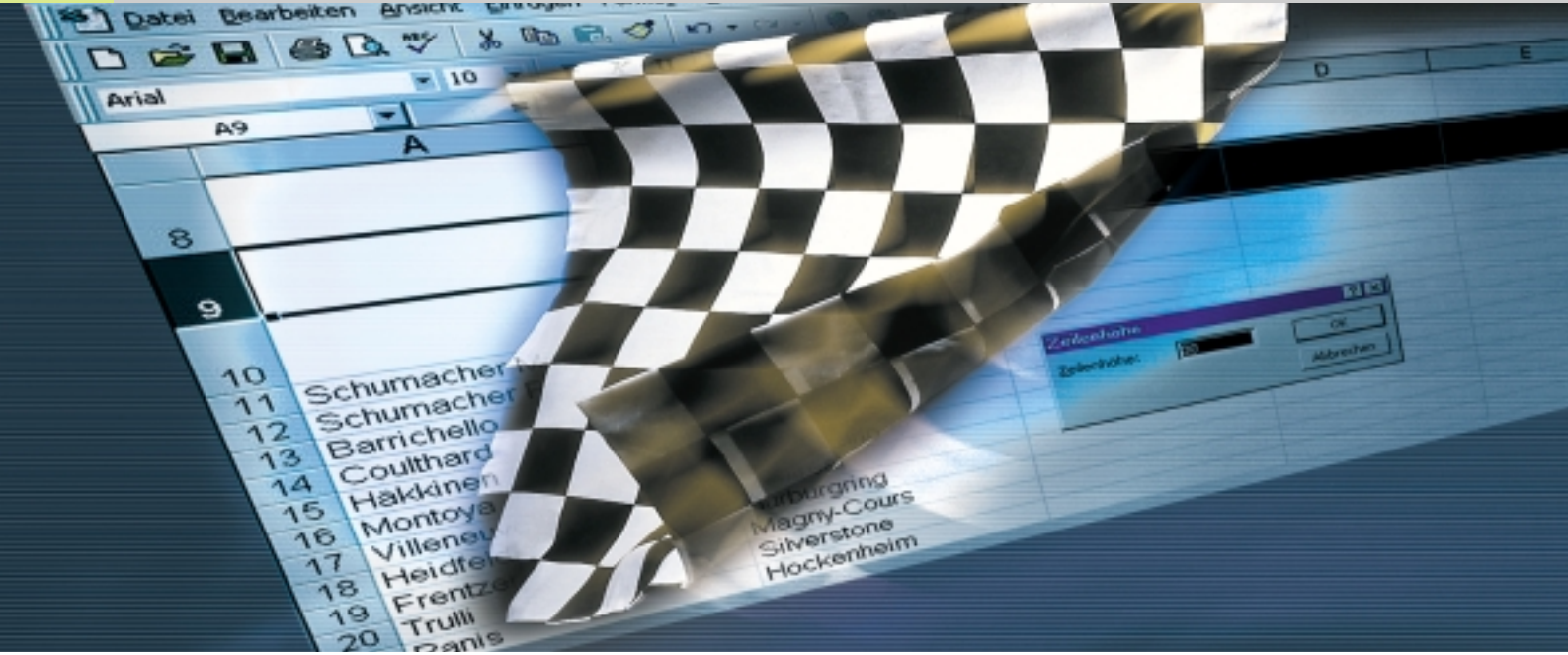
Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

BAĞLANTI GÜVENLİK DUVARI: Bu seçeneğin aktif hale getirilmesi internet üzerinde daha güvenli sörf yapabilmemiz için gereklidir.

İE AYARLARI: Diğer bilgisayarların sizin paylaşımından sorunsuz yararlanabilmesi için belli ayarların yapılması gerekir

Denetim Elemanlarının Kullanımı

Excel Formları ile Şampiyon Olun!

Excel, tekrar eden bilgi girişleri ile çalışmanızı kolaylaştırmak için mükemmel bir araç olan "Form" fonksiyonuna sahip. CHIP, Formula 1 yarışları için tam otomatik bir tahmin tablosunu nasıl oluşturacağınızı gösteriyor.

Eğer devamlı olarak aynı hesaplama yöntemleri ve değerler ile çalışıyorsanız, Excel 2000'in form tasarımcısını mutlaka kullanmalısınız. Excel, form tasarımcısıyla sadece görsel olarak uygun bir ara yüz hazırlamanızı sağlamıyor, aynı zamanda daha önceden hazırlanmış belirli değerleri seçmeniz de yardımcı oluyor, sabit giriş alanlarının üzerine yazılmasını engelliyor veya yanlış değerler girilmesini önüyor ve standart formülleri tek bir tıklama ile hesaplıyor.

Formula 1 fanatikleri için, geçtiğimiz sene birinci ve ikinci olacak pilotların rahatlıkla tahmin edilebilmesine rağmen, yarışın Schumacher, Coulthard, Montoya veya diğer sürücüler için nasıl sonuçlanacağını önceden tahmin etmeye çalışan örnek bir tablo hazırlayacağız.

Söz konusu etkileşimli form içerisinde kullanılan denetim elemanları, anahtar olarak da adlandırılırlar; farklı yarışlar, pilotlar ve pistler için çeşitli senaryo-

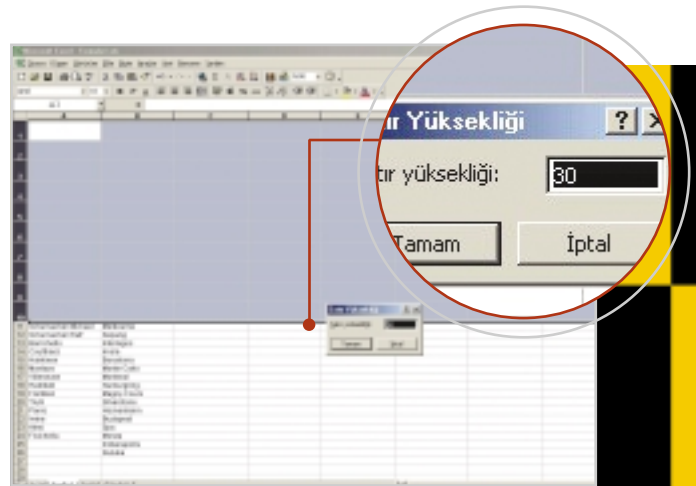
lar hazırlamakta kullanılacaklar. Excel'deki tüm anahtarlar herhangi bir hücredeki güncellenen her bir değere uygulanabildiği için basit hesaplamalar tamamen otomatikleştirilebilirler. Programlama bilgisi gerektirmeyen işlemlerin tamamı, toplama ve mantıksal formüller (EĞER, VE) ile gerçekleştirilecekler.

Kullanılacakların listesini tanımlamak

Anahtarlar, biçimlendirilmemiş bir Excel çalışması sayfasının iç içe olan hücreleri için pek uygun değildirler. Bu nedenle ilk olarak tablonun ilk on satırını seçin ve *Biçim/Satır/Yükseklik* komutunu kullanarak hücre yüksekliği için "30" ve *Biçim/Sütun/Ge-*

nişlik komutunu kullanarak da sütun genişliği için "20" değerlerini atayın. İnce düzeltmeleri ise çalışma sayfasını tamamladığınız zaman fare yardımıyla yapabilirsiniz.

Şimdi Formula 1 pilotlarının ve yarış

HÜCRE BOYUTLANDIRMA: Denetim elemanları hücre büyüklüklerine bağlı olarak büyütülüp, küçültülebilirler.

Excel Denetim Elemanları

pistlerinin listesini hazırlayın. Pilotların listesine, A11 hücrelerine geçtiğimiz sezonun şampiyonu Michael Schumacher'in ismini yazarak başlayın. Bunu takip eden A11 hücrelerine de BMW Williams pilotu Ralf Schumacher'i yazın. Diğer sürücülerin isimlerini CD'deki örnek dosyadan, aşağıdaki??? tablo resminden veya internetten, örneğin www.formula1.com, temin edebilirsiniz. B11 ile B27 arasında kalan hücrelere de yarış pistlerinin isimlerini girin. Bu yazı içerisinde anahtarların fonksiyonlarını kavramak, pist listesini hatasız oluşturmaktan daha önemli olduğu için sadece dört veya beş tane yarış pisti de yeterli olacaktır. Pilotların ve yarış pistlerinin tam listesini CHIP CD'sinden (eCHIP Code: Formula1) temin edebilirsiniz.

Açılan kutu eklemek ve biçimlendirmek

İlk olarak, ileride sonuçların ekrana getirileceği bir başlık satırı oluşturmalsınız. Bunun için üzerinde denetim elemanlarının bulunduğu araç çubuğunu *Görünüm/Araç Çubukları/Formlar* komutunu kullanarak ekrana getirin. Daha sonra A1 ile E1 hücreleri arasına sırasıyla "Parkur", "Sürücü", "Pole Position", "Yarış dışı kaldı mı?" ve "Sıralama" başlıklarını girin. Daha sonra bu hücreleri uygun bir fon rengi ile döşeyin.

Tahmin formunda tüm yarış pistlerini kullanabilmek için ilk anahtar yardımıyla yarışın nerede gerçekleşeceğine karar vermelisiniz. Bu işlem A2 hücrelerinde gerçekleşmelidir. Bunun için araç çubuğu üzerindeki *Açılan Kutu* düğmesine tıklayın ve açılır kutuyu, artı şeklin-

de görünen fare imlecini kullanarak tam olarak A2 hücresinin üzerine çizin.

Daha sonra açılan kutunun nesne menüsünde bulunan *Kontrol Biçimlendir* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Denetim* kartını aktif hale getirin. Buradaki "Girdi aralığı" kutusunun sağında bulunan renkli düğmeye tıklayın. Bunun sonucunda iletişim penceresi küçülecek ve fare imleci beyaz, kalın bir artı haline dönüşecektir. Bu imleci kullanarak yarış pistlerinin listelendiği hücreleri, yani B11 ile B26 arasındaki hücreleri seçin.

Excel, seçili hücre aralığını, "Girdi aralığı" kutusunun yanındaki renkli düğmeye bir kez daha tıkladıktan sonra açılan kutunun içeriği olarak atayacaktır. Buradaki dolar (\$) simgesi, buradaki hücre bağlantılarının sabit olduğunu, yani nispi olmadığını belirtir. *Kontrol Biçimlendir* penceresinde bulunan "Hücre bağlantısı" kutusuna da "\$A\$2" yazın ve *Tamam* düğmesine tıklayın. Yarış pistlerini artık açılan kutu öğesini kullanarak rahatlıkla seçebilirsiniz.

Liste kutusu ve mantıksal sorgular eklemek

Sürücü başlığının altındaki hücrelere sadece sırasıyla "Michael Schumacher" (B2) ve "Ralf Schumacher" (B3) isimlerini yazın. C2 hücrelerine, C3 ve C4 hücrelerine de taşıyabileceğiniz bir açılı kutu ekleyin. Bu kutuyu tüm sürücülerin içerisine alacak bir "Girdi aralığı" kullanarak, yukarıda anlatıldığı gibi biçimlendirin. Kutunun "Hücre bağlantısı" olarak da "C2" hücrelerini seçin.

D sütununda ise Schumacher kardeş-

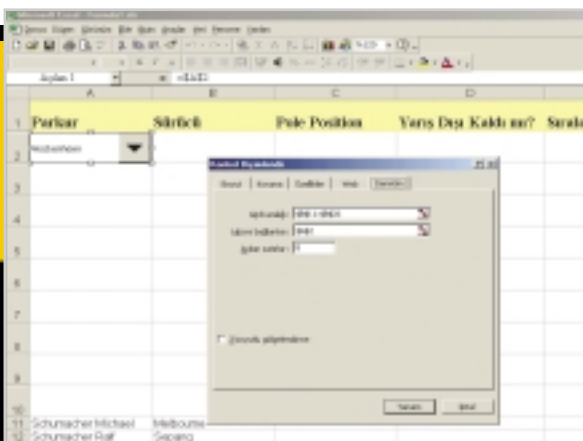
lerin yarış dışı kalıp, kalmadıkları sorusu cevaplanmalıdır. Cevap olarak sadece iki durum mevcut olduğu için, "Kalmıştır" ya da "Kalmamıştır", anahtar olarak *Onay Kutusu* kullanılabilir. Bunun için araç çubuğu üzerindeki *Onay Kutusu* düğmesine tıklayın ve değişen fare imlecini kullanarak D2 hücrelerine bir onay kutusu çizin. Buradaki "Onay Kutusu" ifadesi üzerine iki kere tıklayın ve bu metni "Evet" olarak değiştirin.

Daha sonra onay kutusunun nesne menüsündeki *Kontrol Biçimlendir* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki *Denetim* kartındaki "Hücre bağlantısı" kutusuna "\$D\$2" yazın veya fare yardımıyla D2 hücrelerini seçin. Ayrıca bu kart üzerinden, onay kutusunun standart olarak "İşaretlenmemiş", "İşaretlenmiş" veya "Karma" olarak ekrana gelmesini sağlayabilirsiniz. Üzerinde çalıştığımız örnek için *Değer* başlığı altında bulunan "İşaretlenmiş" seçeneğini etkinleştirmelisiniz.

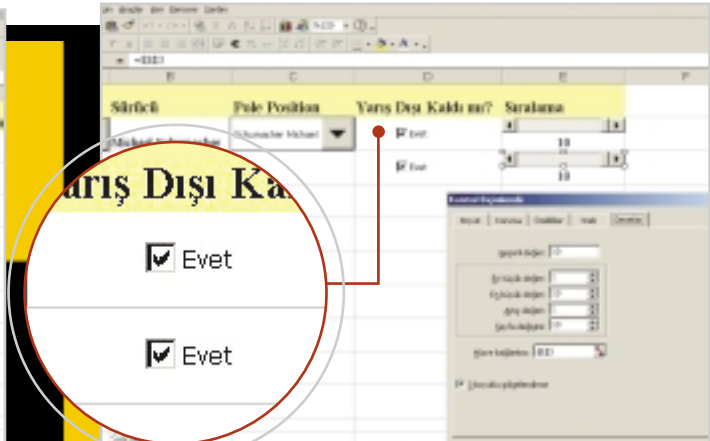
Ralf Schumacher için kullanılacak olan onay kutusunu da aynı şekilde ayarlayın. Ancak bu sefer "Hücre bağlantısı" olarak D3 hücrelerini kullanmalısınız.

Son olarak E sütununa da yarış sonundaki sıralamayı ekrana getirmek için bir anahtar girilmelidir. Bunun için E2 ve E3 hücrelerine de kaydırma çubuğu eklemelisiniz. Ancak bu çubuklar yatay biçimli olmalıdırlar. Pilot yarış sonucunda sıralamadaki yerlerinin de ekrana gelebilmesi için kaydırma çubuğunun altında yeterli boşluk bırakmalısınız.

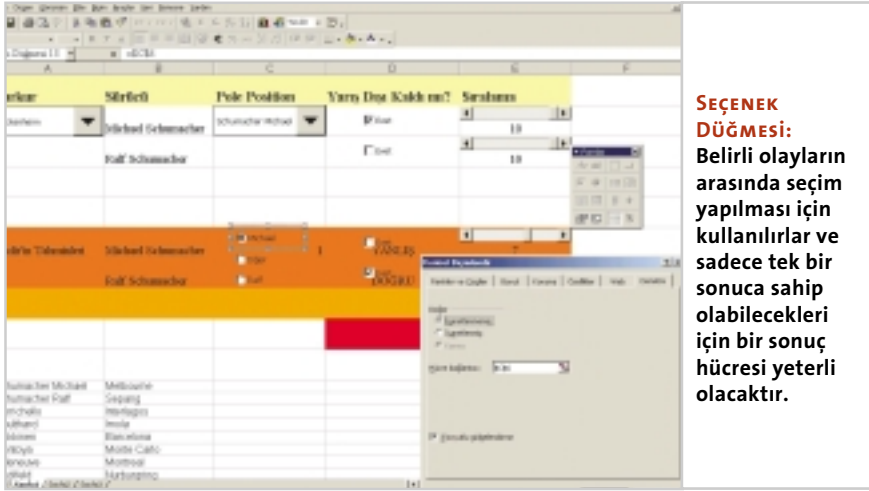
Kaydırma çubuğunu hücreye ekledikten sonra nesne menüsündeki *Kont-* →

AÇILAN KUTU: Kullandığınız denetim elemanlarının değerlerini *Kontrol Biçimlendir* ile ayarlayabilirsiniz

MANTIKSAL SORGULAR: Sadece iki cevaba sahip mantıksal sorguları onay kutularını kullanarak gerçekleştirebilirsiniz.

rol Biçimlendir komutunu bir kez daha çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki Denetim kartını aktif hale getirin. Kaydırma çubuğu, herhangi bir liste yerine değer aralığının girilmesini ister. Bunun için “En küçük değer” kutusuna “1” yazın. Formula 1 yarışlarında sadece ilk altıya giren pilotlar puan alabildikleri için de “En büyük değer” kutusuna en azından “6” yazmanız gerekmektedir. Örnekte maksimum değer olarak “10” kullanıldı.

Tahmin alanı için seçenek düğmeleri

Başlık çubuğu artık tamamlandı ve sıra oyuncular için bir liste hazırlamaya geldi. Bu örnekte, tablonun daha kolay anlaşılması için sadece bir tahminci üzerinde çalışacağız. Ancak, kendi hazırlayacağınız tabloda tabii ki istediğiniz kadar oyuncu kullanabilirsiniz. Ancak formülleri ve denetim elemanlarını kopyalarken, doğru hücre aralıklarının kullanılması

masına dikkat etmelisiniz.

İlk oyuncunun tahminleri için A6 ile E7 hücreleri arasında kalan alan ayrılacak. A8’den E8’e kadar olan ve D9 ile E9 hücrelerinde de tahminlerin başlık çubuğundaki yarış sonuçları ile karşılaştırılmaları sonrasında elde edilen sonuçlar ekrana getirilecekler. Bu nedenle ilk olarak tahmin ve sonuç alanları için farklı fon renkleri atamalısınız.

Şimdi A6 hücresine tahminleri yapan kişinin ismini girin. B6 ve B7 hücrelerine de Schumacher kardeşlerin isimlerini yazın. D2 ve D3 hücrelerindeki yarış dışı kalma durumunu kontrol eden onay kutularını kopyalayın ve bunları D6 ve D7 hücrelerine ekleyin. Ancak bu durumda hücre adreslerini kesinlikle uygun şekilde değiştirmelisiniz. Her iki anahtara da farenin sağ düğmesini kullanarak sırayla tıklayın ve açılan nesne menüsündeki Kontrol Biçimlendir komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki Denetim kartını aktif hale getirin ve “Hücre bağlantı-

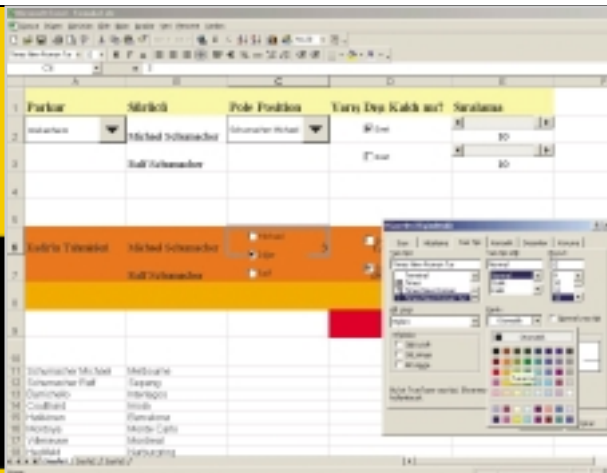
si” kutusundaki değeri onay kutusunun bulunduğu hücreyi fare ile seçerek değiştirin. Şimdi onay kutusunun işaretli olup olmamasına bağlı olarak, hücre içerisinde “DOĞRU” ve “YANLIŞ” ifadeleri ekrana gelecektir. DOĞRU ve YANLIŞ modları ile ileride hesaplamalar yapılacak olmasına rağmen, bunların tablo üzerinde görünmelerine gerek yoktur. Bunun için yazı tipi için de hücrenin fonunda kullanılan rengi atayarak söz konusu ifadelerin görünmelerini engellemelisiniz.

Daha sonra E2 ve E3 hücrelerinde bulunan kaydırma çubuklarını E6 ve E7 hücrelerine kopyalayın. Hücre bağlantılarını yukarıda anlatıldığı gibi uygun şekilde değiştirin ve daha sonra hücreleri ve içerikleri uygun renk ve yazı tipi büyüklüklerini kullanarak biçimlendirin.

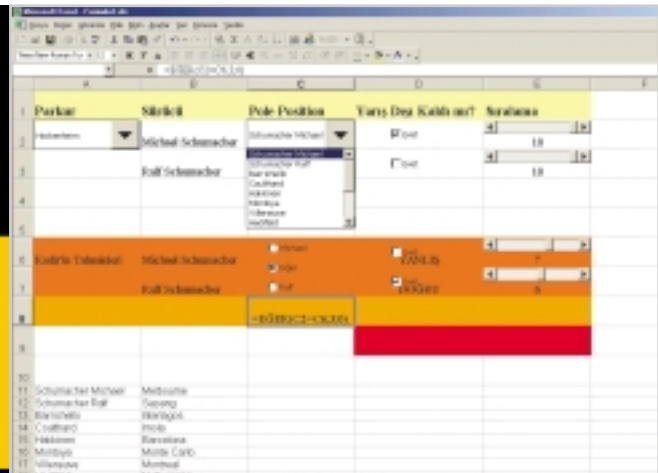
Artık sıra C6 ve C7 hücreleri ile çalışmaya geldi. Burada, Schumacher kardeşlerden birinin yarışa Pole Position’da başlayıp, başlayamayacağı tahmini yapılıyor. Örnek bunun için hazırlanan “Pole Position sıralaması” olayının muhtemel üç sonucu, “Michael Schumacher”, “Ralf Schumacher” veya “Diğer” vardır. Buradaki “Diğer” seçeneği C2 hücresindeki liste içerisinde yer alan sürücülerden herhangi birini temsil eder.

Tahminde bulunan kişiye söz konusu üç ihtimali sunmak için Seçenek Düğmesi kontrol elemanı kullanılır. Bunlardan ilkinin C6, diğerini C7 hücrelerine ve üçüncüsünü her iki hücrenin arasına yerleştirin. Tablonun görünümü açısından, seçenek düğmesine denk gelen hücre çizgisinin kaldırılması gereklidir.

Şimdi, üç anahtardan birini alışıldığı

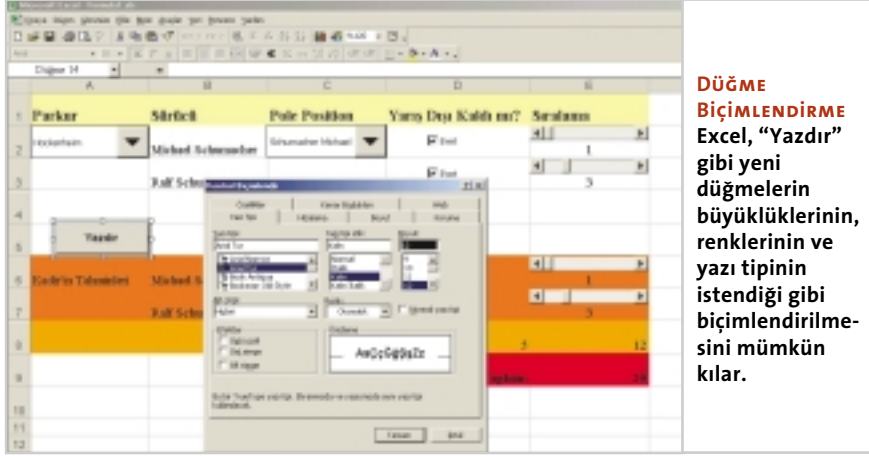

İSTENMEYEN BİLGİLER Hedef hücre değerlerinin görülmesi gerekmezse, hücre fonu ve yazı tipi için aynı rengi kullanın.

KARŞILAŞTIRMA FORMÜLÜ EĞER sorgusuyla, C2 hücresiyle seçenek düğmesinin aynı değerde olduğunu kontrol edin.

Excel Denetim Elemanları

**DÜĞME
BİÇİMLENDİRME**
Excel, “Yazdır”
gibi yeni
düğmelerin
büyükliklerinin,
renklerinin ve
yazı tipinin
istendiği gibi
biçimlendirilme-
sini mümkün
kılar.

şekilde biçimlendirin. Hücre bağlantısı olarak “\$C\$6” yazın. Excel, diğer iki seçenek düğmesini de uygun şekilde biçimlendirecektir. Yani sizin bu seçenek düğmeleri ile ekstrasdan çalışmanıza gerek yoktur. Bunu, söz konusu seçenek düğmelerini sırasıyla işaretleyerek görebilirsiniz.

Hazırladığınız bu anahtarları, “Michael” seçildiğinde C6 hücresine “1”, “Ralf” seçildiğinde “2” ve “Diğer” seçildiğinde de “3” yazılacak şekilde isimlen-

dirin. Bunun doğruluğunu kesinlikle kontrol etmelisiniz. Daha sonra, yazı tipi için de fon rengini kullanarak C6 hücresindeki sayının görünmesini engelleyin.

Seçenek düğmesini liste ile karşılaştırmak

Artık yapılan tahminlerin ne kadar başarılı olduğunu görmek için her bir hücredeki anahtarların sahip oldukları değerleri karşılaştırmaya başlayabiliriz.

İlk olarak yarışa başlama sırasının

doğru tahmin edilip, edilmediğine bakılmalıdır. Bunun için C8 hücresine aşağıdaki formülü girin.

```
=EĞER(C2=C6;3;0)
```

Yukarıdaki fonksiyon C2 ile C6 hücrelerindeki değerlerin aynı olup, olmadıklarını kontrol eder. Karşılaştırma sonucunda ise her doğru tahmin için “3” puan verir. Eğer yarışa birinci sırada başlama hakkına sahip başka bir sürücü olursa da puan verilmeyecektir.

Onay kutularının sonuçlarını değerlendirmek

“Yarışı dışı kaldı mı?” sorusunun dört onay kutusunu, iki tane ara hesaplama yaparak rahatlıkla karşılaştırabilirsiniz.

Tahmin alanının dışında kalan herhangi bir hücreye aşağıdaki formülü girin:

```
=EĞER(D2=D6;2;0)
```

Yukarıdaki formül de kullanılan anahtarların değerlerini karşılaştırıp, sonuca

Excel Denetim Elemanları

göre iki puan verecek ya da hiç puan vermeyecektir. Bunun altındaki hücreye ise aşağıdaki formülü girin:

```
=EĞER(D3=D7;2;0)
```

Yukarıdaki formül de bir önceki ile aynı şekilde işlem görür. Şayet oyuncunun her iki tahmini de doğru olursa, ekstrasından bir bonus puanı almalıdır. Bunun için tahmin alanı dışında kalan bir hücreye de aşağıdaki formülü girmelisiniz.

```
=EĞER(VE(EĞER(D10=2;1;0);EĞER(D11=2;1;0)))=DOĞRU;1;0)
```

Yukarıdaki formül ise Schumacher kardeşler için yapılan tahminlerin her ikisinin de doğru olup, olmadığını kontrol eder. Şayet her iki tahmin de doğru olursa ekstrasından bir puan verecektir. Ancak bu esnada yukarıdaki formülü, daha önceden tahmin alanı dışında hazırladığınız formüllerin hücre adreslerine uygun şekilde değiştirmelisiniz.

Biçimlendirilmiş sonuç hücresi D8'e, yukarıdaki üç ara hesaplamaların sonuçlarını toplayan bir formül girin. Toplamda ulaşılabilecek maksimum puan beştir.

Son olarak fare yardımıyla onay kutularına tıklayarak, tüm Excel formüllerinin elde ettikleri sonuçların doğru olup olmadıklarını kontrol edebilirsiniz.

Kayırdırma çubuklarını işleme sokmak

Yarış sonucundaki sıralamayı da bir önceki adımda yapılan işlemlere benzer şekilde karşılaştırabilirsiniz. İlk olarak E2

(E3) ve E6 (E7) hücrelerinin sonuçlarının karşılaştırılacağı ara işlemlerin gerçekleştirileceği iki tane boş hücre belirleyin. Bunun için aşağıdaki formül kullanılacaktır:

```
=EĞER(E2=E6;5;0)
```

Daha sonra her iki sürücü hakkında yapılan tahminin doğru olması durumunda bir kez daha bonus puan verilmelidir. Bunun için biraz önceki ara işlemler için kullandığınız hücrenin altına aşağıdaki formülü girin:

```
=EĞER(EĞER(E2=E6;5;0)+EĞER(E3=E7;5;0)=10;2;0)
```

Elde edilen ara sonuçlar yukarıdaki formülde de kontrol edilir. Eğer iki tahmin sonucunda da maksimum puan elde edilirse, Excel ekstrasından iki puan daha verecektir. Şimdi biraz önce yapılan üç ara işlemin sonucunu toplayın ve bunu E8 hücresine yazdırın.

Tahminler sonucunda elde edilen toplam puanı elde etmek için C8, D8 ve E8 hücrelerindeki değerleri toplayın ve E9 hücresinde görüntüleyin. Eğer elde edilebilecek olan maksimum değer "20" ekrana geliyorsa yapılan tüm tahminler doğru demektir. Şimdi listelerin ve ara işlemlerin görünmesini engelleyin ancak bu hücreleri kesinlikle silmeyin.

Tahmin tablosuna Excel makrosu eklemek

Hazırladığımız etkileşimli tahmin tablosunu küçük bir makro ile tamamlayacağız. Böylece Excel'in tek bir tıklama ile

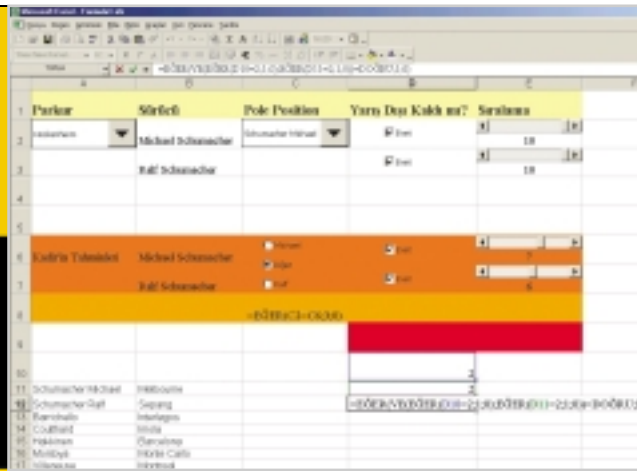
tabloya tarih eklemesini ve daha sonra yazdırmasını sağlayacağız.

Bunun için ilk olarak araç çubuğundaki *Düğme* simgesine tıklayın ve tablonuzun hemen altına fare yardımıyla bir düğme çizin. Farenin düğmesini bıraktığınız anda ekrana gelen *Makro Ata* penceresi bir makro ismi girmenizi isteyecektir. Bu örnekte makro ismi olarak "TahminKağıdı" kullandık. Daha sonra *Makro Ata* penceresindeki *Kaydet* düğmesine tıklayın ve ekrana gelen *Makro Kaydet* penceresinde hiçbir değişiklik yapmadan *Tamam* düğmesine tıklayın.

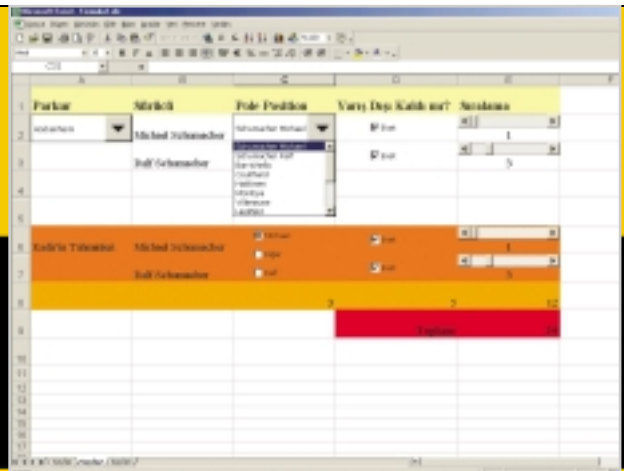
Makro kaydedicisinin çalıştığını gös- teren küçük pencere ekrana geldiğinde çalışmaya başlayabilirsiniz. İlk olarak yeni eklediğiniz anahtarın yanındaki boş bir hücreyi seçin. Daha sonra durum çubuğundaki formül editörüne gidin ve "BUGÜN()" yazın. Daha sonra *Dosya* menüsündeki *Yazdır* komutunu çalıştırın. Ancak bundan önce *Dosya/Sayfa Yapısı* komutunu kullanarak *Yönlendirme* başlığı altındaki *Yatay* seçeneğinin işaretli olmasına dikkat etmelisiniz. Kaydetme işlemi sonlandırmak için *Makro Kaydedicisi* penceresindeki küçük mavi kare simgesinin üzerine tıklayın.

Artık bitti! Tabloya eklenen yeni düğmeye her tıkladığında tablodaki tarih güncellenecek ve yazdırma işlemi başlatılacaktır. Son olarak bu düğmeyi biçimlendirmek için nesne menüsündeki *Kontrol Biçimlendir* komutunu çalıştırın. Düğmeyi, ekrana gelen penceredeki *Yazı Tipi*, *Hizalama* ve *Boyut* kartlarını kullanarak istediğiniz şekilde biçimlendirebilirsiniz. ■

İL / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

ONAY KUTULARI: Onay kutularının değerlerini de benzer şekilde EĞER sorgusu yardımıyla kıyaslayabilirsiniz.

KAYDIRMA ÇUBUKLARI: Toplama ve çarpma için kaydırma çubukları, tıklamaları sayar, bunları istenen hücreye yazar.

İÇİNDEKİLER

Multimedya Yazılım Paketi
Windows Media 9 Pro
Kişisel Güvenlik Yazılımı
Steganos Internet Privacy
Video Düzenleme Yazılımı
Pinnacle Studio 8

Yardımcı Sistem Yazılımı
Hyperos 2002 R6
Ekonomi Yazılımı
Strydent InkSaver
Emülatör Yazılımı
Connectix Virtual PC 5.0 for Windows

Yardımcı Sistem Yazılımı
Symantec Norton System Works 2003
Yardımcı E-posta Yazılımı
ChoiceMail
Video Düzenleme Yazılımı
Magix Movies to CD & DVD

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasındaki firmalar, her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlarla kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasından en dikkat çekenleri, yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

■ Windows XP ile 8.0 sürümünü kullanıcıların beğenmesine sunan Microsoft, şimdi de vazgeçilmez media oynatıcısı Windows Media Player'ın 9.0 sürümünün çarpıcı yenilikleriyle karşımızda. Üstelik bu sürüm bir öncekinden farklı olarak Windows 9x de dahil olmak üzere tüm Windows sürümlerinde de kullanılabiliyor. Kullanıcıların uzun zamandır beklediği MP3 ve DVD desteğini halen doğrudan sunmasa da, yazılım diğer özellikleri ile bu ayın en iyi yazılımı olmayı hak ediyor. Söz multimedya'dan açılmışken, testimizde yer alan video düzenleme için kullanılabilecek diğer iki araç, Pinnacle 8 ve Magix Movies to CD&DVD de özellikle düşük fiyatları ile dikkat çekiyor. Buna rağmen iki yazılım da kullanıcıya benzer pahalı yazılımlarla aynı özellikleri sunuyorlar. Bilgisayarlarına birden fazla işle-

tim sistemi kurması gereken kullanıcılar için incelediğimiz HyperOS ve Virtual PC yazılımları ise bu imkanı iki farklı şekilde sunuyor.

Diğer taraftan mürekkep tasarrufu yapmanıza yardımcı olacak olan Strydent InkSaver ve spam postaları engelleyerek pos-

talarınızı daha kısa sürede almanızı sağlayacak Choice Mail, bilgisayar ve yan ürünlerinden en ekonomik şekilde yararlanmak isteyenlerin dikkatini çekecektir. Son olarak sisteminiz için vazgeçemeyeceğiniz bir yardımcı olan Symantec Norton SystemWorks'ün 2003 sürümü ve internet üzerinde iz bırakmadan sörf yapmanız için kullanabileceğiniz en iyi yazılımlardan biri olan Steganos Internet Privacy yazılımına da bir göz atmanızı tavsiye ederiz.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

CHIP CD

Testimizde yer alan Connectix Virtual PC 5.0 yazılımını deneyebilmek için http://preview.connectix.com/cgi-bin/tr_agreement.cgi adresinden şifre almanız gerekiyor.

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/yazilim adresinde bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve burada ki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalama ile toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın konusundaki görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirilmeye giriyor.

Ergonomide ise CHIP, yazılımın doküman-

tasyon ve kullanılabilirliğinin kalitesi değerlendiriyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanım ile arasındaki uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme yazılıma verilen paraya deyin deymediğini gösteriyor.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

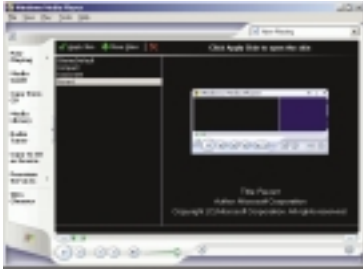
FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

Yazılım Testi

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
12/2002

Multimedya Yazılım Paketi

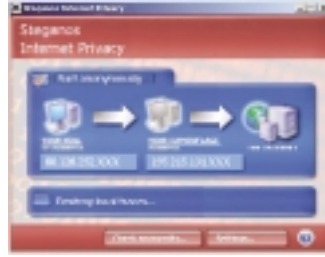

WINDOWS MEDIA 9 PRO

CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98/SE/ME/2000/XP
BİLGİ www.microsoft.com
FİYAT ÜCRETSİZ

Kişisel Güvenlik Yazılımı

STEGANOS INTERNET
PRIVACYCHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.gold.co.uk
FİYAT 20 £

Video Düzenleme Yazılımı

PINNACLE STUDIO 8

CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98/ME/2000/NT/XP
BİLGİ www.pinnaclesys.com
FİYAT 60 £

WINDOWS'UN YENİ EĞLENCE ÜSSÜ: Yeni sürüm olan 9.0, bir önceki sürüme kıyasla birçok çarpıcı özelliklerle karşımıza çıkıyor. Bunların içinden özellikle 4 tanesi Media Player fanatiklerini gerçekten etkileyecek gibi duruyor. Geliştirilmiş kullanıcı arabirimi, değişken bitrate'lerde kayıt yapabilmesi (VBR), kayıpsız sıkıştırma teknolojisi ve web üzerinde gerçek 5.1, 7.1 kanal desteği sunabilmesi yazılımın en büyük artılarını oluşturuyor. 9.0'da yer alan yeni arabirim müzik parçalarının ve video dosyalarının organizasyonunu daha kolay hale getirecek seçenekler sunuyor. Diğer taraftan eski sürümlerde yer almayan dinamik bitrate'lerde kayıt imkanı ile de, artık kullanıcılar müzik parçalarını sabit bir bitrate'de encode etmekten kurtuluyor. VBR adı verilen bu teknolojiye ek olarak Microsoft, müzik kalitesine önem veren kullanıcılara 940KBps'ye kadar matematiksel olarak kayıpsız bir sıkıştırma teknolojisi de sunuyor. Ayrıca 24bit 96Khz örnekleme oranlarında 5.1 ve 7.1 kanal, surround ses desteği de sunuyor.

SONUÇ: En son teknolojiyi ve özellikleri takip etmek isteyen kullanıcılar için ideal. Ancak halen MP3 encoding ve DVD oynatma için ek yazılımlara ihtiyacınız olduğunu unutmayın.

- + Yeni kayıpsız sıkıştırma teknolojisi
- + İlk çok kanal destekli oynatıcı
- MP3 encoding halen yok

© eCHIP Code Mplayer

İNTERNETTE GİZLİ KALMANIN KOLAY YOLU: Eğer bir haber grubuna mesaj yazarken ya da bir web sitesini ziyaret ederken kendiniz ile bilgileri karşıya gönderip göndermediğinizden şüphe ediyorsanız, Steganos Internet Privacy yazılımı ilginizi çekecektir. Çok uygun bir fiyatı olan ve gizli kimlikle sörf yapmanıza yardımcı olacak olan yazılım, sadece bu konuda paranoyaya sahip olanlara ve internet üzerinde yasak işler yapanlara değil, online bankacılık gibi bilgilerin gizli kalması gereken konularında da size yardımcı olacaktır. Yazılım, kullanıcıya internet üzerinde iki şekilde yardımcı oluyor. İlk olarak internet üzerindeki varlığını gizliyor. Ardından da bir bağlantının ardından bilgisayarınızda kalmış olan izleri yok ediyor. Böylelikle hem online hem de offline olarak korunmuş oluyorsunuz. Küçük bir firewall yazılımı kurarak IP adresinizi saklayan yazılım, browser'ınızı dünyanın çeşitli yerlerinde yer alan anonim proxy sunuculara yönlendiriyor. Bu sunucular IP adresi ile birlikte sizle ilgili bilgileri de siliyor ve isteğinizi web sayfasına kendi üzerlerinden yönlendiriyorlar.

SONUÇ: Yazılım, internette güvenlik için elle yapılması gereken bir çok işlemi uygun bir şekilde otomatik olarak sizin yerinize yapıyor. Kusursuz değil ama fiyata göre başarılı.

- + Kullanımı çok kolay
- + Fiyatı uygun
- Sörfü yavaşlatıyor

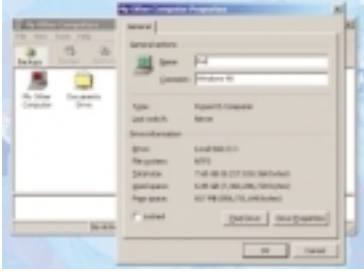
UCUZ VE OLDUKÇA BAŞARILI: Pinnacle'ın başarılı video düzenleme yazılımı Studio'nun en son sürümü birçok kullanışlı özelliği bünyesinde barındırıyor. Yeni başlayanlar için oldukça iyi bir program olan Studio, işlemleri basite indirmek için video düzenleme işini video yakalama, düzenleme ve film oluşturma şeklinde 3 bölüme ayırmış. Ayrıca artık Sony'nin en son model video kameralarında kullandığı dijital bant formatı olan MicroMV de yazılım tarafından destekleniyor. Yakalanan videoların MPEG-2 video dosyası şeklinde kaydedilmesi ise DVD'lerin oluşturulmasında rahatlıkla kullanılıyor. Temel düzenleme araçları önceki sürümlere göre değişmemiş, ancak yeni eklenen özel efektler sonuçlara biraz daha profesyonellik katabiliyor. Bu efektlere ek olarak yazılım paketinde yer alan EasyFX Editor de kendinize özel efektler geliştirmenize yardımcı oluyor. Make Movie bölümünde yer alan yeni özellikler ise ağırlıklı olarak DVD yaratma üzerinde odaklanmış. Bu bölümden hareketli menüler yaratmanız bile mümkün oluyor.

SONUÇ: Makul bir fiyata size güçlü düzenleme araçları sunabiliyor. Kullanımı kolay ve çok yönlü bir yazılım. Yardım dokümanları yetersiz olsa da Studio 8'i anlayıp kullanmaya başlamak uzun zaman almıyor.

- + Ucuz
- + Kullanımı kolay
- Efekt editörü karışık

Yazılım Testi

Yardımcı Sistem Yazılımı

HYPEROS 2002 R6

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 95 ve üstü
BİLGİ www.hyperos2002.com
FİYAT 495 \$

Ekonomi Yazılım

STRYDENT INKSAVER

CHIP PUANI

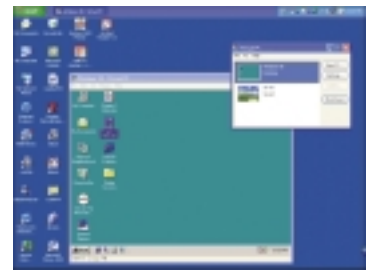

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/ME/2000/XP
BİLGİ www.inksaverk.com
FİYAT 35 \$

Emülatör Yazılımı

CONNECTIX VIRTUAL PC 5.0
FOR WINDOWS

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

SİSTEM Win 98/SE/ME/2000/XP
BİLGİ www.connectix.com
FİYAT 185 \$

ÇOKLU BOOT FANATİKLERİ İÇİN İDEAL ÇÖZÜM:

Bir işletim sistemine zarar vermeden ikincisini kullanmaya olanak tanıyan multi-boot bir bilgisayar kurmak, birçok yönden kullanıcıya yardımcı olabilir. Örneğin bu şekilde geliştiriciler hazırladıkları yazılımları farklı işletim sistemlerinde deneyebilirler ya da aile bireylerinin her birine ayrı bir işletim sistemi sunulması da mümkün olabilir. Bu amaçla kullanılacak bir yazılım olan Hyperos 2002 R6, kullanıcıya bir bilgisayarda 20 farklı Windows kullanmaya imkan tanıyor. Bunun için ayrı bir disk bölümünde yaratmış olduğu sanal disklerden faydalıyor. Yazılım paketinde Partition Magic 7 ve Winrar'a da yer veren HyperOS, şimdilik Linux için destek sunmuyor. Yazılım çoklu boot seçeneğinin yanı sıra işletim sisteminin yedeklenmesi ve çoğaltılması işlemlerini de kolaylaştırıyor. Bu şekilde tipik bir Windows 98'in kopyalanması 30sn'yi geçmiyor. Emülatörlerin aksine kendi sürücülerini yerine standart sürücülerini kullandığı için özellikle eski yazılımların çalışmasında da herhangi bir sorun oluşmuyor.

SONUÇ: Pek benzeri olmayan bir yazılım. Boot ve partition yönetimi ile disk imaging teknolojilerini aynı anda kullanıyor. Linux desteği yok ve pahalı, ancak sanal değil de gerçek işletim sistemleri istiyorsanız vazgeçilmez bir yazılım.

- + Tüm Windows sürümlerini destekliyor
- + Hızlı sistem yedeği alabiliyor
- Linux desteği yok

TEK TUŞLA YAZICI HARCAMALARINIZI

KISIN: Günümüzde neredeyse 50 dolar civarı fiyatlara yazıcı alabilmek mümkünken, işin içine yazıcı kartuşu da dahil olduğunda fiyat bir anda ikiye katlanıyor. Bunu engellemek içinse şimdiye kadar elinizde 2 şans bulunuyordu. Ya hızlı baskı modunu seçip kalitesiz çıkışlar alacaktınız ya da orijinal kartuş yerine muadilini seçecektiniz. Ancak Strydent InkSaver ile artık bir şansınız daha bulunuyor. Bu zeki yazılım her çıkış aldığınızda harcanan mürekkep miktarını azaltarak tasarruf yapmanızı sağlıyor. Yazılım, kurulumun hemen ardından size 9 farklı baskı modunda alacağınız kaliteyi gösteren bir örnek sayfa sunuyor. Burada bir seçim yaptığınızda ekranda yer alan hesap makinesi de tahmini olarak ne kadar paranın cebinizde kaldığını hesaplayabiliyor. Windows arka planında çalışan yazılım, baskı sırasında devreye giriyor. Bu yüzden daha önceden program içinde yer alan kaydırma çubuklarından istediğiniz kaliteyi belirlemeniz gerekiyor. Şu anda yazılım sadece HP, Canon ve Epson firmalarına ait yazıcıları destekliyor.

SONUÇ: Çok ufak eksiler haricinde InkSaver, kalite önemli olmadığı durumlarda günlük baskı maliyetlerini kolay bir şekilde azaltan etkili çözümler sunuyor.

- + Kullanımı kolay
- + Gerçekten ekonomi sağlıyor
- Desteklenen yazıcı sayısı kısıtlı

eCHIP Extra Inksave

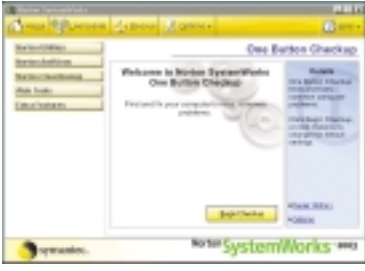
BİLGİSAYAR İÇİNDE BİLGİSAYAR: Aslına bakılırsa Virtual PC, gerçekten çok büyük kullanıcı kesimine hitap eden bir yazılım değil. Sadece teknik destek çalışanları ve yazılım geliştiricileri gibi spesifik işlere hitap ediyor. Ancak yine de şu an piyasada bulunan en iyi PC emülatörü olmayı başarıyor. Yeni sürüm olan 5.0, eskisine oranla daha hızlı çalışıyor ve artık Windows 98 ve XP'yi de destekliyor. Eski sürümleri de oldukça başarılı olan Virtual PC'de 10Mbit kart yerine artık 10/100MB ethernet kartı emülasyonu bulunuyor ve kullanıcıya işlemci üzerinde daha fazla kontrol sunabiliyor. Burada eski sürümlerden farklı olarak sadece işlemci zamanının gerçek ve sanal PC arasında ikiye bölünmesi değil detay kararlar alınması da mümkün oluyor. Sanal PC'niz için 1GB hafıza ayırmanıza da imkan tanıyan yazılım daha önceki sürümde 4MB olan emüle edilmiş ekran kartı hafızasını da ikiye katlayıp 8MB'a çıkarmış. Virtual PC, birden fazla işlemciye sahip sistemlerde daha fazla performans sunacağını da iddia ediyor.

SONUÇ: Virtual PC'nin performansı donanıma göre değişiyor. Dolayısıyla en ideal sonuç için sistemin minimum 1.4GHz bir işlemci ile 512MB hafızaya sahip olması iyi olacaktır.

- + Eski sürüme göre daha hızlı
- + Birçok işletim sistemi desteğine sahip
- Sorunlu internet bağlantısı

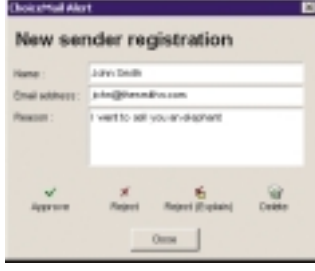
eCHIP Extra VPC

Yardımcı Sistem Yazılımı

**SYMANTEC NORTON SYSTEM
WORKS 2003**
CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98/SE/ME/2000/XP
BİLGİ www.norton.com
FİYAT 70 \$

Yardımcı E-posta Yazılımı

CHOICEMAIL
CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98/SE/ME/2000/XP
BİLGİ www.digiportal.com
FİYAT 40 \$

Video Düzenleme Yazılımı

MAGIX MOVIES TO CD&DVD
CHIP PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98/SE/ME/2000/XP
BİLGİ www.magix.com
FİYAT 30 £

SİSTEM SAĞLIĞI İÇİN EN SADIK YARDIMCI: Güçlü bir disk düzenleyici, otomatik çalışan sorun giderici, anti-virüs yazılımı ve benzeri ilk yardım araçlarından oluşan, bilgisayarınızın yanında her zaman ihtiyaç duyabileceğiniz bir yazılım olan Norton System Works, tüm Windows sürümlerinde başarılı bir şekilde çalışıyor. Eğer bu tipte ilk defa bir yazılım satın alıyorsanız Norton SystemWorks 2003'ün güçlü özellikleri gerçekten vazgeçilmez. Ancak daha önceki sürümlerden birine sahipseniz, yeni sürüme geçmeniz size çok büyük bir yenilik kazandırmayacaktır. Çünkü bu sürümdeki yeniliklerin çoğu görselliğe dayanıyor. Bunun yanındaki pakette yer alan tek yenilik, internet bağlantısının kopmasını engelleyen Connection Keep Alive özelliği. Yazılım modem bağlantısı üzerinden veri paketleri göndererek sürekli aktif kalmanızı sağlıyor. Utilities, anti-virüs ve Cleansweep yazılımları yine pakette yerini koruyor. Zaten bu 4 özellik ile Disk Doctor ve WinDoctor dışında diğer Norton yazılımları çok da çekici değil ve diske dayalı çalışan birkaç geçerliliğini de yitirmiş durumda.

SONUÇ: Eğer zaten SystemWorks kullanıyorsanız, yeni sürüme güncellemeyi düşünmek anlamsız olacaktır. Ancak bu yazılıma sahip değilseniz, hiç durmadan bir tane edinin.

- + Seçenekler kişiselleştirilebiliyor
- + Mükemmel sabitdisk araçları
- Yeni sürüm fazla bir şey getirmiyor

İSTENMEYEN POSTALARIN KÖKÜNÜ KURTUTUN: Günümüzde e-posta en değerli iletişim araçlarından biri. Ancak bu yol la kullanıcıya ulaştırılan ve spam olarak adlandırılan reklam amaçlı gönderilen postalar ise gerçekten sinir bozucu olabiliyor. Bunları engellemek için daha önceden kullanılan yöntemler hep istediğiniz adresleri engellemeye yarıyor, ancak sürekli adres değiştirenlere karşı pek bir yararı olmuyordu. Şimdi ise olaya gerçekten zekice yaklaşan ChoiceMail adlı yazılım ise siz aksini söyleyen kadar tüm gelen postalara spam gözüyle bakıyor. Yazılımı kurduğunuz zaman yaratmış olduğunuz listeye göre program kabul edip etmeyeceği postaları ayırıyor. Dolayısıyla eğer listenizde olmayan biri size e-posta gönderirse, o kişiye otomatik olarak durumu açıklayan bir cevap yazılıp, posta listesine eklenmek üzere bir web sayfasına yönlendiriliyor. Kişi buraya kaydını yaptıktan sonra onayınızdan geçerse size e-posta gönderebiliyor. Şu anda Yahoo ve Hotmail gibi web tabanlı e-posta servisleriyle çalışmıyor.

SONUÇ: Sadece belirli kişilerden posta alıyorsanız hiç sorun yaşamadan kullanabileceğiniz kusursuz bir program. Ancak sürekli farklı insanlardan posta alıyorsanız sorun olabilir.

- + Spam'e kesin çözüm oluyor
- Web tabanlı postalarla çalışmıyor
- Sadece ev kullanıcılarına uygun

© eCHIP Extra Live Motion

DÜŞÜK BÜTÇELİ AMA İŞ GÖRÜYOR: Evde eğlence amaçlı kullanıma yönelik hazırlanmış bir video düzenleme yazılımı olan Movies to CD&DVD, fazla kapsamlı olmasa da iyi bir izlenim bırakmayı başarıyor. Yazılımın kullanışlı ve kolay anlaşılır arabirimi, ekranın üst bölümünde Pinnacle'ın yazılımına benzer şekilde 3 bölüme ayrılmış. Windows'un dijital video kamera (DV) tanıma ve uzaktan kontrol fonksiyonunu kullanan yazılım, bu yüzden özellikle eski dijital kameralarda bazı sorunlara yol açabiliyor. Yeni model kameralar içinse böyle bir sorun bulunmuyor. Movies to CD&DVD, video gibi analog kaynaklardan kayıt da yapabiliyor. Yazılımın düzenleme ekranı ise taslak ve zaman çizelgesi şeklinde 2 bölüme ayrılıyor. Taslak sahneleri büyük simgelerle görüntülerken zaman çizelgesi ise video, ses, metin ve ekstra ses için kullanıcıya 4 satır sunuyor. Taslak ekranında ise simgeler ardışık olarak değil ekranın alt bölümünde tek satır olarak dizilmiş. Ancak burada sürükleyip bırak yöntemi ile taşıma yaparken küçük problemler oluşabiliyor.

SONUÇ: Evde kişisel filmler hazırlayabileceğiniz temel bir video düzenleme paketi. Yeni başlayanlar için zaman çizelgesi biraz korkutucu gelebilir. Tecrübeli kullanıcılar ise kısıtlı saydıkları özelliklerle pek tatmin olmayabilirler.

- + Ucuz
- + Düzenleme çok pratik
- Geri oynatma problemleri

eCHIP İÇERİĞİ

- » PassMark Performance
Kendi sistemini kendin test et
- » eCHIP
Aralık eCHIP içeriği
- » Net Explorer Pro 2.15
İnterneti rahat bırakın
- » Photo2VCD 1.60
Etkileyici slayt gösterileri
- » TweakAll 3
Windows Konfigürasyonu

PassMark Performance Test V4.0

Sisteminizi Test Edin!

Her bilgisayar kullanıcısı kendi sistemini test edip, diğer bilgisayarlarla kendisinininki arasındaki farkı bulabilir.

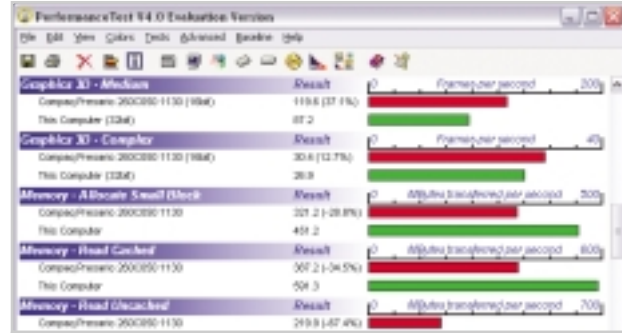
■ Her geçen gün yeni teknolojilerin sunulduğu bilgisayar donanım piyasasına hepimiz kendi bütçemiz oranında yetişmeye çalışıyoruz. **En ekonomik** ve **en yüksek performansa** sahip donanımı alabilmek için birçok testi inceleyip, kendi sistemimizi oluşturmaya çalışıyoruz. PassMark PerformanceTest kendi donanımlarınızın ne kadar başarılı olup olmadığını öğrenmenizde yardımcı oluyor.

Sistem özellikleri

Programın çalışması için bilgisayarınızda Windows 98, Me, 2000 Prof. veya XP Home/Professional kurulu olması gerekiyor. Program Windows 95 ve NT sistemlerde çalışmıyor. **DirectX 8** ve daha üstü de istenilen bir özellik. (Eğer DirectX sisteminizde kurulu değilse, Basic Kit içerisinde kurabilirsiniz.) Deneme sürümü olan PassMark PerformanceTest, 30 gün süreyle sisteminizde kurulu kalabilir ve tüm özellikleriyle birlikte kullanılabilir.

Sistem testleri

Programla sisteminizin matematiksel işlemlerini, 2D/3D grafiksel hızını, bellek yeterliliğini, MMX desteğini ve disk performansını ölçebiliyor, toplama ve çıkarma gibi işlemleri, çizgiler ve çokgenlerle yapılan 2D testi, çeşitli materyallerle kaplanmış 3D küreler ile 3D testini yapabiliyorsunuz. Sistem hafızası ve sabitdiskinizin okuma ve yazma hızları gibi CD-ROM'unuzun çalışma performansı ayrı ayrı hesaplanıyor. Eğer daha fazla zaman harcamak istemiyorsanız, tüm testleri aynı anda da yapabiliyorsunuz.

KIYASLAMA: Pahalı bir bilgisayar modeliyle kıyasladığınız bilgisayarınız bakalım ne kadar hızlı?

Gelişmiş özellikler

Hazırda gelen özellikleri kendi sisteminiz için konfigüre etmek istiyorsanız, **Advanced** menüsünden yararlanabilirsiniz. Burada daha detaylı biçimde eklemeler ve çıkarmalar yaparak testlerin kriterlerini değiştirebilirsiniz. Örneğin 3D Graphics bölümünde kaplamalar, alfa eklentisi ve sis gibi elemanları ayrı ayrı deneyebilirsiniz.

Sonuçları karşılaştırın

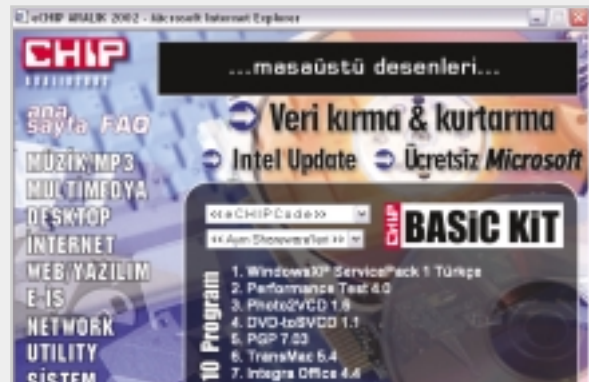
Programın en eğlenceli ve faydalı kısmı ise **Baseline** bölümü. Sisteminizi test ettikten sonra çıkan sonuçları hazırda bulunan diğer bilgisayar performans sonuçlarıyla karşılaştırabiliyorsunuz. Compaq, Dell, HP gibi markaların değişik özelliklere sahip bilgisayar modellerinin test sonuçları bu bölümde bulunuyor. Matematiksel işlemler, yazma hızı ve multimedya özelliklerinin bu bilgisayarları geçtiğini görürseniz sisteminiz iyi çalışıyor demektir...

Aralık eCHIP İçeriği

eCHIP içerisinde çeşitli kategorilerde programlar yer alıyor. **Müzik, Multimedya, Desktop, İnternet, Web, e-iş, Network, Utility** ve **Sistem** başlıklarından oluşan bu kategorilerde, programların kısa açıklamaları ve özellikleri bulunuyor. eCHIP açılışındaki **HTML RUN** dosyası sayesinde, istediğiniz programın ismine tıkladığınızda, bilgisayarınıza kurulum başlaya-

caktır.

Basic Kit sisteminiz için temel programlardan oluşan bir pakettir. Dosya indirme, grafik izleme, CD kopyalama gibi çeşitli amaçlardaki programların her ay en son sürümleri bu bölümde bulunuyor. Ayrıca dergide tanıtımları yapılan programları da **eCHIP CODE** başlığı altında bulabilir ve sisteminize buradan kurabilirsiniz.

Net Explorer Pro 2.15 İnterneti Rahat Bırakın!

Büyük ihtimalle çalıştığınız şirkette ağa bağlı birden çok bilgisayarı vardır. Bunların hepsi de internete bağlı ise oldukça yoğun bir internet trafiği de kaçınılmaz olacaktır. MP3, grafik ve program derken internette sörf yapmaktan çok download amaçlı kullanılan bilgisayarlar bant genişliğini zorlayacaktır.

Net Explorer çok basit bir program olmasına rağmen, şirketlere büyük yararı dokunuyor. Örneğin, internetten indireceğiniz bir programı, müzik dosyası veya herhangi bir dosya olsun, bu program sayesinde önce kendi network'ünüze bağlı bilgisayarlarda arayabilirsiniz. Böylece birden çok kişi aynı dosyayı indirmek için gereksiz yere internet bağlantısını kullanmamış olur. Programın Prefences menüsünden arama süresinin ne kadar uzun olacağı ve kaç tane sonuç bulacağı gibi özellikler yer alıyor.

TweakAll 3

Windows'a Özel Konfigürasyon

Windows bir türlü istediğimiz gibi olmadı. Linux'ta olduğu gibi konfigüre edilebilir özellik-

Photo2VCD 1.60

Etkileyici Slayt Gösterileri

CD'ler o kadar hayatımıza girdi ki müzikten çok film ve multimedya amaçlı olarak kullanılıyor. Çoğu kişi sinemaya gitmekten çok, evindeki VCD çalıcısını veya bilgisayarını kullanarak film keyfi sürüyor. Peki fotoğraf arşivinizi de CD'ye aktarmaya ne dersiniz?

Efekler ve müzik

Gayet basit bir program Photo2VCD. Adından da anlaşılacağı gibi arşivinizdeki fotoğrafları VCD çalıcınızda veya bilgisayarınızda slayt gösterisi olarak izlemeniz için tasarlanmış.

Yapmanız gereken şey, sadece sabitdiskinizden fotoğrafları seçip sıraya koymanız. Aynı zamanda fon müziği de ekleyebileceğiniz fotoğraflarınız arasında geçiş yaparken çeşitli efektler de uygulayabiliyorsunuz.

Kayan çizgilerden oluşan veya küçükten büyüğe doğru değişen efektlerle fotoğraflarınızı süsleyebilirsiniz.

Resim işleme aracı

Programın içinde hiç de küçümsemeyecek bir resim işleme aracı da bulunuyor. Bu araç ile fotoğraflarınızın kontrastını,

ışığını ve yönünü değiştirebilir veya netlik ayarı yapabilirsiniz. Bütün bunlardan sonra tek yapmanız gerekirse, **Make VCD** butonuna basmanız ve PAL/NTSC çözünürlüklerinden birini seçmeniz.

DİJİTAL DERGİLER

► PCONLINE

Her ay olduğu gibi bu ay da PCONLINE'da ayın websiteleri yer alıyor. Yerli ve yabancı internet sitelerinden oluşan bu bölümdeki linklere tıklayarak adreslere direkt olarak bağlanabilirsiniz. Ayrıca Yılın Bitirimi'nin yazdığı MetaTag ile ilgili makalemiz de bu ay PCONLINE'da yer alıyor. Üst veri belirtici, sakıncaları ve yeni gelişmeler hakkında birçok bilgiyi bu yazıda bulabilirsiniz.

► Computer Easy

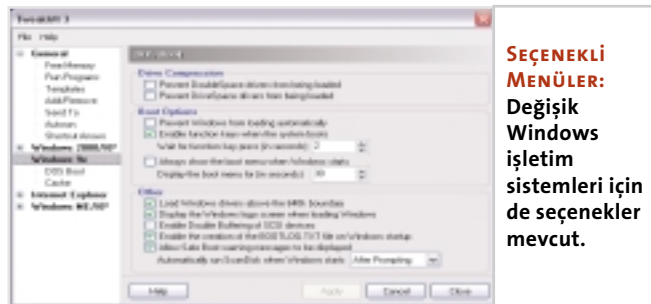
Bilgisayar ve elektronik kursumuzda geçen ay anlatılan yarım toplayıcı konusunun devamı niteliğinde Tam Toplayıcılar ele alınmış. Resimler ve renkli şemalarla açıklanan konular bilgisayarın mantığını anlamanızda oldukça yardımcı olacaktır.

Bilgisayar sözlüğünde ise N harfindeki onlarca terim açıklanıyor. NAME'den NUMLOCK KEY'e kadar birçok bilgisayar terimi yeni başlayan kullanıcılara açıklayıcı bir şekilde anlatılıyor.

► Suxxes

Geçen ayki konusuna devam eden ASP kursunda **Ziyaretçi Defteri** uygulamaları için örnekler bulunuyor. Access kursunda **Prosedür ve Fonksiyon** tanımlamaları, XML kursunda ise **XML Şemaları**'na giriş anlatılıyor. Profesyonel programcılara yönelik makalemiz Marjinal'de bu ay **Windows Pencereleleri ve Windows Mesajları** ele alınmış. Oldukça detaylı bir biçimde ilerleyen ve yeni başlayanlara yönelik büyük kaynak niteliğindeki HTML kursumuzda ise **Paragraf ve Liste Görüntülemek ile GIF Resimleri** ayrıntılı olarak anlatılıyor. Dergideki yazıyla paralel ilerleyen StudioWeb+'da ise **JSP** ile form bilgilerinin ve parametrelerin elde edilmesi yer alıyor.

SEÇENEKLİ MENÜLER:
Değişik Windows işletim sistemleri için de seçenekler mevcut.

lerin içinde boğulmak da istemiyoruz. Bunun bir yolu olmalı. TweakAll ile çok da zorlanmadan Windows'un size uymayan özelliklerini değiştirebilirsiniz.

Kurulumdan sonra...

Programı kurduktan sonra ilk çalıştırdığınızda program adına

ni tıkladığınızda karşınıza çıkan menüden istediğiniz özellikleri seçebiliyorsunuz. Ne kadar mantıklı bir yöntem olduğu tartışılır, fakat istemediğiniz özellikleri indirmeden kısaca halledebilirsiniz. Normal bir internet bağlantısıyla 2 dakika kadar süren bu prosedürü geç-

tikten sonra programa dönebilirsiniz.

Seçenekler ve menüler

Windows'un tüm sürümleri için ayrı ayrı özellikler bulunuyor menülerde. Windows 2000 ve XP için internet bağlantısı iptali ve program açılışlarının hızlanması seçenekleri bulunuyor. Windows Me içinse ZIP klasörlerini tanımama, sabitdisk ve CD-ROM cache'i düzenleme gibi seçenekler bulunuyor. En yararlı seçenekler ise: Internet Explorer, Media Plaey, Net Meeting, DirectX ve Address Book gibi Ekle/Kaldır menüsünde bulunmayan Windows bileşenlerini kaldırabilmeniz, İntenet Explorer'daki butonları kaldırmak ve sistem belleğini boşaltmak...

İÇİNDEKİLER

Hi-tech Ürünler:
Yeni teknoloji ürünleri

Tablet PC:
Geleceğin notebook'u

Araştırma Laboratuvarlarında:
Optik bilgisayarlar

JAVA YÜZÜĞÜ: Minik elektronik yüzük tüm kapıları açıyor, hesap çeklerini ödüyor.

Gelişen Teknoloji, Hantal Cihazları Mücevherlerimize Sığdırabilecek mi?

Dijital Mücevherler

İnsanların şıklık konusunda birbiri ile yarıştığı özel bir davette, özenerek giyilen zarif bir kıyafetin yanında koca bir cep telefonu veya bir PDA taşımak zorunda kalmak, sadece modacıları değil, teknoloji şirketlerini de düşündürüyor.

■ Giyilen bilgisayarlar kavramı, artık insanlara yabancı değil. Pek çok teknoloji şirketi ve üniversite bu konuda araştırmalar yaparak bilgisayarların, "giyilerek" taşınmasını sağlayacak projeler üretmeye çalışıyorlar. Ancak, teknolojinin hayatımıza soktuğu tek cihaz bilgisayar değil. Aksine, bilgisayarlar her an yanımızda olmasa da olur. Ama, dışarı çıkarken, akşam özel bir davete giderken, elbisenize uymadığı, elinizde çirkin durduğu, çantanızı, cebinizi kabarttığı için cep telefonunu yanınıza almadığınızı düşünebiliyor musunuz?

Giyilebilir bilgisayarlardan farklı olarak, teknoloji şirketleri, cep telefonu, PDA, önemli kapıların, kilitlerin elektronik anahtarları, uzaktan kumandaları gibi günlük yaşamın zorunlu parçaları haline gelen ve insanın her an yanında taşımak zorunda olduğu cihazları, değerli bir mücevher görünüşü-

müne büründürmek için büyük eforlar harcamaya başladılar.

Dijital mücevher kavramının ardındaki mantık, örneğin cep telefonu gibi "zorunlu" bir teknolojik cihazı, parçalara ayırarak, insanların devamlı kullandığı mücevherlerin, takıların içine yerleştirebilmeyi öngörüyor.

PARLAYAN TAŞLAR: Yüzükler artık biri sizi aradığında da parlayacak.

hi-tech

Dijital Mücevherler

IBM'in Almaden Araştırma Laboratuvarı'nda yapılan çalışmalar ile mücevher telefonun, bir öngöründen bir ürün haline dönüştüğünü görebiliyoruz. Küpele-re takılan iki küçük speaker, kolyenin ucundaki bir mikrofon, telefonun çaldığını ve kimin aradığını üzerindeki renkli ışıkların yanıp sönmesi ile belli eden bir yüzük, arayanın ismini ve telefon numarasını gösteren minik bir LCD ekrana sahip bir kol saati veya künne sayesinde gömlek cebinde kabarıklık yapmayan, düşmeyen, kırılmayan, kaybolmayan, çalınmayan, bir yerde unutulmayan şık bir cep telefonuna sahip olmak mümkün. Üstelik bu telefon, nadide bir mücevher takımı gibi görüldüğü için, örneğin kadınların kıyafetlerini de tamamlayan birer estetik enstrüman olarak kullanılabilir.

Daha küçüğe ulaşma arzusu

Elbette burada teknoloji bakımından dikkat çekici nokta, bir telefonun bu kadar minik parçalara ayrılıp, parçaların birbirleri ile kablosuz olarak iletişim kurmalarının sağlanabilmiş olması. Aramak istediğiniz kişinin adını, mikrofona doğru seslendirdiğinizde arama yapan, yüzüğün üzerindeki minik bir tuşla açıp kapayabildiğiniz bu cihaz, IBM'in tek dijital mücevheri de değil. IBM ve Charmed Technology firmasının ortak geliştirdiği bir diğer mücevher teknolojisi, bir PDA'yı minik bir mücevhere dönüştürüyor. Kola takılan şık bir saat veya kaliteli bir güneş gözlüğü içine yerleştirilmiş minik bir ekran monitör olarak görev yaparken, ekran üzerindeki imleci de, baş parmağa takılan bir yüzüğün üzerindeki mouse ile yönlendirebiliyorsunuz. Yüzüğün üzerine yerleştirilmiş minik bir top aslında IBM'in diz üstü bilgisayarlar üzerinde de kullandığı TrackPoint teknolojisini kullanıyor ve kablosuz bağlantı ile kola

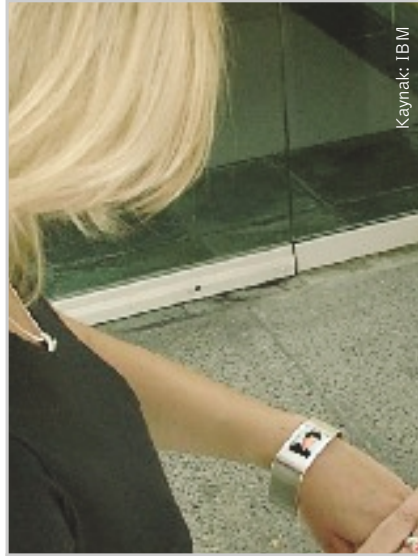

KARİZMATİK EKRAN: Bu güneş gözlüğü aslında PDA'nızın veya cep telefonunuzun ekranı olabilir.

veya göze takılan ekran ile ilintili. Böylece, sadece baş parmağın küçük hareketleri ile PDA ekranı üzerindeki her noktaya ulaşabilmek mümkün.

Java Ring kapıları açıyor

Önemli bir diğer dijital mücevher çalışması ise, Sun'ın geliştirdiği esnek Java teknolojisine dayanan Java Ring. 16 milimetre genişliğindeki bu yüzük bir anlamda Türkiye'de de kullanılan Akbil'le-

TRACKPOINT: Ekrandaki her noktaya yüzüğünüz ile ulaşabilirsiniz.

re benziyor denilebilir, ancak elbette çok daha gelişmiş bir sisteme sahip. 134 KB RAM ve 32 KB ROM içeren cihazın içinde bir de saat ve Java Virtual Machine yazılımı bulunuyor. Gerekli aparatlarla, istenilen şifreler ve bilgiler yüzüğe yüklendikten sonra, örneğin bilgisayar açılırken sorulan şifreyi veya eğer destekliyorsa bankamatikten para çekmek istediğinizde, kimliğinizi ve şifrenizi, Java yüzüğünüzü cihaza tanıtarak işleminizi gerçekleştirebiliyorsunuz. Yüzük aynı zamanda bir nakit cüzdanı olarak da kullanılabilir. Aynı Ak-

bil'lerde olduğu gibi. Parmağınızdaki minik yüzüğe kredi kartınızdan, banka hesabınızdan para yükleyerek, öğle yemeklerinde ofisten çıkarken yanınızda cüzdan veya kart taşımak zorunda kalmayabiliyorsunuz. Tek yapmanız gereken, yüzüğünüzü kasadaki "blue dot receptor" isimli okuyucu cihaza doğru tutmak.

Hayatımız tehlike altında mı?

Ancak bu teknoloji, şimdilik sadece bir bitirme tezi olarak olduğu yerde sayılıyor, zira pek çok güvenlik açığı var. Hayatınızdaki bütün şifreleri bir yüzüğe topladığınızda, kötü niyetli birinin onu çalmak için parmağınızı kesmeyeceğini kimse garanti edemiyor. Ancak yüzüğün kimi uygulamalar için uygunluğu tartışılıyor. Çoğu şirketin kullandığı güvenlik veya kimlik kartları, günlük koşturmacalar sırasında devamlı bir yerlerde unutulduğundan, otomatik kapılardan girip çıkmanın sorun haline geldiğini görecektir, çalışanlarına birer Java yüzüğü hediye etmek isteyebileceklerdir.

Teknolojinin insan yaşamındaki önemini, onu pahalı mücevherlerle birleştirerek vurgulayan bu projeler büyük ihtimalle çok uzun yıllar boyunca hayat bulamayacak veya herkesin kullanılabileceği yaygın ürünler haline gelemeyecek, ama bir gün ihtişamlı bir davette biraz ötenizde güzel bir hanımın, dekoltesinin üstünü kaplayan göz alıcı parlaklıktaki kolyesine doğru bir şeyler söyleyip, yüzüğüne bastığını, küpeleri ile oynadığını görürseniz şaşırmanın veya size bir sinyal gönderdiğini düşünmeyin. Çünkü muhtemelen telefonda, evde bıraktığı çocuklarının bakıcısı ile konuşuyordur. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Bilgi için: www.almaden.ibm.com
www.charmed.com
www.ibutton.com

BİLEZİK: IBM'in PDA'sı şık bir bilezik görünümünde.

Yüksek Teknoloji

Gelişen teknolojinin en son örnekleri

Mini CD Çalar

New Beetle CD Player

Volkswagen'in yeni modeli Beetle şeklinde dizayn edilmiş bu mini CD player, genç odaları ve ofisler için tasarlanmıştır. Ön kaput açıldığında ortaya çıkan kontrol panelinin yanında, hoparlörler de arabanın tekerleklerine saklanmış. Aynı zamanda AM/FM bandını dinleyebilen bir radyo olan cihaz 20 kanallı saklama imkanı sunuyor. Sabah uyanmak için de CD'den bir parça veya radyodan bir kanal seçmeye imkan veren minik böcek, sadece internetten sipariş edilebiliyor.

Bilgi için: www.sharperimage.com

Fiyatı: 20 dolar

Samsung SPH-i330

İnce ve Zarif

Samsung'un yeni akıllı telefonu SPH-i330, renkli ekranı ve ergonomik, ince dizaynı ile dikkat çekiyor. Aynı zamanda Palm OS kullanan bir avuç içi bilgisayar olan cihaz Blazzer browser ile 14.4 Kbp.s hızında internet erişimi ve mail alış verişi olanağı sunuyor. 165 gram ağırlığındaki SPH-i330, 12.5x6.5x1.8 cm boyutlarında.

Bilgi için: www.samsung.com

Fiyatı: Belli değil

Kulaklık ve Dijital Kamera

Nokia Headset Camera HS-1C

Nokia 7210, 6610, 5100, 6100 ve 6800 modelleri ile kullanılan, kolay takılan birleşik dijital kamera ve kulaklık aksesuarı, kullanıcılara dijital resimler çekip bunları metin, görüntü ve ses içerebilen MMS mesajları olarak gönderme olanağı sunuyor.

Bilgi için: www.nokia.com.tr

Fiyatı: 80 pound

Hi-Tech Ürünler

En-Gage!

Nokia Oyun Konsolu Yaparsa

Dünyanın en büyük cep telefonu üreticisi Nokia, oyun konsolu olarak tasarladığı yeni konsepti N-Gage ile merak uyandırdı. Büyük oyun firmalarının oyun yazılımı desteği vereceğini açıkladığı yeni cihazın, aynı zamanda bir cep telefonu ve MP3 çalıcısı olarak kullanılacağını da hatırlatalım. Bluetooth teknolojisi ile donatılmış cihaz, özellikle multiplayer oyunları hedef alacak.

Bilgi için: www.nokia.com

Fiyatı: Belli değil

Müzik Zevkiniz "İnceyse"

M-any Ultra Slim

M-any'nin Ultra Slim MP3 çalıcısı, ince dizaynı kadar işlevselliği ile de kullanıcıların beğenisini kazanıyor. 128 ve 64 MB hafıza seçenekleri ile gelen cihaz aynı zamanda ses kayıt özelliğine de sahip. PC ile USB üzerinden saniyede 2,5 MB hızında veri transferi yapabilen cihaz, Hızlı Sistem stoklarından temin edilebilir.

Bilgi için: www.hizlisistem.com

Fiyatı: Belli değil

Bileğinde PDA Taşımak İsteyenlere

Fossil Wrist PDA

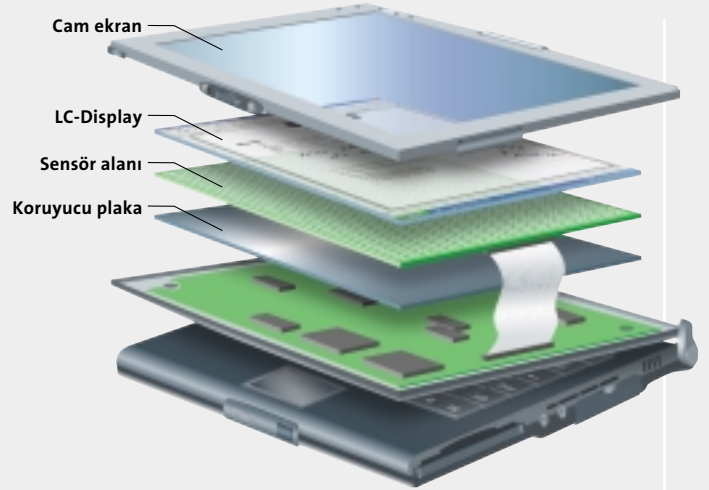
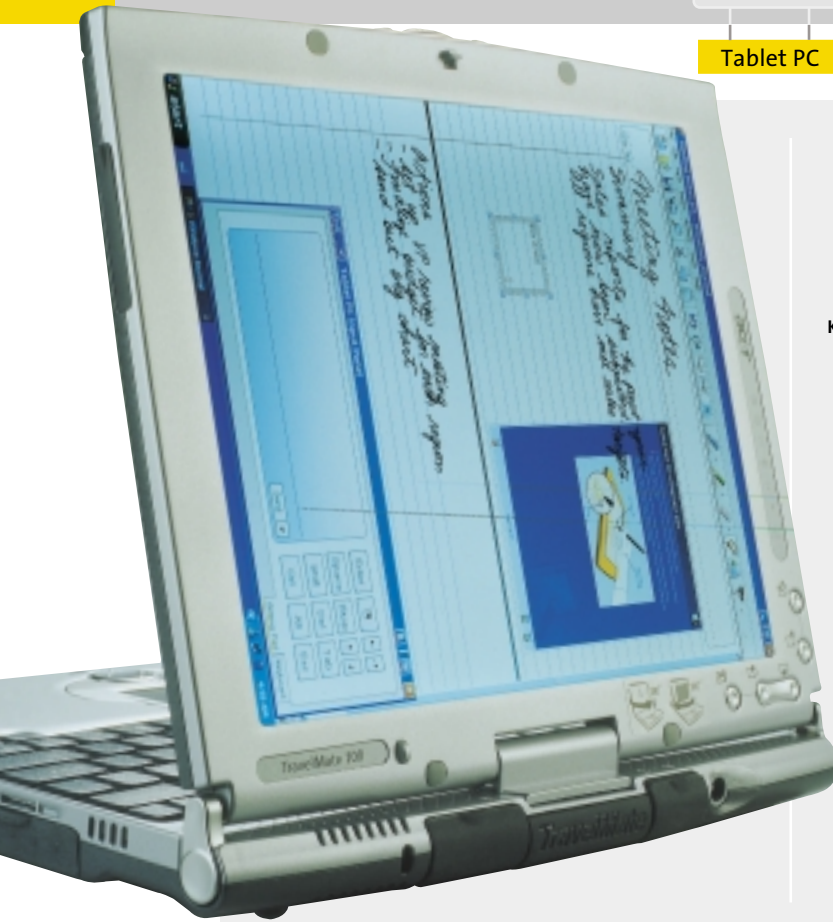
Saat biçimindeki bilgisayarları ile ünlü olan Fossil, yeni Wrist PDA'sı ile Palm OS kullanan bir avuç içi bilgisayarı bilekte taşıma imkanı sunuyor. Bilgisayar ile kablosuz olarak senkronize edilebilen cihaz, gelişmiş ajanda özellikleri ile göz dolduruyor. Dokunmatik ekranından stylus yardımı ile bilgi girişi sağlaması da yeni Fossil cihazını öncekilerden ayırıyor. Saatin mini stylus'u ise cihazın metal kayışı içine saklanmış.

Bilgi için:

www.fossil.com

Fiyatı: 200 dolar

Yeni tablet PC'ler nasıl çalışıyor?

LC-Display Windows masaüstünü 1.024x768 resim noktasıyla gösteriyor, altındaki sensör alanı daha titiz ve 0,05 mm'lik hareketleri çözümlüyor. Teknik elektromanyetik olarak çalıştığı için, kalem daha Display yüzeyinin 5 mm. üzerindeyken tanınıyor. Acer Travelmate 100'ün (solda) ekranı şimdiden bu donanıma sahip. Ekran 180 derece döndürülebiliyor, böylece cihaz notebook ya da tablet PC olarak çalışabiliyor.

Yeni Tablet PC

Geleceğin Notebook'u

Microsoft, tablet PC ile geleceğin notebook'una giden yolu açıyor. CHIP daha piyasaya sürülmeden bir seri öncesi modeli mercek altına aldı - ve şaşkınlığa uğradı!

Bill Gates notebook'u yeniden tanımlandı: Geleceğin taşınabilir PC'sinin adı Tablet PC. Buna uygun olarak Microsoft tümüyle kendine özgü .net-stratejisine entegre olan yeni bir veri tipi saptamış bulunuyor. Windows XP Professional Tablet PC Edition hazır olduğunda, yeni notebook kuşağı ülkemizde de piyasaya sürülecek. CHIP şimdiden ilk hazır donanıma bir göz atabildi. Tablet PC'deki en önemli yenilik, yazı tanımanın değil, bilakis elektronik kağıt işlevinin ön planda olması. Kalem şimdiye kadar daha ziyade klavyenin yerini tutarken (Windows için Pen genişletmeleri yaklaşık on yıldır mevcut), gelecekte bizzat kurşun kalem gibi kullanılacak. Elektronik kağıdın avantajları arasında, işaretlenebilir silinebilmesini, gerektiğinde yeni yazma ve işaret alanlarının eklenebilmesini sayabiliriz. Elektronik mürekkebin sunumu için işletim sistemi, grafik veri işlemeyi çalıştırıyor ve kalemin izini hesaplayarak Bézier eğrileri adı verilen eğrilere (eğrilerin sunumu için matematiksel bir yöntem) dönüştürüyor. Hatta kaleme ve grafik tablasına göre, bu sırada basma basıncı ve kalem konumu da değerlendiriliyor. Bu durum Illustrator ve Corel gibi iddialı grafik programlarında çoktandır olanaklıydı. Tabii ki yine de bir yazı tanıma mevcut. Bu İngilizce ilk sürüm, şaşırtıcı derecede isabetli çalışıyor ve birbirinden ol-

dukça farklı bir şekilde yazılmış yazıları tanıyıp kabul ediyor. Tanıma, üç yıllık geliştirme süresi boyunca dünya çapında toplanan farklı alfabelerin sayısız yazı numunelerine dayanıyor.

Tipik yeni bir uygulama "Journal" adı verilen elektronik bloknottur. Bloknottu hızla yapılmış eskizlerden yola çıkarak özenli dikkörtgenler, daireler ve çizgilerle hem doğru dürüst bir diyagram yapılandırmak için hem de yazı ve grafik için yardımcı işlevler sunuyor. Gerçek kağıtta olduğu gibi istendiğinde silinebiliyor ve işaretlenebiliyor.

Bu, müşterilere sorularak ve "enformasyon askerlerinin" (bu Microsoft'un yöneticiler için geliştirdiği bir kavram) klavye ve ekranın yanı sıra not almak ya da metinleri açıklamak için karalama kağıdı kullandıkları tanısıyla olgunlaştırılmış bir fonksiyon. Buna ayrıca, masaüstü çapında kullanılabilir elektronik post-it'ler ve kalem işlevlerinin Outlook, Word, Excel ya da Powerpoint gibi Office programlarına entegrasyonu hizmet ediyor. Örneğin kalem ile bir metin ya da tablo alanı işaretleniyor, sonrasında bu bir dokümana kopyalanıyor ve açıklamalar içeren bir not kağıdı ile kenara "yapıştırılıyor". Özellikle ekip içinde Office dokümanlarıyla çalışmak, böylelikle bugünkü elden geçirme işlevleriyle olduğun-

dan daha düzenli bir hal alacak.

Gates, bu Pen işlevlerinin gelecek Office sürümünün önemli bir bölümünü oluşturacağını duyurdu. Tablet PC piyasaya sürülürken şimdilik bir Tablet PC Office Pack indirilmeye sunuluyor.

Başka bir yenilik de, dil tanımlarının şimdilik ABD ve Uzak Doğu sürümleri için kısıtlı ses notları. Ses notu üzerinden bir dokümana konuşma ve ses eklenebiliyor. Bununla ilgili bir uygulama bazı Amerikan üniversitelerinde test ediliyor bile: Orada ders notları, metin açıklamaları ve sesli anlatımlarla öylesine hazırlanıyor ki, tüm ders skript'ler, notlar ve sesli anlatımlarla dijitalize edilmiş olarak sunuluyor.

Genel olarak bakıldığında tablet PC tatminkar bir izlenim uyandırıyor. Gerçi kurşun kalem ve kağıda yazma duygusundan plastik kalem ve cama yazma duygusuna geçmek için alıştırma gerekiyor, ancak bundan sonra da kucağınızdaki PC klasik notebook'a çekici bir alternatif oluşturuyor. Grafik girişlerin vektörleştirilmesiyle veri miktarları telsiz ağlar için tahammül edilebilir ölçülerde kalıyor. ■

GB / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

TABLET PC'NİN KALEM İŞLEVLERİ

» Elektronik mürekkep yeni aletlerle çalışıyor

Tablet PC için anahtar uygulamanın adı Windows Journal. Elektronik yazma bloğu Office kullanımı için yeni uygulamaları olanaklı kılıyor.

Journal bir bloknot üzerinde olanaklı olan tüm işlevleri pratik olarak gerçekleştiriyor... Klavye miadını doldurmuş durumda... Kalem ile yazılıyor, işaretleniyor, siliniyor ya da çiziliyor. Görevler işaretlenebiliyor ve görüldüğü kadarıyla Outlook'a devrediliyor. Arka planda Windows Explorer üzerinden belirli içerikleri aramayı bile olanaklı kılan yazı tanıma çalışıyor. Yeni tekniğe güvenmeyenler ya da metinleri klasik biçimde işlemeyi sürdürmek isteyenler, bir metin penceresi açabilir ve sanal klavye ile de çalışabilirler.

KALEM İŞLEVİ: Farklı kalem kalınlıkları ve işaret renkleri seçilebiliyor.

İŞARET KALEMİ: Farklı çizgi kalınlığı ve renklerle donatılmış, şeffaf.

SİLGİ: Kalemın arkası çevrilerek otomatik gerçekleştiriyor, farklı kalınlıklar da mevcut.

SEÇME ALETİ: Resim bölümleri kement ile işaretleniyor.

İŞARETLEME SİMGESİ: Önemli metin alanları farklı flamalarla vurgulanıyor.

METİN ALANI: Yazma yazısı tanınıyor.

KENAR YÖNETİMİ: Yer yeterli gelmezse, yazma alanı eklenebiliyor ya da silinebiliyor.

Optik Bilgisayarlar

Işık ile Hesaplama

Kimyacılar transistörü yeniden keşfettiler: Tek tek floresan moleküllerini farklı durumlarda devreye açıyorlar... Böylelikle optik bilgisayarlar 500 bin gigahertz'e kadar uzanan saat frekanslarına ulaşacak ve silisyum chip'lerini gölgede bırakacaklar.

Bilgisayarın geleceği kimya laboratuvarlarında çizilecekmiş gibi görünüyor. Sözkonusu olanın ne olduğunu Münihli kimyager Robert Reiser basit bir deneyle gösteriyor. Kırmızı bir sıvıyı yavaşça içinde renksiz bir maddenin bulunduğu bardak içine döküyor. Renksiz madde sarıya dönüşüyor. Kırmızı sıvılı bardak ne kadar fazla boşalırsa sarı da o kadar yoğun bir hal alıyor. Seyri gayet hoş bu tip deneyler okuldaki kimya dersinden biliniyor. Burada rhodamin temelli kırmızı boyarmaddenin metanol ile girdiği tepkime sonucu başlangıçtaki durumu değişiyor, yeni bir bağlantı oluşuyor. Reiser bir lamba ile renk dışında başka bir optik özelliğin de değişmiş olduğunu gösteriyor. Bardağa tutulan ışık sarı sıvının aydınlık saçmasına yol açıyor -yani sıvı floresanlaşıyor.

Sıvılarla yapılan bu deney Münih Ludwig-Maximilians Üniversitesi (LMU) organik ve makromoleküler kimya departmanı bünyesindeki bilimcilerin küçük çapta başar-

SERİ

ARAŞTIRMA LABORATUARLARINDAN YENİLİKLER

Geleceğin dünyasıyla şimdiden tanışın: Bilim ve endüstri, yaşamınızı köklü şekilde değiştirecek anahtar teknolojiler üzerinde çalışıyor. CHIP bu yazı dizisinde sizi geleceğin dünyasıyla tanıştırıyor.

Silisyum yerine boyarmadde

Boyarmadde yoğunluğuna göre plastik kütleler laboratuvarda az ya da çok oranda aydınlık saçıyor. İçlerinde bulunan ve bu efektte yol açan floresan boyarmadde molekülleri geleceğin süper hızlı işlemcileri ve belleklerini oluşturacak hammaddeyi sağlıyor.

dığı bir devrimi gözler önüne seriyor. Burada bilimciler tek tek molekülleri planlı bir biçimde floresan durumuna geçirebiliyor. Bu kadarla da bitmiyor: Uzun test dizileri sonrasında tek tek molekülleri istendiğinde floresan olan ve floresan olmayan durumlar arasında gidip gelecek şekilde devreye açılabilceği ve kapatılabileceği bir boyarmadde sentetize etmeyi de başarmış bulunuyorlar.

Silisyum teknolojisinin sonu geliyor

“Bu moleküller optik düzlemdeki transistörlerdir,” diye bu keşfin anlamını coşkuyla açıklıyor Reiser. Devreye açılabilen moleküller bugünkü elektronik bilgisayarların yerini alacak optik bilgisayarlara giden yolda önemli bir adım. Elektronik bilgisayarların performansı istenildiğinde yükseltilemiyor, çünkü elektronik yapıtaşlarının minyatürleşmesinin önüne fiziksel sınırlar dikiliyor. Uzmanlar bu sınıra on ila yirmi yıl içinde ulaşılacağından yola çıkıyor. O zaman geldiğinde silisyumun rolünü floresan boyarmadeleri (chromophor’lar) devralabilir.

“İleri derecede gelişkin bilgisayar teknolojisinin sınırlarının farkına yüksek işleme hızlarına ve entegrasyon yoğunluklarına ulaşılacak istendiğinde varılıyor” diye açıkla-

mada bulunuyor Münihli üniversitenin bünyesindeki organik ve makromoleküler kimya çalışma çevresi yöneticisi Prof. Dr. Heinz Langhals. Böylelikle de aynı zamanda ışık için moleküler devre elemanları arayışı motivasyonunun da nedenini de dile getirmiş oluyor. Onun tahminine göre PC’lerden 10 gigahertz’lik saat frekanslarını bile başarması beklenemez. Bu alanda daha büyük bellek ve süreç verilerinin daha hızlı işlenmesi şimdiye kadar silisyum chip’ler üzerindeki bileşenlerin gitgide daha küçülmesi ile sağlanıyordu. Bu küçülme süreci daha atomar ölçütlere ulaş- →

Işıyan Boyarmadde

RENK OYUNLARI: Kırmızı boyarmadde ve renksiz methanolden kimyager Reiser sarı ışıyan bir madde karışımı oluşturuyor; bu ışık saçarlının oluşumu için basit bir deneyden ibaret.

Antik çağdan bilgisayarlı geleceğe

Antikçağ

FLORİD: Örneğin ismini veren Florid (Foto) gibi minerallerden floresan uzun zamandır biliniyor.

1845

CHLOROPHYLL: Kimyager Julius Robert Mayer bitkilerdeki fotosentezde ışık enerjisinin dönüştürülmesinin farkına varıyor.

1979

BOYARMADDE ARAŞTIRMALARI: Prof. Dr. Langhals floresan boyarmaddeleri ile ilgili incelemelerine başlıyor.

1990

S-SEED: Optik transistör Bell laboratuvarlarının ilk optik bilgisayarının çekirdeğini oluşturuyor - bileşenleriyle bir masa üzerine kurulmuş.

2015

GELECEĞİN PC'si: Boyarmadde temelli optik bilgisayar 500.000 Gigahertz ve daha fazlası saat frekanslarına ulaşacak.

mak suretiyle nihai bir sınıra ulaşmadan, kuantum mekaniği efektler yarıiletken özelliklerin ansızın ortadan kalkmasına yol açacak. Çünkü elektrik bağlantılar küçüldüğü oranda, daha az kablo gibi davranıyor. Ayrıca küçültülmüş boyutlarda ve daha yüksek işleme hızlarında elektrosmog da artarak bir sorun haline alıyor. Yapıtaşları istenmeyen bir biçimde birbirlerini karşılıklı etkiliyor.

Silisyum yerine optik bilgisayarlar

Optik bilgisayarlar silisyum bilgisayarların yerini almak konusunda iyi bir şansa sahipler; ancak uzun bir süredir bunun için gerekli yapıtaşlarının nasıl yeterince minyatürleştirilebileceği açıklığa kavuşmuş değildi. Profesör Langhals şimdi bunun yanıtını bulmuş gibi görünüyor: "Performans floresan boyarmaddeler bugünkü elektronun

kalbini oluşturan yarıiletkenlerin karşısı."

Işık ile elektronik hesaplama makinelerinde olduğu gibi aynı şekilde hesaplanabileceğini ABD bilimcileri daha 1990 yılında göstermişlerdi. Transistörün de icat edildiği Bell laboratuvarlarında en önemli işlev elemanlarının mercekler, aynalar ve lazer ışınlarından ibaret olan optik bir bilgisayarın ilk prototipini inşa etmişlerdi.

Langhals o sıralar Münih'te boyarmaddelerle araştırmalarını sürdürüyordu. Yeni fotonik teknolojisi için istenilen entegrasyon yoğunluğunu elde etmek, üstelik de mümkün mertebe moleküler temelde elde etmek için, ışığı içine alabilen ve işleyebilen yapılara gerek var. Boyarmadde molekülleri tam da bu özelliğe sahip. İçe alınan ışık enerjisinin kaybolmaması gerektiği içindir ki, yalnızca enerjiyi alabilen değil, aynı zamanda depolayabilen ve komut üzerine yeniden verebilen floresan boyarmaddeler gerekiyor. Yalnızca böylelikle devre kapalıyken de bilginin yitmemesi sağlanıyor.

500.000 GHz'lik çalışma frekansı

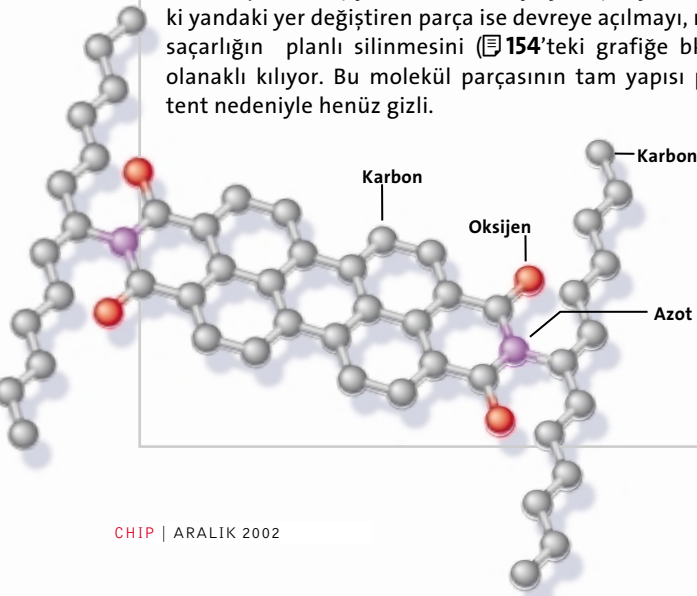
Bu tip boyarmaddeler için bir kalite ölçütü depolanmış enerjinin ne kadarının yeniden geri verileceğini bildiren floresan kuantum randımanı. LMU'daki kimyagerlerin geliştirdikleri türden yüksek değere sahip floresan boyarmaddelerde şimdiden yüzde 100'lük bir değere ulaşıyor. Başka önemli bir kıstas ise floresan boyarmaddelerin ışık gerçekliği (fotostabilite). Bu elektronun dünyasında örneğin Relais'lerde olduğu gibi, elektrik şalterlerinde ulaşılabilir devre çevrimlerine tekabül ediyor. Yüksek değere sahip floresan boyarmaddeler en az 100 milyon kez ışık alabilecek ve işleyebilecek. Deneme aşamasında şimdiden hiçbir Photo indirgemenin saptanamadığı boyarmaddeler bulunuyor. Aşınmaz yapıtaşları vizyonu böylelikle yakınlaşmış oluyor.

Optik bilgisayarlardan onu bugünkü bilgisayarlardan çok çok üstün kılacak bir dizi özellik bekleniyor. Elektrik sinyalinin ışık kuantumlarına geçiş elektrik ileten kabloların yerini optik yolların alması anlamına geliyor. Elektrik bağlantılarının tersine ışık yolları sinyaller birbirini karşılıklı etkilemeyecek şekilde kesişebiliyor. Kablolardan her bir an yalnızca hep bir sinyal gönderilebilirken, ışık ile paralel sinyal transferi mümkün: Böylece farklı dalgaboy- →

GİZEMLİ: S-13

» Transistör Moleküllü

Transistor moleküllerinin inşasında kullanılan föresans boyarmaddelerin adları perylen 3,4:9,10'dan dikarboksimate kadardır. Münihli kimyagerler boyarmadde moleküllü S-13'den yola çıkıyor (aşağıda şematik bir biçimde görülüyor). Azot moleküllerinde oturan karbon zincirleri bir tepkimede birbirinden ayrılıyor ve başka molekül parçalarıyla yer değiştiriyor. Bunlar bir yanda Chromophor'u taşıyıcı bir malzemeye yerleştiriyor. Öteki yandaki yer değiştiren parça ise devreye açılmayı, ışık saçarlığının planlı silinmesini (154'teki grafiğe bkz.) olanaklı kılıyor. Bu molekül parçasının tam yapısı patent nedeniyle henüz gizli.

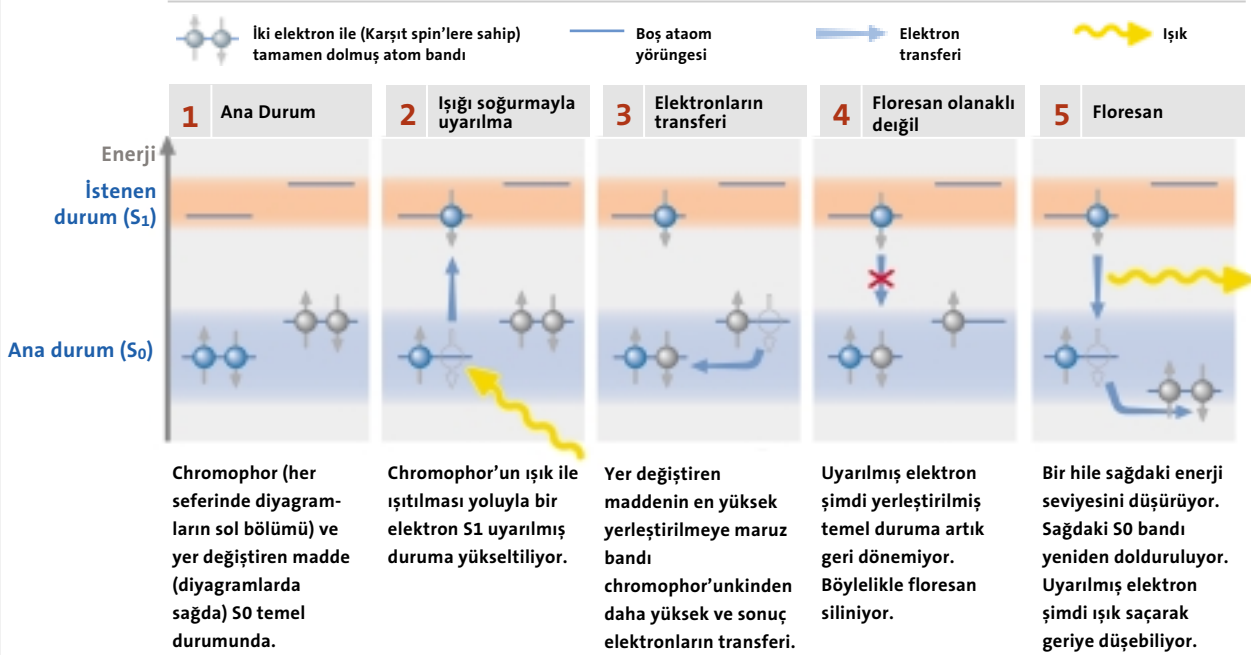
MOLEKÜLDE FLORESANLIK NASIL DEVREYE AÇILIYOR VE KAPATILIYOR

Boyarmadde molekülü S-13'ü farklı durumlarda devreye açabilmek için, floresan özellikleriyle ilgisi olmayan molekülün bir parçası başka bir molekül parçası ile yer değiştiriyor. Belirleyici olan yer değiştiren parçanın otur-

duğu azot atomlarındaki elektronların durumu.

Eğer en yüksek yerleştirilmeye maruz molekül bandı yer değiştiren parçada enerji itibarıyla boyarmaddede (chromophor) olduğundan daha yük-

sekse, floresan ışık ile planlı bir biçimde ısıtılarak silinebiliyor. Eğer bu değer düşürülürse, molekül yeniden floresan hale geliyor. Bu olayın akışını beş adımdan ibaret diyagramlar gösteriyor.

larında yüzlerce sinyal aynı anda bir optik kanal üzerinden transfer edilebiliyor. Üstelik ışık yolları bir chipin üçboytutlu inşasına da sorunsuzca olanak tanıyor.

Işık üzerinden hızlı sinyal transferi ve molekül ölçeğinde tek tek yapıtaşları arasındaki küçük mesafeler aşırı derecede hızlı chiplerin inşasını olanaklı kılacak. "Bu tip optik yapıtaşlarının çalışma frekansı yaklaşık 500.000 Gigahertz civarında" diyor profesör Langhals. Moleküller devreler bugünkü en küçük bilgisayar yapılarından 1000 kez daha küçük. Üstelik yeni teknolojiyi üç mekan yönünde genişletme olanağı bire bir milyarlık bir büyüklük oranı sonucunu veriyor.

Yeni bir bilgisayar çağının kapısını açacak bu fantastik madde nasıl bir şey? Laboratuvarında uzunca kimyasal tepkimeler zinciri sonunda bir tüpten damlayan ve bir bardakta biriken şey önce bir urin numunesine benziyor. Bu durumda sarı

lapanın anlamını layıkıyla gözler önüne sermek için büyük laflara ihtiyaç var kuşkusuz. "Bir litrelik sıvı bulunan bu bardakta hepsi boyarmadde molekülü olan 1020 transistor yüzüyor" şeklinde sonucu yorumluyor kimyager Fritz Wetzel. Onun yol gösteriliğiyle öğrenciler arzulan boyarmaddeyi sentetize ediyor. Bunun için birçok çalışma adımı gerekiyor, ama bu adımların hepsine de kolaylıkla hakim olmak mümkün. "Bunların hepsi de bir kimyagerin el zanaatı" Wetzel'e göre. Tüm ihtiyaç duyulan maddeler ileri derecede gelişkin bir teknikle üretiliyor ve görece ucuz.

Optik chipler ucuz olacak

Floresan boyarmaddeler temelinde optik chip'ler bir kez seri olarak üretilebilirse, Wetzel'e göre fiyatlar oldukça düşük olacak. Silisyumun potansiyel takipçisinin henüz doğru dürüst bir adı yok. Çalışma çevrelerinde boyarmadde S-13 ni-

→

CHIP FABRİKASI YERİNE KİMYA LABORATUVARI: Chromatograph sütunu (arka plan) üretilmiş boyarmaddeyi temizliyor. Fraksiyon toplayıcının bardaklarında kimyager aranan bağlantıyı buluyor ve yan ürünleri ayırıyor.

IŞIK YAKALAYICI: Münihli kimyagerler güneş spektrumunun olabildiğince büyük bölümlerinden yararlanmak ve çok enerji iletmek için renkli levhaları güneş kolektörlerinde kullanmak suretiyle pratik bir yarar sağlamışlar bile.

telemesini taşıyor. Gelecekteki kullanımı için bu boyarmadde daha da fazla modifikasyona uğrayacak. Kimyacılar belirli özelliklere sahip moleküller dizayn etmeyi şimdiden başarmış bulunuyor.

Enerji transferi ve chromophor'lar

Kısa süre içinde sentetize edilen transistör molekülleri gerçi etkileyici, ancak bunlar sıvı biçimde hemen hemen hiç de kullanılabilir değil. Oysa bilimciler bir yandan molekülleri bir polymermatrix içine yerleştirmeyi çoktan başarmış ve böylelikle katı bir biçime geçirmeyi başarmış bulunuyor. Öte yandan sinyalleri bir molekülden diğerine transfer etmeyi de başarmış durumdalar. Konvansiyonel optik yapıtaşlarıyla tabii ki yeni teknik de yarım mikrometrenin altındaki yapılarda ışık kırılması meydana geldiği için yakında sınırlarına ulaşabilirdi. Bu sınırın altında kalmayı Langhals çevresindeki çalışma gurubu bilgilerin transferi için elektromanyetik ışıma kullanılmadan kalıyor. "Yayılan ve sonra yeniden soğurulmak zorunda olan ışığın yerine biz yalnızca enerji taşıyoruz" açıklamasında bulunuyor Langhals. Bunun kuramsal temellerini kuvantum mekaniği sunuyor. Enerji transferi elektronların aynı molekül içerisindeki başka atom bantlarına ya da komşu moleküllere geçişi suretiyle cereyan ediyor (☞ 154'teki kutuya bkz.). Bu molekül mesafesinin 2 ila 3 nanometre olan Förster yarıçapı sınırları içerisinde bulunduğu zaman olanaklı oluyor. Münihli kimyagerler doğrudan komşu yapıtaşlarını mekanda sabitleyerek Chromophor'ları birbirine daha da yakınlaştırmış bulunuyor.

Sarı sıvıdan daha çok bir polymermatrix içine yerleştirilmiş boyarmadde bu malzemeden geleceğin tekniği olusacakmış izlenimini uyandırıyor. Plastik kütleler bardaklarında altın külçeler gibi ışıyor. Bunlardan daha işlemciler

inşa etmek mümkün olmadan, teknoloji yüksek yoğunluklu hızla yeniden yazılabilir bellek ortamları geliştirmede kullanılabilir. Devreye açılabilir moleküller bu iş için yalnızca bir polymer kafesin düzenli biçimine getirilmek zorunda, bundan da bir CD'yi andıran bir ortam oluşabilir. Boyarmadde belleklerle yapılan ilk deneylerde molekülleri planlı bir biçimde ısıtmak suretiyle sarı ve protokal rengi arasında ileri geri devreye açmak başarmış bile. Bir lazer ışını ile yoklamada bir CD'de olduğu gibi farklı renkler farklı mantıksal değerler olarak yorumlanıyor. Gerçi moleküller 500 dereceye kadar ısıtılmaya dayanıklı, ama araştırmacılar chromophor'ları yalnızca ışık yayarak devreye açıp kapamak ve böylelikle veri depolamak hedefine ulaşmak istiyor.

Teknik çözümler mühendislerin işi

Gelecekteki işlemciler de ufak lazer diyodlarının ışığıyla devreye açılacak. Bunun için planlı bir biçimde tek tek moleküllerin flörensanslığını devreye açıp kapayabilecek iki farklı dalgaboylu lazerler gerekecek. Bunu tek tek moleküllerle yapmak şimdiden laboratuvarlarda olanaklı. Oysa Münih'teki kimyagerler işlemciler geliştirmek istemiyor. "Biz chromophor'lar ve gerekli know-how sunuyoruz" diyerek sınırları çiziyor Reiser, "Teknik çözümler ve ürünler geliştirmek ise mühendislerin işi." Bunun ne kadar hızla gerçekleşeceği ise endüstrinin tümüyle yeni bir teknolojiye geçmek konusunda hazır ve istekli olup olmadığına bağlı. Ondan sonra da ürün geliştirmeye kadar geçecek sürenin ne kadar olacağını kimse kestiremiyor - belki on, belki de yirmi yıl.

Işıyan maddenin cazibesi ve geleceği

Know-how'larıyla Langhals ve ekibi kendilerini dünya çapında önde gidiyor görüyor: Onların dışında daha kimse enerjiyi devreye açılabilir moleküller üzerinden transfer edebilmeyi başarmış değil. ABD'deki ve Japonya'daki bilimciler de tabii ki ışıyan maddeye aynı şekilde hakim olmak istiyor. Araştırma sonuçları çoğunlukla kapalı kapılar ardında tutuluyor, ve Münihliler de geliştirdiklerinin patentini sağlama alıncaya dek ayrıntılar konusunda hassas davranıyor.

Ama boyarmadde ile bilimciler bugünden ticaret yapıyor. Spin-Off firması Lambda Chem üzerinden Reiser ve Wetzel yüzde 100'lük floresan randımanı dolayısıyla ci-

haz kalibrasyonu için ayar maddesi olarak değer kazanan S-13'lü ampuller dağıtıyor.

Gelecek optik bir işlemcinin çebvrebirimleri konusunda kimyagerler için yapacak daha çok iş olacak. Süper hızlı chipin yavaş elektronik ile frenlenmesinin önüne geçmek gerekiyor. Bu yüzden olanaklı olan her yerde metallerin ve yarıiletkenlerin yerini iletken polymer'ler alacak. ■

MF / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

Daha fazla bilgi için: www.cup.uni-muenchen.de/oc/

«Başarılı floresan boyarmaddeler yarı iletkenlerin karşısı.»

Prof. Dr. Heinz Langhals, LMU Münih

İÇİNDEKİLER

- Ayın Hatası:**
Yüksek sıcaklık altındaki disk
- 6 Adımda Boot CD:**
Kendi ilkyardım CD'nizi yapın
- Altyazı Rehberi:**
Filmlere altyazı eklemek
- Tips&Tricks:**
Windows, uygulamalar...

TURBO MOD: Bir güncelleme ile sürücünüzü 48x hızındaki bir yazıcıya dönüştürebilirsiniz.

32x ve 40x Lite-On'dan 48x-Lite-On'a Güncellemek

Turbo Hızlandırıcı

32x veya 40x yazma hızına sahip Lite-On yazıcınızı, basit ve ücretsiz bir firmware güncellemesi ile hızlı bir 48x yazıcı haline getirebilirsiniz.

■ İnanması zor ama gerçek. Modern Lite On sürücülerini küçük bir işlem sonucunda yarının hızlı sürücülerine dönüştürülebilirler. Bir yazılım güncellemesi, Lite On'un 32x veya 40x hızındaki yazıcılarını 48x hızına yükseltebiliyor. Ancak şu anda sadece isminin sonunda "W" ifadesi bulunan, yani 32125W ve 40125W Lite On modelleri söz konusu yazılım güncellemesinden faydalanabiliyorlar.

Sürücünüzü güncellemek için "mtkflash" programına ve yeni firmware'i içeren "VS01.BIN" isimindeki BIN dosyasına ihtiyacınız olacak. Her iki programı da CHIP Online'dan temin edebilirsiniz. Bu aracı ve Bin dosyasını sabit diskinizde istediğiniz klasöre kopyalayın.

İlk adıma dikkat!

İleride yapılacak değişikliklerin DOS altında gerçekleştirilmesi gerektiği için ilk olarak bir açılış disketi oluşturmalsınız. Daha sonra bilgisayarınızı yeniden başlatın ve biraz önce oluşturduğunuz sistem disketini kullanarak DOS modunda açın.

Eski firmware'inizi güncellemeden önce her ihtimale karşı yedeklemelisiniz. Bunun için "mtkflash <Yazıcı> t /b /m orijinal.bin" komutunu girin. Buradaki <Yazıcı> ifadesi ye-

rine aşağıdaki şekilde elde edebileceğiniz sürücü numarasını girmelisiniz. Eğer Lite On sürücünü Primary Master olarak ayarlıysa "1", Primary Slave için "2", Secondary Master için "3" ve Secondary Slave için de "4" yazmalısınız.

Yavaş yavaş sona yaklaşıyoruz!

Bir sonraki adımda güvenlik açısından sabit disk ve yazıcı haricindeki tüm sürücülerini çıkartın. Artık Firmware güncelleme işlemine başlayabilirsiniz. Bunun için "mtkflash <Yazıcı> w /b VS01.BIN" komutunu girin ve sabırla bekleyin. Güncelleme işlemini hiçbir nedenle kesmemelisiniz.

Son olarak bilgisayarınızı yeniden başlatın ve çıkarttığınız sürücülerini tekrar takın. Eski firmware'i tekrar yüklemek için güncelleme sırasındaki işlemleri aynen uygulayın ancak bu sefer VS01.BIN dosyasının yerine biraz önce oluşturduğunuz orijinal firmware'in güvenlik kopyasını kullanmalısınız.

DİKKAT! Firmware üzerinde yapılacak değişiklikler, sahip olduğunuz ürünün garantisinin bozulmasına neden olacaktır. Sürücünüzü güncellerken, bir hata sonucunda aygıtınızın kullanılamaz hale gelebileceği riskini göz önünde bulundurmalısınız.

Sürpriz Yumurta Cenneti: Adobe Premiere 6.0 tam olarak dört tane sürpriz yumurta-ya sahip. İlkine ulaşmak için **Help** menüsünü açtıktan sonra **[Shift]** tuşu basılı durumdayken **About Premiere** komutunu çalıştırmak yeterli oluyor. Benzer şekilde **About Premiere** komutunu çalıştırmadan önce **[Shift]** ve **[Ctrl]** tuşları basılı durumda olursa da üzerinde muhtemelen çalışanların ev hayvanlarının resimlerinin bulunduğu bir pencere ekrana gelecektir. **About Premiere** komutunu çalıştırmadan önce **[SHIFT]**, **[CTRL]** ve **[ALT]** tuşlarını basılı tutacak olursanız geliştirici takımın ve **[SHIFT]** ve **[ALT]** tuşlarına basılı tutacak olursanız da daha geniş bir takımın resmi- ne ulaşabilirsiniz. Bu sürpriz yumurta için Emrah Kaya'ya teşekkürler...

SİZ DE KATILIN!

- Siz de komik bir hata veya sürpriz bir yumurta (easter egg) bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte ktuztas@chip.com.tr adresine gönderin. Yayınlanan her ipucu için **10 milyon TL** kazanabilirsiniz.

AYIN HATASI

Yüksek Sıcaklık Altındaki Sabitdisk

Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu, hemen bize iletin: **CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası başlığı ile Gayrettepe mah. Vefa Bayırı sok. Gayrettepe İş Merkezi B Blok No:6 34349 Gayrettepe/İst. veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.**

PROBLEM: Geçtiğimiz yaz etkisi altında kaldığımız yüksek sıcaklık dalgası, halihazırda ısınma problemi yaşayan sistemleri oldukça zor durumda bıraktı. Nitekim bir okuyucumuzun da henüz 2 aylık IBM sabitdiski de bu süre içerisinde kullanılamaz hale gelmiş. Sabitdisk üzerindeki tüm veriler kaybolmuş kaybolmasına ama üretici firmanın kullanıcıyı zorlamadan sabitdiski değiştirmesi okurumuzu rahatlatmış. Ancak yeni sabitdiskin de birkaç hafta sonra benzer şekilde bozulması kullanıcıyı gerçekten çok rahatsız etmiş.

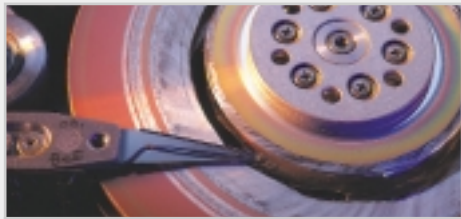
HATA TESPİTİ: Aslında IBM diskleri güvenilirlikleri ile ünlü oldukları için, bu durum oldukça şaşırtıcıydı. Hatta çalışan sabitdiskleri oldukça

zor durumlarda bıraktığımız test merkezimizde bile IBM disklerin çökmesiyle çok seyrek karşılaşıyoruz.

Okurumuzun bilgisayarında da iki tane sabitdiskin aynı şekilde hasar görmesine neden olacak bir şey bulamadık. Dikkat çekici tek nokta, güç kaynağı ve işlemci soğutucusunun üzerindeki ince bir toz tabakasıydı. Zaten bu, bir tiyakinin bilgisayarı için tamamen normal bir durum.

SONUÇ: Yukarıdaki sorunun kaynağını ancak birkaç gün sonra aramızda konuşurken tespit edebildik. Aşırı sıcaklık artışı. Kasa üzerindeki fanlar 30 derecelik yaz sıcaklığını içeriye aldıkları ve sabitdiskin de bundan daha yüksek ısıya sahip olduğu göz önünde bulundurulduğunda, içerideki sıcaklığın 80 dereceye kadar çıktığını düşünebiliriz. Sabitdiskin yüzey tabakası bu sıcaklıkta şişebilir ve okuma-yazma kafasının gerçek bir Head Crash meydana getirmesine sebep olabilir.

Yukarıdaki gibi bir durumla karşılaşmamak için, özel bir sabitdisk soğutucu kullanmalı ve yaz aylarında kasanın iç sıcaklığını bir termometre yardımıyla devamlı olarak kontrol etmelisiniz.

SICAKLIK SONUCU: Yaz sıcakları ve ağır yük, bu disk için çok fazla.

AYIN KİTAPLARI

► Excel 2000 ile Programlama

Excel deyip geçmeyin. İlk bakışta Word'ün daha düzenlisi gibi gözüke de içine girdikçe çıkılmaz hale gelen bir programa dönüşebiliyor. Excel-Türkiye (www.excel.gen.tr) tarafından hazırlanmış olan bu kitap, Excel makroları hakkında gerekli tüm bilgiyi içeriyor. Genel bakış ve makro kaydından, Visual Basic for Application penceresi tanıma-ya uzanan giriş bölümlerinden sonra; değişkenler, döngüler derken kod yazmayı öğretmeye başlıyor. Daha sonra WAV ve MIDI dosyası çalmak, yardım balonu ve yardımcı nesneler gibi diğer özelliklere de geçebiliyorsunuz. Kitabın ekler bölümünde ise çalışma kitabı (workbook) ve çalışma sayfası (worksheet) kodları bulunuyor.

Bilgi için: Excel Türkiye

Web: www.excel.gen.tr

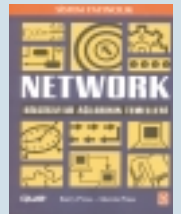
► Bilgisayar Ağlarının Temeli

Gerçek dünyadan örneklerle ev ortamındaki ve küçük işletmelerdeki ağları nasıl geliştireceğinizi gösteren, en son ağ teknolojilerini öğreten temel kaynak niteliğinde bir kitap...

Kitapta genel ağ kavramlarını, ağ bağlantılarının temellerini, mevcut ağları nasıl güncelleyeceğinizi ve yeni ağlar için doğru kararlar almayı öğrenebilirsiniz. Ağlara giriş düzeyinde eğitim amaçlayan kitapta kolaylıkla anlaşılabilen açıklamalar ve somut örnekler ile en son teknolojiler hakkında bilgi sahibi olabilirsiniz. Ağların sizin için neler yapabileceğini, farklı ağ türlerinin neler olduğunu, ağ teknolojilerini nasıl seçeceğinizi ve donanımı nasıl yükleyeceğinizi, yazılımı nasıl kuracağınızı ve nasıl ayarlayacağınızı çeşitli örneklerle bu kitaptan öğrenebilirsiniz.

Bilgi için: Sistem Yayıncılık

Tel: (212) 293 83 72

» 6 ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

İlk yardım CD'si

Acil Durumlar İçin Boot CD

Kendiniz için mükemmel bir boot CD'si hazırlayın! Bu CD ile, ister sistem çökmesi ister sadece yepyeni bir sabitdisk kurulumu sonrasında olsun, gerektiğinde bilgisayarınızı hayata geri döndürebilirsiniz.

■ Açılış disketi, donanım fanatiklerinin alet çantasında en az tornavida kadar önemli bir yere sahiptir. Bu disket, hayat belirtisi göstermeyen bilgisayarları yeniden çalıştırabilir ve sabitdiskleri biçimlendirip, bölümleyebilir. Ancak CD çağının başlangıcından itibaren uzun bir süre geçti ve Windows Me'nin sıkıştırılmış biçimde elde edilen açılış disketi üzerinde donanım fanatiklerinin ihtiyaç duyabilecekleri tüm araçlar için yeterli alan bırakmıyor. Ayrıca günümüzün bilgisayarının bir kısmının halihazırda 3,5 inçlik sürücü yuvası bile yok.

Açılış disketinizi üzerinde ihtiyaç duyacağınız tüm araçların bulunduğu açılış CD'si ile değiştirmenin tam zamanı. Bu gümüş diskler üzerlerinde sadece Fdisk ve Format'ı saklamaz, aynı zamanda virüs tarayıcılar, sürücü dosyaları ve bölümlendirme araçları için de yeterli alana sahiptirler.

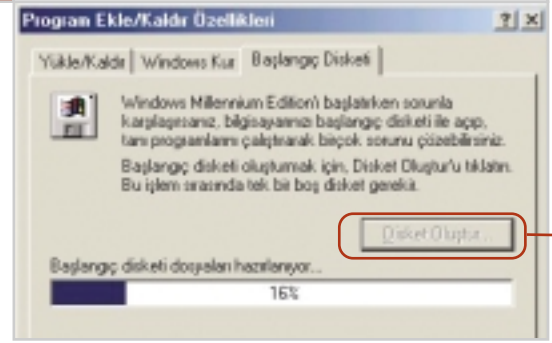
Açılış CD'si hazırlamak için üzerinde Windows 98 veya Me bulunan bir bilgisayara ihtiyacınız var. Açılış için gerekli dosyaları sadece bu işletim sistemlerinden temin edebilirsiniz. Eğer Windows 2000/XP altında NTFS dosya sistemini kullanıyorsanız, açılış CD'sindeki DOS söz konusu diskleri okuyamayacaktır. Bu durumda orijinal kurulum CD'sini kullanmalısınız. Windows 2000/XP kurulum CD'leri sistemi tek başlarına açabilirler.

Atölye konusu ile ilgili önemli programları eCHIP CD'sinden (Basic KIT) yükleyebilirsiniz.

1

Açılış disketi oluşturmak

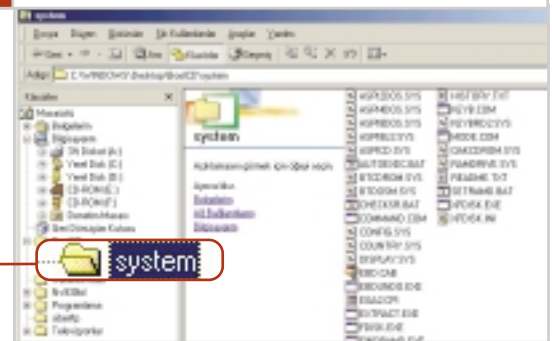

İlk yardım CD'sinin çekirdeğini Windows 98 veya Me'nin standart açılış disketi teşkil eder. CD-ROM için gerekli sürücüler de bu versiyonlarda entegre olarak sunulur. Açılış disketini oluşturmak için *Başlat* menüsünü açın ve *Ayarlar/Denetim Masası/Program Ekle/Kaldır* aracını çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki *Başlangıç Disketi* kartını etkinleştirin ve **Disket Oluştur** düğmesine tıklayın. Son olarak sorgu penceresindeki *Tamam* düğmesine tıklayarak işlemi başlatın.

DİKKAT! Açılış disketini test edin. Bunun için bilgisayarınızı açılış disketini kullanarak çalıştırın ve örneğin CD-ROM sürücüyü erişmeyi deneyin.

2

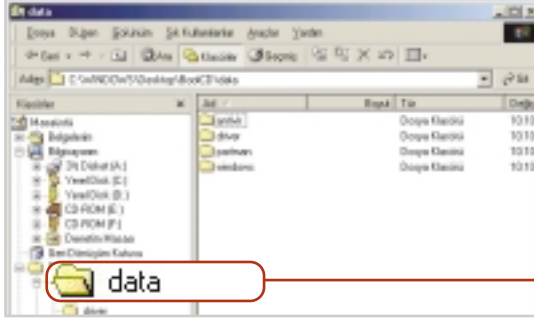
Açılış disketini sabit diske kopyalamak

Açılış disketindeki dosyalar, açılış CD'sinin yazılması esnasında otomatik olarak CD üzerine aktarılmazlar. Bu nedenle açılış disketinin içeriğini şimdi sabitdiskinize aktarmalısınız. İlk olarak açılış CD'sinde kullanacağınız bilgileri saklayacağınız, örneğin "BootCD" adında yeni bir klasör oluşturun. Daha sonra bu klasör içerisinde açılış dosyalarını saklamak için **"system"** adında bir alt klasör oluşturun.

DİKKAT! Buradaki klasörleri ISO 9660 (8+3 karakter, özel karakterler ve boşluk yok) standartlarına göre isimlendirmelisiniz.

3 CD'nin veri kısmını hazırlamak

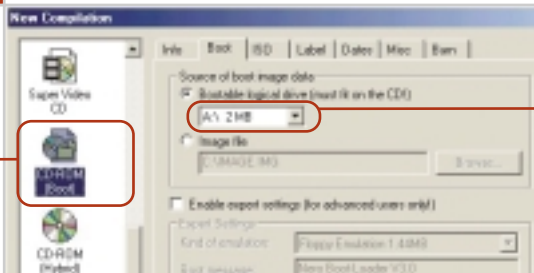

Açılış CD'sinde yer alacak bütün diğer programları **"data"** adında ikinci bir alt klasörde saklamalısınız.

Her ihtimale karşı bir DOS virüs tarayıcısı, örneğin FProt ve bir bölümlendirme aracının, örneğin XFDisk'in de (her ikisini de eCHIP CD'sinde bulabilirsiniz) kopyalanması yararlı olacaktır. Virüs tarayıcısı ve XFDisk programlarının dosyalarını ayrı alt klasörlere kopyalayın. Zarar görmüş sistem dosyalarını hızlı bir şekilde tamir etmek için orijinal Microsoft CD'sinin (yani Windows 95, Windows 98 veya Windows Me) ana klasörünün de kopyalanmasında fayda vardır.

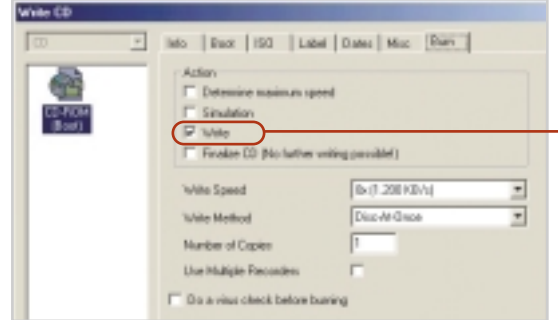
DİKKAT! Bir sonraki adıma geçmeden önce tüm dosyaları virüs kontrolünden geçirin.

4 Açılış CD'sini hazırlamak

Bir sonraki adım olarak başlangıç disketinizin içeriği ve CD klasörlerini içeren bir proje hazırlayın. Açılış disketini sürücüyü yerleştirin ve CD yazma programınızı, örneğin Nero başlatın. Bu programı eCHIP CD'sinden yükleyebilir ve kendiniz test edebilirsiniz. Açılış penceresinin solunda bulunan **"CD-ROM (boot)"** simgesine tıklayın ve **Boot** kartı üzerinden **"Source of boot image data"** olarak **"A:\2 MB"** sürücüsünü seçin. Daha sonra ISO kartından **"ISO Level 1"**, **"ISO 9660"** seçeneklerini işaretleyin ve **"Joliet"** seçeneğini de devre dışı bırakın. Yaptığınız değişiklikleri onaylamak için **New** düğmesine tıklayın ve **View/New File Browser** komutunu çalıştırın. Ekrana gelen yeni pencereden CD içeriğinin bulunduğu klasörü seçin ve tüm alt klasörleri CD projesi penceresine taşıyın.

5 İlk yardım CD'sini yazmak

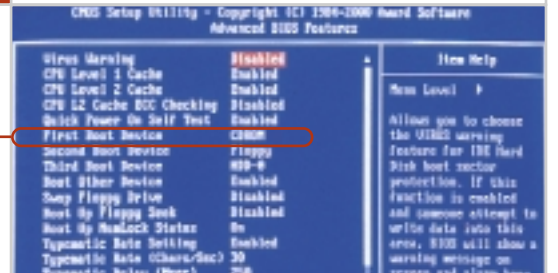

Uzun süren hazırlık aşamasından artık CD'nizi yazmaya başlayabilirsiniz. Bunun için ilk olarak **File/Write CD** komutunu çalıştırın ve yaptığınız ayarları ekrana gelen pencerede son bir kez daha kontrol ettikten sonra yazma işlemini başlatmak için **Write** düğmesine tıklayın.

ALTERNATİF: Eğer WinOnCD kullanıyorsanız bir Multi-session CD oluşturun. Bu sayede her seferinde CD'yi yeniden yazmadan üzerindeki virüs bilgilerini ve sürücülerini güncelleyebilirsiniz.

DİKKAT! Şayet açılış CD'sine yeni bir Session yazmak isterseniz ilk olarak eski Session'ı kesinlikle yüklemelisiniz. Aksi takdirde CD açılış özelliğini kaybedecektir.

6 İlk yardım CD'sini test etmek

Şimdi ilk yardım CD'nizi test edebilirsiniz. Bilgisayarınızın açılış sırasını, ilk olarak CD'den açılacak şekilde BIOS'tan değiştirin. Bu işlem her BIOS'ta farklıdır ancak aşağıdakine benzer bir şekilde gerçekleştirilir: Bilgisayarınızı yeniden başlatın ve BIOS'u açmak için kullandığınız anakarta bağlı olarak **"Del"** veya **"F1"** tuşuna basın. Burada bulunan **"First Boot Device"** seçeneğini etkinleştirin, [Enter] tuşuna basarak açın ve buradaki ayarı **"CD-ROM"** olarak değiştirin. BIOS'tan çıkmak için sırasıyla [Esc] ve [Enter] tuşlarına basın ve yaptığınız değişiklikleri de [Enter] veya [Y] (Yes) tuşlarına basarak onaylayın. Bilgisayar, bir dahaki açılışında sabitdisk yerine hazırladığınız ilk yardım CD'sini kullanarak açılacaktır. Şayet bir sorun çıkmazsa ilk yardım CD'niz mükemmel çalışıyor demektir.

En İyi Altyazı Araçları

Filmlere Fransız Kalmayın!

DVD filmlerin en önemli lükslerinden biri de filmleri istediğiniz dilde seyredebilmeniz. Benzer bir özelliğe diğer video formatlarında da ulaşmak istiyorsanız, bazı özel alt yazı araçlarından faydalanmanız gerekiyor.

DVD teknolojisi, yüksek kalitede ses ve görüntü içeren filmleri ev rahatlığında izlemeniz için size her imkanı sunuyor. Ayrıca aynı sinemada olduğu gibi yabancı dildeki filmleri kendi dilinizde ya da bir başka dilde alt yazı ile de seyredebiliyorsunuz. Ancak, yüksek film fiyatları, DVD'yi çoğu bilgisayar kullanıcısı için bir lüks haline getiriyor. Dolayısıyla kaliteden ödün vermeden makul fiyatlara film seyretebilmek için farklı yöntemlere başvurmak gerekecektir. Bunun için DivX teknolojisi en uygunu sayılabilir. Çünkü ek bir donanım gerektirmeden size DVD kalitesine yakın bir kalite sunabilir. Üstelik bu yöntemi kullanarak tüm bir DVD'yi tek bir CD'ye sığdırmak da mümkün olabilir. Bu noktada tek eksik olan alt yazılardır. Çünkü DivX teknolojisi ile hazırlanmış filmler default olarak alt yazılara sahip değildirler. Onlara alt yazı eklemek için 3. parti yazılımların kullanılması gerekir.

İstedığınız her video dosyasına alt yazı ekleyebilirsiniz

Filmlere alt yazı eklemek için ek yazılımlara ihtiyaç duyulsa da aslında Windows Media Player içinden de filmler üzerinde alt yazıların çok basit bir biçimde görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. Bunun için Media Player 6.4.x sürümlerinde *Görünüm* menüsü altında yer alan *Alt açıklama* seçeneğini aktif hale getirebilirsiniz. Media Player 7.0 ve 8.0 sürümlerinde ise bu seçeneği aktif hale getirmek için *Görünüm/Şimdi çalışmıyor araçları* altındaki *Alt yazılar* seçeneğini kullanabilirsiniz. Microsoft'un yeni piyasa sürdüğü 9.0 sürümünde bu seçenek *Play menüsü* altına taşınmış. Bu sürümde *Captions and subtitles* seçeneğini aktif hale getirmeniz yeterli olacaktır.

Artık video dosyası ile aynı klasörde bulunan ve dosya ile aynı ismi SMI uzantısı ile taşıyan alt yazı dosyaları, video ile birlikte oynatılmaya başlanacaktır. Bu şe-

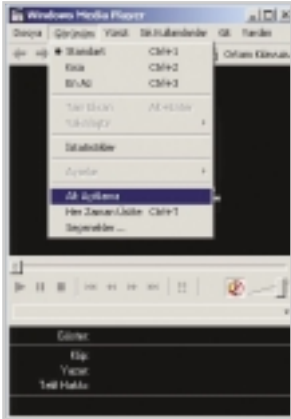
kilde ister filmlere isterseniz de kendi çektiğiniz videolara alt yazı ekleyebilirsiniz. Ancak bu basit yöntem piyasada bulunan diğer birçok altyazı formatı ile çalışmayacaktır. Eğer çok geniş alt yazı desteğine sahip bir çözüm arıyorsanız, DivxG400 yazılımı yardımınıza koşabilir.

Media Player'da alt yazı kullanmak için en iyi çözüm: DivxG400

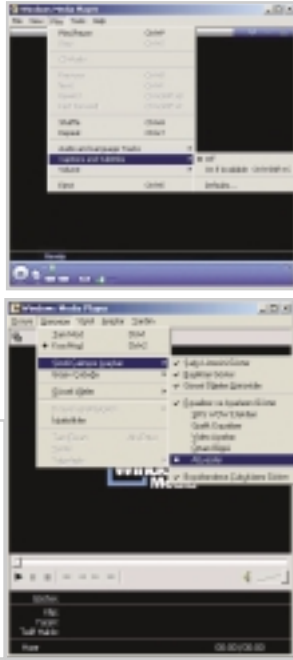
Divx filmleri altyazıları ile birlikte oynatan bir çok 3. parti yazılım olmasına rağmen, yine de Windows'un kendi oynatıcısı olan Media Player'ı kullanmak uyum sorunlarını da ortadan kaldıracaktır. Hangi sürümü olursa olsun Media Player'ı diğer formatlardaki alt yazıları da oynatabilecek hale getirmek için üzerine DivxG400 yazılımını kurmanız yeterli olur. Bu şekilde yazılım kendini Media Player'ın menüleri arasına ekleyip size gerekli tüm ayarları sunacaktır.

Yazılımı kurduktan sonra alt yazıları →

Altyazı Ekleme

ALT YAZILARI AÇMAK:
Media Player 6.4.xx,
7.0/8.0 ve 9.0 sürümlerinde
alt yazıları aktif hale
getirmek için farklı
seçenekleri kullanmak
gerekir.

yer almaktadır. Buralarda sinema fanatikleri ve divx gönüllülerinin orijinal DVD'lerden kopyalayarak ya da elle yazarak hazırladıkları popüler filmlerin alt yazıları yer alır. Genelde İngilizce alt yazılara rastlayacağınız bu tür sitelerden artık popüler filmlerin Türkçe alt yazılarına da rahatlıkla ulaşmak mümkün oluyor.

Bunlar içinde www.divxtr.org en popüler yerli site olarak, <http://dvd.box.sk> da en popüler yabancı site olarak karşımıza çıkıyor. Diğer sitelere ulaş-

EN İYİ ALTYAZI ARACI DivxG400: Alt yazıları kendi dilinizde sorunsuz izlemek için kullanabileceğiniz yazılım size birçok ek avantaj da sunuyor.

aktif hale getirmek için önce aynı dosya ismindeki alt yazı dosyasını filmle aynı klasöre kopyalayın. Daha sonra filmi oynatmaya başlayın. Eğer alt yazı otomatik olarak gösterilmeye başlanmazsa bunu düzeltmek için ekrana sağ tuş ile tıklayıp *Özellikler* seçeneğini seçin. DivxG400 ayarlarını *Gelişmiş* kartında bulabilirsiniz. Burada DivxG400'ü seçip *Özellikler* tuşuna tıklayın. Açılacak olan yeni penceredeki Subtitles kartı tüm alt yazı ayarlarını yapmanıza yardımcı olacaktır.

Dosya ismi farklı ya da farklı klasörde yer alan alt yazılar otomatik olarak görüntülemeyeceği için bunların *In Use* bölümü altından elle ayarlanması gerekir. Türkçe alt yazılarda düzgün görüntülenmeyen karakter sorununu düzeltmek içinse *Font* bölümü altından *Turkish* seçeneğini seçebilirsiniz. Yine bu bölümden alt yazıların karakter boyutunu ve kalınlığını da zevkinize göre ayarlayabilirsiniz. Daha sonra *Tamam* tuşuna tıklayarak tüm pencereleri kapatın. Eğer alt yazınız geçerli bir formata sahipse, görüntülenmeye başlayacaktır.

Filmleri alt yazı ile seyretmek için kendinizin oluşturması gerekmiyor

Kendi çektiğiniz ve bilgisayara aktardığınız videolarınıza kendiniz de alt yazı ekleyebilirsiniz. Bunun için piyasada birçok alt yazı düzenleme programı bulunur. Ancak sinema filmleri için hazır alt yazılardan faydalanmak çok daha mantıklı olacaktır. İnternet üzerinde gerek yerli gerek yabancı bu tarzda birçok site

mak için bu sayfada yer alan altyazı siteleri kutusuna başvurabilirsiniz. Alt yazıları bilgisayarınıza indirdikten sonra film ile aynı klasöre kopyalayıp, eğer aynı değilse adını değiştirmeyi de unutmayın. Ayrıca indireceğiniz alt yazının seyredeceğiniz film ile uyumlu olmasına da dikkat edin. Çünkü alt yazının sorunsuz bir şekilde çalışması için isminden başka birkaç özelliğinin daha uyumlu olması gerekir.

En uygun alt yazılar için özellikleri doğru değerlendirin

Alt yazı sitelerinde gezinirken aramış olduğunuz alt yazıyı bulursanız hemen sevinmeyin. Çünkü elinizdeki film 2 CD iken tek CD'lik bir altyazı bulmuş olabilirsiniz. Ya da filmin hızı ile alt yazının hızı birbirini tutmuyor olabilir. Dolayısıyla arama yaparken sadece filmin ismi değil, ek birçok özelliğe daha dikkat etmeniz gerekir. Bu özellikler genelde web sitele-

rinde belirtilmiştir. Yapmanız gereken, kendi filminizin özelliklerini tespit etmekten ibarettir. Bunu yapabilmek içinse birkaç pratik yöntem bulunur. Film gösterilirken sağ tuş ile üzerine tıklayın ve açılan menüden *İstatistikler* seçeneğini seçin. Bu pencerede *Video* bölümü altında yer alan *Kare Hız* seçeneği size filmin hızını verecektir. Genelde Divx filmler 25 fps ya da 23fps hızlara sahiptir. Bu yüzden aslında hata yapma olasılığınız gerçekten azdır. Artık uygun CD sayısına ve film hızına sahip alt yazıyı seçebilirsiniz.

Divx alt yazı problemlerinin üstesinden gelmenin yolları

İnternet üzerinde yer alan divx filmler, sadece tek bir kaynaktan çoğaltılmadığı için aynı filmin daha uzun ya da daha kısa versiyonuna rastlamak çok da şaşırtıcı olmayacaktır. Bu yüzden de her tür özelliği aynı olsa da indirdiğiniz alt yazı, film ile uyuşmayabilir ve filme göre önce ya da sonra başlayabilir. Uygun olmayan hızlarda altyazı kullanılması da benzer bir →

WWW.DIVXTR.ORG: Türkiye'deki en geniş altyazı arşivinden en güncel ve popüler filmlerin altyazılarına ulaşmanız mümkün oluyor.

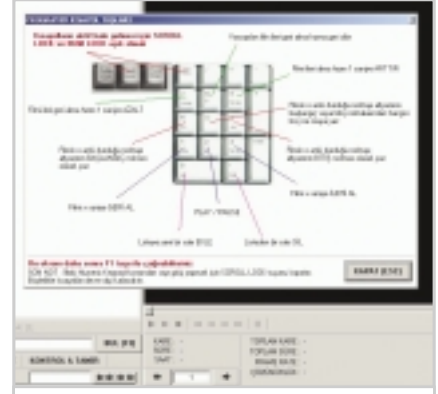
kaymaya yol açar. Tabii ki bu durumda oluşan senkron bozukluğu ancak belli bir zaman sonra ortaya çıkar.

Eğer benzer sorunlarla karşılaşıyor ve filminiz için uygun alt yazıyı bulamıyorsanız, elinizdekiler üzerinde ayarlamalar ve düzenlemeler yapmayı da deneyebilirsiniz. Bunun için internet üzerinde birçok alt yazı düzenleme programı bulunur. Tümüne eCHIP'ten de (© eCHIP-Code Subtitle) ulaşabileceğiniz bu yazılımları sadece senkron bozukluklarını düzeltmek için değil, altyazıları bölmek, birleştirmek, dönüştürmek, baştan oluşturmak ya da tercüme etmek için de kullanabilirsiniz. Şimdi bu yardımcı yazılımlara kısaca göz atalım.

SubRip 1.11: Elinizdeki DVD'leri kullanarak oluşturduğunuz Divx filmlere, uğraşmadan alt yazı eklemek ister misiniz? DVD'lerden alt yazıyı otomatik olarak alan SubRip adlı bu program işinizi oldukça kolaylaştıracaktır. Yazılım, OCR teknolojisi ile ekrandan altyazıları çözümlenip, ister yazı ister de resim formatında, süreleri ile birlikte size sunabiliyor.

Batlamtos Sub 1.2: Tamamen Türkçe bir alt yazı düzenleme ve yaratma yazılımı olan Batlamtos Sub, MicroDVD ve SubViewer 2.0 formatları ile çalışabiliyor. Güçlü yardım sistemi ile kolayca kullanabileceğiniz yazılım, alt yazılarda hata denetimi ve tamiri ile altyazı bölme işlemlerini de gerçekleştirebiliyor. Süre bazlı çalışan yazılımda kısayollar ile altyazı satırından ayrılmadan filmi belirli bir süre ileri geri almak, filmin o an durduğu yeri altyazı başlangıç veya bitiş noktası olarak kopyalamak gibi işlemler de yapılabilir. Altyazıya çift tıklayarak filmde altyazı ile ilgili olan bölüme otomatik olarak gidebiliyorsunuz. Ayrıca yazdığınız altyazıların sonuçlarını film ekranında eş zamanlı olarak da görebiliyorsunuz. *Filmi Takip Et* seçeneği ise filmi izlerken karşılaştığınız altyazı hatalarını anında düzeltebilmenizi sağlıyor.

Subtitle Convertor: Yazılım 4 popüler alt yazı formatı olan SAMI, SubRip, MicroDVD ve SubViewer dosyaları arasında rahatlıkla dönüşüm yapabiliyor. Ayrıca alt yazı hızı ve senkron kaymalarını düzeltmek için ek özellikler de sunuyor. Yazılım default Almanca olarak açılacaktır. Bunu düzeltmek için *Sprache* tuşuna tıklayıp İngilizce dil dosyasını seçebilirsiniz.

KENDİ ALT YAZILARINIZI OLUŞTURUN: Profesyonel bir yerli yazılım olan Batlamtos Sub, gelişmiş yardım araçlarıyla alt yazı hazırlama işlemini oldukça kolaylaştırıyor.

Az kullanılan formatlar arasında dönüşüm yapmak için CD'deki diğer dönüştürücülerden yararlanabilirsiniz.

Subtitle Fix 2.0: Bu yazılımı kullanarak film hızından kaynaklanan uyumsuzlukları, zaman kaymalarını ve İngilizce altyazılardaki hatalı girişler ile DVD'den RIP sırasında oluşmuş tipik OCR hatalarını düzeltmeniz mümkün oluyor. Ayrıca yazılım, tüm bir alt yazı içinde yer alan istediğiniz bir kelimeyi bir başkası ile değiştirmenize de olanak tanıyor. Eğer MicroDVD formatında (SUB) bir alt yazınız varsa bu yazılım sorunlarınızı çözecektir. Diğer formatlar için CD'deki diğer yazılımları deneyebilir ya da bir dönüştürücüden yararlanabilirsiniz. Ayrıca bu yazılımların dışında alt yazılarla ilgili ihtiyacınız olabilecek diğer onlarca araca da eCHIP'ten (© eCHIP-Code Subtitle) ulaşabilirsiniz. ■

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

BİLGİ İÇİN

En popüler yerli ve yabancı kaynaklar

<http://www.divxtr.org/>
<http://www.divxaltyazi.com/>
<http://divxcd.com/>
<http://dvd.box.sk/>
<http://www.divx-digest.com/subtitles/index.html>
<http://subscene.com/>
<http://www.subtitels.tk/>
<http://www.subtitles.cz/>
<http://www.divxsubs.com/>
<http://www.subtitles.vze.com/>
<http://divx.si-gov.org/>
<http://subtitles.dk/>
<http://xpath.vze.com/>
<http://www24.brinkster.com/movieheaven/>
<http://subtitles.kelesh.net/>

İPUÇLARI ARALIK 2002

» WINDOWS

1	Windows 98, Me, 2000, XP: Son açılan belgeler listesini temizlemek	168
2	Windows 2000, XP: Login penceresi için ekran koruyucu	168
3	Windows 98: Bilgisayara otomatik olarak kayıt olmak	170
4	Windows NT, 2000: Sabitdiski biçimlendirdikten sonra veri kurtarmak	170
5	Windows 2000, XP: Sistem dosyası korumasını optimize etmek	170

» UYGULAMALAR

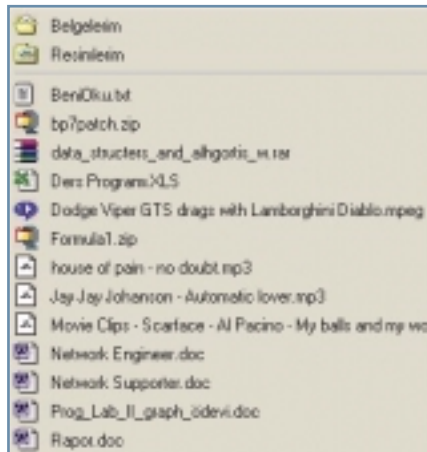
6	Word XP: Zarf üzerindeki bilgileri mektupta saklamak	172
7	Excel 97, 2000, XP: İki tarih arasındaki günleri hesaplamak	172
8	Office: Word belgelerini Powerpoint'e dönüştürmek	172
9	Excel 97, 200, XP: Birden fazla sütunun içeriğini birleştirmek	174
10	Word 97, 2000, XP: Otomatik Metin'leri başka Word versiyonuna aktarmak	174
11	Office: Geçmiş bilgilerin saklanmasını engellemek	174

1 Windows 98, Me, 2000, XP

Son açılan belgeler listesini temizlemek

Windows, üzerinde son çalıştığınız dosyaların listesini Başlat menüsündeki Belgeler ögesi altında tutar. Eğer bilgisayarınızı başka kullanıcılar ile paylaşıyorsanız, bu kişilerin üzerinde çalıştığınız dosyaları görmelerini engellemek isteyebilirsiniz. Bu nedenle söz konusu listeyi Windows'u kapatmadan önce silmelisiniz.

İPUÇU: Belgelerin tutulduğu söz konusu listeyi Windows'u kapatmadan önce

1 ŞÜPHELİ İZLER: Belgeler alt menüsü, en son üzerinde çalıştığınız dosyaların bir listesini tutar.

manuel olarak silebilirsiniz. Ancak bu listeyi her seferinde manuel olarak temizlemek zahmetli olacaktır. Listenin silinmesi işlemini, *Kayıt Defteri*'nde yapacağınız küçük bir değişiklikle kolaylaştırabilirsiniz. İlk olarak *Kayıt Düzenleyicisi* için *Başlat* menüsünü açın, *Çalıştır* komutuna tıklayın ve ekrana gelen pencereye "regedit" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın.

Kayıt Düzenleyicisi'ndeki "HKEY_CURRENT_USER\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Policies\Explorer" anahtarını etkinleştirin. Pencerenin sağındaki boş alana farenin sağ tuşunu kullanarak tıklayın ve *Yeni/İkili Değer* komutunu çalıştırın. Yeni ögenin ismini "ClearRecentDocsOnExit" olarak değiştirdikten sonra *Düzen/Değiştir* komutunu çalıştırın ve ikili değeri "01 00 00 00" olarak değiştirin ve *Kayıt Defteri*'ni kapatın. Bundan böyle Windows her kapatılıp açıldığında son kullanılan *Belgeler* listesi temizlenecektir.

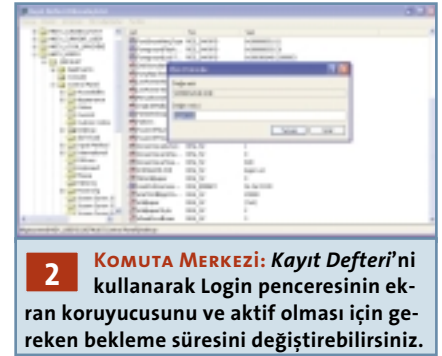
2 Windows 2000, XP

Login penceresi için ekran koruyucu

Windows, kullanıcılarını açılış sonrasında "Windows'a Hoşgeldiniz" penceresi ile karşılar ve [Alt][Ctrl]+[Del] tuş

Tips & Tricks

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçasıdır. CHIP size sorunları güvenli bir şekilde çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor ve rehberlik ediyor.

2 KOMUTA MERKEZİ: Kayıt Defteri'ni kullanarak Login penceresinin ekran koruyucusunu ve aktif olması için gereken bekleme süresini değiştirebilirsiniz.

kombinasyonunu uygulamalarını ister. Eğer 15 dakika içerisinde hiçbir tuşa basılmazsa Login penceresi ekran koruyucusu LOGON.SCR aktif hale gelir. Ve bu sade ekran koruyucu muhtemelen hoşunuza gitmeyecektir. Bunun yerine başka bir ekran koruyucu kullanmak veya bekleme süresini değiştirmek isteyebilirsiniz.

İPUÇU: Login penceresinin ekran koruyucusunu değiştirmek için *Kayıt Defteri*'ni kullanabilirsiniz. Bunun için ilk olarak *Kayıt Düzenleyicisi*'ni açın ve ekrana gelen pencereye "HKEY_USERS\DEFAULT\Control Panel\Desktop"u etkinleştirin. Pencerenin sağ tarafındaki bölmede bulunan "SCRNSAVE.EXE" ögesine iki kere tıklayın ve ekrana gelen pencereye kullanmak istediğiniz ekran koruyucunun ismini ve bulunduğu konumu girdikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Ekran koruyucu dosyalarını

“SCR” uzantılarından ayırt edebilirsiniz. Eğer kullanmak istediğiniz ekran koruyucu “System32” klasörü altında bulunuyorsa, ayrıca dosyanın konumunu belirtmenize gerek yoktur.

İşletim sisteminin, ekran koruyucuyu etkinleştirmesi için beklemesi gereken süreyi de isterseniz daha sonra değiştirebilirsiniz. Standart olarak kullanılan bekleme süresi 900 saniye yani 15 dakıkadır. Bunun değiştirmek için pencerenin sağ bölmesindeki “ScreenSaveTimeOut” öğesine iki kere tıklayın ve kullanmak istediğiniz bekleme süresini ekrana gelen pencereye saniye cinsinden girdikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın.

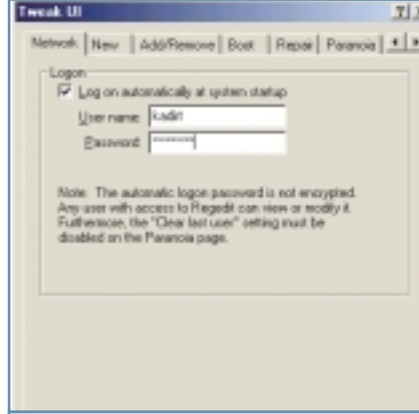
3 Windows 98

Bilgisayara otomatik olarak kayıt olmak

Windows sisteminiz açılırken, kullanıcı ismi ve parolasını girmeniz istenen bir kayıt penceresi ekrana geliyor. Bu kayıt işlemini hızlandırmak için Windows’un sizin kullanıcı bilgileriniz ile açılması gerekiyor.

İPUCU: Bu işlemi *Kayıt Defteri* yardımıyla gerçekleştirebilirsiniz. *Başlat/Çalıştır/Regedit/Tamam* komutunu kullanarak *Kayıt Defteri Düzenleyicisi’ni* çalıştırın ve “HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Winlogon” anahtarını etkinleştirin. Burada bulunan “DefaultUserName” ve “DefaultPassword” öğelerini üstlerine iki kere tıklayarak düzenleyin. “DefaultUserName” olarak kullanıcı isminizi ve “DefaultPassword” olarak da parolanızı girin. Bu anahtar altında bulunan “AutoAdminLogon” öğesinin değerini “1” ve “DontDisplayLastUserName” öğesinin de “0” olarak değiştirin. Şayet bu öğelerden herhangi biri mevcut değilse *Dize Değeri* komutunu kullanabilirsiniz.

Eğer *Kayıt Defteri* ile çalışmak size iyi geliyorsa aynı işlemi *Tweak UI* yardımıyla da gerçekleştirebilirsiniz. Bu aracı, Windows 98 kutulum CD’sindeki “F:\TOOLS\RESKIT\POWERTOY” klasöründen yükleyebilirsiniz. Daha sonra *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası/Tweak UI* komutunu kullanarak çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki *Net-*

3 KONFORLU: Normalde Kayıt Defteri’nden yapılabilecek bir işlemi Tweak UI ile bir arayüz üzerinden gerçekleştirebilirsiniz.

work kartını aktif hale getirin. İlk olarak burada bulunan “Log on automatically at system startup” seçeneğini işaretleyin ve hemen altındaki alanlara kullanıcı isminizi ve parolanızı girin. Son olarak *Paranoia* kartında bulunan “Clear last user at logon” seçeneğindeki işareti kesinlikle kaldırmalısınız.

DİKKAT! Burada anlatılanlar ancak *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası/Ağ* penceresindeki *Yapılandırma* kartı üzerindeki “Birincil Ağ Oturumu” listesinden “Microsoft ağları için istemci” veya “Windows Oturumu Açma” öğesi seçili olduğu sürece çalışacaktır.

4 Windows NT, 2000

Sabitdiski biçimlendirdikten sonra veri kurtarmak

Windows 2000 altında NTFS dosya sisteminin kullandığınız sabitdiskinizi yanlışlıkla biçimlendirdiniz. Disk üzerinde önemli dosyalarınızın yedekleri bulunduğu için biçimlendirme işlemi geri almaya çalıştınız, ancak başarılı olmadınız ve diskinizi her ihtimale karşı bir daha kullanmadınız.

İPUCU: Sabitdiskinizi, biçimlendirdikten sonra kullanmamış olmanız iyi bir haber. Bu, disk üzerindeki verilerin kurtarılması için yerine getirilmesi gereken en önemli şarttır. Daha önceden kullandığımız yöntemler ise, Windows 2000’in “UNFORMAT” a karşılık gelen bir komutu bulunmadığı ve DOS araçları da NTFS dosya biçimine erişemedikleri için kullanılamazlar. Bu işlem için yay-

gın olarak kullanılan Norton Utilities de, tüm Windows versiyonları ile çalışmasına rağmen NTFS desteklemediği için bir işe yaramayacaktır.

NTFS dosya sisteminin kullanan disklerden silinen verileri yeniden oluşturmak için *Restorer 2000*’in programının Pro versiyonundan faydalanabilirsiniz. Hasar görmüş NTFS partisyonlarını da bu program yardımıyla düzeltebilirsiniz. *Restorer 2000 Pro*’yu www.bitmart.net adresinden yaklaşık olarak 50 dolar karşılığında satın alabilirsiniz.

5 Windows 2000, XP

Sistem dosyası korumasını optimize etmek

Windows XP, sistem dosyalarını özel bir mekanizma ile korur. Bunun için her türlü önemli dosya kaydedilir ve tabii ki bunun sonucunda da sabitdisk üzerinde oldukça yer kaplanır. Bu korumaya yöntemini kontrol etmek isteye-

İPUCU: *Windows File Protection* (Windows Dosya Koruması), kısaca WFP’yi “sfc” (System File Checker’in kısaltmasıdır) komutunu kullanarak kontrol altında tutabilirsiniz. *Başlat* menüsünü açın ve buradaki *Tüm Programlar/Donanılar/Komut İstemi* komutunu çalıştırın. Dosyalar, aynı zamanda hafıza üzerinde de yer tuttukları için kontrol işlemini hafızasının temizlenmesi ile başlatabilirsiniz. Bunun için aşağıdaki komutu çalıştırmalısınız:

sfc /purgecache

SFC komutu ile daha farklı parametreler de kullanabilirsiniz. Aşağıdaki listede önemli parametreleri ve açıklamalarını bulabilirsiniz.

Parametre	Etkisi
/scannow	Yedeklenen tüm dosyaları hemen kontrol eder.
/scanonce sistem	XP, bir sonraki açılışta kendi dosyalarını kontrol eder.
/scanboot	Kontrol işlemi her açılışta etkinleştirilir.
/revert	Standart ayarları geri yükler.
/cachesize=XY	XY, Windows XP’nin kullanacağı dosya hafızasının büyüklüğünü belirtir.

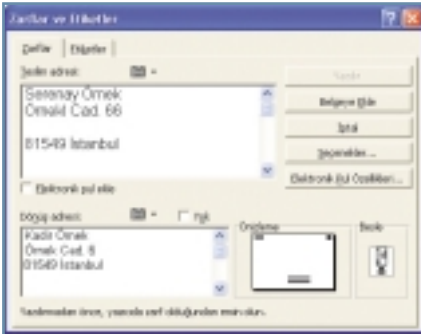
6 Word XP

Zarf üzerindeki bilgileri mektupta saklamak

Bir Windows XP kullanıcısı olarak internette geziniyor ancak bu esnada kor-sanlara karşı maksimum koruma istiyorsunuz.

İPUCU: Bu problemi, mektuplarınız için yeni bir belge şablonu hazırlayarak çözebilirsiniz. Şablon da tam olarak tanımlanmış bir mektup zarfı içermelidir.

Bunun için yeni bir belge oluşturun veya daha önceden istediğiniz şekilde biçimlendirdiğiniz bir mektubu açın. Şimdi Araçlar/Mektuplar ve Postalar/Zarflar ve Etiketler komutunu çalıştırın ve bu şe-

6 POSTAYA KADAR: Zarflar ve Etiketler sihirbazı ile zarf biçimleri tanımlayabilir ve bunları mektup ile beraber saklayabilirsiniz.

kilde Zarflar ve Etiketler sihirbazını başlatın. Ekrana gelen pencere'deki "Dönüş adresi" kutusuna kendi adresinizi girin. Buradaki "Teslim adresi" kutusuna da mektubu göndereceğiniz kişinin, yani alıcının adresini girin.

Bir sonraki adımda Seçenekler düğmesine tıklayarak Zarf Seçenekleri penceresini açın. Buradaki aynı isimli Zarf Seçenekleri kartı üzerinde zarfın görünüm ayarlarını yapabilirsiniz. Örneğin, zarfın boyutunu, yazı tipini, alıcı ve gönderen adreslerinin büyüklüğünü ve zarf üzerindeki konumlarını belirleyebilirsiniz. Ardından Belgeye Ekle düğmesine tıklayın ve bu belgeyi şablon olarak, örneğin MEKTUP.DOT adında kaydedin. Bunun için Dosya/Farklı Kaydet komutunu çalıştırın ve ekrana gelen iletişim penceresindeki Kayıt Türü listesinden Belge Şablonu

(* .dot) seçeneğini işaretleyin.

Artık bir mektup yazmak isterseniz Dosya/Yeni komutunu çalıştırın ve ekrana gelen Yeni Belge bölümündeki Genel Şablonlar bağlantısına tıklayın. Şablonlar iletişim penceresinden MEKTUP.DOT dosyasını seçin ve Tamam düğmesine tıklayın. Word, böylece sizin istediğiniz zarf özelliklerini taşıyan bir mektup oluşturacaktır. Artık sadece alıcı adresini değiştirmeli ve mektubu yazmalısınız.

Hazırladığınız zarfı yazdırmak için de ayarladığınız özelliklere uyan zarfı yazıcıya yerleştirin ve daha sonra Dosya/Yazdır komutunu çalıştırın. Yazdır iletişim penceresindeki Sayfa Aralığı altındaki Sayfa seçeneğini işaretleyin ve sayfa numarası olarak "0" girin. Son olarak yazdırma işlemini başlatmak için Tamam düğmesine tıklayın.

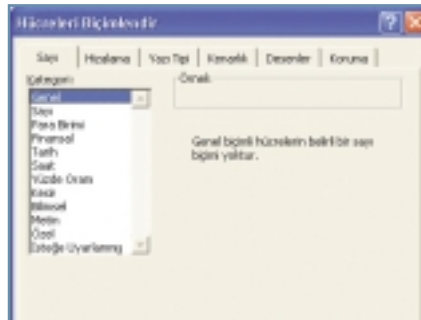
7 Excel 97, 2000, XP

İki tarih arasındaki günleri hesaplamak

Verilen tarihler arasında kaç gün kaldığını Excel ile hesaplamak için iki tarih arasındaki farkı hesaplamak istiyorsunuz. " $=\text{Hücre1}-\text{Hücre2}$ " formülünü kullandığınız zaman gün sayısı yerine anlamsız bir tarih elde ediyorsunuz.

İPUCU: Excel, tüm tarih ve zaman verilerini kendi içerisinde takip eden sayı değerleri olarak işlediği için tarih bilgileri ile normal sayılar gibi işlemler yapabilirsiniz.

Örneğin, "A1" ve "B1" hücrelerine iki tarih değeri girebilir ve "C1" hücrelerinde " $=\text{B1}-\text{A1}$ " formülünü çalıştırmak is-

7 BİÇİM SORUNU: İki tarih arasındaki gün farkının mantıklı bir şekilde görüntülenebilmesi için sonuç alanının biçimi Genel kategorisi kullanılmalıdır.

teyebilirsiniz. Ancak daha sonra sonuç hücrelerini seçmeli ve (i)Biçim/Hücreler(i) komutunu çalıştırdıktan sonra ekrana gelen pencere'deki (i)Sayı(i) kartı üzerinden (i)Genel(i) kategorisini seçmelisiniz. Son olarak (i)Tamam(i) düğmesine tıkladığınız zaman iki tarih arasındaki gün sayısı da ekrana gelecektir.

8 Office

Word belgelerini Powerpoint'e dönüştürmek

Daha önce hazırladığımız bir dokümanı mümkün olan en kolay şekilde Powerpoint sunusuna çevirmek ve slaytları fare ile tıklayarak değiştirmek istiyorsunuz. Tabii ki metnin biçimlendirme özelliklerinin de bu sırada değişmeden kalması gerekiyor.

İPUCU: Bunun için iki yöntem mevcut. Çalışmaya başlamadan önce bunlardan bir tanesine karar vermeli ve tüm metin sayfalarına uygulamalısınız. İlkinde orijinal dokümanı Word altında ve açın ve boş bir Powerpoint sunusunu oluşturun. Metnin bir sayfasını seçin ve içeriğini Düzen/Kopyala komutunu kullanarak panoya kopyalayın. Şimdi [Alt]+[Tab] tuş kombinasyonunu uygulayarak Powerpoint'e geçin. Burada, sununun boş bir sayfasında Düzen/Özel Yapıştır komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen iletişim penceresindeki Yapıştır seçeneğini işaretleyin ve Türü listesinden "Resim" öğesini seçtikten sonra Tamam düğmesine tıklayın. Daha sonra bir sonraki sayfayı hazırlamak için Ekle/Yeni Slayt komutunu çalıştırın. Şimdi [Alt]+[Tab] komutunu kullanarak tekrar Word'e geçin ve aynı işlemi tüm metin sayfaları için uygulayın.

İkinci yöntemde ise Bağ Yapıştır seçeneğini işaretleyin ve bu sefer listeden "Microsoft Word Belgesi Nesnesi" öğesini seçin. Böylece orijinal Word belgesine bir kısayol oluşturabilir ve bu dosya içerisinde yapılacak değişikliklerin sunuya da otomatik olarak uygulanmasını sağlayabilirsiniz. Ancak Powerpoint'in bu yöntemle eklenen metni, slaydın boyutuna otomatik uygun hale getireceğine dikkat etmelisiniz. Bu, her zaman istenen bir durum değildir.

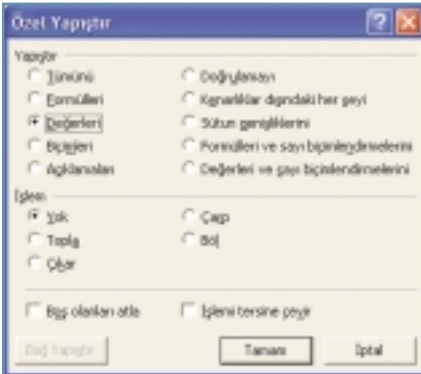
9 Excel 97, 2000, XP**Birden fazla sütunun içeriğini birleştirmek**

Bir Excel tablosundaki, isim ve soy isim gibi bağlantılı bilgiler farklı sütunlara dağıtılmışlar. Bu verileri tek bir sütun içerisinde toplamak istiyorsunuz.

İPUÇU: Microsoft, bu durumu önceden tahmin etmiş ve farklı sütunları bir araya getirmek için “BİRLEŞTİR” fonksiyonunu hazırlamış. Örneğin, “A” sütununda isimler ile “B” sütununda bulunan soy isimleri birleştirmek için “C1” hücresine aşağıdaki formülü girin:

=BİRLEŞTİR(B1;”;”;A1)

Bu sayede birbirinden noktalı virgül ile ayrılmış 30 farklı bileşeni, yani Excel hücre içeriklerine bir karakter dizisine ekleyebilirsiniz. Bu, hücre adresleri ile

9 FORMÜLLER YERİNE DEĞERLER:
Kopyala ve Özel Yapıştır
komutlarını kullanarak, hücrelerin sadece değerlerini elde edebilirsiniz.

karakterlerin bir arada kullanılmasına ve böylece hücre içerikleri arasına istediğiniz karakterleri eklemenize izin verir. Hazırladığımız formülün sütundaki diğer hücrelere uygulanması için *Düzen/Doldur Aşağı* komutunu kullanabilirsiniz.

Yukarıdaki işlem sonucunda artık ihtiyacınız kalmayan kaynak hücrelerini silebilmek için ilk olarak yeni sütunun içeriğinin kaynağa olan bağlantısını kesmelisiniz. Bunun için içerisinde bağlantılı verilerin bulunduğu “C” sütununu seçin ve *Düzen/Kopyala* komutunu çalıştırın. Hemen ardından *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere, seçili olan sütundaki

sadece değerleri eklemek, yani bağlantıları göz ardı etmek için *Yapıştır* başlığı altındaki *Değerleri* seçeneğini işaretledikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Artık işe yaramayan eski sütunları temizleyebilirsiniz.

10 Word 97, 2000, XP**Otomatik Metin’leri başka Word versiyonuna aktarmak**

Word 97 altında, işlerinizi kolaylaştırması için hazırladığımız geniş Otomatik Metin listesini yeni Word versiyonları 2000 veya XP’ye aktarmak istiyorsunuz.

İPUÇU: Word, *Otomatik Metin*’leri diğer kişisel ayarlar ile beraber belge şablonları içerisinde saklar. Şayet farklı bir şablon seçmediyseniz, söz konusu bilgilerin tamamı NORMAL.DOT isimli şablonda saklanır. Bu dosyanın konumu ise kullanılan işletim sistemine ve Word konfigürasyonuna göre değişebilir. Yeni kurulum sonrasında, yeni belge şablonları eskilerinin üzerine yazabilir. Eğer yeni Word versiyonundaki çeşitli ayarları değiştirdiyseniz, eski bilgiler üzerine yazılma sonucunda kaybolacaktır.

Eğer daha önceden yaptığınız ayarları kaybetmek istemiyorsanız, *Otomatik Metin*’lerin saklanması biraz zaman alacaktır. Bunun için ilk olarak *Araçlar/Seçenekler* komutunu çalıştırın ve *Konum* kartını etkinleştirin. *Kullanıcı Şablonları*’nın saklandığı klasörü buradan öğrenebilirsiniz. Her ihtimale karşı NORMAL.DOT dosyasının bir yedeğini alın ve bunun ismini, örneğin NORMAL97.DOT olarak değiştirin.

Şimdi yeni Word versiyonunu çalıştırın. *Araçlar/Şablonlar* ve *Eklentiler* komutunu çalıştırın, ekrana gelen pencere, *Düzenleyici* düğmesine tıklayın ve *Otomatik Metin* kartını etkinleştirin. Pencerenin sol tarafında kalan *Dosya Kapat* ve *Dosya Aç* düğmelerine tıklayın. Daha sonra biraz önce yedeklediğiniz NORMAL97.DOT dosyasını seçin ve *Aç* düğmesine tıklayın. Sol taraftaki listeden kullanmak istediğiniz *Otomatik Metin* öğelerini seçin ve yeni Word versiyonuna eklemek için *Kopyala* düğmesine tıklayın. Bu işlemi kullanmaya devam etmek istediğiniz tüm öğeler için tekrar

edin ve son olarak *Kapat* düğmesine tıklayarak iletişim penceresini kapatın. Artık eski *Otomatik Metin* öğelerini yeni Word versiyonunda da kullanabilirsiniz.

Yukarıda anlatılan yöntemi ayrıca yeni Word versiyonlarından eski Word 97’ye veya başka bilgisayarlara aktarmak için de kullanabilirsiniz.

11 Office**Geçmiş bilgilerinin saklanması engellemek**

Office, “Microsoft Office/Recent” klasörü altında Office dokümanlarının kopyalarını saklıyor. Bilgisayarınızın performansını olumsuz yönde etkileyebilen bu kısayollara ihtiyacınız olmadığı için silmek ve bir daha kaydedilmelerini engellemek istiyorsunuz.

İPUÇU: 2000 versiyonundan itibaren tüm Office programları dosya iletişim pencerelerinde Geçmiş fonksiyonuna sahiptir. Burada, sadece en son kullanılan belgelere ait değil aynı zamanda global belge şablonlarına ait kısayollar da saklanır. Eğer “Geçmiş” fonksiyonunu kullanmak istemiyorsanız, kısayolların saklanması önlemelisiniz. Ancak bunu sağlayacak bir seçenek mevcut olmadığı için *Kayıt Defteri* ile çalışmak zorundasınız.

İlk olarak *Kayıt Düzenleyicisi*’ni başlatın ve ekrana gelen pencere, “HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Office\10.0\Common\General” anahtarını etkinleştirin. Pencerenin sağ bölümünde “Recent” değerine sahip “Recent” öğesi bulunur. Geçmiş dosyalarının saklandıkları klasör buradan belirlenir. Ancak sadece bu öğeyi silmek, Office bu durumda sürücünün ana dizinini kayıt yeri olarak kullanacağı için yeterli değildir. Bunun yerine “En Son Kullandıklarım” değerinin önüne bir Backslash “\” işareti eklemelisiniz. Bunu *Düzen/Değiştir* komutunu kullanarak ekleyebilirsiniz. Windows, bu durumda klasörü bulamayacak ve geçmiş bilgilerini saklayamayacaktır. Ancak iletişim penceresindeki “Geçmiş” düğmesine tıkladığında da bir hata mesajı ekrana gelecektir. Alternatif olarak söz konusu klasörün özelliğini “Salt Okunur” olarak da değiştirebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

- 180 **Arama Makineleri:**
Doğru arama stratejileri
- 188 **Web Tasarım Kursu:**
Dreamweaver ile kendi sitenizi tasarlayın
- 196 **Alışveriş Siteleri:**
Yılbaşı hediyeniz net'ten!
- 200 **Elektronik Devlet:**
e-Devlet bütçe altında

Üçüncü Kuşak Mobil Haberleşmede Standartlar Karmaşası

UMTS'in Balonu Çabuk Sönebilir mi?

UMTS uyumlu ilk telefonlar süper mobil haberleşme standardını hedefe oturtular. Ancak UMTS'in dünya çapında kullanılan bir standart olması için önündeki engelleri aşması gerekiyor.

■ UMTS uyumlu iki telefon, Motorola A830 ve Nokia 6650, bu yılın sonunda üretim bandından çıkacaklar. Tüm işaretler uzun zamandır hasret çekilen UMTS'in 2003 ortasında hizmete gireceğini gösteriyor. Bu arada Helsinki'deki merkezinde Nokia 6650 tanıtıldıktan kısa bir sonra Finlandiya'lı mobil iletişim devi EDGE donanımlarını dünya çapında yayınladı. Buradaki olumsuzluk ise Enhanced Data Rates for GSM Evolution'ın kısaltması olan EDGE'nin, UMTS için kesinlikle bir engel teşkil edecek olması. Çünkü UMTS, normal şartlar altında bile EDGE'in sunduğu 384 Kbit/s'lik veri aktarımından daha yüksek bir hız sunamıyor. Ayrıca EDGE varolan GSM ağlarına kurulabiliyor ve bu nedenle otomatik olarak geniş bir kullanım alanı sunuyor.

Daha ucuz bir alternatifi varken UMTS neden tercih edilmeli? Bir GSM operatörü sözcüsü bu soruya rakipleri ile aynı cevabı veriyor: "EDGE, Avrupa'da atlanacak. UMTS ile en modern ve bir çok yenilik vaat eden bir ağ tekno-

lojisini kullanabilecekken bir ara adımla neden vakit kaybedelim?" UMTS konusunda önde giden ülkelerden Almanya'da mobil iletişim firmalarına, UMTS lisansları için ödedikleri milyarlar sonrasında, bu teknoloji için yeni bir ağ kurmaktan başka çıkar bir yol zaten görünmüyor.

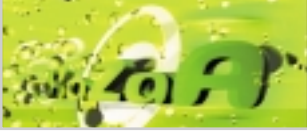
Böylece Almanya, 2002 sonunda UMTS kullanan ilk Avrupa ülkesi olacak ve Avusturya haricinde, diğer ülkeler gibi başladığı yoldan geri dönmeden UMTS kullanacak. Örneğin, UMTS ABD'de herhangi bir rol oynamıyor, Avustralya tamamen karşı bir karar aldı ve Finlandiya'da ise multimedya hizmetleri GPRS ve HSCSD üzerinde yeterli hızla gerçekleştirilebiliyor.

UMTS'in dünya çapında kullanılan bir standart olma hayali ise şimdilik rafa kaldırıldı. Dünya seyyahları ise dört, beş veya altı bantlı aygıtları kısacası gidecekleri ülkeye bağlı olarak çok bantlı cep telefonları ile seyahate çıkmak zorundalar.

Müzik Paylaşım Araçları

P2P Ağlarında Komisyon

KaZaA, Bearshare ve Morpheus paylaşım aracı istemcileri, online mağazaları program kullanıcılarının sipariş verdikleri yönünde kandırmaya çalışıyorlar. P2P araçları böylece normalde başkalarına ait olan komisyon-

ları kendi hesaplarına alıyorlar. "New York Times"ın haberine göre WhenU yazılım firmasının bir aracı söz konusu şüpheli durumu inceliyor.

Bu düzen ödüllendiriliyor. Amazon gibi online mağazalar, eğer bir sipariş direkt olarak başka bir sayfadaki bağlantıdan alınırsa komisyon ödüyorlar. Sadece Amazon'un bu şekilde 800.000 tane partner say-

fası var ve bazıları ayda 10.000 Dolar'dan fazla kazanıyorlar. MP3 istemcileri, asıl yönlendiricinin tanımlamasını P2P sahibini ile değiştiriyor ve böylece komisyon hak ediyor.

Paylaşım araçlarının hilelerine karşı ilk tepki Morpheus ile olan anlaşmaların askıya alınması ile ortaya çıktı. Donanım satıcısı TigerDirect komisyonu oldukça artan Morpheus'a ödeme yapmayı durdurdu. Böylece, P2P yazılımlarının bilgisayarlara neden ısrarla casus yazılımlar yükledikleri ve bu programlar silindiklerinde çalışmadıkları sorusuna da, mantıklı bir cevap seçeneği oluştu. Eğer iddialar doğruysa, bir siteden yönlendirilip alışveriş yaptığınızda, bilgisayarınızdaki yazılım sizi, P2P sitesinden yönlendirilmiş gibi gösteriyor.

Bilgi için: www.whenu.com

Hızlı Sörf

Mozilla için Yüksek Hız

Open Source browser Phoenix, Mozilla'yı hızlandıracak. Turbo browser Mozilla geliştiricileri tarafından hazırlanmış. E-posta istemcisi, HTML editör veya sohbet yazılımı gibi fazlalıklar ise sepetten atılmışlar. Bu sayede browserin Mozilla'dan iki kat daha hızlı açılması ve benzer şekilde web sayfalarının da neredeyse yarı yarıya daha kısa sürede yüklenmesi sağlanıyor. Final versiyonunu beklemek is-

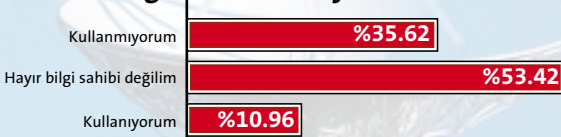
temeyenler ve vaat edilenleri kendileri görmek isteyenler Phoenix 0.1 Beta sürümünü internette temin edebilirler.

Bilgi için: www.mozilla.org/projects/phoenix

ÇİFT YÖNLÜ UYDU

Evinizde veya işyerinizde çift yönlü uydu bağlantısı kullanıyor musunuz?

Kaynak: CHIP Online

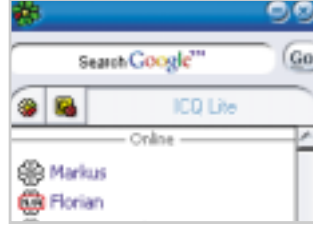
Bilgi Eksikliği: Kullanıcılarının yarısından fazlasının çift yönlü bağlantı hakkında bilgi sahibi olmadığı, yarısına yakının ise tercih etmediği anlaşılmaktadır.

Instant Messasing Dünyasından Gelişmeler**ICQ da Lite Oldu**

Instant Messasing alanının kilometre taşlarından ICQ, artık hafifletilmiş bir versiyonu ile karşımızda. ICQ Lite kullanıcıları aldığı gibi iletiler, SMS ve dosya gönderebilecekler. Yazılımın en büyük avantajı kurulum dosyasının sadece 1.7 MByte büyüklüğünde olması. Bu mini versiyonun en yeni özelliği Microsoft'un Messenger'ında olduğu gibi karşıdaki mesajının yazarken görülebilmesi. Ayrıca AOL yeni bir sistem geliştirerek, AOL AIM kul-

lanıcıları ile ICQ arasın köprü kurulduğunu da açıkladı. Buna göre, AIM kullanıcıları, aram motoru üzerinden ICQ kullanıcılarına da ulaşabilecekler ve mesajlaşabilecekler.

Bilgi için: www.icq.com

E-postalar MSN Spam'lere Karşı

Hotmail, Spam problemleri ile boğuşuyor. Servisin 110 milyon kullanıcısı her gün daha fazla tanıtım iletisine maruz kalıyor. Artık Brightmail, Anti Spam teknolojisinin geliştiricilerinden biri, yardım edecek ve istenmeyen tanım iletilerini direkt olarak sunucuda süzecek. Süzgecin tıkanmamasını ümit ediyoruz. Gartner Group, tüm e-postaları yüzde 35'in Spam olduğunu tahmin ediyor.

Bilgi için: www.brightmail.com

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline superonline.com (212) 310 0000
superonline maxx

12 ay 129 milyon TL

Skyrunner

Silver 69 milyon TL

sınırsız erişim

1 ay 18.9 milyon TL

3 ay 49 milyon TL

12 ay 99 milyon TL

e-pack

üyelik+10 saat 6,5 milyon TL

10 saat 5,5 milyon TL

30 saat 13,5 milyon TL

tt net ttnet.net.tr (212) 444 0145

psn 1 ay 9 milyon TL

3 ay 21 milyon TL

6 ay 36 milyon TL

12 ay 54 milyon TL

turknet turknet.net (212) 444 0077

net.opt. 1 ay 15 milyon TL

net.ultra 3 ay 39 milyon TL

net.ultra 1 ay 24 milyon TL

net.ultra 3 ay 59 milyon TL

Veezy vezy.com (212) 413 1414

mono p. 1 ay 12 milyon TL

eko p. 3 ay 30 milyon TL

pro p. 12 ay 100 milyon TL

e-kolay e-kolay.com (212) 478 0478

10 saat fısıktık 4 milyon TL

1 ay sınırsız 15 milyon TL

3 ay sınırsız 35 milyon TL

12 ay sınırsız 95 milyon TL

trnet tr.net (312) 295 9000

aylık sınırsız 11 milyon TL

yıllık sınırsız 75 \$

saatlik bağ. 0,25 \$

işnet iş.net (312) 289 8060

s. paket 1 ay 15 milyon TL

3 ay 40 milyon TL

6 ay 75 milyon TL

12 ay 150 milyon TL

kontürlü saat. 400.000 TL

anet anet.com.tr (212) 336 1919

Sınırsız internet

1 ay 12 milyon TL

3 ay 30 milyon TL

12 ay 75 milyon TL

IN & OUT**e-devlet**

Siyasi partilerin de ilk defa seçim bildirgeleri ve programları arasına giren e-devlet kavramı, vatandaşın yükünü hafifletmeyi amaçlıyor

İsim kapışma

Bilinmiş, tanınmış isimlerin web adreslerini satın alıp, fahiş fiyata satma furysı, mahkemelerden döndü ve resmen bitti

WEB GÖZCÜ**Alternatif Virüsler****Slapper Unix'e bulaşıyor**

"Slapper" kurdu tekrar Unix dünyasını hedef aldı. Linux ve benzeri işletim sistemleri ne kadar çok rağbet görürse, o kadar çok virüs programcısı da alternatif işletim sistemini hedef tahtasına koyuyorlar. Slapper, "Apache" web

sunucusundaki bir zayıf noktayı değerlendiriyor. Bu, web sunucunun güvenli SSL (Secure Socket Layer) bağlantıları için gerekli olan bir bileşeninde Buffer Overflow meydana gelmesine neden oluyor. Slapper, bulaştığı sisteme bir Backdoor olarak kuruluyor, yani virüslü bilgisayarın kötüye kullanılması için bir arka kapı görevi görüyor. Bu güvenlik açığını kapatan bir yama, Slapper harekete geçmeden önce zaten yayınlanmıştı. Ancak bazı yöneticiler bu yama-yı hala yüklememiş olabilirler.

Bilgi için: www.sophos.com

Virtual Machine**Microsoft'un Java'sında hata**

Microsoft Virtual Machine, yani Microsoft'un Java karşılığındaki bir güvenlik açığı, korsanla-

rın eriştikleri PC üzerinde istedikleri kodu çalıştırmalarını mümkün kılıyor. Bunun kullanılabılır olup olmadığını kontrol etmek için komut satırında (Başlat/Çalıştır/cmd) "jview" komutunu çalıştırmalısınız. Böylece sistem Java versiyonunu gösterecektir. Eğer kullandığınız versiyon "5.00.3805"den eski ise bilgisayarınız saldırılara karşı açıktır. Bu durumda Java kurulumunuzu güncellemelisiniz.

Bilgi için: www.microsoft.com

GÜNCEL VİRÜS UYARILARI**► İngiltere'de Hacker Tutuklandı**

Korsanların Unix bilgisayarlarındaki yönetici haklarını elde etmelerini mümkün kılan "Torn rootkit" adındaki bir araç koleksiyonunun yazarı olan 21 yaşındaki bir Hacker İngiltere'de tutuklandı.

Bilgi için: www.met_police.uk

► Loveletter'in Torunu

Visual Basic Script kurdu "VBS/VBSWG.aq@MM" pop şarkıcısı Shakira'nın resmi ile yayılıyor. "Shakiras Pictures" konulu bir ileti ile gelen kurt, çalıştırıldığı zaman aynı Loveletter'da olduğu gibi VBS ve VBE uzantılı tüm dosyaları siliyor.

Bilgi için: www.bitdefender.com

► Microsoft'un Web Sunucusu Yaması

Microsoft'un Frontpage Server Extensions for Internet Information Server'ı (IIS) bir güvenlik açığına sahip. Özel bir sorgu, bilgisayarın işlemcisini aşırı yükleyebiliyor. Microsoft, Security Bulletin MS02-053'de bir yama sundu.

Bilgi için: www.microsoft.com

İÇİNDEKİLER

- 181 **Genel Listeler:**
Servislerin etkili kullanımı
- 182 **İz Takibi:**
Web'de kişi arama
- 184 **Oyunlar, Filmler ve MP3:**
Net'te dosya aramak

En İyi Arama Motorları

İnternette Her Şeyi ve Herkesi Bulun

Web'deki bilgi yoğunluğu karşısında hiç umutsuzluğa kapıldınız mı? Veya yeni bir oyun demosu için hızlı bir download sunucusu aradınız mı? CHIP'in sizler için derlediği ipuçları ve tanıttığı web sayfaları ile, ister müzik, dosya, kişi isterse basit bilgiler olsun, ihtiyacınız olan her şeyi bulacaksınız.

Google'ı biliyorsunuz. Peki internette aradığınız her şeyi bulabiliyor musunuz? Tabii ki hayır! Google, birinci sınıf bir arama motoru, ancak eksiksiz değil. Örneğin, **ttrehber.gov.tr** gibi basit veritabanlarını sorgulayamıyor. Ayrıca, birisinin e-posta adresini bulmak isteyenler de etkili bir arama sorgusu hazırlamak için uzun süre düşünmek zorundalar. Çok daha önemlisi, Google'ın başarılı olduğu zaman ekrana getirdiği binlerce sonuç arasında kim çalışmak isteyebilir?

Tüm bu zayıf noktaları ve biraz daha fazlasını bu yazı ile rahatlıkla aşabilirsiniz. CHIP, başka bir yazılım 4.000 veritabanını araştırırken bulduğu sonuçları otomatik olarak mantıksal bölümlere

ayırarak arama motorlarını tanıtıyor. Ayrıca internette bir kişi aramak için, kişinin sadece e-posta adresine sahip olduğu veya sadece isminin bulunduğu durumlarda yapmanız gerekenleri de ayrıntılı bir şekilde anlatılıyor.

Oyuncular ve müzikseverler de önemli ipuçlarından tabii ki faydalana-caklardır. En yeni oyunları aşırı yüklenmiş download sunucularına rağmen maksimum hızda kendi PC'lerine nasıl indirebileceklerini göreceksiniz ve her bir şarkıyı web'den nasıl yükleyebileceklerini bu yazıda bulacaklar.

Bu yazı içerisinde tanıtılan web sayfaları ve hizmetler, artık eski olarak nitelendirilen donanımların sürücülerini ararken yardımcı olacaklar. Ayrıca do-

nanımlarınızı nasıl tanımlayabileceğinizi, her bir üreticinin logosunu bulabileceğiniz dizinleri gösteriyor ve geniş sürücü arşivlerinin bağlantılarını anlatıyor.

CHIP, çalışmalarınızda yardımcı olacak hiçbir arama imkanını atlamamak için web'de resim arayan en iyi hizmetleri ve etkili resim arama motorları için neden birkaç sene daha beklemeniz gerektiğini açıklıyor. Buna rağmen teknolojinin bugünkü imkanlarını en iyi şekilde kullanarak kısmen iyi sonuçlar elde edebilirsiniz.

Google'ın tek başına yeterli olduğunu hala düşünenler, bu arama motorlarına da güvenmeliler. Ancak hiçbir şey bulamadığı zaman da şaşırılmamalıdır.

GENEL LİSTELER

En iyi servislerin etkili kullanımı

Google, arama motorlarındaki ilk seçenektir. Diğer servisler sundukları ek özelliklerle daha fazlasını bulmanızı sağlayabilirler.

Aşağıdaki arama motorları ve metacrawler'lar web ortamında bilgi arayıp bulmak için en iyi yol değildiler, ancak her arama için başlama noktası olabilirler. İlk olarak göz önünde bulundurulması gereken en önemli nokta, hoşuna giden arama motorunu bulmak ve diğerlerini hiç kullanmayanların zor ara-

yazmalısınız. İnternette, www2.google.com ve www3.google.com Google sunucularının zaman zaman farklı arama algoritmalarını kullandığı yönünde söylentiler dolaşıyor. Buna göre bir sunucunun tanımadığı bir bilgi başka bir sunucu tarafından bulunabilecek. Eğer ısrarlı aramalarınıza rağmen her seferinde da-

YOL GÖSTERİCİ:
Vivisimo, arama sonuçlarını okunaklı bir ağaç yapısı içerisinde ekrana getiriyor.

ma kriterlerinde genellikle bir sonuç erişemeyebilecekleridir. Bunun nedeni ise iyi arama motorlarının tüm web ortamının her bir parçasını tek başına arayamamasıdır. Muhtemelen en kötüsü bile aranan sayfaların indeksini oluşturabilir.

Söz konusu kısıtlamaya rağmen usta arama motoru Google'a tüm sınıflardaki ilk arama hakkını vermek gerekir. Bu arama motoru da ihtiyaçlara bağlı olarak optimize edilebilir. Örneğin, belirli bilgileri içeren sadece bir sayfa aramak istiyorsanız, arama kriterleri kutusuna "Search word site: www.website.com"

ha fazla sonuçla karşı karşıya kalıyorsa, Altavista'ya da (www.altavista.com) bir şans tanımalısınız. Çünkü "NEAR" gibi Boolean operatörleri (bkz. Arama Yardımı 182) ile arama sorgunuzu kısıtlayabilir ve bir kelimenin tam olarak nasıl yazıldığını bilmediğiniz zamanlar da özel karakterler ("*") kullanabilirsiniz. Şu ana kadar anlatılan tüm arama motorları aynı problemten dolayı aksıyorlar. Ekrana getirilen arama sonuçları nispi olarak düzenli bir şekilde listelenmiyorlar. Sonuçların düzenli ve okunaklı bir yapıda ekrana getirilmesini tercih edenler, bir kere de meta arama motoru Vivisimo (www.vivisimo.com) ile çalışmayı denemeler. Arama motoru sadece diğer büyük arama servislerini de kontrol etmekle kalmıyor, sorgunuzu CNN veya New York Times gibi haber portal'larına da gönderiyor. Vivisimo, bunun için boolean arama komutlarını da beraberinde yolluyor.

Metacrawler'ların asıl avantajı ise arama sonuçları listelendiği zaman gözler önüne seriliyor. Vivisimo'nun "Clustering Engine"i önemli anahtar kelimeleri sonuçlar içerisinde arıyor ve bunları, arama sonuçlarını konularına göre ayırmak için kullanıyor. Eğer sorgularınız

En İyi Arama Motorları

GOOGLE	Vivisimo
En büyük artısı: Google'ın bulduğu ilk on sonuç genellikle aranan konu ile ilgili en önemli bağlantıları içeriyor. Ayrıca sayfa rahatsız eden reklamlar içermiyor.	Şık Görünüm: Vivisimo, arama sonuçlarını mantıksal kategorilere göre listeliyor. Bu sayede ilgilendiğiniz konu ile ilgili bilgileri daha rahat bulabilirsiniz.
www.google.com	www.vivisimo.com

İZ TAKİBİ

Web'de kişi arama

İnterneti eski tanıdıklarınızın izini takip etmek için kullanın. CHIP, bunun için izlemeniz gereken en iyi yolu gösteriyor.

belirli Top Level Domain'ler (.com, tr gibi üst seviye alanlar) ile sınırlı olacağına, www.alltheweb.com sayfası kullanışlı bir fonksiyon sunuyor. "Arama Sorgusu - url.tld:com" ifadesi ".com" üst seviye alanını içeren tüm sonuçları göz ardı edecek ve "+url.tld:tr" ise içerisindeki sonuçları sadece Türkiye kaynaklı olan bir liste ekrana getirecektir.

Web hileleri: Veritabanlarında nasıl arama yapabilirsiniz?

Arama motorları, bazı üretim hatalarına da sahiptirler. Örneğin, ttrehber.gov.tr adresindeki bir veritabanı sorgusu ile dinamik olarak oluşturulan web sayfaları hiçbir arama motoru tarafından aranamazlar. Bu problem için BrightPlanet tarafından geliştirilen Lexibot (www.lexibot.com) uygun bir çözüm teşkil ediyor. Program, üreticinin açıklamalarına göre 4.000'in üzerinde veritabanını araştırabiliyor.

ARAMA YARDIMI

» Boolean operatörleri nedir?

Arama motorunda, özel komutlar yardımıyla titiz bir sonuç listesi elde edebilirsiniz.

AND: İki ifadeyi birleştirir

»CHIP AND Dergi«, sadece içerisinde "CHIP" ve "Dergi" ifadeleri olan web sayfalarını listeler.

OR: İfadelerden en azından bir tanesi bulunmalıdır

»CHIP OR Dergi«, içerisinde "CHIP" veya "Dergi" ifadeleri ve her ikisinin aynı anda bulunduğu web sayfalarını listeler.

NEAR: Her iki ifade birbirine yakın yerlerde olmalıdır.

»CHIP NEAR Dergi«, içerisinde "CHIP" kelimesinin yakınlarında "Dergi" kelimesinin de bulunduğu web sayfalarını listeler.

ADJ: Aranan iki ifadenin de yan yana olması gereklidir, sırası fark etmez.

»CHIP ADJ Dergi«, içerisinde "CHIP Dergi" veya "Dergi CHIP" metninin bulunduğu web sayfalarını listeler.

NOT: Bu ifade sonuç içerisinde yer almamalıdır

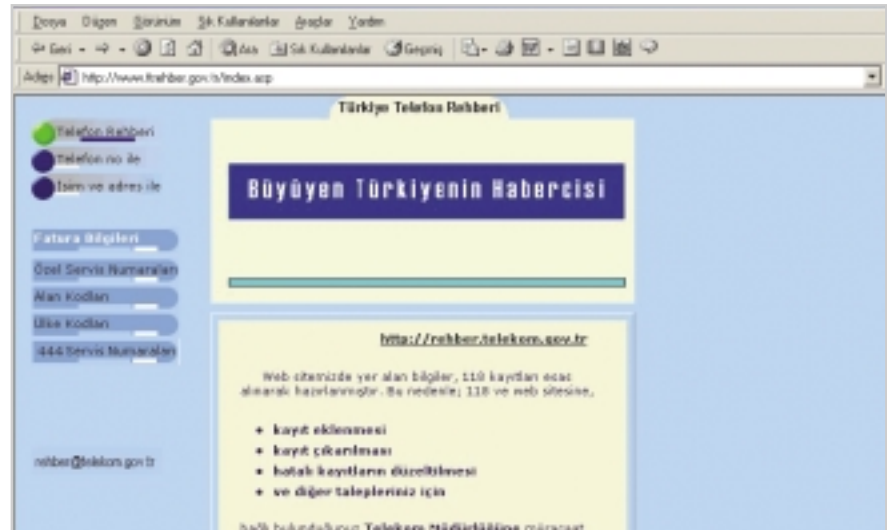
»CHIP NOT Dergi«, içerisinde "CHIP" kelimesinin bulunduğu ancak "Dergi" kelimesinin bulunmadığı sayfaları listeler. Ancak bunu kim isteyebilir ki ;)

Yapılan araştırmalar tüm dünyada ve Türkiye'deki internet kullanıcılarının sayısının özellikle genç kesimde yüksek bir artış gösterdiğini ortaya koyuyor. Bu, uzun zamandır görüşemediğiniz tanıdıklarınızı bulmak için internetten faydalanabileceğiniz anlamına geliyor.

Türkiye'nin bu konudaki en önemli kaynağı Türk Telekom'un online telefon rehberi ttrehber.gov.tr adresidir. Sadece abonelik sözleşmesinde numarasının ve bilgilerinin 118 ve rehberde yayınlanma-

En büyük veri tabanlarından biri Hannover üniversitesinin bir projesi olan MESA'dır (MetaEmailSearchAgent) ve siteyi <http://mesa.rrzn.uni-hannover.de> adresinden ziyaret edebilirsiniz. Bu meta arama hizmeti bir çok e-posta dizinini araştırır ve başlangıç verisi olarak aranan kişinin sadece ismini ve soyadını ister.

İlginç bir başka dizin ise www.iaf.com adresindeki InternetAddressFinder yani kısaca IAF'dır. Bu sayfanın e-posta

ONLİNE REHBER: Türk Telekom'un telefon rehberi kendi alanındaki en geniş Türkçe internet kaynağı olarak dikkat çekiyor.

sı kabul eden kullanıcıların bilgilerinin bulunduğu bu adres ile telefon numarasını bildiğiniz bir kişinin adresini ve ismini veya adresini bildiğiniz kişilerin telefon numarasını bulabilirsiniz.

E-posta araması: Bir kişinin e-posta adresini bulmak

Eğer uzun zamandır görüşemediğiniz bir kişinin e-posta adresini bulmak istiyorsanız, özel e-posta arama motorları ilginizi çekecektir. Bu hizmetler e-posta adreslerini, sahiplerinin isimleri ile beraber saklarlar ve bu web sayfalarından bazıları e-posta adres bilgilerini girmenize izin veren bir telefon defteri görevi görürler.

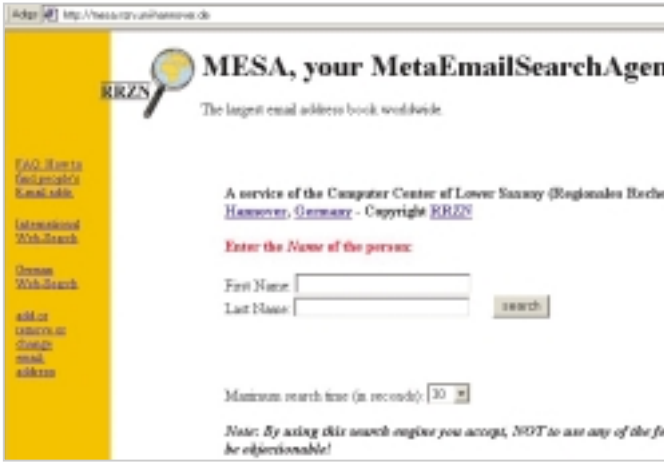
arama fonksiyonu yazı hazırlanırken kapalı olmasına rağmen sadece isimlerini kullanarak kişilerin telefon numarası veya adresine ulaşabilirsiniz.

Yahoo People Search'ün MESA tarafından otomatik olarak araştırılmasına rağmen sizin de <http://people.yahoo.com> adresini ziyaret etmenizde fayda var. Eğer buradaki e-posta araması altındaki **Advanced** düğmesine tıklarsanız, işlerinizi oldukça kolaylaştırabilecek ilginç fonksiyonlara ulaşabilirsiniz. Örneğin, bu sayede sadece ikamet adresini girerek belirli bir kişinin e-posta adresine bile ulaşabilirsiniz.

Bir AOL sörfçüsünün adresini bulmak ise gerçekten oldukça zordur. An-

Kişi BULMA:
ICQ'nun beyaz sayfalarını kullanarak kayıtlı 135 milyon kullanıcı içerisinde arama yapabilirsiniz.

YARDIMCI: Yedi e-posta dizininin incelendiği MESA'nın kişi arama motoru pek iyi görünmeyebilir, ancak oldukça etkili.

cak <http://hometown.aol.com> web sayfası en azından 30 milyon AOL kullanıcısının araştırılması için bir başlangıç noktası teşkil ediyor.

Başka bir yol: Bu e-posta adresi kimin?

www.infospace.com web sayfası da farklı ve kullanışlı bir başka özellik sunuyor. Söz konusu "reverse lookup" fonksiyonu sayesinde belirli bir e-posta adresinin kime ait olduğunu otomatik

olarak arayabilirsiniz.

Eğer şu ana kadar bulamadıysanız <http://peoplesearch.net> adresinde son şansınızı deneyebilirsiniz. Bu sayfa, ancak pek de konforlu olmayan meta arama motoru olarak işlem görüyor. Peoplesearch, bulduğu sonuçları okunaklı bir liste halinde ekrana getirmek yerine sorulanan her bir arama motoru için otomatik olarak ayrı bir browser penceresi açıyor.

Bu, Opera gibi bir browser'ın bocala-

En iyi kişi arama motorları

TELEKOM REHBER	MESA	YAHOO! PEOPLE SEARCH	ICQ
Türkiye telefon rehberi: İsmi bildiğiniz bir kişinin telefonunu veya telefonunu bildiğiniz bir kişinin adresini bulabilirsiniz.	E-posta adresleri için zengin meta arama motoru: Çıkış noktası olarak e-posta adresini aradığınız kişinin ismine ve soyadına ihtiyacınız var.	İnternet portalı Yahoo'nun büyük e-posta dizini: Bir bölge sakinlerinin kaydedilmiş tüm e-posta adresleri özellikle küçük şehirler için faydalı olabilir.	Instant Messenger'ın beyaz sayfaları 135 milyon ICQ kullanıcısının profillerine erişim imkanı tanıyor. Kaos içerisindeki düzen ise kullanışlı bir arama fonksiyonu sunuyor.
ttrahber.gov.tr	mesa.rrzn.uni-hannover.de	http://people.yahoo.com	www.icq.com/whitepages

OYUNLAR, FİLMLER, MP3 VE SÜRÜCÜ

İnternette dosya aramak

Aşağıdaki ipuçları ile, ister Media Player'ın beta versiyonu, ister eski bir tarayıcının sürücüsü olsun, aradığınız her şeyi bulabileceksiniz.

masına neden olurken yaptığımız testlerde Internet Explorer'ın da söz konusu pencere baskınından olumsuz etkilendiğini gözlemledik. Eğer browser'ınız bu pencere fırtınasını başarılı bir şekilde atlatabilirse, gerçekten dikkate değer bir araştırma sonucu ile karşılaşabilirsiniz. Gerçek dünyada izini kaybettiğiniz bir kişiyi, aramaktan vazgeçmediğiniz sürece sanal dünyada yakalayabilirsiniz.

Elinizdeki bilgileri ilk olarak Google, Vivisimo ve benzeri arama motorlarında kullanmalısınız. Çünkü bu sayede, e-posta adreslerinin yayınlandığı forumlara gönderilen mektuplar veya kişinin kendi web sayfası gibi çeşitli ipuçları elde edebilirsiniz.

Final: Aradığınız kişinin bağlantısını bulmak

Aranan kişi ile bağlantı kurmak için en iyi yol Instant Messenger ICQ'nun beyaz sayfalarını (White Pages) kontrol etmektir. www.icq.com/whitepages altında bulunan "Advanced Search" bağlantısına tıklayın ve arama motoruna şu ana kadar topladığınız tüm bilgileri girin. Ancak bu sırada ICQ'ya kayıtlı tüm kullanıcıları görebilmek için "Only Online Users" seçeneğindeki işareti kaldırmalısınız.

ICQ'nun beyaz sayfaları şayet ilk seferde bir sonuç vermezse, arama kriterleri arasındaki birkaç bilgiyi kaldırmalısınız. Bunu yapmaktaki amaç, aradığınız kişinin farklı bilgiler kullanarak kayıt olabileceğini de göz önünde bulundurmadır. Bu nedenle ilk olarak aranan kişinin ismini ve soy ismini, daha sonra da adres bilgilerini arama kriterleri dışında bırakmalısınız.

Eğer e-posta adresinin aranması da bir sonuç vermeyecek olursa, sadece ismini girmelisiniz. Son bir şans olarak ikamet bilgilerini de kullanabilir ve daha öncede bahsettiğimiz gibi ümidinizi kırmadan aramaya devam edebilirsiniz. Hakkında çok az bilgiye sahip olduğunuz bir kişiyi internette aramak, samanlıkta iğne aramaya benzer. Ancak umudunuzu kaybetmediğiniz sürece internetin zengin kaynaklarından bir sonuç elde edebilirsiniz.

Internet portalı Yahoo'nun da <http://members.yahoo.com> adresindeki üye veritabanında da benzer bir hizmet sunuluyor.

Dosyalar, internette FTP sunucularında saklanırlar. Yani eğer belirli bir dosyayı aramak istiyorsanız, web sayfalarını değil dosya sunucularını inceleyen bir arama motoruna ihtiyacınız olacaktır. Söz konusu arama motorlarının en ünlülerinden birini www.filemirrors.com adresinde bulabilirsiniz. Şayet aradığınız dosyanın ismini tam olarak bilmiyorsanız, FileMirrors'un seçenek alanındaki "File Name" altından "contains" ögesini işaretlemelisiniz. Bu, girdiğiniz arama ifadesinin bulunan dosyanın isminin içerisinde yer alması gerektiği anlamına geliyor. Bu sayede özellikle kısaltmaları rahatlıkla kullanabilirsiniz. Yani "Unreal Tournament 2003"ün oynanabilir bir demosunu aramak için "UT 2003" ifadesini kullananlar hedeflerine ulaşabilirler.

Eski ama hızlı: Güncel yüklemelerin bulunduğu sunucular

Benzer şekilde FTP sunucularındaki dosyaları aramak için www.oth.net adresini de kullanabilirsiniz. Ancak bu sayfa, Filemirrors.com kadar fazla sonuç bulamasa da sabit bir Download-Upload oranına sahip çok sayıda FTP sunucuyu başarılı bir şekilde inceliyor. Bu, sunucudan aldığınız her bir MByte için sizin de aynı miktarda veri aktarmanız gerektiği anlamına geliyor. Bazen korsan kopyaları da üzerinde barındırabilen bu tür sunucular da Microsoft Media Player gibi araçların genellikle resmi olmayan

ilk beta versiyonları da bulunabilir. Tabii ki bu tür FTP sunuculardan MP3 veya film de download edebilirsiniz. Ancak bunun için sunucuya en azından 200 MByte veri göndermeniz gerektiğini unutmamalısınız. Böylece Yüzüklerin Efendisi filminin fragmanını indirmek, oldukça zahmetli bir işe dönüşecektir. **DİKKAT!** Sadece legal dosyaları internetten indirmeli ve benzer şekilde internete aktarmalısınız.

Kaliteli bir başka FTP sunucuya da www.filesearching.com web sayfasından ulaşabilirsiniz. Bu internet hizmetinin çok büyük bir kısmını ancak Rusça okuyabilenler anlarlar. Ancak arama fonksiyonları tamamen İngilizce. Böylece, daha önce bir Rusça dil kursuna ihtiyaç duymadan rahat bir şekilde MP3, video veya resim arayabilirsiniz. Filesearching.com'un en iyi 100 FTP sunucusu listesi araştırma için alternatif bir yol sunuyor. Bu listeyi "Advanced Search" altında bulabilirsiniz.

Web'de müzik arama: MP3'den kuş seslerine kadar

Eğer sizin öncelikleriniz arasında oyun oynamak değil de müzik dinlemek geliyorsa www.emp3finder.com adresindeki MP3 arama motorunu kullanmalısınız. Burada, bir şarkıcıya veya belirli bir şarkı ismine göre arama yapabilirsiniz. Alternatif olarak "Top Downloads" listesinden diğer kullanıcıların tercihlerini

En iyi dosya arama makineleri

FileMirrors	EMP3Finder	Jigle	BITZI
Her yeni oyunda aynı resim: Tüm download sunucuları aşırı yüklü. Bu durumda istediğiniz dosyayı FTP sunucularında arayan ve alternatif kaynaklar bulan filemirrors.com vardimci oluyor. www.filemirrors.com	İnternette MP3 aramak artık muhtemelen eski bir yöntem. Ancak her durumda hızlı ve başarılı. emp3finder, iyi organize edilmiş ve çok sayıda müzik parçası barındırıyor. www.emp3finder.com	Şık düşünce: Jigle sayesinde istemcisini kurmadan eDonkey paylaşım ağını araştırabilirsiniz. Özellikle film aramak için tavsiye edilir. www.jigle.com	Jigle ile aynı prensibe sahip ancak Gnutella ağlarını ve MP3 aramak için kullanılıyor. Bitzi, dosyaların değerlendirilmesi sayesinde endüstrinin yanıltıcı MP3'lerine koruma sağlıyor. www.bitzi.com

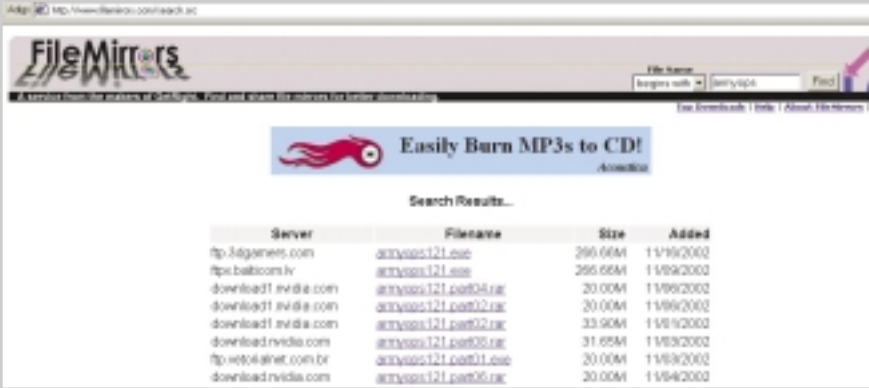
de inceleyebilirsiniz.

Belirli bir parçanın aranması, şarkının ismini tam olarak bilmiyorsanız ve bunun yerine işaretler kullanıyorsanız daha başarılı bir sonuç verebilir. Çünkü, bazı kullanıcılar parçaları kaydederken tam isimlerini kullanmak yerine kısaltmaları tercih ederler.

Müzik parçaları aramayanlar ve sadece çeşitli ses ve efektlere ihtiyacı olanlar ise aradıklarını **www.findsounds.com** adresinde bulabilirler. Bu sayfa da etrafınızı gürültüye boğmak için araba seslerinden kuş cıvıltılarına

büyükliğini girebilirsiniz. Sonuçta istenen dosyanın Peer 2 Peer ağında ne kadar sıklıkla bulunduğunu da öğrenebilirsiniz. Bu, özellikle filmler gibi büyük dosyalar indirmeyi düşünüyorsanız hızlı bir yükleme için etkili olacak bir faktördür.

Gnutella ağını kullanan (LimeWire, Bearshare ve diğerleri) paylaşım araçları için de bu tür bir web sayfası mevcut. **www.bitzi.com** adresinden söz konusu paylaşım ağında arama yapabilirsiniz. Bitzi, bunun için bilgilerini normal bir arama motoru gibi kullanmıyor ve bu-

The screenshot shows the FileMirrors website interface. At the top, there's a search bar with the text 'File Name' and a search button. Below the search bar, there's a banner for 'Easily Burn MP3s to CD!'. The main content area displays 'Search Results...' with a table of search results. The table has four columns: 'Server', 'Filename', 'Size', and 'Added'. The results show multiple entries for 'arroyos121.euc' from various servers, all with a size of 295.66M and added on 11/19/2002.

Server	Filename	Size	Added
ftp.3dgoners.com	arroyos121.euc	295.66M	11/19/2002
ftp.balcom.lv	arroyos121.euc	295.66M	11/19/2002
download1.mvdl.com	arroyos121.pcm34.rc	20.00M	11/19/2002
download1.mvdl.com	arroyos121.pcm32.rc	20.00M	11/19/2002
download1.mvdl.com	arroyos121.pcm32.rc	20.00M	11/19/2002
download1.mvdl.com	arroyos121.pcm32.rc	20.00M	11/19/2002
ftp.reto4inet.com.br	arroyos121.pcm31.euc	20.00M	11/19/2002
download1.mvdl.com	arroyos121.pcm34.rc	20.00M	11/19/2002

Dosya Kaynakları: FileMirrors'un alternatif download kaynaklarını görüntüleyebilmesi için dosya isimlerinin bilinmesi gerekiyor.

kadar her şeyi bulabilirsiniz. Bu arama motoru da sadece sesler için özel olarak hazırlandığından, istediğiniz örnekleme oranını ve dosya biçimini seçebilir veya dosyanın stereo mu yoksa mono mu olmasını istediğinizi belirtebilirsiniz.

Son şans paylaşım araçları: P2P servislerinde arama

Aradığınız hiçbir filmi, müzik veya yazılımı bulamadıysanız, eDonkey veya Gnutella gibi paylaşım araçlarını da kullanmayı deneyebilirsiniz. Araçları kendi sabitdiskinize yüklemeyen ve kurmadan da aradığınız özel bir dosyanın paylaşım ağı içerisinde olup olmadığını kontrol edebilirsiniz. Bunun için **www.jigle.com** web sayfası eDonkey paylaşım aracının bilgi hizmetini araştırır ve bulduğu sonuçları kaydeder. Bu kayıt işlemi, paylaşım araçlarının büyük bir eksikliğinden sizi kurtarır. Sahip olduğu bir dosyayı paylaşma açan bir kullanıcı eğer ağı dahil olmadıysa söz konusu dosyayı siz göremezsiniz.

Jigle.com sayfasındaki aramanızı sınırlandırmak için dosya uzantısını veya dosyanın minimum veya maksimum

nun yerine kullanıcının tanımlamalarına güveniyor. Gnutella paylaşım ağındaki kullanıcılar, Bitzi Bitcollider Utility adındaki araç sayesinde dosyalarının içeriklerini tanımlayabiliyor ve bunları daha sonra Bitzi'de yayınlatabiliyorlar. Bitzi, bu sayede müzik endüstrisinin, paylaşım ağı içerisine kalitesiz veya değiştirilmiş müzik parçaları atarak paylaşım aracını sabote etmesine karşı da bir önlem almış oluyor.

Her iki sayfa da, jigle.com ve bitzi.com, kendi paylaşım araçlarının bir avantajından faydalanıyorlar. Gnutella ağı için hem eDonkey hem de istemcileri paylaşım ağındaki dosyalar için bir web bağlantısı tanımlayabiliyorlar. Bu başarılı bir arama sonucunu daha da etkili kılıyor. Aramak, bulmak, bir bağlantıya tıklamak ve paylaşım aracının dosyayı yüklemesi. İnternette bundan daha kolay bir çalışma şekli yok.

Şayet bir sürücü arıyorsanız FTP sunucuları ile başarılı bir sonuç elde etmeniz oldukça zordur. Örneğin eski tarayıcısına ait sürücüyü hzgyf.rar olarak adlandırmak kimin fikri olabilir? Bir FTP arama motoru kullanarak bu sürücüyü

ZOR SANAT

Resim veritabanları

bulabilmeniz için dosya ismini eksiksiz olarak bilmeniz gerekir. Ancak internetteki özel sürücü veritabanları sizin ihtiyaçlarınızı zaten karşılayacaklardır.

Sürücü aramak: Donanımları tekrar ayağa kaldırmak

İnternet, devamlı olarak yeni sürücülerini takip eden bir donanım cambazının en önemli kaynağıdır. Eğer sahip olduğunuz bir donanımın eski veya yeni sürücüsünü arıyorsanız, yapmanız gereken ilk şey, üreticinin web sayfasını kontrol etmek olmalıdır. Ancak bundan sonra aşağıda değineceğimiz sürücü veritabanlarını inceleyebilirsiniz.

Eğer üretici kendi sayfasında sürücü sunmuyorsa veya artık mevcut değilse ne olacak? Bunun için eski sürücülerini içeren geniş bir veritabanına ve download sunucusuna sahip olan ancak sadece kayıtlı veya ücretli kullanıcılara bu imkanı tanıyan www.driver-guide.com veya www.windrivers.com gibi internet sayfaları bulunur. Buna karşılık www.driverzone.com adresinden ücretsiz olarak veya kaydolmaya gerek kalmadan "Driver Archive"den donanımınız için uygun yazılımı arayabilirsiniz.

Garip kartlar: Bilinmeyen donanımlar için sürücü bulmak

Eğer bir donanımın üreticisini bilmiyorsanız, söz konusu aygıtı FCC ID'sini (FCC: Federal Communications Commission) kullanarak aramalısınız. FCC ID, 17 basamaklı ve rakam ile harflerin bileşiminden oluşan bir tanımlama kodudur. Donanımın FCC ID'sini www.driverzone.com/fcc_id_search.htm sayfasına girebilirsiniz. Buradaki ilk karakterler üreticinin ismini temsil ederler ve internet sayfası geri kalan karakterleri kullanarak ürün ismini çözümler.

Zorlu ancak başarılı bir başka yöntem de üreticiyi donanımın üzerindeki logosundan aramaktır. Çünkü bu tür soyut logolar ile üreticinin ismine ulaşmak her zaman mümkün olmayabilir. Bu tür durumlar için donanım üreticilerine ait geniş bir logo arşivine sahip olan www.plasma-online.de/english/index.html sayfasını inceleyebilirsiniz. Liste içerisinde pazardan kaybolan firmalardan, alıcılar veya takip eden şirketlere kadar çeşitli bağlantılar bulunuyor.

Birçok servis yüksek fiyat istediği için aranması zor olan nesneler, resimlerdir. Ancak bazı siteler bunun da üstesinden geliyorlar.

Eğer internette bulunması zor bir şey varsa, bu kesinlikle bir resimdir. Bunun nedeni ise isminde saklı. Bir metin, belirli kelimeler kullanılarak bir konuyla ilişkilendirilebilirken, bir resmin içeriğini anlayabilmek için bir resim tanıma yazılımı kullanılması gereklidir.

PC'ler için değil: Resim teknolojileri neden başarısız?

Telif haklarının internette çiğnenmesini tespit etmek üzere geliştirilen, Conia AG'ninki gibi teknikler firmalara yar-

tavista.com) istediğiniz resmi web'de arıyorlar. Ancak bunlar da diğer resim arama motorları ile aynı zayıf noktalara sahipler. Bu durumun ciddi bir şekilde iyileştirilmesi için bir süre daha beklemek gerekiyor. Bu nedenle günümüzde resim arama için kullanılabilecek en iyi araçlar, içeriklerini listeleyen ve daha sonra bu meta bilgilere göre arama yapan resim veritabanlarıdır. Ancak buradaki sorun ise "Çığlık AND Adam AND Köprü" gibi boolean operatörlerinin kullanıldığı bir ifadenin veritabanı içeriğinde sonuç vermeyecek olmasıdır. Sadece sanat eseri ve sanatçının ismi kullanılarak, yani "Çığlık AND Munch" gibi bir arama ifadesi sizi sonuca götürecektir. Aslında Eduard Munch'un ünlü resmi "Çığlık"ı bulmak için veritabanına gerek yoktur. Resimler üzerine uzmanlaşmış bir arama motorunu da www.ditto.com adresinde bulabilirsiniz. Bu sayfanın kullanımı Google kadar kolay. Ayrıca kafa karıştırıcı

seçenekler de bu sayfada bulunmuyor. www.alltheweb.com adresinde de bir çok özelliğe sahip ve arama konusunda başarılı bir multimedya arama motoru bulabilirsiniz. Buradaki resim, film ve müzik arama fonksiyonları arasında seçim yapabilir ve resimleri; birçok seçeneğe göre arayabilirsiniz. ■

MS / Kadir Tuzaş, ktuzas@chip.com.tr

En iyi resim veritabanları

DITTO	GETTYIMAGES	ALLTHEWEB
Basit ama iyi arama fonksiyonu, çok ama her zaman doğru olmayan sonuçlar. Resimler ve grafikler için özel bir arama motorundan daha fazlası bulunabilir.	Profesyoneller için mükemmel ve daha da önemlisi çok geniş bir veritabanı. Ancak bunların karşılıklarını da profesyonelce ödemek gerekiyor..	Web'de resim araması için gelişmiş fonksiyonları tavsiye edilir. Farklı dosya biçimlerine ayırma ve diğer kriterler sonucu iyileştiriyorlar.
www.ditto.com	creative.gettyimages.com	www.alltheweb.com

Dreamweaver ile Web Tasarımı Bölüm 4

Web Sitenizde ASP ve PHP

Bu son bölümümüzde DW'nin dinamik araçlarını tanıyacağız. Aslında bir Coldfusion geliştirme ortamı da olan Dreamweaver, bugün adları çok duyulan PHP (MySQL) ve ASP gibi dilleri de kullanarak dinamik sayfalar yaratabiliyor. Ayrıca JSP ve ASP.NET tercih edenler için başka seçenekler de oluşturuyor.

Bu yazıda ASP, PHP ve Coldfusion üzerinde duracağız. Bu arada her biri için ufak örnekler de sunacağız. Ancak, vereceğimiz örnekler her üç dil için de benzer özellikler içereceğinden, sırayla ASP ve Coldfusion için ayarları verdikten sonra detayları PHP başlığı altında toplayacağız.

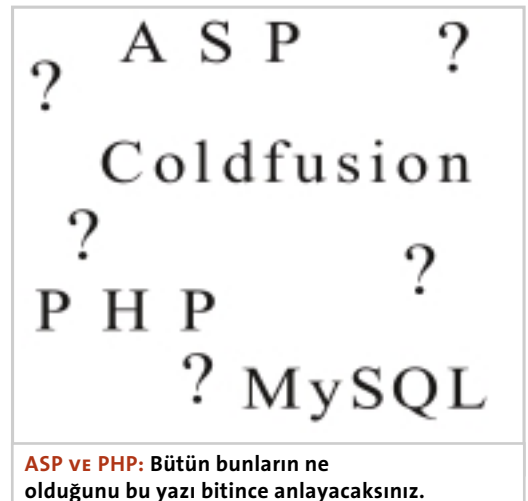
Nerede kalmıştık? Sayfa ve site ayarları, sunucu testi

Geçen ay sayfaların kullanımı için ayarlarımızı yapmıştık. Unutanlar veya yapmamış olanlar için tekrar hatırlatmakta fayda var. Site panelini açalım ve yeni bir projeye başlayalım. İsmi belirledikten sonra dosyalarımızın duracağı yeri seçelim. Sırada Testing Server var. Bu kısım farklı diller için farklı ayarları yapacağınız menülere sahiptir. Ancak hepsinin ortak noktası dinamik dosyaların çalışması için gerekli olan sunucu yolunun doğru belirtilmiş olmasıdır. Sunucularımızı tanımakla devam edelim.

Web sitemize şimdi de ASP kuruyoruz...

Çoğu kişi ASP yüklemek deyimini kullanır. Aslında ASP bilgisayara yüklenen bir program değildir. Ancak, IIS ya da PWS yükleyerek ASP kodlarınızın çalışmasını sağlayabilirsiniz. IIS ve PWS, Windows kurulum CD'leri ile gelir. Bilgisayarınızda yüklü olup olmadığını anlamak için *Kontrol Panel*'den Windows bileşenlerine bakmanız yeterli. Yoksa hemen yükleyin. IIS (ya da PWS) bilgisayarınızı bir sunucuya dönüştürerek fazla uzağa gitmeden kodlarınızı test etmenizi sağlar. IIS kurulumundan sonra genelde, c:\ altında Inetpub ve bunun da altında wwwroot adında bir klasör oluşur. İşte ASP kodlarınız çalışmak için bu dizin altında durmalıdır. Ancak bir süre sonra tek tek çalışan dosyaları belli klasörler al-

tında toplamak gerektiğini fark edeceksiniz. Zaten bir site üzerinde çalışıyorsanız dosyalarınız projenin bulunduğu klasörde duracaktır. Tabii daha iç klasörler de yaratmanız mümkün. Temel prensip, sitenizin tüm dosyalarını tutan ana klasörün wwwroot altında olmasıdır.

ASP ve PHP: Bütün bunların ne olduğunu bu yazı bitince anlayacaksınız.

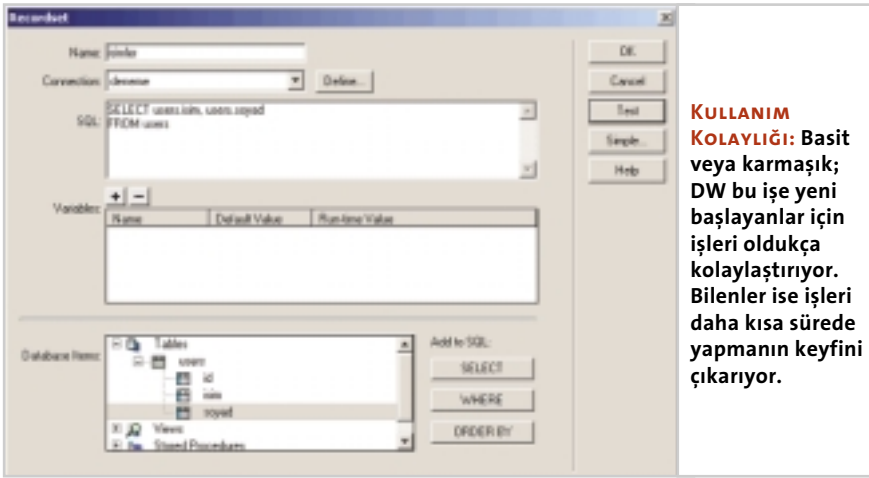
ASP kodlarının çalıştırılması: Deneme sürüşü

Şimdi ASP kodlarınızı nasıl çalıştıracamıza bakalım. Bunlar bugüne kadar yaptığımız .htm dosyalar gibi çift tıklamayla açılmaz. Çünkü böyle yaparak kodu yorumlatmaz, sadece ekrana çağırırsınız. Halbuki bu kodun web sunucusunda yorumlanıp size dönmesi gerekmektedir. Bu işi yapması için ISS kurduk. O zaman .asp dosyalarımızı nasıl çalıştıracamıza bakalım. Favori İnternet tarayıcınızı (IE veya Netscape) açarak adres çubuğuna <http://localhost> ya-

de durum değişmez. Yani alt klasörde yer alan bir dosyaya bağ vermek istiyorsanız, bugüne kadar ne yapıyorsanız aynıını yapacaksınız. Tek fark, bağıl linkiniz localhost yani yerel sunucu tarafından yorumlanıp size dönecektir.

Soğuk rüzgarlar esiyor: Coldfusion'a artık geçebiliriz

Artık Coldfusion'a geçmenin zamanı geldi. Allaire firması tarafından geliştirilen Coldfusion, Macromedia'nın Allaire firmasını bünyesine katmasıyla yoluna devam ediyor. İsminden olsa gerek pek

zın. Kısa bir beklemeden sonra IIS kullanımını anlatan bir pencere açılması gerekir. Eğer sayfa yükleme çubuğu yavaş yavaş ilerliyor ve tarayıcınız tepki vermiyorsa, IIS kurulumunda hata yapmışsınız demektir.

IIS testimizi de bitirdikten sonra, Dreamweaver'da ASP VBScript tipinde yeni bir dosya açalım. Kod görünümüne geçerek `<body>...</body>` arasına `<% Response.Write("Merhaba Dünya!" & "<br>" & Now()) %>` yazın. Bu yazınızı ve alt satırına da tarihi yazdıran bir VBScript.kodudur. Şu anda ne işe yarayacağı belli. Bu bizim ilk .asp dosyamız ve dünyaya merhaba demek için iyi bir seçim. Dosyamızı wwwroot altına merhaba.asp ismiyle kaydedelim. Tarayıcıya geçerek <http://localhost/merhaba.asp> yazalım. Dünyaya en son ne zaman merhaba demiştiniz?

wwwroot altında tuttuğunuz klasörlerdeki .asp uzantılı dosyalara erişmek için tarayıcının adres boşluğuna http://localhost/klasör_adi/dosya_adi.asp yazmanız yeterli. Ayrıca sayfalarınızda kullanacağınız bağıl bağlantılar için

çok zorlu işi hiç sıkıntıya girmeden az maliyetle halledebiliyor. Benzerleri gibi bir web sunucusu olmasının yanı sıra diğer web sunucuları üzerine de kurularak eski ayarları koruyup .cfm uzantılı dosyaları da çalıştırıyor. Coldfusion dili HTML'e benzemekle beraber sentaks yapısı biraz da C'yi andırıyor. Eğer C ve HTML konusunda uzmansanız, Coldfusion gerçekten size tanıdık gelecektir. Kafaları karıştırmamak için ufak bir açıklama: Coldfusion hem bir web sunucusu ismi hem de HTML takılarına benzeyen C sentaksına benzer bir dildir.

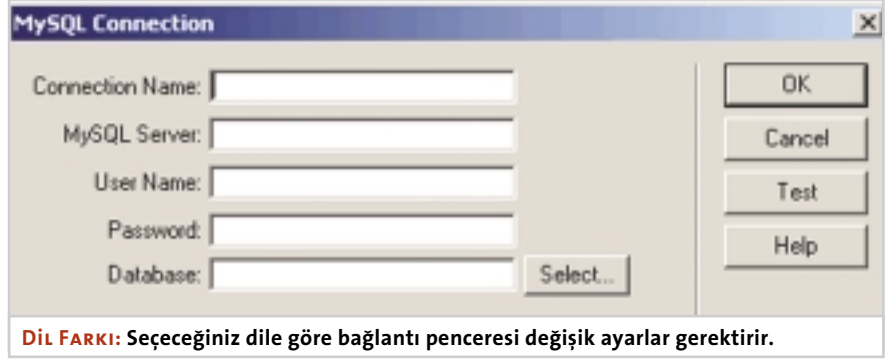
Dolayısıyla Coldfusion, Dreamweaver gibi kurulan bir programdır. Daha önce IIS kurmuşsanız kaldırmanıza gerek kalmadan Coldfusion'ı da üzerine kurabilirsiniz. Böylece hem ASP hem de Coldfusion dosyaları çalışacaktır. Burada kurulumla ilgili önemli bir noktayı belirtmemiz gerekiyor. İşletim sisteminiz İngilizce dil ayarlarına sahip olmalı. Bu ayarları *Kontrol Paneli*'nden yapabilirsiniz ancak bazı durumlarda bu değişiklik işe yaramıyor. Bunun için Macromedia'nın sitesinde farklı durumlar için

ne yapılması ile ilgili çözümler var. Coldfusion'ı IIS üzerine kurduğunuz varsayacak olursak .cfm dosyalarınız da wwwroot altında olmalıdır.

Bir kere daha merhaba sana Dünya!

ASP örneğinde olduğu gibi Coldfusion tipinde bir dosya yaratarak `<body>...</body>` arasına `<cfoutput>Merhaba Dünya! <br> #TimeFormat(Now())#</cfoutput>` yazın. Dosyayı merhaba.cfm adıyla wwwroot altına atın. Sonra <http://localhost/merhaba.cfm> diyerek dosyanızı test edin. Coldfusion sayfanızda hata bulursa; size hatanın bulunduğu satır numarasını ve konuyla ilgili açıklamanın bulunduğu sayfaya link veren bir yazı verir.

Dikkat ettiyseniz yazımızı ve tarihi yazdıran fonksiyonu ekrana getiren komut HTML takıları gibi başlayıp bitiyor. Bu stil HTML ile uğraşmış olanlar için oldukça kolay olacaktır. Sadece İngilizce bilenler bile CF harflerinden sonra gelen kelimenin anlamı üzerine kafa yorarak yapmak istedikleri işe yarayan takıları bulabilirler. Her zaman olduğu gibi

Dreamweaver size bu takılarla ilgili oldukça geniş bir Reference sunmuş. Ayrıca Coldfusion için hazırlanmış özel yardım ve eğitim dosyaları da mevcut.

PHP-MySQL web uygulamalarının çalıştırılması

PHP ve MySQL ikilisi son yıllarda adı sıkça anılan web uygulamalarıdır. PHP ve şimdiye kadar verdiğimiz dinamik diller işi hep sunucu tarafında yaparlar. Bu size şu avantajı sağlar: Geliştirmek istediğiniz uygulamaları kullanıcının ortamına bağlı kalmadan gerçekleştirebilirsiniz. Bu sayede kullanıcı kendi ortamında olmayan bir durum için kendi-

ni dışlanmış hissetmez. IIS, Coldfusion, Apache web sunucularına örnektir. PHP çalışabilmek için bir web sunucusuna ihtiyaç duyar. Performans açısından Apache tercih edilmelidir ancak kendi çalışma ortamınızda böyle testler yapmıyorsanız, Windows tabanlı bir sistemde aynı anda hem ASP hem Coldfusion hem de PHP çalıştırabilirsiniz. Yani zaten Windows ile gelen IIS üzerine bir de Coldfusion attıktan sonra PHP yüklemek ve hepsini bir arada çalıştırmak mümkün. PHP hakkında daha fazla bilgiyi PHP severlerin buluşma noktası olan www.php.org.tr adresinde bulabilirsiniz. →

MySQL ise bir SQL sunucusudur. Her zaman olduğu gibi bu sunucuyu kendi bilgisayarınıza kurarak, her seferinde uzak sunucuya bilgi yükleyip test etmekten kurtulabilirsiniz. Geliştirme işiniz bittiği anda uzak sunucuya gönderme işlemini yapabilirsiniz. Ancak yine dikkat etmeniz gereken nokta, geliştirme ortamınız ile uzak sunucudaki ayarların birbirini tutmasıdır. Bazı sunucular bazı ayarları güvenliğe karşı kapalı tuttuklarından, yaptığınız uygulamaları geliştirmeden önce bu uyarıyı aklınızda tutmalısınız. Bitmiş bir projenin tekrar yapılması hiç de hoş olmaz.

PHP-MySQL kaynakları ve kurulumu

PHP yüklemek için www.php.net adresine gidin ve *Downloads* bölümünde işletim sisteminize uyan dosyayı çekin. Biz ortam olarak Windows kullanacağımızdan bu adreste bulunan Windows Binaries tipinde olan dosyayı indiriyoruz. Dosya boyutu yaklaşık olarak 1 MB olacaktır. Aynı şekilde, MySQL kurmak ve MySQL Installer indirmek için www.mysql.org adresine gidin ve *Downloads* bölümünden uygun dosyayı seçin ve kurulumu yapın. İndirdiğimiz iki dosya da Windows için hazırlanmış olup, kurulduklarında IIS veya diğer sunucuların ayarlarını otomatik olarak yaparlar. Profesyoneller kendi ayarlarını yapmak isteyebilirler. Bunun için açık kaynak kodlu versiyonlar da sitede mevcut.

MySQL, kurulumuyla beraber size hazır bir veritabanı sunar. Ancak biz uygulamamızda kendi veritabanımızı oluşturacağız. Bunun için eskilerden kalma bir yöntem olarak DOS ekranını kullanacağız. Bu işi elbette PHPMyAdmin veya MySQLFront gibi görsel araçlarla da yapabilirsiniz. Ancak şimdiden iki tane program kurduk. Daha fazlasına ihtiyacımız olmadan bu işi eski dost DOS ile yapabiliriz.

Eski dost DOS ile sunucuya erişmek ve veritabanı oluşturmak

DOS ekranını açtıktan sonra MySQL'in kurulduğu dizin altındaki "bin" dizini altına gitmeliyiz. Yani DOS ekranında yazan yol c:\mysql\bin olmalı. Bu yer kurulumda tercih ettiğiniz yere göre farklı olabilir. Daha sonra "mysql" yazarak sunucumuza ulaşabiliriz. Sunucu-

muzda henüz bir veritabanı yok. Yaratmak için "create database mydb;" yazalım. Şu anda hala sunucuda olmamıza rağmen veritabanımıza ulaşmadık. Hadi ulaşalım. "Use mydb;" diyerek az önce mydb adında yarattığımız veritabanına bağlanmış oluyoruz. Şu anda veritabanımız olmakla birlikte bu veritabanında tuttuğumuz herhangi bir tablo bulunmamakta. Verilerimizi tutacağımız bir tablo yaratmak için

```
CREATE TABLE `users` (
  `id` int(3) unsigned NOT NULL default '0',
  `isim` varchar(20) NOT NULL default '0',
  `soyad` varchar(20) NOT NULL default '0',
  PRIMARY KEY (`id`)
) TYPE=MyISAM;
```

yazalım. Neler yaptığımıza detaylı bir şekilde bakalım. "users" adında bir tablo yarattık. Bu tabloda "id", "isim", "soyad" şeklinde alanlarımız var. Bu alanlardan ilki kaydın numarasını tutmak amacıyla kullanılacak. Diğer iki tanesi tahmin edeceğimiz gibi ad ve soyad bilgilerini tutacak. Ancak hala geçerli bir kaydıımız yok. Kayıt yaratmak için

```
INSERT INTO users (id, isim, soyad)
VALUES (1, 'Ahmet', 'Mehmet');
```

cümlesini kullanalım. Siz daha fazla kayıt yaratabilirsiniz. Birazdan bu kayıtlara DW yardımıyla ulaşacağız.

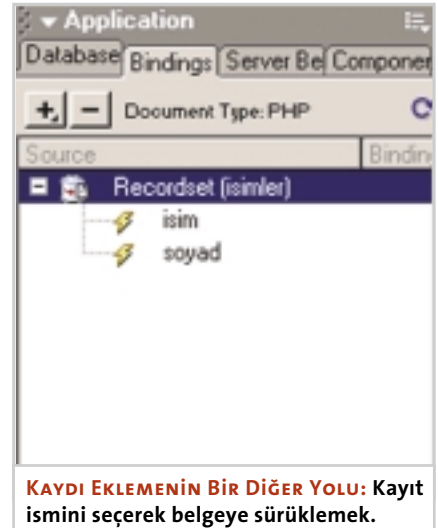
Bağlantı kuruldu... DW uygulamalarına başlayabiliriz

Artık PHP ve MySQL kullanarak DW'de uygulamaya başlayabiliriz. ASP ve Coldfusion için de burada anlatacağımız işlemler benzerdir. Bunlara yazının sonuna doğru değinmeyi düşünüyoruz çünkü PHP'nin meraklısının daha çok olduğu kanısındayız. İlk önce yarattığımız veritabanına bağlantımızı açmak için *Application* paneline gelerek *Database* sekmesini seçelim. Burada bulunan + ikonuna basarak MySQL bağlantı ayarlarımızı yapacağımız ekranı açalım. Bağlantımız için bir isim girerek işe başlayalım. MySQL Server kısmı için sunucumuzun ismini vermeliyiz. Aynı zaman da sunucumuzun IP adresi de olabilir. Bizim durumumuzda sunucumuz kendi bilgisayarımız olduğu için burası localhost veya 127.0.0.1 olmalıdır. MySQL'e bağlanmak için kullanıcı

adı ve parola yaratmışsak onları da ilgili kutulara yazdıktan sonra veritabanı seçmekle işe devam edebiliriz. DOS ekranında hazırladığımız mydb, *Select* butonuna bastığınızda ekrana gelen listede olmalıdır. Bunu seçin ve OK deyin. Artık bir bağlantınız var.

Veritabanında basit SQL sorgulamaları

Veritabanında bulunan kaydıımızı çağırmak için sabırsızlanıyor olmalısınız. *Application* panelinde bulunan *Bindings* sekmesine gelelim. Yine + ikonunu kullanacağız. Bu sefer seçimimiz Recordset (Query) olacak. Gelen ekranda recordset (kayıtseti) için bir isim vermelisiniz. Bu yapacağınız sorgunun ismi olacaktır. Bundan sonra sorgunuzla ilgili detaylara sorgunun ismini kullanarak ulaşma-

nız gerektiğinden bu kısma mantıklı bir isim verin. Bu ekranda *Advanced* butonuna tıklayarak daha karmaşık işlemlerin yapıldığı bölüme geçelim. Basit işler için *Basic* tarafı da kullanabilirsiniz, ancak DW'nin yarattığı SQL kodunu görmemiz açısından bu bölüm şu anda bizim için daha uygun.

SQL sorgusunu ilgili bölüme elle yazacağınız gibi DW'nin araçlarını kullanarak da yapabilirsiniz. Bunu *Database Items* kısmından eklemek istediğiniz alanın ismini seçip *SELECT* butonuna basarak yapabilirsiniz. Mesela sorgunuzda isimleri çekmek için isim elemanı seçiliyken *SELECT* butonuna basmalısınız. Daha fazla eleman eklemek için aynı metodu kullanabilirsiniz. İstedığınız soyadına göre arama yapmak içinse *WHERE* butonunu devreye sokabilirsiniz →

niz. Sorgularınızı belli bir sıraya göre dizmek içinse *ORDER BY* butonu yardımcı olacaktır.

Test sonuçları ve verilerin kopyalanıp yapıştırılması

Uygulamamızda tablomuzda bulunan bütün isim ve soyadları çekelim. Bunun için SQL cümlesi olarak "SELECT users.isim, users.soyad FROM users" yazmalısınız. Ya da isim ve soyad üzerinde iken *SELECT* tuşuna basabiliriz. Kayıtsetimizi yarattıktan sonra sonuçları *Test* butonuna basarak görebiliriz. Test sonucu olarak DOS ekranında veritabanında bulunan tabloya girdiğiniz isim ve soyad görünmelidir. Her şey bittikten sonra *OK* diyerek sayfamıza geri dönelim. Sayfamızda boş bir yere gele-

receğiniz tablonun özelliklerini ayarlayabilirsiniz. Bu metot ile istediğiniz kadar veriyi bir seferde kolayca sayfanıza eklemeniz mümkün. Ancak tablonuzun içeriğini tutan dosyanız değiştiğinde tekrar aynı işlemi yapmak zorundasınız. Böyle bir güncelleme ancak veritabanı kullanarak yapılabilir. Bu metodu gelecek ay göreceğiz

Eklediğiniz kayıtseti alanları mavi olarak belgenizde bulunmaktadır. Bunlar sayfa yorumlandıktan sonra anlamlı hale gelirler. Ancak şu halleriyle bile bizim için çok anlamlılar. Neden mi? Tablomuzda birden fazla kaydımız olduğunu farz edelim.

Hepsini ya da belli sayıda kaydı alt alta listelemek isteyebiliriz. İlk bakışta az önce yaptığımız gibi birinci kaydın altı-

de durduğunuzda *Recordset Navigation* *Status* yazan bir ikon olacak. Bu ikon yardımıyla seçeceğimiz kayıtsetinin o anda kaçınıcı kaydında olduğunu bileceksiniz. İşte bu kadar kolay.

Dreamweaver çoğu işi sizin yerinize yapabiliyor

Dinamik veriler konusu oldukça geniş bir konu. Her bir dil ve örnek ayrıca incelenebilir, ancak sadece bunun için bile birkaç sayı yazılabilir. Kabaca özetini verdiğimiz veritabanından veri çekmeye benzer şekilde hazırlayacağınız formlar yardımıyla veritabanlarına kayıt yapılabilir, verileri güncelleyebilir, aylık raporlar alabilir ve ihtiyacınız olan her şeyi yapabilirsiniz. Elle ekleme yapmanız gereken durumlar da ortaya çıkacaktır. Ancak pek çok işi Dreamweaver zaten sizin yerinize yapıyor.

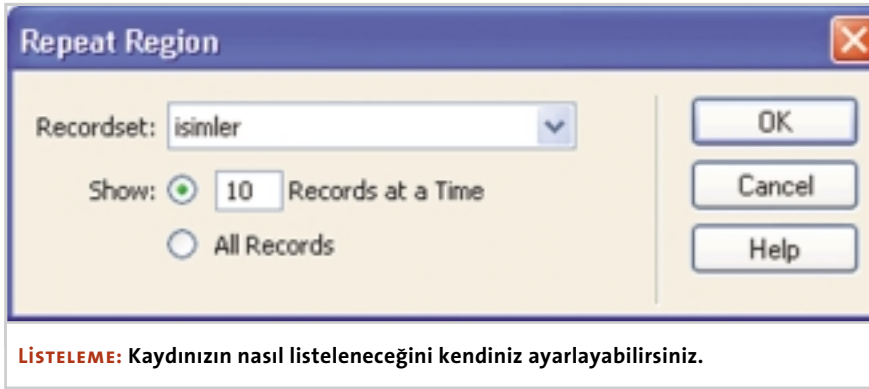
Özetle geçtiğimiz onca işin aslında ASP ve Coldfusion için de benzer olduklarını hatırlatalım. ASP için Access kullanmak daha mantıklı bir çözüm olacaktır. Tıpkı PHP-MySQL gibi bunlar da birbirlerinin dilinden iyi anlarlar. Coldfusion değişik veritabanlarına destek sağlar. Gün geçtikçe de desteklediği veritabanı sayısı artıyor. DW'a gelince, ASP ve Coldfusion için de bağlantı, kayıtseti, listeleme menüleri aynı yerde ve hemen hemen benzer şekillerde ortaya çıkar. Bazı ufak tefek farkları saymak gerekirse... mesela, veritabanı bağlantısı için ODBC bağlantısı yapmanız gerekmektedir. ODBC ve bağlantı kurma hakkında geniş bilgiyi *Windows Yardım*'ından alabilirsiniz. Ayrıca yazımızda verdiğimiz site adreslerinde bu konu ile ilgili alternatifler ve sorunlara çözüm bulabilirsiniz.

Son sözler: Dreamweaver'in Yardımı'ndan faydalanın

Son sözleri söylemenin vakti geldi. Üç dilin de birbirine göre üstün oldukları taraflar var. İhtiyaca göre birini diğerine tercih etmek meselesi her zaman söz konusu. Ancak işe yeni başlayan biriyseniz, DW'nin Coldfusion geliştirme ortamı olduğunu hatırlatarak kendinizi Coldfusion konusunda eğitmenizi öneririz. Pek çok konuda olduğu gibi Dreamweaver'in *Yardım*'ı da iyi bir kaynak oluşturuyor. ■

Murat Canbaz, muratcanbaz@chip.com.tr

Deniz Kumsal Obuz, denizobuz@chip.com.tr

lim. *Bindings* sekmesinde az önce yarattığımız kayıtsetinin ismi olmalıdır. Kayıtsetinin yanında bulunan + ikonunu kullanarak seçtiğimiz kaydı *Insert* butonu ile belgemize ekleyebiliriz. Ya da eklemek istediğimiz kaydı tıklayıp; ekranda görünmesini istediğimiz yere sürükleyip bırakarak aynı işlemi yapabiliriz. PHP'yi IIS üzerine kurduğumuzdan tarayıcınızda http://localhost/dosya_ismi.php diyerek dosyanızı test edebilirsiniz.

Tablolarla uğraşmak güzel, ancak verileri kopyalayıp yapıştırmak da zor geliyor... Diyorsanız DW'nin size sunduğu bir araç ile bu dertten kurtulabilirsiniz. *Insert/Table/Objects/Import Tabular Data* seçeneği ile dışarıdan veri alacağınız ekranı açın. Tablolara yerleştireceğiniz verileri Excel'de veya Word'de hazırlayabilirsiniz. Bunlar virgülle, boşlukla ya da sekmeyle ayrılmış dosya tipinde olmalıdır. Açılan panelde size uygun dosya tipini seçerek işe başlayabilirsiniz. Daha sonra dosyanızı bularak yerleştir-

na gelip kayıtsetimizden bir isim soyad ikilisi daha ekleyebiliriz. Ancak bunu denediğinizde alacağınız sonuç aynı isim soyad ikilisi olacaktır. Çünkü sorgu sonucu hep ilk cevabı verir. Bu işin kolayını yine DW'den geçiyor. Mavi alanlardan sonra Shift + Return diyerek bir alt satıra geçin.

Sonra bu satırı da dahil ederek mavi alanları seçin. *Server Behaviours* paneline gelerek *Repeated Regions* seçeneğine tıklayın. Size kaydınızı kaçarlı gruplar halinde listeleceğini soran bir ekran göreceksiniz. İsterseniz tüm kayıtları listelebilirsiniz.

Bu size bir yerlerden tanıdık gelmiş olmalı. Mesela bir alışveriş sitesinde seçtiğiniz ürün grubuna göre listeleme yapılması gibi. Peki kaç tane kayıt olduğunu bilmek hoşunuza gitmez miydi? Ya da o anda listenin hangi elemanlarını gezmekte olduğunuzu bilmek? Listenin üstüne gelerek bir satır aşağı kaydırın ve tekrar en üste gelin. *Insert* panelinden *Application* sekmesine gelelim. Üzerin-

Kız Arkadaşınıza İçin**Mini Yalan Makinesi**

Kız arkadaşınıza ne kadar dürüst olduğunuzu ispat etmek için verebileceğiniz en iyi hediye olan "The Truster" dünyanın en küçük taşınabilir yalan makinesi olma özelliğine de sahip ve karşısındakinin sesinden yalan söyleyip söylemediğini anlayabiliyor.

Bilgi: www.boysstuff.co.uk

Fiyat: 40 £

Erkek Arkadaşınıza**Soyunan Ütü Masası**

Hiç erkek arkadaşına böyle bir hediye alırmıyım demeyin. Çünkü ütü tahtasının üzerine serilen bu kaplamada yer alan değişik bayanlar ısıyı gördükçe soyunuyorlar.

Bilgi: www.boysstuff.co.uk

Fiyat: 15 £

Online Yılbaşı Alışveriş Rehberi

Çarpıcı, Etkileyici ve Sıradışı Hediyeler

Eğer sevdiklerinize hemen her alışveriş merkezinde bulunabilecek türden hediyeler alacaksanız internet üzerinden sipariş vermekle hiç uğraşmayın. Ancak gerçekten sıra dışı bir şeyler düşünüyorsanız yazıyı hemen okumaya başlayabilirsiniz.

Her sene olduğu gibi bu sene de yılbaşının yaklaşmasıyla insanlar kendilerini bir alışveriş çılgınlığına kaptırıp gittiler. Ramazan bayramının da bu döneme denk gelmesi ile artan heyecanla herkes sevdiklerine bütçesine göre bir şeyler aramaya çoktan başladı bile. Eğer büyükannenize ve büyükbabanıza bir elektrikli battaniye, sevgilinize içten bir gül ya da kız kardeşinize bir barbi bebek almak istiyorsanız bunun için bir hediyeleş eşya mağazasına gidip alışverişinizi gerçekleştirebilirsiniz. Çünkü bunları yakınlardaki herhangi bir mağazada bulmak mümkün olabilir.

Ancak erkek kardeşiniz için almayı düşündüğünüz teknoloji mucizesi yürüyen konuşan ve davranışlara göre tepki veren robot, babanız için işyerinde masasının üstünde kullanabileceği mini buzdolabı ya da anneniz için içinde dahili akvaryumu olan bir resim çerçevesi gibi sıra dışı ve ülkemizde kolay kolay bulunamayacak hediyeler içinse tek seçiminiz internete başvurmak olacaktır. Tabi ki in-

Kız Kardeşinize İçin**Ses Böceği**

İlk gördüğünüzde işte tam kız kardeşime göre bir hediye diyeceğiniz bir ürün. Bu ürünle herşeyi hoparlöre dönüştürmeniz mümkün oluyor. Tek yapmanız gereken üzerine yapıştırmak.

Bilgi: www.thinkgeek.com

Fiyat: 30 \$

Ağabeyiniz İçin**En Marifetli Çakı**

Yaptıkları saymakla bitmeyen bu ürün bir çakıdan çok alet çantasına benziyor. Her eve lazım. Abinize alın siz de kullanırsınız :)

Bilgi: www.thinkgeek.com

Fiyat: 80 \$

Kız Kardeşiniz İçin**Masaüstü Buzdolabı**

Uzun saatler masa başından kalkmadan çalışan bir babanız varsa bu şık ürün onu çok mutlu edecektir. 9 adet kutu içecek alabiliyor. Ayrıca soğutmanın yanı sıra ısıtma seçeneği de var.

Bilgi: www.thinkgeek.com

Fiyat: 70 \$

ternet üzerinden alışverişin tek avantajı bu değildir ve alacağınız hediyelerin illa biraz önce saydığımız gibi pahalı ürünler olması da gerekmez. İnternet üzerinde yer alan birçok site size herhangi bir yerden alacağınız bir ürünü daha ucuza sunabilir.

Özellikle de bayramlar ve yılbaşı gibi özel günlerde bu sitelerin yaptığı indirimler ve sunduğu avantajların gerçekten kaçırılmaması gerekir. Diğer taraftan alışveriş yapmayı sevmeyenler, belki de sokağın köşesindeki dükkanda bulabilecekleri bir ürünü bile internet üzerinden alıp, kapısına kadar getirtmeyi tercih edebilirler.

İnternet üzerinde gerek yerli gerekse yabancı birçok online alışveriş sitesi bulunur. Ancak bunların çoğu birbirine benzer ve size çeşitli kategoriler altında çok da cazip olmayan ürünler sunarlar. Belli, tek bir konuya yönelik satış yapanlar ise diğerlerine göre daha başarılı sayılabilirler. Hediye olarak CD, DVD, kitap, çiçek ve benzeri ürünleri tercih ederseniz bu siteler işinizi görecektir. Ancak bu tür siteleri ve alışıldık hediyeleri arama motorlarından kolayca bulabileceğiniz için yazımızda daha çok sıra dışı, alışılmadık ve hediye verdiğiniz kişiyi gerçekten şaşırtıp, etkileyecek hediyeler satan web sitelerini incelemeyi daha uygun bulduk. Şimdi ilginç ürünleriyle ünlü alışveriş sitelerine bir göz atalım.

Geyik düşünceler ve kafein!

www.thinkgeek.com

Site içinde yer alan çeşitli kategoriler ilk bakışta diğer sitelerdeki standart kategorileri andırırsa da içindeki ürünler ThinkGeek'i gerçekten ilginç kılmaya yetiyor. Hiçbir yerde bulamayacağınız t-shirt'ler ve kıyafetler, ilginç alet edevatlar, bilgisayar ve elektronik ürünleri ile kitapların yanı sıra içinde kafein bulunan ürünlerin satıldığı bir diğer bölüm ise siteyi diğerlerinden ayırıyor. Bu bölümde size enerji verecek içecek ve yiyeceklerin yanı sıra kafein içeren sabun bulmanız bile

mümkün. Ayrıca ThinkGeek, kategorilere ek olarak bütçenize göre 20\$, 50\$ ve 100\$'a kadar hediyeleri ayrı ayrı da sunabiliyor.

Tehlikeli t-shirt'ler www.tshirthell.com

Üzerlerinde ilginç yazılar yazan t-shirt'ler her zaman insanların ilgisini çeker. Genelde yaratıcı espriler ve sözlerle süslenmiş bu t-shirt'leri bulmak ise çok da kolay değildir. Bu yüzden dükkandan dükkandan aramak yerine Tshirt Hell web sitesine giderek farklı kategoriler altında yer alan tshirtleri seçmek daha kolay bir çözüm olacaktır. Ancak bu site ile ilgili bir konuda sizi uyaralım. Site üzerinde yer alan t-shirt'lerin büyük bir kısmı bel lafi espri içeriyor. Dolayısıyla siteden yapacağınız hediye seçimine özen göstermenizde fayda var. Yoksa hediyeyi alan arkadaşınız size teşekkür edip, bir daha giylmemek üzere dolabının derinliklerine saklayacaktır.

Sıradışı hediyeler www.gizmoandwidget.com

Daha çok küçüklere yönelik hediyelik eşyaların bulunabileceği bu sitenin tasarımı çok şık değil. Ancak yine de ilginç bir şeylere rastlamak mümkün olabilir. Özellikle eğitici

Çalışanlarınız İçin**Kafeinli Sabun**

Sabah erken kalkıp işe gelemeyen çalışanlarınız varsa yılbaşı hediye paketlerinin içine bu sabunlardan koyabilirsiniz. Her bir kalıp 200mg kefein içeriyor ve mide yerine deri yoluyla vücuda alındığı için etkili olabiliyor.

Bilgi: www.thinkgeek.com

Fiyat: 7 \$ (adedi)

oyunların yer aldığı Science Lab ve hayatı kolaylaştıracak pratik buluşların bulunduğu Widget's Little Wonders bölümünde ilginç bir şeyler bulunması mümkün olabilir. Site ayrıca Good gifts başlığı altında iyi bir hediye olabilecek ürünleri ziyaretçilere sunuyor.

Hiç büyümeyen erkekler için
www.boysstuff.co.uk

Hediye seçmek için bağlandığınızda uzun saatler kopmadan gezebileceğiniz ve hediye dışında kendiniz için de birçok ilginç ürüne rastlayabileceğiniz bir site. Hiçbir şey almayacak olsanız bile sadece eğlence için bile gezilebilir. Müzikten sağlığa, yasak donanımlardan casus araçlara, oyunlardan ofis araçlarına kadar çok geniş bir ürün yelpazesine sahip olan sitede ilginç olmayan bir ürüne rastlamak pek mümkün olmuyor. Ürünleri 1£'dan 200£'a kadar 10'ar £'luk aralıklarda kategorize edebilen site bu şekilde bütçenize en uygun hediyeyi bulmanızı da kolaylaştırıyor.

En yeni çarpıcı ürünler www.firebox.com

Eğer piyasaya henüz yeni sürülmüş en ilginç ve teknolojik ürünleri arıyorsanız ilk olarak Firebox'ın web sitesine bakabilirsiniz. Bunun yanı sıra site diğer hediye sitelerinden

Arkadaşlarınız İçin

İlginç t-shirt'ler

Yanda gördüğünüz örnek t-shirt sitedeki yayınlanabilir olanlar arasında yer alıyordu. Diğerleri için en iyisi gidip siteyi bir inceleyin. Dikkat edin yüzünüz kızarmasın :)

Bilgi: www.tshirtheil.com

Fiyat: 17 \$

farklı olarak pahalı ürünler adlı bir bölüme de yer veriyor. Çoğumuzun sadece resimlerine bakmakla yetinebileceğimiz bu pahalı hediyeler içinde dikine havalandırılan jet arabadan, tek kişilik helikoptere kadar birçok ürün yer alıyor. Almayacak olsanız da bakmaktan zarar gelmez.

İlginç hediye denilince... www.sharperimage.com

Bu işi uzun senelerdir profesyonel olarak yapan online firmalardan biri olan Sharper Image onlarca kategorinin yanı sıra ziyaretçilere bir hediye rehberi de sunuyor. Bu sayede 5 \$'dan 300 \$'ın üstüne kadar bir fiyat aralığında istediğiniz bir hediyeyi seçebiliyorsunuz. Benzer şekilde erkek, kadın, çocuk ve ev için ayrı hediye kategorilerine de sahip olan site en iyi hediye için fikirler de sunuyor. Hediye seçmeden önce mutlaka ama mutlaka ilk site olarak ziyaret edin. ■

Mahmut Karşioğlu, mkars@chip.com.tr

PC'de
oyun keyfini
LEVEL'da
yaşayın

e-devlet Projeleri Yeni Hükümetin Gündeminde

Elektronik Ortamda Devlet Hizmeti

Uzun süredir bilişim basınının gündeminde olan ama halka ilk defa Bilişim 2002 Fuarı'nda devlet tarafından da yaygınca tanıtılan e-devlet projeleri halkla devleti elektronik ortamda buluşturuyor.

Devlet daireleri sıradan insanlar için genellikle kabuslarla kıyaslanacak uygulamaların mekanı olagelmışlerdir. Kuyruklar, gerginlikler, bitmeyen işlemler, devamlı bir diğerine ihtiyaç duyulan imzalar, makbuzlar, yazılı evraklar, sarı, pembe tozlu karton dosyalar... İnsanların bazen sadece tüm bu stresten kaçınmak için devlet dairelerine gitmek istemediklerine, elektrik, su, vergi faturalarını yatırmaktan çekindiklerine, geciktirdiklerine şahit olmak alışılmış bir durumdur.

Bu olumsuzlukların yaşanması aslında elbette devletin suçu değildir. Kimi zamanlar bir bankada, bir ekmek fırınında, bir mağaza kasasının önünde bile kuyruklar oluşabilmekte, insanların yoğun ilgi gösterdikleri her kurum için iş

yönetimi bir sorun haline gelebilmektedir. Devletin de doğası gereği, kimlik, adliye, güvenlik gibi kamusal konularda tekel konumundaki bir kurum olduğunu düşünürsek, ihtiyaç duyduğu hizmeti almak, peşindeki vatandaşın nüfus dairelerinden, kaymakamlıklardan, adliyelerden başka başvurabileceği adresi yoktur. Üstelik, ticari kamu işletmelerinin ekonomilerinde büyük yer kapladığı ülkelerde devletin "müşterisi" daha da fazla olur.

Devlet de ticari bir kurum gibi hizmet kalitesi gözetmeli

e-devlet kavramı, aynı, müşterisine daha iyi hizmet vermek isteyen özel bir ticari kuruluşun, müşterilerini beklemekten, sıralara girmekten, kağıtlar imzalatmak-

tan kurtarmak için hizmetlerini dijital ortama taşıması, internet, telefon gibi iletişim hizmetleri ile müşteri ihtiyaçlarını giderebilmesi için oluşturduğu çözümlere benzer şekilde, devletin de, vatandaşlarının ihtiyaç duyduğu hizmetler için kuyruklara girmesine, imzalar alıp, kamu görevlileri ile iletişim kurmak ve cevap almak için beklemesine gerek bırakmadan, vatandaşlarının ihtiyaçlarını internet üzerinden sağlamasını esas almaktadır. Daha kısa bir tanımlama ile, telefon faturanızı yatırmak için bankalarda kuyruklar beklemek yerine telefon şirketinin internet sayfasında birkaç tuşa basmak gibi, trafik cezasını veya vergi makbuzunu ya da su faturasını ödemek için de devlet dairelerinde sıralara girmek yerine, devletin internet portal'ı →

üzerinden ödeme yapabilmek anlamına gelmektedir, e-devlet.

Tabii, e-devlet kavramı, sadece devlete para ödemek değil, oy kullanmak, kimlik bilgilerine ulaşmak, önemli telefonları, otobüs vapur saatlerini öğrenebilmek, varsa gecikmeleri görebilmek, devletin açtığı ihalelere katılmak, ihalelerin gidişatını ve sonucunu izlemek, meclisin çalışmalarını görebilmek, kararlar, yasalara ulaşmak, bilgi ve hizmet almak anlamına da gelmektedir.

TEKNİK ALT YAPI: e-devlet projeleri sadece kamu personeline bilgisayar vermek değil, işlemlerin elektronik ortamda yürütülebilmesini sağlamak olmalıdır.

Dünyadaki e-devlet uygulamalarının, motivasyonları açısından iki kategoriye ayrıldığını görüyoruz. Az gelişmiş, demokratik açıdan yetersiz, Afrika gibi yerlerde devletler, yolsuzlukla mücadele gibi nedenlerle e-devlet uygulamalarını tercih etmektedir. Böylece, mesela basın, dolayısıyla halk veya isteyen herkes, önemli bir ihalenin sonucunu ve detaylarını öğrenerek, devlet kurumlarında yolsuzluk olup olmadığını kontrol edebiliyor, gerekirse sorgulayabiliyorlar. Ancak bu tür ülkelerde e-devlet uygulamalarının önündeki en büyük engeli, halkın devlete karşı güvensizliği oluşturuyor. Örneğin, iki farklı ana kabilenin bulunduğu bir Afrika ülkesinde insanlar, gittikleri her yerde izlenmelerini sağlayacak elektronik bir kimlikle fişlenmeyi kabul etmek istememekteler, çünkü devlet kurumlarında görev alacak diğer etnik gruptaki görevlilerin bu bilgileri kullanarak kendilerine kötülük yapmasından çekinmektedirler. Gerçekten de ırkçılığın ve partizanlığın hala çözülmemediği, ideolojik veya etnik farklılıkların düşmanlığa yol açtığı az gelişmiş ülkelerde, teknolojinin bu antidemokratik akımların elinde bir silaha dönüşmesinden korkulduğu kabul edilmektedir.

E-devlet uygulamalarının ikinci tür motivasyonu ise, Avrupa ülkelerinde olduğu gibi, devletin halkını "kontrol et-

mesi" için değil, devletin halkın işlerini kolaylaştırması için çaba göstermesidir. Örneğin İsveç'te, yaşlıların ve gençlerin politikaya ve dolayısıyla toplumun geleceği hakkındaki kararlara katılımlarını sağlayarak demokrasilerinin daha sağlıklı işlemesi için, yorgun, hasta ve yaşlı insanların veya ilgileri çok daha başka alanlara kaymış genç seçmenlerin soğuk atmosferde sıkıcı ve yorucu bir oy verme işlemi için sandık önünde sırada beklemeleri yerine, oylarını internet

ve maaş hesaplama gibi bilgi hizmetleri veriyor.

► **Emniyet Genel Müdürlüğü** www.egm.gov.tr: Özellikle sürücü ehliyeti sahiplerinin sık sık kullandığı web sayfalarında, sürücü ceza puanlarının sorgulaması yapılabiliyor.

► **Gelirler Genel Müdürlüğü** www.gelirler.gov.tr: Vergi takvimi, vergi istatistikleri, vergi beyannamesi örnekleri, vergi kimlik numarası sorgulaması gibi bilgi hizmetlerinin dışında, internet vergi daireesi üzerinden, vergi ve trafik cezası ödemesine de imkan veriyor.

► **Kimlik Numarası** www.tckimlik.gov.tr: Elektronik kimlik numaralarının sorgulanmasını sağlıyor.

► **Özürler İdaresi Başkanlığı** www.ozida.gov.tr: Devlet dairelerinde sıra ve kuyruk peşinde koşuşturmaları çok zor olan özürliğin ihtiyaç duyacağı kimlik kartları, vergi indirim, girişimci kredisi ve sakatlık aylığı gibi bilgileri tek bir portal'da toplayan örnek bir e-devlet uygulaması.

Dünyanın hızla dijitalleştiği bir çağda, devletlerin de hizmetlerini elektronik ortama taşıması ve vatandaşlarına haftada yedi gün, yirmi dört saat hizmet vermesi kaçınılmaz bir gelişme olarak karşımızda duruyor. Ancak, sağlıklı bir

üzerinden bir kaç tıklama ile kullanabilmeleri için çalışılmaktadır. Elbette seçmenler de, oylarının gizli kalacağına ve ileride, verdikleri oy nedeniyle partizan bir hareketin düşmanca tehdidi altında kalmayacaklarına eminler. Aynı oylama sisteminin İngiltere ve diğer büyük Avrupa ülkelerinde de hızla uygulamaya geçirilmesi için çalışmaların sürdüğünü de belirtelim.

e-devlet uygulamalarımız kendini gösteriyor

Ülkemizde de elektronik devlet uygulamalarının hayata geçirilmesi için yoğun çalışmalar sürüyor. Birbirinden kopuk, bağımsız çalışmalar olarak dikkat çeken bu projeler, ilgili devlet kurumunun özel çabası ile geliştiriliyor görünümüne sahipler. Bu yıl bilişim fuarında da tanıtılan elektronik devlet uygulamalarının başlıcaları şunlar:

► **Başbakanlık Yönetim Bilişim Sistemi** www.bybs.gov.tr: Kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili linkler ve haberler içeriyor. Bir anlamda e-devletin ana portal'ı görevini görüyor.

► **Devlet Malzeme Ofisi** www.dmo.gov.tr: Malzeme ofisinin düzenlediği yurt içi ve dışı ihale duyuruları kadar, elektronik ortamda alış verişe de imkan tanıyor

► **Emekli Sandığı** www.emekli.gov.tr: Sandık başvuru formları, anlaşmalı sağlık kurumlarının listesi, emeklilik mevzuatı

MECLİSİ SEYRETMEK: Meclisin uygulamalarını internetten takip etmek mümkün olmalı.

elektronik devletin, bu hizmeti kullanacak vatandaşlar ile mümkün olacağı da unutulmamalıdır. Okuma yazması olmayan, internetle, bilgisayarla tanışmamış veya devletten çekinen vatandaşların e-devlet uygulamalarına katılamayacakları da hatırlanmalıdır. Devletlerin, e-devlet projelerini sadece bir yazılım geliştirme işi olarak değil, eğitim, demokratikleşme ve kalkınma gibi ayakları oturmadığında çalışmayacak, ayakta durmayacak toplumsal bir hamle olarak ele alınmalıdır. ■

Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

K Ü N Y E

Yayın Koordinatörü Gökhan Sungurtekin. sgokhun@chip.com.tr (sorumlu)

Genel Yayın Yönetmeni Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

Yazı İşleri Müdürü Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

Haber Merkezi Cem Şancı, cemsanci@chip.com.tr

Redaktör Sevda Kılıç, sevda@chip.com.tr

Yazı İşleri Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr
Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr
Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr

CHIP Test Merkezi Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr
Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

CHIP CD Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr

CHIP Online Aytun Çelebi, aytun@chip.com.tr

Katkıda Bulunanlar Ozan Ali Dönmez, Garo Antikacıoğlu
Ertuna Arsal, Murat Canbaz,
Deniz Kumsal Obuz, Cihan Baykal,
(KB) Klaus Baasch, (DW) Daniel Wolff,
(RK) Ranko Kravac, (MR) Manfred Rindl,
(FK) Fabian Keudell, (VP) Valentin Pletzer,
(MF) Manfred Flohr, (IL) Ischta Lehmann,
(TB) Thomas Baur

Görsel Yönetmen Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr

Grafik Asistanı Dilek Kırca

Genel Müdür Hermann W. Paul

Genel Müdür Yardımcısı Beste Özerdem

Finans Müdürü Aylin Aldemir

Pazarlama Müdürü Güler Okumuş

Halkla İlişkiler Müdürü Özlem Cenker

Pazarlama Sorumlusu Ayten Çar

Abone Satış Müdürü Asu Bozyayla

Abone Servisi Ayten Akgüre, Ebru Cinek

Dağıtım Müdürü Cem Cenker

Dağıtım Asistanı Mehmet Çil

Üretim Koordinatörü Turgay Tekatan

VOGEL Medya Yayımcılık Gökhan Sungurtekin
A.Ş. Adına Sahibi

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK REKLAM GRUBU

Satış Müdürü Gülcan Bayraktar, gulcanb@vogel.com.tr

Reklam Müdürü Nurhan Bağcı Eyiip, bnurhan@vogel.com.tr

Market Sorumlusu Yeliz Koyun, kyeliz@vogel.com.tr

Reklam Trafikeri Aynur Kına, aynur@vogel.com.tr

Renk Ayrımı- Film ve Baskı ASIR Matbaacılık Ltd. Şti. Tel:(212) 283 84 38

Dağıtım BİRYAY A.Ş.

VOGEL Medya Yayımcılık A.Ş.:

Mevlüt Pehlivan Cad. Vefa Bayırı Sok.
Gayrettepe İş Merkezi B Blok 34349
Gayrettepe/İstanbul
Telefon: (212) 217 93 71, Faks: (212) 217 95 32
Abone Faks: (212) 217 94 23
Abone web: http://abone.vogel.com.tr
Yazı İşleri Faks: (212) 238 73 26

VOGEL MEDYA YAYIMCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

► **LEVEL**
Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

LEVEL

► **IT BUSINESS WEEKLY**
IT profesyonellerinin güvenilir rehberi
www.itb.com.tr

IT-BUSINESS
WEEKLY

► **HERKES İÇİN BİLGİSAYAR**
Yeni başlayanlar için bilgisayar ve internet
rehberi

Bilgisayar

► **www.internetimiz.com**
Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

Internetimiz
com

REKLAM İNDEKSİ

3M	111	ITD	169
ABT	21	KEMERBURGAZ	47
AJANS PRES	191	KONT	171
AKA	43	KYOCERA	49
ALBİM	59-91	MASCOM	119-121-123
ALTINDAĞ	87	MEGAVİZYON	183-185-189
ALTINOK	155	MESSE FRANKFURT	71
ARENA	73	MICROSOFT	9.-29
ASELSAN	27	MICROSTAR	55
ASTEL	89	MTF	99-133
AVS	179	NETSOFT	205
AY BİLGİSAYAR	81	NİOBEBEWEB	181
BOĞAZIÇI	31-61	NOKIA	11
CASPER	101-115-117-AKİ	PANCOM	109
CDROM DATA	197	PENTA	143
ÇÖZÜM	163	PENTAX	13-15-17
DATAGATE	23-57	PLATO	153
DELTA MOBİLYA	125	PLEXTOR	51
DORUK NET	187	ROMAR	75
EBİS	127	RÖNESANS	195
EKSA	105	SAMSUNG	77-137
EKSEN	66-67	SEAGATE	45
EMEK	157	SEBİL	201
EMN	167	SKY	129
EMPATİ	199	TELLİOĞLU	97
EPDATA	203	TETRİS	39-69-149-175
ETKİN DAĞITIM	193	TRANSDATA	103
ETÜD	79	TURANLI	35
FOKUS BİLGİSAYAR	185	TÜRK TELEKOM	ÖKİ
FOTOBİNGÖR	AK	VISIONS	107-139
GOLDAŞ	85	YÜCEL	173
HESMAK	65	ZBİLİŞİM	141
HIZLI SİSTEM	7-25-33	MARKET SAYFALARI	209-210-211- 212-213-214-215-216-217- 218-219-220-221-222-223-224- 225-226-227-228-229-230-231-232
INFRONIC	83		
INTRO	177		
IT AKADEMİ	113		

DÜNYADA CHIP

► **CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:**

Endonezya

Hindistan

İtalya

Almanya

Çek. Cum.

Çin

Macaristan

Malezya

Polonya

Romanya

Rusya

Singapur

Slovakya Cumhuriyeti

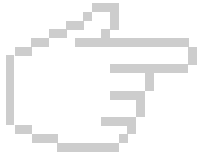
Ukrayna

Yunanistan

Tayland

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmaktadır.

CHIP'TE GELECEK AY

OCAK 2003

Dijital Video

FILM & FOTO

→ **Test**
→ **Trend**
→ **Pratik**

Dijital kameralar, videolar ve daha fazlası: CHIP en yeni ürünleri tanıtıyor, video kameraları test ediyor ve kendi filminizi dijital olarak çekmeniz için en iyi ipuçlarını veriyor.

Test: Windows XP Araçları

Windows'a İnce Ayar

Windows XP'nin mükemmel olduğunu düşünenler yanılıyorlar. Microsoft'un gözden kaçırdığı küçük açıkları ve e ksiliklery kapatan birçok yazılım mevcut. CHIP, en iyilerini test ediyor.

Atölye

Kendi Ağını Kendin Kur

Network kurmak hiç de zor değildir. Verilerinizi ve MP3'lerinizi paylaşabilir, her yerden elektronik postalarınıza ve dokümanlarınıza erişebilirsiniz, ancak bunun için her şeyin düzgün bir şekilde konfigüre edilmesi gerekir. CHIP, güvenli bir ağı açılan en basit yolu açıklıyor.

Pratik: Takas Borsaları

Takas Uzmanlarının Gizli İpuçları

eDonkey ve benzeri dosya paylaşım borsalarında aradığınız her şeyi; ister müzik, ister film, ister oyun, ister yazılım, bedavaya bulabiliyorsunuz. CHIP, takas uzmanlarının gizli hilelerini ve araçlarını açıklıyor.

DİĞERLERİ

- **Office Araçları**
Word ve diğerleri için en iyi eklentiler
- **FSB Savaşları**
533 MHz FSB ne kadar hızlı?
- **Test: SCSI Diskler**
En yeni SCSI diskler bütçe altında

! Yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapılabilir